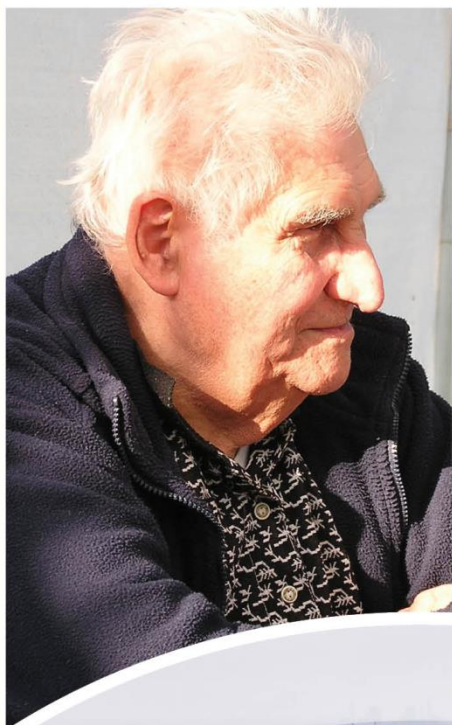

Závěrečná
zpráva

PODKLADOVÁ ANALÝZA KE KONCEPCI BYDLENÍ STATUTÁRNÍHO MĚSTA OSTRAVY

Ing. Ivana Foldynová, Ph.D. a kol.

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.
Švabinského 1749/19, 702 00 Moravská Ostrava

Agentura
pro sociální začleňování

2015

Tento dokument zpracovaly společnosti:

PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.

Švabinského 1749/19, 702 00 Moravská Ostrava, IČ: 28576217, Tel.: +420 595 136 023, <http://rozvoj-obce.cz/>, e-mail: info@rozvoj-obce.cz.

a

ACCENDO - Centrum pro vědu a výzkum, z.ú.

Švabinského 1749/19, 702 00 Moravská Ostrava, IČ: 28614950, Tel.: +420 596 112 649, <http://accendo.cz/>, e-mail: info@accendo.cz

Autorský kolektiv:

Ing. Ivana Foldynová, Ph.D.

Doc. Ing. Lubor Hruška, Ph.D.

Bc. Andrea Hrušková

Mgr. Martina Krhutová

Ing. Radek Fujak

Ing. Jiří Ševčík

Mgr. Lukáš Dědič

1. OBSAH

1.	OBSAH.....	3
2.	ÚVOD	6
3.	TEORETICKÝ RÁMEC	7
4.	METODOLOGIE	12
4.1	Sekundární zdroje dat z již existujících materiálů a aktualizace statistických dat.....	12
4.2	Kvalitativní výzkumné strategie.....	13
5.	SOCIODEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNĚ-PROSTOROVÁ ANALÝZA MĚSTA.....	20
5.1	Základní charakteristika území.....	20
5.2	Charakteristika obyvatelstva	22
5.3	Demografický vývoj a predikce věkového složení obyvatelstva v horizontu 2015-2025	31
5.4	Charakteristika rodin a domácností	33
5.5	Ekonomická aktivita obyvatel a nezaměstnanost	39
5.6	Osoby s trvalým pobytem na ohlašovných úřadů městských obvodů	45
5.7	Sociální dávky	48
5.8	Lokalizace sídlišť, sociálně vyloučených lokalit, ubytoven a hotelových domů	55
6.	POPIS BYTOVÉHO FONDU.....	62
6.1	Pasportizace bytového fondu	62
6.2	Prostorové rozložení – koncentrace bytového fondu	63
6.3	Investice do bytového fondu	66
6.4	Šetření atraktivity městských částí jako místa k bydlení	70
7.	SPRÁVA MĚSTSKÉHO BYTOVÉHO FONDU	74
7.1	Struktura městského bytového fondu.....	74
7.2	Pravidla přidělování městských bytů.....	86
7.3	Pravidla přidělování bytů v oblasti dostupného bydlení	96
7.4	Nově přidělované byty	102
7.5	Členění z hlediska užívání	103

7.6	Výhled privatizace	103
7.7	Problematika neplatičství a její řešení.....	104
7.8	Výše nájemného v obecních bytech	107
8.	BYDLENÍ ZAJIŠŤOVANÉ NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI A TRŽNÍMI SUBJEKTY.....	110
8.1	Sociální služby pro osoby bez přístřeší na území statutárního města Ostravy	110
8.2	Neziskové organizace zajišťující byty, bydlení s doprovodným sociálním programem.....	115
8.3	Soukromí majitelé bytového fondu ve statutárním městě Ostrava	131
9.	ANALÝZA VELIKOSTI A POTŘEB DOTČENÝCH CÍLOVÝCH SKUPIN	138
9.1	Osoby v bytové nouzi a nevhodném bydlení.....	139
9.2	Popis problémů v oblasti bydlení u cílových skupin	144
10.	PODPŮRNÉ PROCESY V OBLASTI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ.....	161
10.1	Sociální práce na obcích	161
10.2	Sociální služby a další aktivity NNO zaměřené na prevenci ztráty bydlení	165
11.	PODPŮRNÉ PROCESY V OBLASTI DOSTUPNÉHO BYDLENÍ.....	175
11.1	Dotační politika města v oblasti bydlení.....	175
11.2	Výstavba a plánovaná výstavba dostupného bydlení	180
12.	SHRNUTÍ PROBLÉMŮ A DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ SITUACE ZKOUMANÝCH CÍLOVÝCH SKUPIN 182	
1.	Lidé ohrožení sociálním vyloučením – zde byli zařazeni senioři s nízkými příjmy, mladé rodiny s dětmi a matky samoživitelky.....	182
2.	Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách – osoby, které žily v sociálně vyloučených lokalitách města Ostravy.....	182
3.	Osoby bez domova – zde byly zařazeny osoby přežívající venku, osoby v noclehárnách a azylových domech.....	182
13.	DOPORUČENÍ PRO STRATEGICKÉ SMĚRY BYTOVÉ POLITIKY SMO	186
13.1	Regenerace a rozvoj bytového fondu.....	186
13.2	Podpora sociálního bydlení	188
13.3	Nastavení komunikačních procesů.....	195
13.4	Správa bytového fondu	196

14.	SEZNAM ZDROJŮ LITARATURY	197
15.	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, MAP, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH.....	199
16.	PŘÍLOHY	204

2. ÚVOD

Společnost **PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o.** patří mezi přední české společnosti v oblasti aplikovaného výzkumu, která má dlouhodobé zkušenosti ve zpracování metodik a doporučení pro potřeby orgánů veřejné správy. Dále má společnost zkušenosti v oblasti rozvoje území, strategického plánování a provádění průzkumů veřejného mínění obyvatel, využívá novou disciplínu sociologie prostoru k systémovému přístupu v prostorovém plánování. Propojením sociologických, ekonomických, právních, environmentálních disciplín a informačních technologií v regionálním, strategickém, komunitním a územním plánování, vytváří relevantní podklady pro rozhodování státní správy a samosprávy. Integrované plánovací postupy, pracovní procesy a rozvoj lidských zdrojů umožní komplexní přístup veřejnoprávních korporací k řízení změn v území. Vytváříme rozvojové scénáře, analyzuje dopady nejen krizových situací, zaznamenáváme současné změny ve společnosti, měnící se nároky na činnost v prostoru a multidisciplinární integraci.

Cílem této analýzy, kterou ke zpracování zadala Agentura pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR, je systematizovat relevantní informace z již realizovaných výzkumů a vytvořených podkladů statutárního města Ostrava doplnit je o nové zdroje informací a údaje z vlastního šetření v rámci vybraných skupin obyvatel, které jsou ohroženy ztrátou bydlení nebo již bytovou nouzí trpí. Cílem této studie je popsat problémy sociálně vyloučených a osob sociálním vyloučením ohrožených a bariéry, které jsou jim překážkou v získání a/nebo udržení bydlení. Cílem je připravit analytické podklady pro tvorbu Koncepte bydlení statutárního města Ostrava, která bude v souladu s Konceptí sociálního bydlení ČR 2015 - 2025.

Vzhledem k časovým možnostem, které měl zpracovatel k dispozici na zpracování, nebylo možné znovu provést všechna šetření v terénu, která byla provedena v rozmezí let 2010 až 2013. Zpracovatel vynaložil maximální úsilí k aktualizaci údajů z již zpracovaných studií. V některých případech se jednalo o jedinečná data, která již nebylo možné aktualizovat, a byla tedy k vypracování tohoto dokumentu převzata, aby v něm nechyběly podstatné informace dotvářející obraz o situaci v oblasti bydlení ve statutárním městě Ostrava. Zadavatelem designovaná struktura Závěrečné zprávy byla dalším faktorem, který ovlivnil omezené možnosti zpracovatele a prostor k úpravám dokumentu.

V posledních letech dochází k neustálému prohlubování sociálních rizik, jejichž dopady se v oblasti bydlení projevují každoročním nárůstem počtu osob, které se ocitají v bytové nouzi. Vývoj ostravské populace je podobně jako v celé České republice, od počátku devadesátých let ovlivňován hospodářskými a sociálními podmínkami. Ve městě Ostravě je bydlení zajišťováno různými subjekty. Od jednotlivých městských obvodů přes soukromé vlastníky bytového fondu až po neziskové organizace, které poskytují sociální služby osobám, které mají problémy získat a udržet si trvalé bydlení. Kvalitní síť zařízení zajišťující sociální služby pro osoby bez přístřeší nebo ohrožené ztrátou bydlení je taková, která je dostupná komukoli a kdykoli, je pružná a dokáže reagovat na měnící se klientovy potřeby.

V rámci této analýzy jsou v jednotlivých kapitolách popsána témata týkající se sociálně-demografické a sociálně-prostorové situace města, popisu a správy bytového fondu, problematiky sociálního bydlení a popisu podpůrných procesů sociálního a dostupného bydlení zajišťovaného neziskovými i soukromými subjekty. Součástí této analýzy jsou také závěry kvalitativního sociologického výzkumu a výsledná doporučení pro nastavení opatření, která by vedla ke zlepšení situace v popisovaných problematikách.

3. TEORETICKÝ RÁMEC

Před vlastním zpracováním projektu je potřeba definovat klíčové pojmy, které se v průběhu projektu budou řešit a opakovat. Jednotlivé definice vznikly na základě prostudování domácích i zahraničních zdrojů. Vycházejí z Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 – 2025, definic Eurostatu, Českého statistického úřadu, zákonů České republiky a dokumentů dříve zpracovaných v oblasti bydlení společností Proces.

Chudoba

Chudobu lze specifikovat jako stav, kdy člověk trpí nedostatkem prostředků, které by mu jinak umožnily uspokojit jeho základní potřeby, tedy jídlo, oděv a obydlí. Jedná se tedy o situaci, kdy je již ohroženo samotné živobytí člověka. Chudoba se dle hodnocení Eurostatu dělí na materiální a příjmovou.

Sociální vyloučení

Sociální vyloučení je společenský jev projevující se u obyvatel, kteří mají z různých příčin ztížené šance na zapojení se na trh práce, přístup k institucím a službám. V řadě případů je znakem sociálního vyloučení prostorová izolace, tzn. segregace od okolní společnosti, dále sociální, ekonomická, kulturní a symbolická izolace. Sociální vyloučení vzniká většinou z několika kumulovaných příčin.

Osoby sociálně vyloučené

Jedná se o osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, které jsou závislé na sociálních dávkách, osoby akutně bydlící v přeplněných nevyhovujících bytech, osoby s vysokými dluhy, osoby bez přístřeší a další. Návrat těchto osob do běžného života je velmi problematický. Pro tuto skupinu obyvatel je typický život v chudobě, bez účasti na trhu práce (u mladých lidí bez účasti na systematickém vzdělávání), bez přiměřeného bydlení, bez dostatečného příjmu, obvykle v izolaci či v malé skupině podobně deprivovaných lidí pohybujících se na okraji společnosti.

Osoby ohrožené sociálním vyloučením

Jedná se o skupinu obyvatel, kteří mají znesnadněný nebo zamezený přístup ke zdrojům a příležitostem zapojení do společenských, ekonomických a politických aktivit většinové společnosti. Do skupiny, která je nejvíce ohrožena sociálním vyloučením, lze zařadit nízkopříjmové skupiny (senioři, matky samoživitelky, mladé rodiny s dětmi apod.), osoby po výkonu trestu, drogově závislé, mladistvé, kteří opouštějí ústavy, osoby se zdravotním postižením, oběti přírodních a jiných katastrof. Často se jedná o osoby závislé na sociálních dávkách.

Sociální začleňování

Sociální začleňování je proces, který umožňuje osobám sociálně vyloučeným nebo sociálním vyloučením ohroženým dosáhnout na příležitosti a možnosti, které jim umožní včlenit se do ekonomického, kulturního a sociálního života společnosti a žít takovým způsobem, který se považuje ve společnosti jako běžný.

Sociálně vyloučená lokalita

Sociálně vyloučené lokality jsou podle Agentury pro sociální začleňování ¹ definovány jako oblasti prostorově izolované (přičemž izolace může nabývat forem úplného prostorového odloučení, stejně jako neprostupného sousedství v rámci obecní/městské zástavby), sociálně izolované (přičemž lze vysledovat

¹ Zpráva o naplňování Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011 - 2015

společenské bariéry v kontaktu nejen na úrovni občanů, ale i institucí), ekonomicky izolované (přičemž lze vysledovat, že obyvatelé vyloučených lokalit nejsou zapojeni do formální ekonomiky, ale do rozličných – více či méně izolovaných a nelegálních ekonomických sítí), kulturně odlišné (přičemž se jedná jednak o odlišnosti v kultuře spojené s etnicitou, jednak – a často mnohem více - o odlišnosti v pojetí kultury spojené se společenským postavením, chudobu, vzdělaností, ostrakizací), symbolicky vyloučené (což se projevuje vytěsněním obyvatel vyloučených lokalit, nejčastěji Romů, z účasti na veřejném životě na základě rozpoznatelných znaků – barvy pleti, oblečení, způsobu chování a jednání, atd.). V každé ze sociálně vyloučených lokalit lze obvykle nalézt prvky všech uvedených podob izolace, nicméně nepřítomnost či neznatelná přítomnost některé z nich nemusí nutně znamenat, že se nejedná o sociálně vyloučenou lokalitu.

Bezdomovectví

Bezdomovectví je federací FEANTSA členěno do kategorií podle několika kritérií. Hlavním hlediskem je, zda posuzované osoby mají jakékoli bydlení či nikoli, dále zohledňují druh bydlení a strukturalizují typologii ETHOS na míru danému státu.

Osoby bez přístřeší rozdělujeme do následujících čtyř forem vyloučení z bydlení, které jsou pak dále děleny pro bližší specifikace:

- 1) **Bez střechy** – lidé žijící a spící na ulici nebo osoby využívající k přespávání noclehárny,
- 2) **Bez bytu** – osoby v ubytovnách pro bezdomovce (azylové domy, přechodné ubytovny, přechodné podporované ubytování), osoby v pobytových zařízeních pro ženy, osoby v ubytovnách pro imigranty, osoby před opuštěním instituce, uživatelé dlouhodobější podpory,
- 3) **Nejisté bydlení** – osoby žijící v nejistém bydlení, osoby ohrožené vystěhováním, osoby ohrožené domácím násilím,
- 4) **Nevyhovující bydlení** – osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách, osoby žijící v nevhodném bydlení, osoby žijící v přelidněném bytě.

Typologie ETHOS tedy člení osoby bez domova podle jejich životní situace nebo situace jejich bydlení a také pracuje s kategorií lidí ohrožených bezdomovectvím. Významnými ukazateli tohoto ohrožení jsou nezaměstnanost, důchodový věk (zvláště u osamělých seniorů), rostoucí dluhy domácností v oblasti služeb spojených s bydlením a soustavně rostoucí počet neúplných domácností s nezaopatřenými dětmi.

Bezdomovce lze dále dělit dle vnějších znaků (celkový životní styl a způsob vystupování na veřejnosti) do tří skupin:

- 1) **Bezdomovectví zjevné** – osoby žijící ve veřejných prostorech nebo venku (na ulicích, na nádražích, ve squatech, přespávající ve sklepech, domech určených k demolici, ve starých automobilech, kontejnerech, výměnících, ve stanech, v kanálech či v lesích) a osoby, které vyhledávají ubytování v noclehárnách a v azylových domech.
- 2) **Bezdomovectví skryté** – v rámci této studie byly do této kategorie zařazeny pouze osoby, případně rodiny, ve veřejných ubytovnách s krátkodobým ubytováním, které nemají vlastní bydlení.
- 3) **Bezdomovectví potenciální** – osoby v nevyhovujícím bydlení, žijící v nejistých podmínkách. Jedná se např. o osoby žijící ve vyloučených lokalitách, ve kterých je nutné počítat s řešením nenadálých situací (např. hromadné odpojení energií, vody, vystěhování vlastníkem bytových domů), které mohou vést k výraznému nárůstu počtu bezdomovců. Dále se jedná také o osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo mladé lidi, kteří vycházejí z dětských domovů.

Do této skupiny jsou zařazeny i osoby s trvalým pobytem na úřadech městských obvodů, resp. v místě sídla ohlašovny.

Sociální byt

Je jednou z forem sociálního bydlení. Jedná se o zkolaudovaný prostor určený dle příslušných zákonů k trvalému bydlení, lišící se od tzv. „dostupného bytu“ např. rozměry bytu, vybavením apod. Je poskytován osobám, kde je nutné zajistit povinné intervence ze strany státu zejm. formou povinné sociální práce. V případě, že osoba neplní podmínky, stanovené v rámci výkonu sociální práce a nedodržuje stanovaný režim, ztrácí nárok na poskytnutí sociálního bytu. Současně je sociální byt určen pro osoby, které nemají dostatečné kompetence bydlet bez podpory. Sociální byt může být určen i pro osoby s dluhy na nájemném. (ČR, 2015)

Dostupný byt

Je jednou z forem sociálního bydlení, bude se jednat o standardní zkolaudovaný prostor určený dle příslušných zákonů k trvalému bydlení a standardnímu bydlení. V systému sociálního bydlení představuje prostor pro využití modelu housing first² („Nejprve bydlení“). Sociální práce, zde bude realizována dobrovolně a pouze v odůvodněných případech. Dostupný byt je určen pro osoby, které mají dostatečné kompetence k bydlení bez podpory a režimu (např. senioři, zdravotně postižení apod.). (ČR, 2015)

Cenově dostupné bydlení

Bydlení zahrnující zejména takovou úroveň cen bydlení, která by zaručila naplnění základních potřeb v oblasti bydlení, včetně možnosti získat sociální podporu v těch případech, kdy je toto naplnění vlastními silami rodiny nedostupné.³

Vícestupňové (prostupné) bydlení

Jedná se o obecné označení různých systémů pomoci lidem v bytové nouzi, kteří nemají vyřešenu otázku bydlení a jsou nuceni vlivem životních situací pobývat na ulici či v azylových domech. Podstatou systému je očekávaný prostup klientů z méně komfortních ubytování přes trénink bydlení v bytech až po samostatné bydlení v nájemním bytě. Tento systém pomáhá lidem zachytit se a vrátit se zpět do běžného života za pomoci sociálních služeb.

1) První stupeň

Za první stupeň je brán pobyt v azylových domech, které poskytují krátkodobé ubytování s maximální dobou pobytu 1 rok. Zařazení osoby do 2. a 3. stupně systému bydlení je podmíněno pobytem osoby v azylovém domě, což znamená, že osobám přímo z ulice by neměl být nabídnut vyšší stupeň (2. a 3.), pokud nepobývají v azylovém domě.

2) Druhý stupeň

Tréninkové bydlení v těchto stupních je poskytováno sociálními službami. Existuje několik systémů vícestupňového bydlení poskytovaných jednotlivými organizacemi, které jsou většinou zaměřené na

² Koncept „housing first“ je založen na myšlence, že řešení v oblasti bydlení (zajištění stálého a jistého bydlení) by mělo být dosaženo co nejdříve a mělo by předcházet řešení ostatních problémů, kterým člověk bez domova čelí. (Mikeszová, Lux, 2013)

³ publikace Organizace spojených národů, převzato z (Hruška, 2010)

specifické cílové skupiny. Tréninkové bydlení je zaměřeno na klienty azylových domů po dosažení kompetence, či osoby, které bydlí v nekvalitních komerčních ubytovnách a osoby, které ztratily bydlení z jiných důvodů než z nedostatečné kompetence k udržení nájemného bydlení (nebo v nejbližší době bydlení ztratí). Tzv. tréninkové bydlení předpokládá individuální intenzivní práci s klientem před jeho přestěhováním do bytu třetího stupně. Podmínkou zapojení klienta do programu by měla být jeho aktivní spolupráce s terénními pracovníky, aktivní hledání zaměstnání či absolvování rekvalifikačních kurzů, nulový dluh na nájemném a energiích (případně aktivní splácení vzniklého dluhu).

Klient by měl být již schopen samostatně (s pomocí sociálních dávek) hradit nájemné, což by mělo přispívat k jeho větší odpovědnosti, samostatnosti a schopnosti „vyjít“ s omezenými finančními prostředky; měl by mít vyřízené potřebné doklady a v případě dluhů dodržovat splátkový kalendář. Tréninkové bydlení by se z hlediska standardů poskytnutého bydlení nikterak nemělo lišit od bydlení ve standardním nájemním bytě.

3) *Třetí stupeň*

Klient dosahuje uzavření vlastní nájemní smlouvy s pronajímatelem bytu, nicméně stále spolupracuje s pracovníkem dané sociální služby, který nadále napomáhá při řešení případných obtíží, které se mohou při návratu k běžným způsobům života objevit. Doprovodný sociální program a aktivní spolupráce klienta jsou podmínkami pro prodloužení nájmu v bytě. Po době, která bývá určována individuálně, bývá od doprovodného sociálního programu ustoupeno.

Sociální bydlení

Jedná se o službu ve veřejném zájmu, kterou poskytuje stát potřebným občanům na základě právní úpravy a soustavy nástrojů bytové a sociální politiky. Tuto veřejnou službu stát realizuje prostřednictvím obce. (ČR, 2015)

Krizové bydlení

Bude nově upravená forma sociální služby, která bude vycházet ze zákona o sociálních službách a bude mít vazbu na celý systém sociálního bydlení. Bude poskytována na úrovni krajů, resp. zejm. ORP a bude určena pro osoby, které získají osvědčení o nároku na vstup do systému sociálního bydlení, ale bude nutné jim poskytnout rychlé ubytování, stravu a přístřeší včetně doprovodné, ale povinné sociální práce. Současně je krizové bydlení určeno pro osoby, které nemají dostatečné kompetence bydlet bez podpory. V případě, že osoba neplní podmínky, stanovené v rámci výkonu sociální práce a nebude dodržovat stanovaný režim, ztrácí nárok na poskytnutí krizového bytu. (ČR, 2015)

Chráněné bydlení

Chráněné bydlení je v § 51, z. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů vymezeno jako pobytová služba, která je poskytována osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu zdravotního postižení nebo chronického onemocnění, včetně duševního onemocnění, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. Chráněné bydlení má formu skupinového, popřípadě individuálního bydlení; služba zahrnuje poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Nájemné a služby

Podle zákona 89/2012 Sb. se nájemní smlouvou pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli **nájemné**. Strany ujednají nájemné pevnou částkou. Má se za to, že se nájemné sjednává za jeden měsíc. Nájemce platí nájemné předem na každý měsíc nebo na jiné ujednané platební období, nejpozději do pátého dne příslušného platebního období, nebyl-li ujednan den pozdější. Společně s nájemným platí nájemce zálohy nebo náklady na **služby**, které zajišťuje pronajímatel. Podle zákona 67/2013 Sb. jsou službami zejména dodávka tepla a centralizované poskytování teplé vody, dodávka vody a odvádění odpadních vod, provoz výtahu, osvětlení společných prostor v domě, úklid společných prostor v domě, odvoz odpadních vod a čištění jímek, umožnění příjmu rozhlasového a televizního signálu, provoz a čištění komínů a odvoz komunálního odpadu. Rozsah poskytovaných služeb si poskytovatel služeb a příjemce služeb ujednají nebo o něm rozhodne družstvo nebo společenství.

Rodina

Ačkoliv právní řád ČR neobsahuje legální definici rodiny, jedna z nejjednodušších definic popisuje rodinu jako malou skupinu osob, jež jsou navzájem spojeny manželskými, příbuzenskými nebo jinými obdobnými vztahy a společným způsobem života. Prostřednictvím rodiny si jedinec vytváří postoj ke svému okolí, k sobě samému i společnosti obecně a rodina mu poskytuje společensky žádoucí normy.

Domácnost

Domácnost je tvořena fyzickými osobami, které žijí trvale společně a hradí náklady na své potřeby v definovaném prostoru. Každá fyzická osoba může být vzhledem k požadavku trvalého soužití příslušníkem pouze jedné domácnosti.

Závislé dítě

Za závislé děti jsou podle ČSÚ považovány všechny děti do 17 let včetně a dále děti ve věku 18 - 24 let, pokud v době šetření nepracovaly, nehledaly práci ani nebyly připraveny nastoupit do práce a žily v hospodářící domácnosti s alespoň jedním rodičem

4. METODOLOGIE

Při zpracování podkladové analýzy ke koncepci bydlení statutárního města Ostravy byly využity sekundární zdroje dat z již existujících materiálů a data ze sociologických výzkumů, které byly realizovány na území města Ostravy. Veškeré zdroje sekundárních dat jsou uvedeny v podkapitole, viz níže (4.1) a v kapitole č. 13 Seznam zdrojů a literatury. Tyto informace byly doplněny o zjištěné poznatky s využitím kvalitativních výzkumných strategií. Formou polostrukturovaných rozhovorů byly zjišťovány informace o problematice bydlení ve městě Ostrava, nejen z pohledu odborníků a aktérů působících v oblasti bydlení, ale také od občanů města Ostravy, kteří jsou ohroženi ztrátou bydlení, nebo již bydlení ztratili a mají problém ho získat zpět. Jako další výzkumná metoda byla realizována jedna Focus Group s odborníky a aktéry působícími v oblasti bydlení. **Prostřednictvím využití těchto výzkumných metod došlo k systematizaci relevantních informací o problematice bydlení ve statutárním městě Ostrava.**

4.1 Sekundární zdroje dat z již existujících materiálů a aktualizace statistických dat

Společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. disponuje velkým množstvím statistických databází, které obsahují potřebná data týkající se problematiky bydlení a s tím souvisejícími oblastmi (sociální vyloučení, nezaměstnanost, sociální dávky apod.). V rámci získání potřebných dat a informací byla využita součinnost se zadavatelem.

Při tvorbě analytických podkladů byly využity následující zdroje dat:

- Český statistický úřad – Veřejná databáze, Sčítání lidu domů a bytů 2011
- Český úřad zeměměřičský a katastrální - Registr územní identifikace, adres a nemovitostí
- Úřad práce ČR
- Magistrát města Ostravy:
 - Odbor majetkový,
 - Odbor projektů IT služeb a outsourcingu,
 - Odbor sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti,
 - Odbor vnitřních věcí
- Majetkové, bytové a sociální odbory jednotlivých městských obvodů statutárního města Ostravy
- Databáze bytových družstev a soukromých vlastníků bytového fondu
- Nestátní neziskové organizace poskytující bydlení s doprovodným sociálním programem na území statutárního města Ostravy.

4.2 Kvalitativní výzkumné strategie

Metoda: Polostrukturované rozhovory s aktéry v oblasti bydlení

Datum realizace rozhovorů: 22. 9. 2015 – 16. 10. 2015

V rámci kvalitativního průzkumu byly provedeny polostrukturované rozhovory s aktéry, kteří působí v oblasti bydlení. Jednalo se především o pracovníky městských úřadů, Magistrátu města Ostravy, Úřadu práce, poskytovatele sociálních služeb a vlastníky bytových fondů na území města. Design rozhovorů byl nastaven dle cílových skupin. Bylo vytvořeno několik typů scénářů pro cílové skupiny osob (např. zástupci městských obvodů, sociální odbory, bytové a majetkové odbory, poskytovatele sociálních služeb a další subjekty). Jmenný seznam všech osob, se kterými byl realizován rozhovor, je v níže uvedené tabulce.

Byl vytvořen kontaktní seznam všech osob působících na odborných pozicích, které jsou uvedeny ve výše zmíněném textu a následně byli osloveni s žádostí uskutečnit rozhovor. Kritériem pro výběr jednotlivých účastníků rozhovoru bylo získat informace a podklady od:

- současných politických zástupců statutárního města Ostravy, aby v dokumentu byl zohledněn jejich pohled na situaci v oblasti bydlení;
- bytových a sociálních odborů největších městských obvodů statutárního města Ostrava, které vedly k porovnání přístupů v bytové a sociální politice;
- magistrátu města Ostravy, jakožto spolupracujícího orgánu s neziskovými organizacemi, bytovými a sociálními odbory;
- neziskových organizací, které působí v oblasti podpory samostatného bydlení a pracují s lidmi, kteří potřebují v této oblasti podporu;
- výchovných ústavů a dětských domovů, aby byla zachycena problematika této specifické cílové skupiny;
- úřadu práce, jakožto subjektu, který řeší vyplácení sociálních dávek zaměřených na řešení problému s bydlením (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení);
- soukromých vlastníků bytového fondu na území města Ostravy, s cílem získat jejich stanovisko v oblasti poskytování bytů určité cílové skupině občanů (např. seniory, mladé rodiny s dětmi apod.).

Tabulka 4.2.1: Seznam osob v rámci realizace polostrukturovaných rozhovorů s aktéry v oblasti bydlení

Organizace	Jméno a příjmení	Funkce
Politici zástupci		
<i>statutární město Ostrava</i>	Ing. Zbyněk Pražák, Ph.D.	náměstek primátora
<i>statutární město Ostrava</i>	Ing. Lumír Palyza	1. náměstek primátora
<i>Mariánské hory a Hulváky</i>	Ing. arch. Liana Janáčková	Starostka
<i>Moravská Ostrava a Přívoz</i>	Ing. Petra Bernfeldová	Starostka
<i>Moravská Ostrava a Přívoz</i>	Ing. Vít Macháček	Místostarosta
<i>Ostrava – Jih</i>	Markéta Langrová	Radní
<i>Slezská Ostrava</i>	Mario Lyčka	Místostarosta
Bytové odbory (majetkové)		
<i>Mariánské hory a Hulváky</i>	Ing. Lukáš Lesňák	vedoucí bytového odboru
<i>Moravská Ostrava a Přívoz</i>	Ing. Jindřich Kotas	vedoucí Odboru majetkového
<i>Ostrava – Jih</i>	Ing. Alena Brezinová	vedoucí Odboru bytového a ostatního hospodářství

Organizace	Jméno a příjmení	Funkce
	Ing. Andrej Foltýnek	vedoucí Oddělení strategického rozvoje (odbor strategického rozvoje, vztahů s veřejností, školství a kultury)
<i>Ostrava - Vítkovice</i>	Bc. Svatava Köhlerová	vedoucí Odboru komunálních služeb, dopravy a bydlení
<i>Ostrava Poruba</i>	Ing. Petr Stachura	Místostarosta
<i>Slezská Ostrava</i>	Ing. Pavel Slabý	vedoucí Odboru majetkové správy
<i>Radvanice a Bartovice</i>	Ing. Svatopluk Běrský	vedoucí Odboru majetkového, bytového a investic
Sociální odbory		
<i>Mariánské hory a Hulváky</i>	Ing. Marcela Kočová	vedoucí Odboru sociální péče
<i>Moravská Ostrava a Přívoz</i>	Bc. Dagmar Bradová	vedoucí Odboru sociálních věcí
<i>Ostrava – Jih</i>	Bc. Lenka Podolinská	vedoucí odboru sociální péče a oddělení péče o staré a ZP občany
<i>Ostrava - Vítkovice</i>	Bc. Danuška Báliková	vedoucí Odboru sociálních věcí
<i>Ostrava Poruba</i>	Mgr. Jana Glogarová	vedoucí Odboru péče o občany
<i>Slezská Ostrava</i>	Mgr. Zdeněk Matýsek	vedoucí Odboru sociálních věcí
Magistrát města Ostravy		
<i>Odbor sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti</i>	Mgr. Zdeněk Živčák	vedoucí Oddělení sociální práce a metodiky
<i>Odbor majetkový</i>	Ing. Kamil Stračánek	specialista pro bytový fond ve vlastnictví města
Neziskové organizace (bydlení)		
<i>Armáda spásy</i>	Mgr. Marcela Stryjová	ředitelka Prevence bezdomovectví
<i>CENTROM</i>	Mgr. Bohumil Bocviňok	vedoucí sociálního bydlení
	Mgr. Katarína Marinovová	vedoucí sociálních služeb
<i>Centrum soc. služeb Ostrava</i>	Bc. Lukáš Javorek	sociální bydlení - vedoucí
	Bc. Veronika Zajícová	sociálně aktivizační služba - vedoucí
<i>Nová šance, z.s.</i>	Pavel Novák	ředitel organizace
Soukromí vlastníci		
<i>RPG</i>	Pavel Klimeš	jednatel RPG Byty, s.r.o.
<i>RPG</i>	Ing. Zdeněk Vozník	ředitel správy majetku RPG Byty, s.r.o.
Úřad práce		
<i>Úřad práce České republiky - krajská pobočka v Ostravě</i>	Ing. Gabriela Petříková	ředitelka Odboru nepojistných sociálních dávek
Výchovný ústav		
<i>Výchovný ústav Ostrava Hrabůvka</i>	Mgr. Pavel Něminář	ředitel výchovného ústavu
Dětský domov		
<i>Dětský domov a školní jídelna Na Vizině</i>	Mgr. Magdalena Šuhajová	sociální pracovnice v dětském domově

Zdroj: Vlastní průzkum, PROCES, 2015

Metoda: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Datum realizace rozhovorů: 22. 9. 2015 – 15. 10. 2015

Jako metodu sběru dat u cílové skupiny osob, které jsou ohrožené ztrátou bydlení nebo už bydlení ztratily, byl zvolen polostrukturovaný rozhovor. Byl vytvořen záznamový arch, který obsahoval okruhy otázek, které byly s dotazovanými při rozhovoru probírány. Jednalo se především o oblasti:

- Proč lidé ztratili bydlení.
- Jaké byly příčiny a osobní problémy vedoucí k jejich situaci.
- Jaké řeší bariéry pro získání vhodného typu bydlení.
- Proč si zvolili určitý typ bydlení.
- Za jakých podmínek by byli ochotni se přestěhovat do jiného typu bydlení, apod.

Vytvořený záznamový arch však nebyl zcela vázán pevnou strukturou. Vybrané osoby pro přímou práci v terénu při rozhovorech mohli měnit pořadí otázek vzhledem k okolnostem v terénu tj podle toho, jak celý rozhovor probíhal. Dotazovaní tak mohli volně hovořit o své situaci či problémech. Design průzkumu a příprava záznamového archu byla provedena společností PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Vytvořený záznamový arch je součástí přílohy č. 10 tohoto dokumentu.

Výzkumníci realizovali rozhovory s obyvateli ve dvojících (výjimečně individuálně). Jeden z výzkumníků vedl rozhovor s dotazovaným a druhý si zapisoval všechny odpovědi a informace, které dotazovaný uvedl. Rozhovory probíhaly v přirozeném prostředí dotazovaného (přímo v bytě, na chodbě, venku na ulici apod.).

Lokality pro realizaci kvalitativního výzkumu:

Pro vymezení lokalit pro terénní výzkum ve městě Ostrava bylo pracováno s více zdroji informací a podkladů. Členění sídel bylo navrženo podle typů odrážející specifické situace. Jednalo se o území, kde lze předpokládat obtíže s bydlením (např. již vymezené sociálně vyloučené lokality), stará sídliště, ubytovny – kombinace ubytoven a jejich okolí, ubytovny na sídlištích apod. Stanovení lokalit pro realizaci terénního průzkumu bylo i na základě jednání se zadavatelem.

Dalším zdrojem informací pro stanovení místa pohybu cílové skupiny bylo sdělení aktérů v oblasti bydlení, s kterými byly realizovány polostrukturované rozhovory. Jednalo se především o sociální pracovníky na městských obvodech jednotlivých městských částí SMO a z neziskových organizací věnující se problematice bydlení.

Terénní průzkum se uskutečnil v těchto lokalitách SMO:

- Ostrava Dubina (ul. Fr. Formana). Tato lokality byla vybrána na základě doporučení městského obvodu Jih. Jedná se o lokalitu s převážně nízkonákladové byty (nízký nájem), do které je směřována cílová skupina senioři a rodiny s dětmi.
- Ostrava Poruba (ul. Dělnická, Skautská, okolí Hlavní třídy). Lokality ul. Dělnická a Skautská byly vybrány na základě doporučení městského obvodu Poruba. Byla zde očekávána skupina osob rodiny s dětmi. V okolí Hlavní třídy bylo očekáváno zastoupení cílové skupiny senioři.
- Ostrava Vítkovice (ul. Sirotčí, Jeremenkova). Lokality byly vybrány na základě rozhovoru se zástupci neziskové organizace CENTROM a byly zde očekávány cílové skupiny, Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách a Osoby bez domova.

- Ostrava – Jih (ul. Dr. Šavrdy, Čujkovova) Tyto lokality byly vybrány na základě doporučení městského obvodu Jih. Jedná se o lokalitu s převážně nízkonákladovými byty (nízký nájem), do které je očekáván pohyb cílové skupiny Lidé ohrožení sociálním vyloučením.
- Moravská Ostrava a Přívoz (ul. Palackého, Božkova). Lokality byly vybrány na základě rozhovorů s neziskovými organizacemi (Armáda spásy a Centrum sociálních služeb). Byl zde očekáván pohyb cílové skupiny rodiny s dětmi.
- Ostrava – Svinov (ul. Peterkova, Bílovecká, Opavská, Na Porubkou, Fr. a Anny Rýšových). Lokality byly vybrány na základě doporučení městské policie a byl zde očekáván výskyt cílové skupiny Osoby bez domova a Lidé žijící v ubytovnách (zařazeno do skupiny osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách).
- Ostrava – Zábřeh (ul. Plzeňská, ul. Karpatská) Lokalita Plzeňská byla vybrána na základě doporučení městského obvodu Jih. Jedná se o lokalitu s převážně nízkonákladovými byty (nízký nájem), do které je očekáván pohyb cílové skupiny Lidé ohrožení sociálním vyloučením. V rámci lokality ul. Karpatské byl očekáván pohyb cílové skupiny Osoby bez domova.
- Ostrava – Radvanice (ul. Trnkovecká). Lokalita byla vybrána na základě poskytnutých informací z neziskové organizace CENTROM a byl tam očekáván výskyt cílové skupiny Lidé žijící ve vyloučených lokalitách.
- Ostrava – Hrabůvka (ul. Dr. Martínka) Tato lokalita byla vybrána na základě doporučení městského obvodu Jih. Jedná se o lokalitu s převážně nízkonákladovými byty (nízký nájem), do které je očekáván pohyb cílové skupiny Lidé ohrožení sociálním vyloučením.

Cílové skupiny pro realizaci kvalitativního výzkumu:

V rámci realizace polostrukturovaných rozhovorů byly stanoveny 3 cílové skupiny dotazovaných. Jednalo se o skupiny:

1. **Lidé ohrožení sociálním vyloučením** – stanovení této cílové skupiny navazuje na koncepci sociálního bydlení MPSV jako prioritní skupiny pro získání formy dostupného bytu.⁴
2. **Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách** – stanovení této cílové skupiny navazuje na vymezení soc. vyloučených lokalit v Ostravě a ubytoven.⁵
3. **Osoby bez domova** – stanovení této cílové skupiny navazuje na typologii ETHOS osoby bez střechy a bez bytu, tzn. žijící venku nebo využívající noclehárny a azylové domy.⁶

Do skupiny **lidé ohrožení sociálním vyloučením**, byly zařazeny osoby: senioři s nízkými příjmy a ohrožení ztrátou bydlení, mladé rodiny s dětmi a matky samoživitelky. Cílové skupiny občanů byly vyhledávány na základě poskytnutých informací od sociálních pracovníků městských obvodů v Ostravě. Jednalo se především o obvody Ostrava – Jih a Ostrava Poruba, které poskytly konkrétní čísla bytových domů. Výzkumníci ve vybraných oblastech oslovovali obyvatele těchto bytových domů. V případě, že oslovená osoba neodpovídala cílové skupině, nebyl záznamový arch s rozhovorem zařazen do vyhodnocení informací z rozhovorů.

Skupinu **sociálně vyloučení** tvořily osoby, které žily v sociálně vyloučených lokalitách města Ostravy. Tyto lokality byly stanoveny na základě informací od sociálních pracovníků či ze statistických údajů, které

⁴ Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 - 2025

⁵ Strategický plán sociálního začleňování Ostrava 2015 - 2018

⁶ ETHOS – Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

vymezují sociálně vyloučené lokality ve městě Ostrava. Tuto skupinu také tvořili osoby, které žijí na ubytovnách ve městě Ostrava.

Osoby bez domova byly tvořeny osobami přežívajícími venku, osobami v noclehárnách a azylových domech. Osoby přežívající venku byly osloveny přímo na ulicích. Se sociálními službami provozujícími noclehárny a azylové domy byla domluvena možnost oslovit jejich klienty pro realizaci rozhovorů přímo v prostorách organizace.

V případech, kdy nebylo na začátku rozhovoru jasné, do které cílové skupiny dotazovaného zařadit bylo to stanoveno po skončení rozhovoru, kdy byly získány všechny informace o dotazovaném. Např. matka samoživitelka, ale žijící v sociálně vyloučené lokalitě a řešící nevhodné podmínky bydlení v souvislosti s danou lokalitou, byla zařazena do skupiny osob ve vyloučené lokalitě.

Rozhovorů se zúčastnilo celkem **127 osob** (z toho 38 % romského etnika). Počet rozhovorů v rámci jednotlivých cílových skupin je uveden v tabulce viz níže.

Tabulka 4.2.2: Cílové skupiny respondentů v rámci polostrukturovaných rozhovorů

Číselné členění	Cílová skupina	Počet respondentů
1	Lidé ohrožení sociálním vyloučením	73*
1.1	Senioři	30
1.2	Mladé rodiny s dětmi	14
1.3	Matky samoživitelky	5
2	Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách	30*
3	Osoby bez domova	24*
3.1	Osoby přežívající venku	11
3.2	Osoby v noclehárnách a Azylových domech	13

Zdroj: Vlastní průzkum, PROCES, 2015

*Lidé ohrožení sociálním vyloučením – z celkového počtu je 27 osob (37 %) romského etnika

*Lidé žijících v sociálně vyloučených lokalitách – z celkového počtu je 17 osob (57 %) romského etnika

*Osoby bez domova – z celkového počtu je 5 osob (21%) romského etnika

V rámci ucelených informací o výběrovém vzorku kvalitativního výzkumu je zde uvedena základní charakteristika respondentů dle pohlaví a věku, kdy zastoupení mužů bylo 39,4 % a žen 60,6 %.

Tabulka 4.2.3: Respondenti kvalitativního výzkumu dle pohlaví a věku

Pohlaví	Věkové kategorie [%]					Celkem
	18 - 24	25 – 34	35 - 44	44 – 64	65 a více	
Žena	11,7	24,7	14,3	23,4	26,0	100,0
Muž	6,0	10,0	8,0	34,0	42,0	100,0

Zdroj: Vlastní průzkum, PROCES, 2015

Vzdělání je jedním ze základních faktorů rozvoje společnosti a mělo by patřit mezi hlavní priority společnosti i jednotlivců jako podmínka na cestě k úspěchu. Úroveň vzdělanosti je velice vhodným indikátorem pro stanovení vyspělosti jednotlivých osob v daném území. V následující tabulce je uvedena vzdělanostní struktura u jednotlivých skupin respondentů, u kterých převládá základní vzdělání a střední vzdělání bez maturity.

Tabulka 4.2.4: Dosažené vzdělání u respondentů dle cílových skupin

Dosažené vzdělání	Lidé ohrožení sociálním vyloučením	Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách	Osoby bez domova
Nedokončené základní vzdělání	1,4	3,3	-
Základní vzdělání	49,3	63,3	41,7
Střední bez maturity	31,5	30,0	58,3
Střední s maturitou	13,7	3,3	-
Vyšší odborné vzdělání	1,4	-	-
Vysokoškolské vzdělání	2,7	-	-
Celkem	100,0	100,0	100,0

Zdroj: Vlastní průzkum, PROCES, 2015

Metoda: Focus Group (skupinová diskuze)

Byla realizována jedna Focus Group (skupinová diskuze) s odborníky a aktéry, kteří se svou činností zaměřují na problematiku bydlení ve statutárním městě Ostrava. Skupinová diskuze byla vedena výzkumníkem/moderátorem společnosti PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. Kvalitativní výzkumná metoda Focus Group byla využita z důvodu, že se jedná o užitečný nástroj pro získání nových a hlubších informací z oblasti bydlení, který zároveň otvírá prostor diskutujících v dalších tématech a oblastech, které jsou podstatné a souvisí s danou problematikou.

Cílem výzkumu bylo získat od účastníků informace a podněty z oblasti bydlení ve statutárním městě Ostrava s důrazem na sociální bydlení, jako možnost řešení dílčích problémů s bydlením. Dále shromáždit podklady a zjistit návrhy pro nastavení bytové politiky v Ostravě.

Byl **vytvořen scénář** s popisem celkového průběhu dané skupinové diskuze. V úvodní fázi moderátor motivoval dané účastníky k diskuzi a seznámil je s pravidly diskuze (např. vše je důvěrné, každá informace je důležitá, apod.). Z uskutečněné Focus Group byl pořízen audiozáznam a videozáznam, které sloužily jako podklad pro správnou interpretaci získaných informací. Scénář s konkrétními otázkami je součástí dokumentu v příloze č. 1.

Scénář byl rozdělen do dvou tematických okruhů:

1. Dostupnost a přerozdělování bytového fondu ve městě Ostrava, kdy cílem bylo zjistit, zda je na území města dostupné bydlení pro specifické cílové skupiny obyvatel (místní a cenová dostupnost) a zda jsou pravidla přidělování bytů adekvátně nastaveny.
2. Ztráta bydlení a možnosti řešení dané situace s cílem zjistit nejčastější příčiny ztráty bydlení u specifických cílových skupin, a zda existuje dostatečná síť služeb a institucí, které řeší problematiku ztráty bydlení.

Datum realizace: 7. 10. 2015

Účastníci Focus Group:

Pro stanovení účastníků diskuzní skupiny bylo důležitým kritériem jejich odborné zaměření v souvislosti s problematikou bydlení a jejich pracovní pozice. Pro účast na diskuzní skupině byli osloveni aktéři z různých oborů, např. bytových odborů, MMO – odbor majetkový a sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti, NNO, soukromého sektoru, úřadu práce, realitní kanceláře, bytová družstva, platforma pro sociální bydlení a Agentura pro sociální začleňování. Důležitým faktorem bylo zastoupení alespoň jednoho zástupce z dané oblasti zaměřené na problematiku bydlení a její různorodost, která zajišťovala různorodost získaných informací.

Skupinové diskuze se účastnilo celkem 16 osob, resp. aktérů v oblasti bydlení působících na území města Ostravy, z toho:

- Zástupci bytových odborů města Ostravy
- Magistrát města Ostravy (odbor majetkový a odbor sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti)
- Zástupci neziskových organizací
- Agentura pro sociální začleňování
- Úřad práce
- Soukromí majitelé bytového fondu (RPG)
- Zástupci realitních kanceláří
- Fakulta sociálních studií – odborník v oblasti bydlení

5. SOCIODEMOGRAFICKÁ A SOCIÁLNĚ-PROSTOROVÁ ANALÝZA MĚSTA

K největšímu rozvoji Ostravy došlo po druhé světové válce, kdy docházelo k rozmachu průmyslu. S tím byl spojen příchod nových pracovních sil a začala tak vznikat nová populace města Ostravy, pro kterou bylo nutné vytvořit zázemí. Zvyšovaly se tak nároky na stavebnictví, jelikož Ostrava trpěla nízkou kvalitou bytové zástavby a nedostatečnou obslužností. Rozsáhlá industrializace Ostravska vyvolala potřebu řízené komplexní bytové a občanské výstavby Ostravy. Bytová nouze se postupně řešila výstavbou nejprve cihlových, poté panelových sídlišť a začaly tak vznikat nové části města. V Ostravě se po roce 1989 zastavil populační růst města, a to z důvodu ústupu těžby a strojírenské výroby. Z důvodů ekonomických, ale i environmentálních problémů začalo v Ostravě docházet k výraznému úbytku obyvatelstva způsobenému hlavně podílem migrace a to od roku 1990 až do současnosti.

Bytová a domovní výstavba na území města Ostravy se v současné době soustřeďuje do okrajových venkovských obcí a je zaměřená především na stavbu nových rodinných domů, převážně v obvodech Nová Bělá, Stará Bělá, Krásné Pole, Třebovice a Plesná, a výstavbu nových luxusních vícepodlažních nájemních domů v centru města a jeho nejbližším okolí.⁷

5.1 Základní charakteristika území

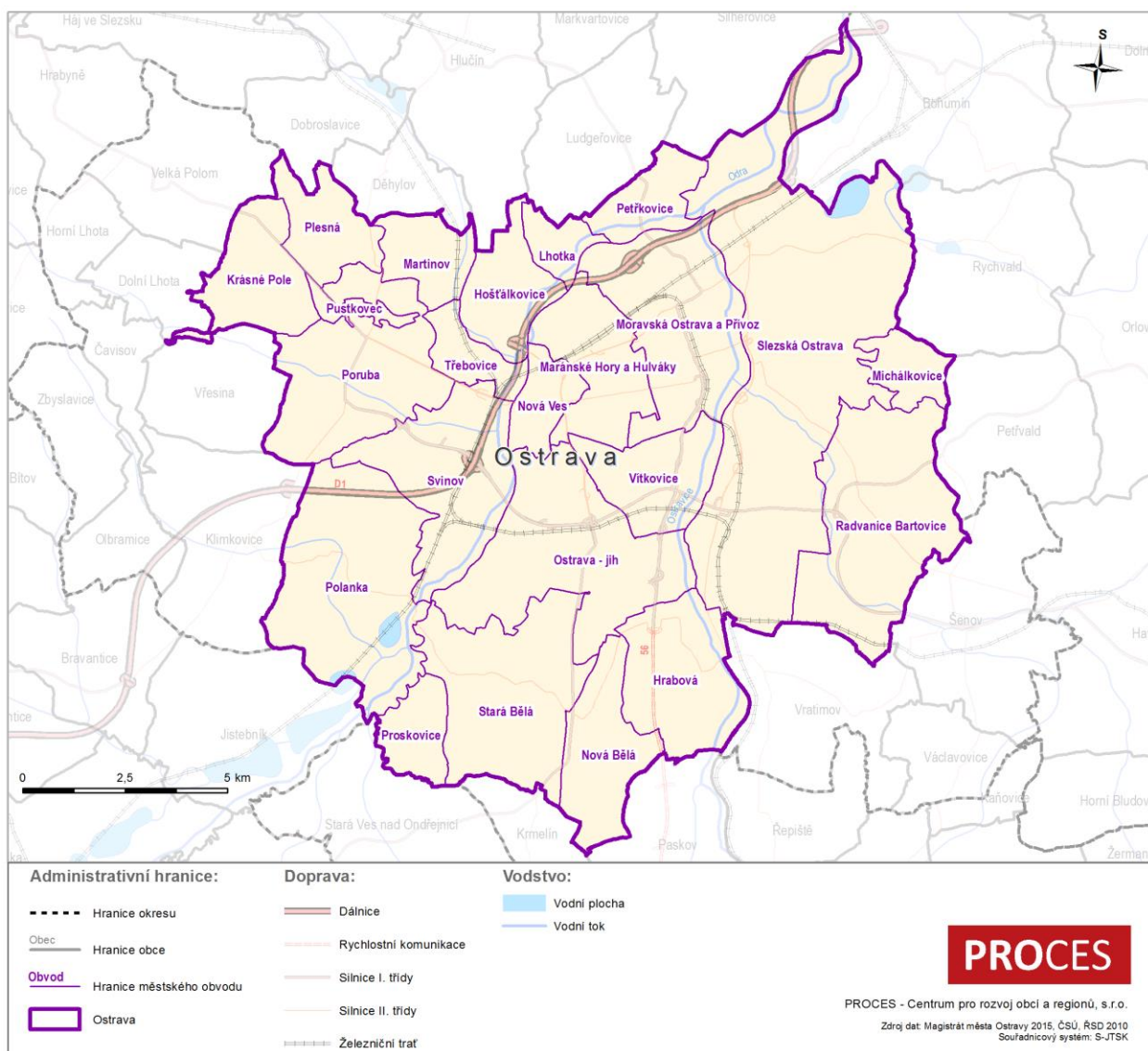
Statutární město Ostrava je krajským městem v severovýchodní části České republiky v Moravskoslezském kraji. Ostrava má výhodnou strategickou polohu nacházející se 10 km jižně od státní hranice s Polskem a 50 km od státní hranice se Slovenskem. Od hlavního města Prahy je vzdálena vzdušnou čarou 278 km a od 2. největšího města ČR – Brna 141 km. Statutární město Ostrava je rozlohou i počtem obyvatel třetím největším městem ČR.

Význam statutárního města Ostravy byl významně ovlivněn Moravskou bránou, kterou prochází základní dopravní koridory evropského významu – dálnice D1 vedoucí dopravu z českého vnitrozemí přes Ostravu až do Polska či důležitý železniční koridor spojující Mosty u Jablunkova – Ostravu – Olomouc – Prahu – Cheb. Významným dopravním uzlem je také Letiště Leoše Janáčka Ostrava nacházející se 7 km od Ostravy. Od dubna roku 2015 je letiště obsluhováno železniční dopravou.

Správní obvod města dnes zaujímá plochu 214,24 km². Ve struktuře využití ploch tvoří více než 1/3 tzv. ostatní plochy (včetně neplodných, mj. hald a odvalů), což je pro Ostravu specifické zejména v návaznosti na historický vývoj průmyslu. Ostrava se dělí do 23 městských obvodů. Administrativní vymezení jednotlivých městských obvodů statutárního města Ostravy znázorňuje Mapa 5.1.1: Administrativní vymezení městských obvodů statutárního města Ostravy v roce 2015.

⁷ Při tvorbě úvodu této kapitoly bylo primárně využito (Jiřík a kol., 1993) a doplňkově další odborná literatura uvedená v seznamu zdrojů literatury.

Mapa 5.1.1: Administrativní vymezení městských obvodů statutárního města Ostravy v roce 2015

5.2 Charakteristika obyvatelstva

K 30. 9. 2015 žilo na území statutárního města Ostravy 291 059 obyvatel ve 23 městských obvodech. Počet obyvatel od roku 1991, kdy dosáhl maximálního počtu 327 371, neustále klesá. Mezi lety 1991 a 2015 se počet obyvatel snížil o téměř 12 %. Hlavním důvodem úbytku je migrace obyvatelstva ovlivněná procesy deindustrializace. Nejvíce obyvatel žije v městských obvodech Ostrava – Jih – 103 378, Poruba – 65 304 a Moravská Ostrava a Přívoz – 37 111.

Hustota zalidnění statutárního města Ostravy v roce 2015 byla 1 346 obyvatel / km². Podle hustoty zalidnění můžeme v Ostravě vymezit tři nejvýznamnější oblasti s koncentrací obyvatel. Nejvyšší hustotu zalidnění má městský obvod Ostrava – Jih (6 274 ob./km²). Důvodem je velmi hustá zástavba tvořená z velké části sídlišti, kde žije třetina všech obyvatel Ostravy. Dalšími oblastmi jsou městské obvody Poruba (4 922 ob./km²) a okolí centra v Moravské Ostravě a Přívoze (2 715 ob./km²), kde se rovněž nachází rozsáhlá sídliště. Podrobný přehled rozlohy, počtu obyvatel a hustoty zalidnění v jednotlivých městských obvodech znázorňuje Tabulka 5.2.1.

Tabulka 5.2.1: Administrativní členění statutárního města Ostravy k roku 2015

Městský obvod	rozloha	Počet obyvatel		Hustota zalidnění počet obyvatel / km ²
		abs.	rel. [%]	
Hošťálkovice	5,29	1 629	0,6	308
Hrabová	9,21	3 655	1,3	397
Krásné Pole	6,59	2 587	0,9	393
Lhotka	2,14	1 276	0,4	597
Mariánské Hory a Hulváky	7,36	11 964	4,1	1 626
Martinov	4,02	1 104	0,4	274
Michálkovice	2,89	3 277	1,1	1 134
Moravská Ostrava a Přívoz	13,25	37 111	12,8	2 802
Nová Bělá	7,17	1 862	0,6	260
Nová Ves	3,07	717	0,2	234
Ostrava-Jih	16,32	103 378	35,5	6 336
Petřkovice	3,90	3 064	1,1	785
Plesná	4,84	1 412	0,5	292
Polanka nad Odrou	17,25	4 920	1,7	285
Poruba	13,18	65 304	22,4	4 956
Proskovice	3,43	1 221	0,4	356
Pustkovec	1,08	1 254	0,4	1 166
Radvanice a Bartovice	16,66	6 336	2,2	380
Slezská Ostrava	41,74	21 151	7,3	507
Stará Bělá	13,93	4 025	1,4	289
Svinov	11,62	4 406	1,5	379
Třebovice	2,82	1 829	0,6	649
Vítkovice	6,47	7 577	2,6	1 171
Ostrava celkem	214,24	291 059	100,0	1 359

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30. 9. 2015

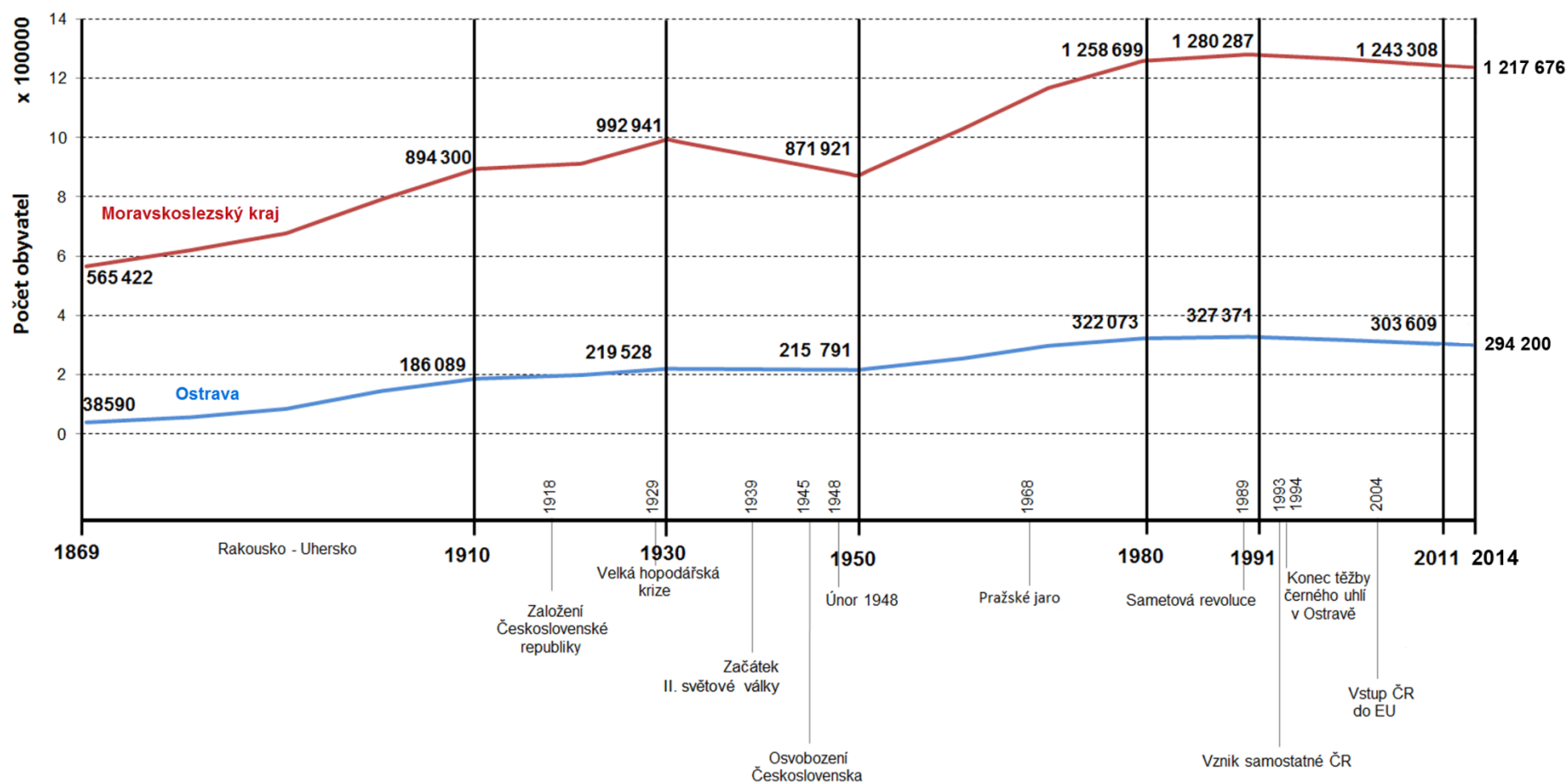
Vývoj počtu obyvatel

Jak bylo uvedeno v úvodu této kapitoly, významné období populačního růstu v Ostravě nastalo po druhé světové válce, kdy došlo k obnově těžby uhlí a industrializaci průmyslové výroby. S industrializací přišla pracovní síla, která vyvolala potřeby obyvatel k bytové výstavbě. V roce 1952 byla zahájena výstavba prvních nových obvodů (např. Poruby). Následně v 60. - 80. letech následovala výstavba panelových sídlišť v Hrabůvce, Výškovicích, Zábřehu (Ostrava-Jih), Porubě, Moravské a Slezské Ostravě a v 80. - 90. letech byla postavena sídliště Dubina a Bělský Les. Mezi lety 1950 a 1991 počet obyvatel narostl o více než 100 tisíc. Nejvíce obyvatel mělo statutární město Ostrava v roce 1991 - 327 371 obyvatel, od tohoto roku dochází k úbytku obyvatel vlivem odprůmyslnění (ukončení těžby a vyhasnutí vysokých pecí) a restrukturalizací města. Mezi lety 1991 a 2015 došlo ve statutárním městě Ostravě k úbytku o 39 061 obyvatel.

Z pohledu celého Moravskoslezského kraje tento kraj patří mezi nejvíce urbanizované prostory v rámci republiky a do roku 2008 byl i nejlidnatějším krajem, maximálního počtu obyvatel (1 280 287) dosáhl v roce 1991. Od tohoto roku dochází k mírnému poklesu počtu obyvatel. V současné době (údaje k 31. 12. 2014) je Moravskoslezský kraj s 1 217 676 obyvateli na třetím místě, nejvíce obyvatel má Středočeský kraj (1 315 299) a Hlavní město Praha (1 259 079).

Vývoj počtu obyvatel v letech 1869 a 2014 znázorňuje Graf 5.2.1: Vývoj počtu obyvatel v Ostravě a Moravskoslezském kraji v letech 1869-2014 níže.

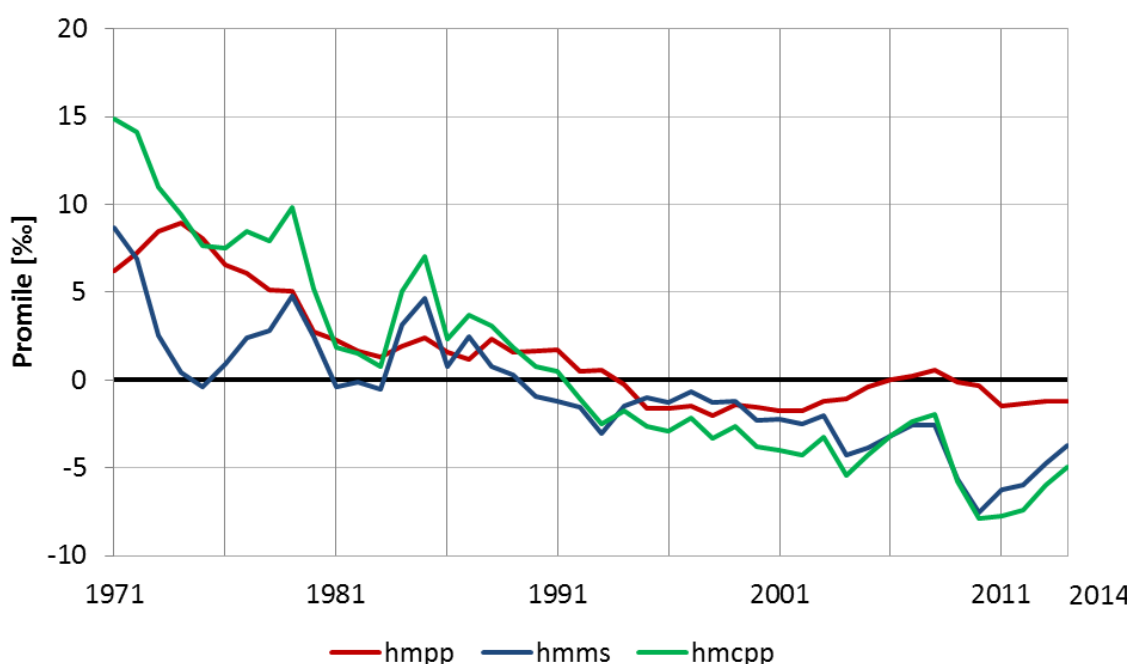
Graf 5.2.1: Vývoj počtu obyvatel v Ostravě a Moravskoslezském kraji v letech 1869-2014

Zdroj dat: Historický lexikon obcí: Podle správního rozdělení ČR k 1. 1. 2005, ČSÚ: Běžná evidence obyvatel

Bližší náhled na příčiny demografického vývoje obyvatel ilustruje dále uvedený Graf 5.2.2, který zobrazuje hrubou míru celkového přírůstku a jeho složek (hrubou míru přirozeného přírůstku a hrubou míru migračního salda). Význam těchto ukazatelů spočívá v zobrazení přírůstku/úbytku obyvatel na každý tisíc obyvatel (zobrazení v ‰). Do začátku 70. let převládalo v Ostravě přistěhovalectví nad přirozeným přírůstkem. Hlavním cílem přistěhovačů bylo zejména zajistit potřebné pracovní síly rozsáhlých průmyslových odvětví a také v navazujících činnostech v Ostravě (stavebnictví, služby apod.). Zvyšování natality napomáhaly přistěhovalecké trendy převážně obyvatel, kteří přijížděli do Ostravy za prací, bydlením a následným založením rodiny. Utlumení stavebních aktivit v Ostravě však způsobilo významný pokles přistěhovačů. Od roku 1972 populační vývoj Ostravy výrazněji ovlivňoval přirozený přírůstek způsobený silnými ročníky narozených. Ostrava tak evidovala v roce 1975 poprvé od války záporné migrační saldo, které město zaznamenalo také v první polovině 80. let a od roku 1989 se pak migrační saldo vyskytuje v záporných hodnotách již trvale. Tento fakt byl způsoben restrukturalizací průmyslové výroby (uzavírání důlní činnosti a zeštíhlování velkých průmyslových provozů) a později také silnými suburbanizačními tendencemi Ostravanů zejména do SO ORP Frýdek-Místek a Hlučín. Od roku 1991 tak Ostrava kontinuálně ztrácí své obyvatelstvo, a to jak přirozenou měnou, tak migrací. Přirozenou měnou ztrácí populaci až do roku 2006, kdy vlivem zvýšené plodnosti silných ročníků ze 70. let narůstá počet narozených. V roce 2009 se však vývoj vrací zpět do záporných hodnot a hrubá míra celkového přírůstku klesá pod -5 ‰.

Graf 5.2.2: Struktura přírůstku obyvatelstva v Ostravě v letech 1971-2014

Zdroj dat: ČSÚ; Běžná evidence obyvatel

Pozn.: Hrubá míra přirozeného přírůstku $hmpp = (\text{ŽIVĚ NAROZENÍ} - \text{ZEMŘELÍ}) / ss * 1000$. Hrubá míra migračního salda $hmms = (\text{PRISTEH} - \text{VYSTEH}) / ss * 1000$. Hrubá míra celkového přírůstku $hmcpp = hmpp + hmms$. SS je střední stav obyvatelstva vypočítaný jako průměr počtu obyvatel k 1. 1. a k 31. 12. daného roku.

Obyvatelstvo dle věku a pohlaví

Jednou ze základních charakteristik je rozložení obyvatelstva podle věkových kategorií. K 30. 9. 2015 ve statutárním městě Ostrava žilo 139 857 mužů a 151 202 žen. Z hlediska věkových kategorií je nejvyšší podíl obyvatel statutárního města Ostravy ve věku 35-44 let (celkem 16 %). Ostrava ukazuje obecný trend v populaci, kdy v mladších věkových kategoriích převažují počty mužů nad ženami, následně se počty v obou pohlavích vyrovnávají, až dochází k převaze žen nad mužskou částí populace u věkových kategorií starších 50 let. Nejvyšší rozdíly mezi muži a ženami představují nejstarší věkové kategorie, kdy počty žen o polovinu a víc převažují nad muži. Jelikož je významná část žen v důchodovém věku ovdovělých, existuje u těchto osob riziko významného snížení příjmu na domácnost a vznik potenciálního sociálního vyloučení a bytové nouze způsobené neschopností hradit náklady na byt. Rozložení věkových kategorií podle pohlaví zobrazuje Tabulka 5.2.2

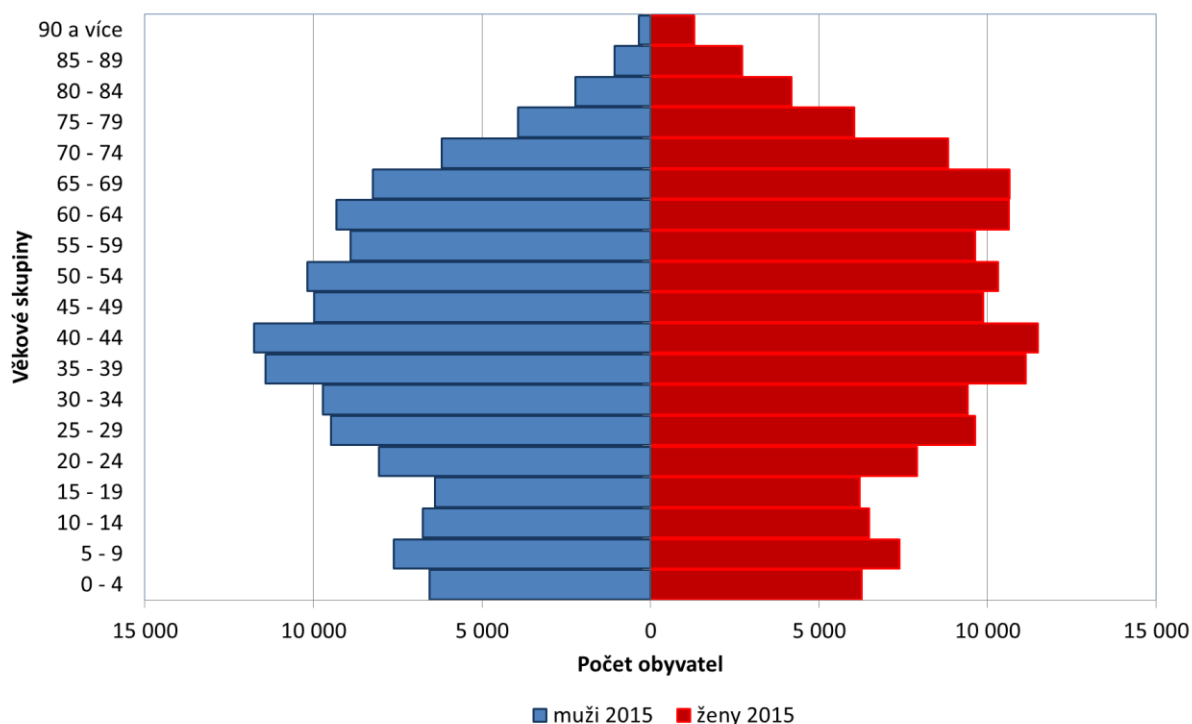
Tabulka 5.2.2: Počet obyvatel podle věkových kategorií a pohlaví ve městě Ostravě v roce 2015

Věkové kategorie	Muži		Ženy		Celkem	
	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]
0 - 4	5 354	3,8	5 170	3,4	10 524	3,6
5 - 9	7 682	5,5	7 495	5,0	15 177	5,2
10 - 14	6 827	4,9	6 514	4,3	13 341	4,6
15 - 19	6 452	4,6	6 227	4,1	12 679	4,4
20 - 24	8 102	5,8	7 924	5,2	16 026	5,5
25 - 29	9 594	6,9	9 663	6,4	19 257	6,6
30 - 34	9 909	7,1	9 479	6,3	19 388	6,7
35 - 39	11 678	8,3	11 268	7,5	22 946	7,9
40 - 44	11 936	8,5	11 583	7,7	23 519	8,1
45 - 49	10 138	7,2	9 951	6,6	20 089	6,9
50 - 54	10 357	7,4	10 357	6,8	20 714	7,1
55 - 59	9 071	6,5	9 724	6,4	18 795	6,5
60 - 64	9 569	6,8	10 768	7,1	20 337	7,0
65 - 69	8 488	6,1	10 809	7,1	19 297	6,6
70 - 74	6 427	4,6	9 035	6,0	15 462	5,3
75 - 79	4 147	3,0	6 201	4,1	10 348	3,6
80 - 84	2 445	1,7	4 419	2,9	6 864	2,4
85 - 89	1 228	0,9	2 993	2,0	4 221	1,5
90 a více	453	0,3	1 622	1,1	2 075	0,7
Celkem	139 857	100,0	151 202	100,0	291 059	100,0

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30.9.2015

Věkové rozložení obyvatelstva je velmi dobře čitelné také z věkové pyramidy. Většina obcí v České republice, včetně statutárního města Ostravy, má vzhledem k stárnutí obyvatelstva věkovou pyramidu regresivního typu, který je typický úzkou základnou značící nízký počet narozených dětí a vysokým počtem nejstarší věkové populace. Rozložení obyvatelstva podle věkových kategorií a pohlaví k 30. 9. 2015 ve statutárním městě Ostrava zobrazuje věková pyramida níže.

Graf 5.2.3: Věková pyramida statutárního města Ostravy v roce 2015

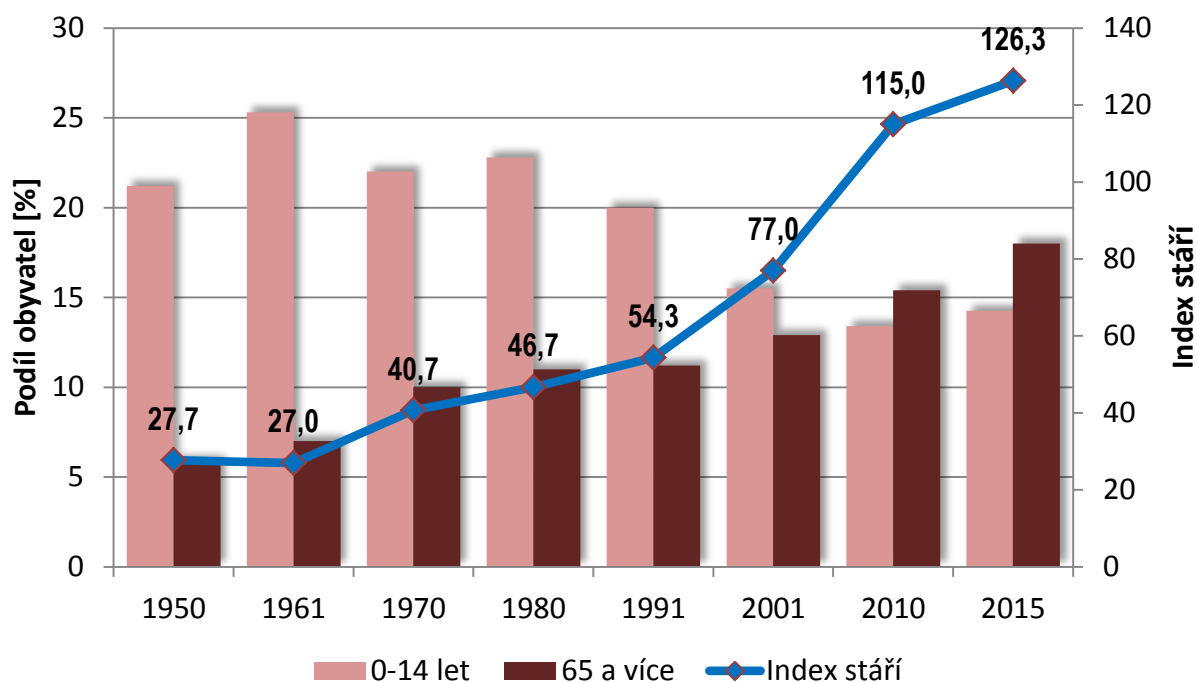
Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30.9.2015

V Ostravě se projevuje stárnutí populace, na což měla vliv především nižší porodnost v osmdesátých a devadesátých letech. Jak můžeme pozorovat z Graf 5.2.4 růst podílu starší populace, zejména obyvatel v důchodovém věku, což je současný trend v ČR i dalších evropských zemích. Jedná se zejména o vyšší zátěž na ekonomicky aktivní obyvatelstvo a vyšší nároky na státní rozpočet z hlediska vyplácení důchodů. Ostrava v tomto ohledu není výjimkou, i zde se tyto trendy plně projevují.

Podíl jednotlivých složek obyvatelstva, a zejména té nejmladší (0-14 let) a nejstarší (nad 65 let), se od 50. let 20. století výrazně proměnil. Zatímco v roce 1950 na 100 dětí do 14 let připadalo zhruba 27 seniorů ve věku vyšším než 65 let, v roce 2015 byla tato hodnota (definovaná jako index stáří) 126. Od roku 1991 došlo k nárůstu více než dvojnásobnému, kdy index stáří dosahoval hodnoty 54.

Na stárnutí obyvatelstva statutárního města Ostravy je nutno reagovat, a to vytvořením vhodných podmínek pro bydlení pro seniory, jakou jsou například domy s pečovatelskou službou či domovy pro seniory, ve kterých je pro tuto skupinu obyvatel zajištěno cenově dostupné bydlení a zdravotní péče. Další variantou zajištění bydlení pro seniory jsou menší byty s nízkým nájemným, které je pro finanční podmínky seniorů přijatelné.

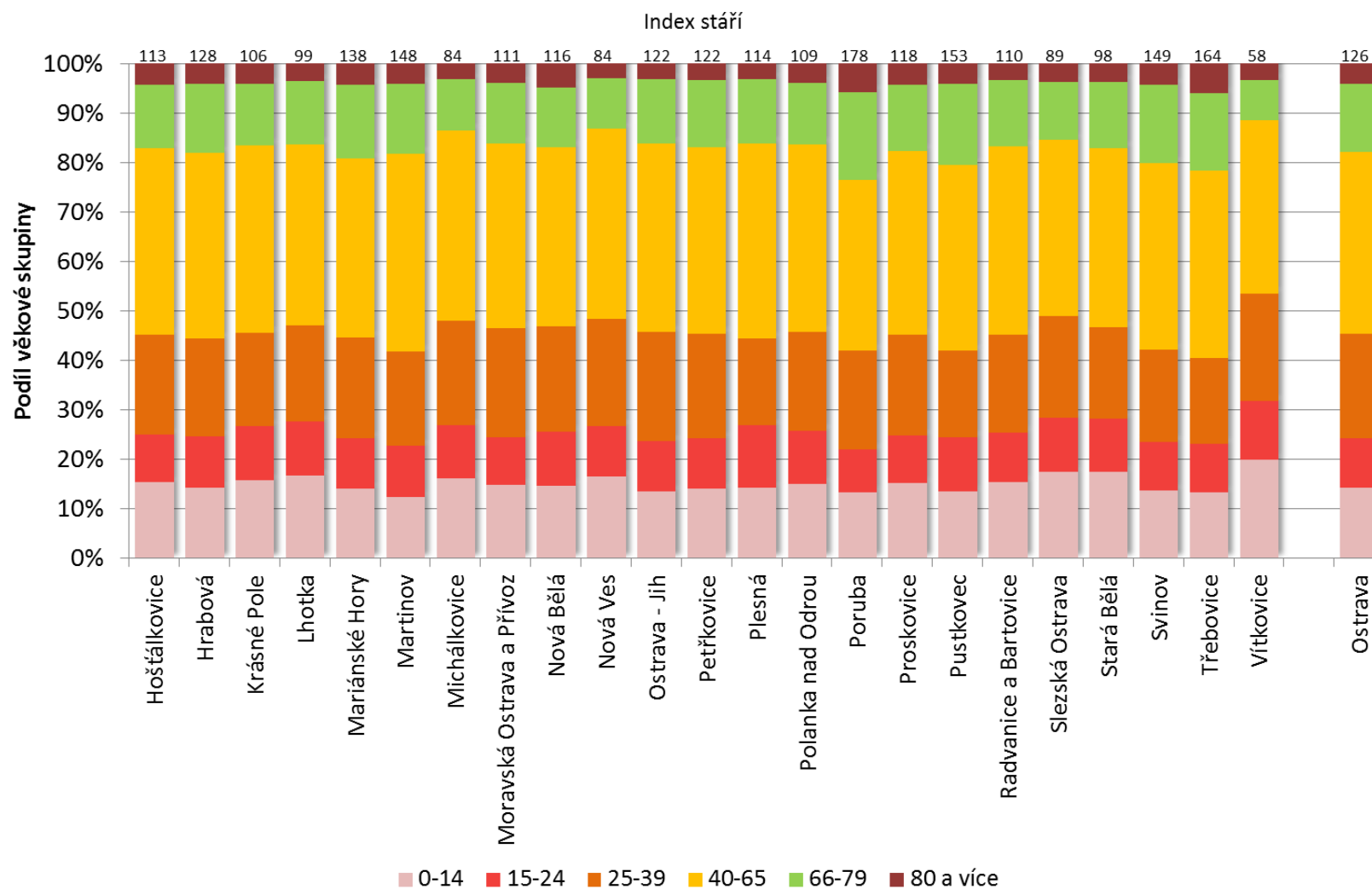
Graf 5.2.4: Vývoj podílu dětí a seniorů v populaci Ostravy v letech 1950-2015

Zdroj dat: ČSU, SLDB (1950-2001), MMO k 1.1.2010, 30.9.2015

Věkovou strukturu obyvatelstva a index stárání podle městských obvodů znázorňuje Graf 5.2.5. Věkové složení a podíl starší složky se v jednotlivých městských obvodech liší. Populačně nejstarší městské obvody se nacházejí v severozápadní části města. Jedná se o městské obvody Poruba (index stárání – 178), Třebovice (164), Pustkovec (153), Svinov (149) a Martinov (148). Do těchto obvodů se po své výstavbě ve 40. a 50. letech stěhovalo mnoho mladých obyvatel, kteří jsou v současné době v důchodovém věku. V případě Poruby z tohoto faktu vyplývá, že je nutné zaměřit se na zajištění vhodných podmínek bydlení pro seniory, kteří mohou mít problémy s udržení svých bytů. Poruba je obecně považována za vyhledávanou lokalitu k bydlení, čímž se projevuje také výše nájemného v tomto městském obvodu. Vysoké nájemné mohou tedy být pro seniory neúnosné a je zde větší riziko ztráty bydlení obzvláště u seniorů, kteří bydlí sami. Další tři výše zmiňované obvody jsou obvody venkovského typu, kde většina obyvatel žije v rodinných domech. Zde může být opět problémem schopnost seniorů žít v rodinném domě v situaci, kdy zůstávají sami a je pro ně problematické své bydlení obstarat. Naopak nejmladším městským obvodem jsou Vítkovice, kde žije nejvíce mladých rodin s dětmi. V tomto obvodu na 100 dětí připadá jen 58 seniorů. V populačně mladých obvodech může nastat problém v případě výskytu mladých rodin s dětmi nebo samoživitelů, kteří nedisponují dostatečnými příjmy k zajištění či udržení bydlení. Také pro tyto skupiny obyvatel je nutno zajistit možnosti dostupného bydlení, aby nedocházelo k jejich sociálnímu vyloučení.

Graf 5.2.5: Věková struktura obyvatelstva dle městských obvodů statutárního města Ostravy v roce 2015

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30.9.2015

Obyvatelstvo dle rodinného stavu

Z pohledu obyvatelstva dle rodinného stavu se mezi lety 2001-2011 zvýšil především počet rozvedených i přes pokles celkového počtu obyvatel ve statutárním městě Ostrava. Jako problematické se v tomto ohledu jeví narůstající podíl rozvedených žen, které navíc často zůstanou v pozici matky samoživitelky starající se o dorůstající děti. Dalším faktorem ohrožujícím tuto skupinu jsou prokazatelně nižší příjmy žen oproti mužům na stejných pozicích. Tyto ženy se tak dostávají do skupiny lidí potenciálně ohrožených sociálním vyloučením. Naopak se snížil počet ženatých mužů a vdaných žen o více než 25 tisíc.

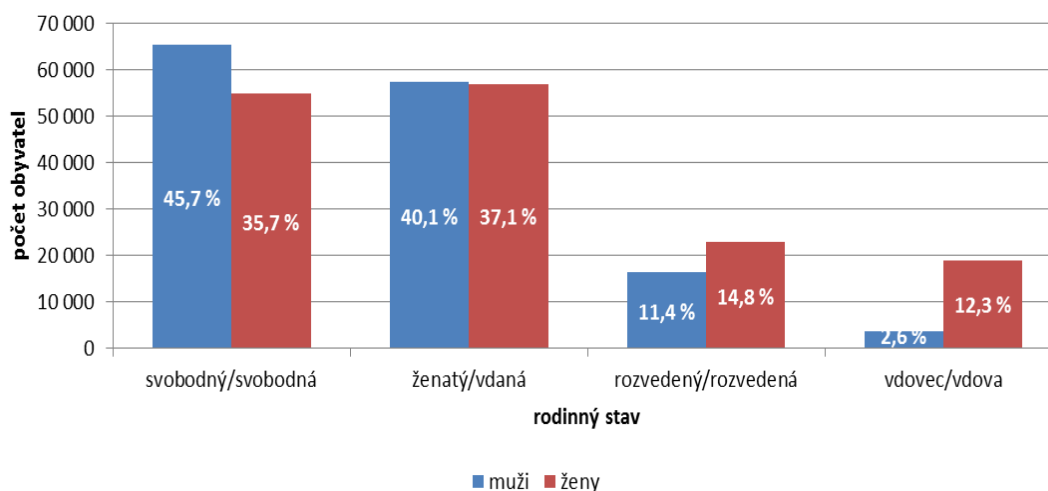
Tabulka 5.2.3: Obyvatelstvo statutárního města Ostravy podle pohlaví a rodinného stavu

		Celkem		Muži		Ženy	
		2001	2011	2001	2011	2001	2011
Obyvatelstvo celkem		316 744	296 224	163 726	142 829	153 018	153 395
z toho rodinný stav	svobodní, svobodné	118 549	119 932	64 562	65 216	53 987	54 716
	ženatí, vdané	139 145	114 116	69 553	57 233	69 592	56 883
	rozvedení, rozvedené	32 364	39 015	13 646	16 283	18 718	22 732
	vdovci, vdovy	23 830	22 600	3 585	3 708	20 245	18 892
Nezjištěno		2 856	471	1 672	331	1 184	140

Zdroj dat: SLDB 2001, 2011

Níže je graficky znázorněno rozložení obyvatelstva města Ostravy dle pohlaví a rodinného stavu. Z Graf 5.2.6 je patrné, že svobodných mužů je o 10 % více než svobodných žen, zatímco ženy převažují v rozvodovosti a ovdovění. Vdov je daleko více z důvodu toho, že se ženy dožívají v průměru vyššího věku než muži.

Graf 5.2.6: Obyvatelstvo statutárního města Ostravy dle pohlaví a rodinného stavu v roce 2011

Pozn. Rodinný stav nezjištěn u 0,23 % mužů a 0,09 % žen

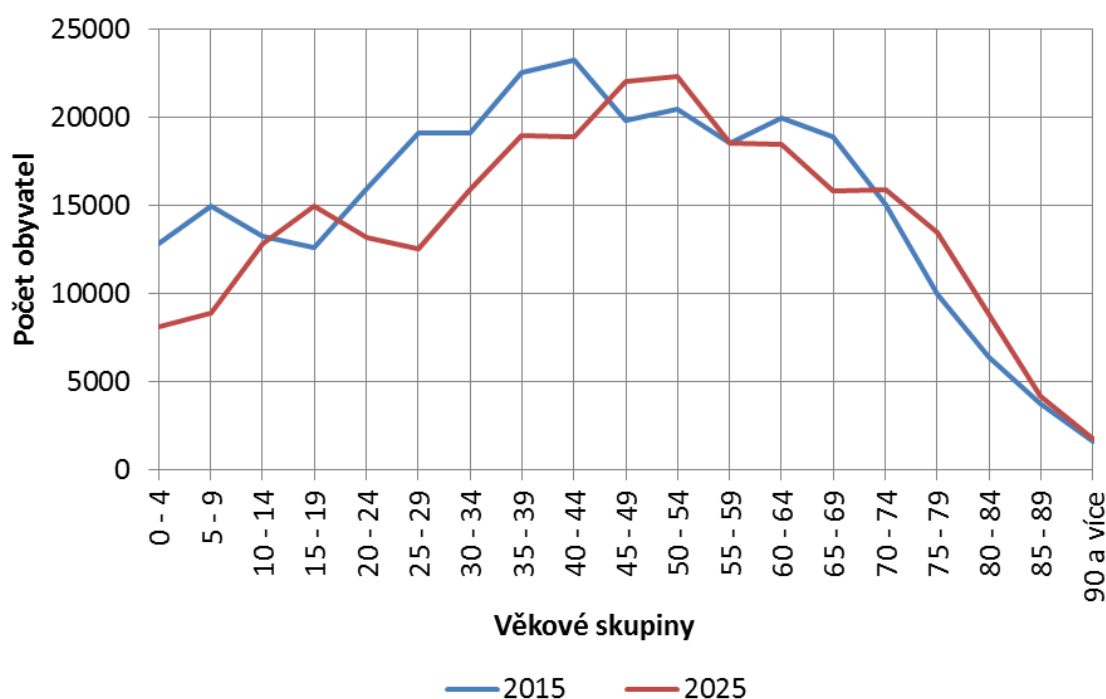
Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2001, SLDB 2011

5.3 Demografický vývoj a predikce věkového složení obyvatelstva v horizontu 2015-2025

Informace o možných budoucích trendech populačního vývoje poskytuje demografická prognóza, jež se tak stává podkladem pro rozhodovací a plánovací procesy města. Proces stárnutí obyvatelstva statutárního města Ostravy stále není u konce. V příštích deseti letech může Ostrava počítat s růstem počtu osob v důchodovém věku, z čehož v souvislosti s bydlením plyne nutnost zajištění podmínek a prostředí pro seniory. Možným problémem který by také mohl nastat je potenciální nezaměstnanost skupiny obyvatel ve věku od 45 do 60 let, kteří mívají problémy s uplatněním na trhu práce, s čímž souvisí také návazné problémy, které se mohou projevovat mimo jiné bytovou nouzí.

V grafu uvedeném níže lze jasně vidět, jak by se měla změnit věková struktura obyvatel mezi lety 2015 - 2025. Vrchol křivky se postupně posouvá doprava, tj. dochází ke stárnutí populace. Zatímco v roce 2015 nejvíce obyvatel je ve věkové skupině 40-44 let, v roce 2025 se předpokládá s nejvyšším počtem obyvatel ve věkové skupině 50-54 let. Z grafu můžeme také vidět úbytek počtu obyvatel u dětské složky (0-14 let) o více než 11 tisíc obyvatel a naopak předpokládaný počet nárůst nejstarších obyvatel (70 let a více) o více než 7 tisíc.

Graf 5.3.1: Prognóza vývoje počtu obyvatel v letech 2015 a 2025

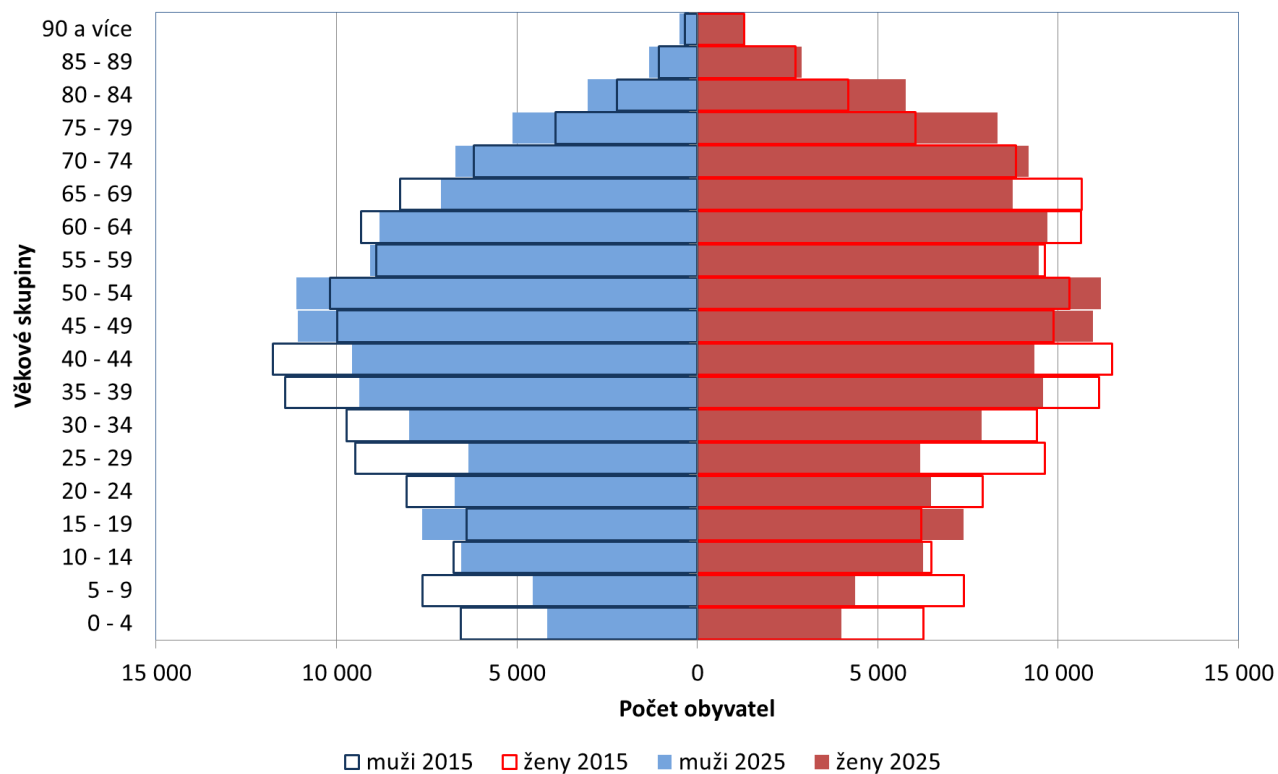

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30.9.2015

Totožné výsledky jako graf prognózy vývoje počtu obyvatel mezi lety 2015-2025 ukazuje věková pyramida (Graf 5.3.2). Celkově se předpokládá, že pokud nestane nějaká významná událost, která by ovlivnila populační vývoj Ostravy, tak bude ve městě nadále docházet ke ztrátě obyvatelstva. Dle prognózy můžeme očekávat v roce 2025 razantní úbytek počtu obyvatel ve

všech věkových kategoriích 0-44 (s výjimkou kategorie 15-19 let, která předpokládá nárůst) a nárůst starší populace ve věku 55 a více (kromě kategorií 60-69 let, kde lze očekávat úbytek u mužů i žen).

Graf 5.3.2: Věková pyramida Ostravy v roce 2015 a prognóza vývoje v roce 2025

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, k 30.9.2015

5.4 Charakteristika rodin a domácností

Z hlediska Koncepce sociálního bydlení ČR do roku 2025 jsou definovány jako jedna z cílových skupin, která je ohrožena sociálním vyloučením nízkopříjmové domácnosti, popřípadě o domácnosti, u kterých dojde k dočasnému či trvalému výpadku finančních prostředků. Může se jednat například o mladé rodiny po narození dítěte nebo také o neúplné rodiny, u kterých existuje vysoké riziko neschopnosti finančně pokrýt náklady na bydlení, což může vést až ke ztrátě bydlení.

Domácnosti podle počtu dětí a rodinného stavu

Tabulka 5.4.1 zobrazuje hospodařící rodinné domácnosti s dětmi ve statutárním městě Ostrava v roce 2011. Z celkového počtu rodinných domácností, tři čtvrtiny tvoří úplné rodiny. V úplných rodinách (sezdaných i nesezdaných párů) se nejčastěji vyskytuje jedno nebo dvě děti. Zajímavostí je, že více než polovina rodinných domácností (55,6 %) je bez závislých dětí (může se jednat například o bezdětné páry či rodiny seniorů). Neúplné rodiny tvoří asi čtvrtinu všech hospodařících domácností. V neúplných rodinách jsou děti v daleko větší míře vychovávány matkami než otci. Z celkového počtu domácností v neúplných rodinách matky samoživitelky vychovávají děti v 12,1 %, zatímco otci jen v 2,0 %. Matky samoživitelky jsou jednou ze skupin obyvatel potenciálně sociálně vyloučených, stejně tak tomu však může být také u otců, kteří společně s dítětem nebo více dětmi tvoří neúplnou rodinu. Finanční zajištění neúplné rodiny, zajištění bydlení a jeho udržení je pro tuto skupinu obyvatel náročné a v případě nedostatečné podpory může pro takovou rodinu vyústit v řešení, kterým je často přestěhování se na ubytovny. Takováto finanční a materiální krize sebou nese řadu dalších sociálních problémů.

Tabulka 5.4.1: Počty členů hospodařících rodinných domácností ve statutárním městě Ostrava v roce 2011

Typ hospodařící domácnosti, počet závislých dětí	Hospodařící domácnosti rodinné celkem		Průměrný počet	
	abs.	rel. [%]	členů domácnosti	závislých dětí
Hospodařící domácnosti rodinné celkem	77 380	100,0	2,86	0,65
tvořené 1 rodinou	76 348	98,7	2,83	0,65
úplné rodiny	57 154	73,9	2,91	0,61
bez závislých dětí	34 763	44,9	2,35	x
se závislými dětmi	22 391	28,9	3,78	1,56
v tom:				
sezdané páry s počtem závislých dětí	19 048	24,6	3,80	1,57
1	9 447	12,2	3,36	1,00
2	8 471	10,9	4,09	2,00
3	961	1,2	5,11	3,00
4 a více	169	0,2	6,67	4,30
nesezdaná soužití s počtem závislých dětí	3 343	4,3	3,64	1,45
1	2 120	2,7	3,21	1,00
2	1 031	1,3	4,15	2,00
3	141	0,2	5,20	3,00
4 a více	51	0,1	7,00	4,63
neúplné rodiny	19 194	24,8	2,57	0,76
bez závislých dětí	8 245	10,7	2,32	x
v tom:				
v čele žena	6 707	8,7	2,31	x

v čele muž	1 538	2,0	2,37	x
se závislými dětmi	10 949	14,1	2,75	1,34
v tom:				
matka s počtem závislých dětí	9 369	12,1	2,73	1,35
1	6 649	8,6	2,44	1,00
2	2 298	3,0	3,21	2,00
3 a více	422	0,5	4,59	3,25
otec s počtem závislých dětí	1 580	2,0	2,91	1,28
1	1 208	1,6	2,63	1,00
2	320	0,4	3,53	2,00
3 a více	52	0,1	5,63	3,37
tvořené 2 a více rodinami	1 032	1,3	5,11	.

Zdroj dat: ČSÚ – SLDB, k 26.3.2011

Ekonomická aktivita rodin

Na základě dotazníkového průzkumu v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb 2013 se posuzovalo ekonomické postavení rodin. Z hlediska ekonomického postavení u všech rodin (neúplné rodiny s dětmi, úplné rodiny s dětmi a širší rodiny) převažují mezi respondenty zaměstnanci vykonávající určité povolání. U širších rodin je významná kategorie student nad 15 let (SŠ + VŠ) - 35,1 %. To souvisí především s tím, že širší rodiny mají více dětí a je zde větší pravděpodobnost, že tyto děti budou i nadále studovat na středních či vysokých školách.

Tabulka 5.4.2: Ekonomické postavení rodin v Ostravě v roce 2013

Ekonomické postavení	[%]			
	Neúplné rodiny s dětmi	Úplné rodiny s dětmi	Širší rodiny	Celkem
Zaměstnanec	59,0	65,3	42,4	56,0
Soukromý podnikatel, živnostník	3,6	13,5	7,8	10,0
Student nad 15 let (SŠ + VŠ)	1,2	0,4	35,1	13,2
V domácnosti	4,8	6,2	2,0	4,4
Důchodce	20,6	6,9	4,9	8,2
Nezaměstnaný (a)	10,8	7,7	7,8	8,2

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků, z tohoto počtu bylo z neúplných rodin s dětmi, úplných rodin s dětmi a širších rodin celkem 593 dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: Jaké je Vaše současné ekonomické postavení?

Ve výše zmíněném dotazníkovém průzkumu byl zjišťován u obyvatel města Ostravy čistý příjem jednotlivců, tedy členů žijících v různých typech rodin. Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce respondentů, kteří jsou členy širších rodin, dosahuje čistého příjmu do 10 000 Kč (45,5 % členů širších rodin). Velmi nízkého čistého příjmu do 10 000 Kč dosahují také respondenti z neúplných rodin s dětmi, kde jsou děti vychovávány jen jedním z rodičů (35,8 % členů neúplných rodin). Naopak v úplných rodinách s dětmi respondenti nejčastěji dosahují čistého příjmu mezi 15 000 – 20 000 Kč (30,6 % členů úplných rodin s dětmi). Z toho vyplývá, že úplné rodiny jsou lépe ekonomicky zabezpečeny.

Tabulka 5.4.3: Čistý příjem respondenta dle jednotlivých typů rodin v Ostravě v roce 2013

Čistý příjem	[%]			
	Neúplné rodiny s dětmi	Úplné rodiny s dětmi	Širší rodiny	Celkem
do 10 000 Kč	35,8	16,1	45,5	30,0
10 001 - 12 000 Kč	7,1	9,4	14,2	10,9
12 001 – 15 000 Kč	15,7	16,1	11,4	14,3
15 001 – 20 000 Kč	20,0	30,6	14,2	22,8
20 001 – 25 000 Kč	18,6	11,7	5,1	10,2
25 001 – 30 000 Kč	1,4	8,5	4,5	6,0
30 000 Kč a více	1,4	7,6	5,1	5,8

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků, z tohoto počtu bylo z neúplných rodin s dětmi, úplných rodin s dětmi a širších rodin celkem 593 dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: Můžete mi prosím říci alespoň kategorii Vašeho čistého příjmu?

Příjmová situace domácností

Výše příjmu domácností je kromě čistého příjmu jejich členů značně ovlivněna počtem výdělečně činných osob v domácnosti. Z toho vyplývá, že nejmenší průměrný příjem domácností je u domácností bez příbuzenských vazeb a jednočlenných domácností, příp. také u domácností seniorů (příjmy do 12 000 Kč). Naopak nejvyššími příjmy disponují širší rodiny, úplné rodiny s dětmi či dvojčlenné domácnosti/páry (30 001-50 000 Kč).

Tabulka 5.4.4: Průměrný příjem dle typu domácností

Domácnost	Kategorie příjmu domácností [%]						
	Do 12 000 Kč	12 001 – 15 000 Kč	15 001 – 20 000 Kč	20 001 – 25 000 Kč	25 001 – 30 000 Kč	30 001 – 50 000 Kč	50 001 Kč a více
Jednočlenné domácnosti	42,6	12,2	15,9	13,4	4,9	7,3	3,7
Neúplné rodiny s dětmi	21,5	21,4	18,6	21,4	7,1	8,6	1,4
Úplné rodiny s dětmi	0,9	5,6	7,4	16,2	20,4	37,5	12,0
Dvojčlenné domácnosti (páry)	3,9	4,4	11,0	15,5	28,8	30,9	5,5
Domácnosti seniorů	37,6	12,8	21,3	17,7	7,8	2,1	0,7
Širší rodiny	6,4	3,2	12,7	9,6	17,8	38,8	11,5
Domácnosti bez příbuzenských vazeb	76,0	4,0	8,0	-	4,0	4,0	4,0
Celkem	16,2	7,9	13,1	14,8	16,6	24,5	6,9

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb a procesu komunitního plánování soc. služeb ve městě Ostrava, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: Můžete mi prosím, říct, alespoň kategorii příjmu Vaší domácnosti?

Z pohledu počtu žijících členů v domácnosti byl nejnižší příjem (do 12 000 Kč) u jednočlenných domácností (57,6 %). Můžeme říci, že čím vyšší je počet členů v domácnosti, tím vyšší je také i celkový příjem domácnosti. U jedné třetiny tří až pětičlenných domácností byl celkový příjem domácností v kategorii 30 001-50 000 Kč.

Tabulka 5.4.5: Kategorie příjmů domácností v závislosti na počet členů v domácnosti

Počet členů domácnosti	Kategorie příjmu domácností [%]						
	do 12 000 Kč	12 001 – 15 000 Kč	15 001 – 20 000 Kč	20 001 – 25 000 Kč	25 001 – 30 000 Kč	30 001 – 50 000 Kč	50 001 Kč a více
1	57,6	16,5	9,5	8,2	2,5	3,8	1,9
2	11,4	6,3	19,2	20,2	20,2	18,6	4,1
3	5,0	8,4	7,3	13,4	22,3	34,7	8,9
4	3,2	1,9	10,1	15,8	14,6	43,0	11,4
5 a více	-	6,6	13,1	4,9	23,0	32,7	19,7
Celkem	16,2	7,8	12,9	14,8	16,6	24,6	7,1

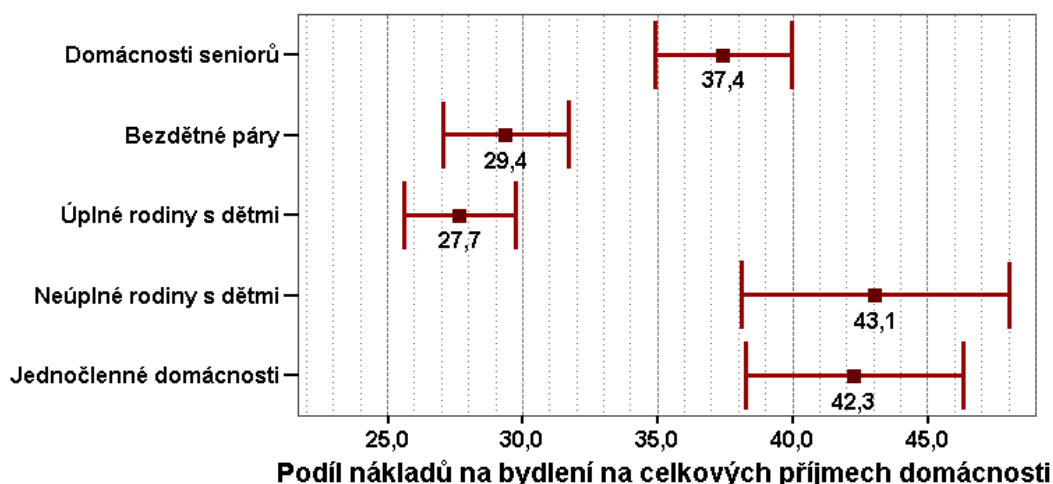
Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: Můžete mi prosím, říct, alespoň kategorii příjmu Vaší domácnosti?

Pokud se zaměříme na výši čistých příjmů obyvatel města Ostravy (jednotlivých členů domácností) z hlediska jejich pohlaví, zjistíme, že ženy mají nižší příjmy než muži. Zatímco ženy mají častěji než muži příjem do 15 000 Kč, ve vyšších příjmových kategoriích mají relativní převahu muži. Například 14 % mužů uvádí svůj čistý měsíční příjem v kategorii 20 001 – 25 000 Kč, zatímco stejného příjmu dosáhne pouze 6 % žen.

Graf 5.4.1: Průměrný podíl nákladů na bydlení

Zdroj: OSU; Výzkum Industriální město v postindustriální společnosti; Ostrava, 2010.

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 900 platných dotazníků u domácností na území SMO metodou CAPI.

Neúplné rodiny s dětmi vydávají na bydlení plných 43 % svých příjmů. Relativně nejméně naopak stojí bydlení úplné rodiny s dětmi, ale také bezdětné páry. V prvním případě tvoří celkové náklady na bydlení necelých 28 % příjmů domácnosti, ve druhém případě je to o necelá dvě procenta více. Jak rodiče

s dětmi, tak bezdětné páry vydávají nejmenší podíl svých příjmů na bydlení pochopitelně proto, že jejich příjmy jsou ze všech kategorií nejvyšší. Naopak neúplné domácnosti s dětmi vydávají v absolutní částce na bydlení skoro tolik, jako úplné rodiny (zhruba 7 000 Kč), přičemž příjmově jsou na tom hůře. Jednočlenné domácnosti jsou na tom v tomto ohledu hůře než důchodci. Bydlení je sice stojí zhruba tolik jako seniory (v průměru 5 300 Kč), příjmy jsou však u mnoha z nich ještě skrovnější, než příjmy důchodců. Výsledkem je, že zatímco senioři vydávají za bydlení v průměru 37 % svých příjmů, u jednočlenných domácností představují náklady na bydlení 42 %, takže jen o pouhé procento zaostávají v tomto ohledu za neúplnými rodinami s dětmi. Tyto skupiny obyvatel, které na bydlení vynakládají více než 40 % svých příjmů se řadí do cílové skupiny, kterou definuje Koncepce sociálního bydlení České republiky, 2015 – 2025. Senioři dle uvedených statistik nedosahují hranice 40 %, nicméně se jí přibližují a lze předpokládat, že část této skupiny ohrožena sociálním vyloučením, nebo již sociálně vyloučena je.

Domácnosti podle způsobu bydlení

V roce 2011 na území statutárního města Ostravy žilo celkem 133 675 hospodařících domácností. Více než 80% domácností bydlelo v bytových domech, zatímco v rodinných domech žilo jen necelých 17 % domácností. Tabulka 5.4.6 ukazuje, že v bytových domech převažuje nejvíce nájemní užívání bytu, popř. družstevní. Byt v osobním vlastnictví má asi jen jedna pětina všech domácností bydlících v bytových domech. Oproti tomu v rodinných domech převažuje užívání bytu v osobním vlastnictví (75 % všech domácností bydlících v bytech v rodinném domě).

Domácnosti, které užívají byty s nájemní smlouvou, mohou být klienty jednotlivých městských obvodů a užívají tak obecní byty, ve kterých se cena nájemného pohybuje oproti tržnímu nájemnému řádově několika násobně níže. Pro tyto nájemce je tedy bydlení cenově velmi výhodné. Oproti tomu výše nájemného v bytech v osobním vlastnictví může být pro některé skupiny obyvatel neúnosná. Často bývají tyto vysoké částky pokryty doplatkem na bydlení. U osob, které tuto částku nepobírají, například u pracujících osob s nízkými příjmy, však pokrytí nákladů na bydlení tohoto typu může být neúnosné. V tabulce níže popsané kategorie hospodařící domácnosti bydlící mimo byty (Podle ČSÚ domácnosti v nouzovém bydlení, chatách a chalupách.) a hospodařící domácnosti bydlící v zařízeních poukazují na skupinu obyvatel, která je také ohrožena sociálním vyloučením a v případě druhé jmenované kategorie lze předpokládat, že již sociálním vyloučením trpí. Jedná se například o matky s dětmi v azylových domech nebo manželské páry v domovech důchodců, u kterých se však nepředpokládá zhoršená životní úroveň a sociální vyloučení.

Tabulka 5.4.6: Struktura domácností podle velikosti ve statutárním městě Ostrava v roce 2011

Způsob bydlení, druh domu, počet HD v bytě, právní důvod užívání bytu, počet členů HD	Hospodařící domácnosti celkem		z toho									vícečlenné nerodinné domácnosti	domácnosti jednotlivců
			HD tvořené 1 úplnou rodinou				HD tvořené 1 neúplnou rodinou						
	abs.	rel. [%]	celkem	s počtem závislých dětí			celkem	s počtem závislých dětí					
				0	1	2 a více		0	1	2 a více			
Hospodařící domácnosti celkem	133 675	100,0	57 154	34 763	11 567	10 824	19 194	8 245	7 857	3 092	7 060	49 235	
Hospodařící domácnosti podle způsobu bydlení													
hospodařící domácnosti bydlící v bytech	132 610	99,2	56 908	34 608	11 518	10 782	19 023	8 202	7 777	3 044	6 966	48 682	
v rodinných domech	22 140	16,6	12 352	7 282	2 347	2 723	2 659	1 329	935	395	843	5 876	
z toho podle právního důvodu užívání bytu: ve vlastním domě	16 816	12,6	10 242	5 980	1 934	2 328	1 927	1 022	630	275	495	3 783	
Nájemní	1 486	1,1	615	333	139	143	279	116	112	51	74	487	
v bytových domech	109 284	81,8	44 306	27 150	9 121	8 035	16 203	6 810	6 766	2 627	5 926	42 232	
z toho podle právního důvodu užívání bytu: ve vlastním domě	356	0,3	166	97	31	38	46	17	16	13	37	104	
v osobním vlastnictví	21 398	16,0	10 325	6 662	1 871	1 792	2 576	1 185	1 024	367	664	7 735	
Nájemní	42 991	32,2	15 949	9 525	3 414	3 010	7 227	2 917	2 990	1 320	2 356	17 175	
Družstevní	35 782	26,8	16 679	10 088	3 535	3 056	5 103	2 270	2 079	754	1 158	12 619	
v ostatních budovách	1 186	0,9	250	176	50	24	161	63	76	22	197	574	
hospodařící domácnosti bydlící mimo byty	745	0,6	61	40	15	6	41	16	22	3	90	553	
hospodařící domácnosti bydlící v zařízeních	320	0,2	185	115	34	36	130	27	58	45	4		

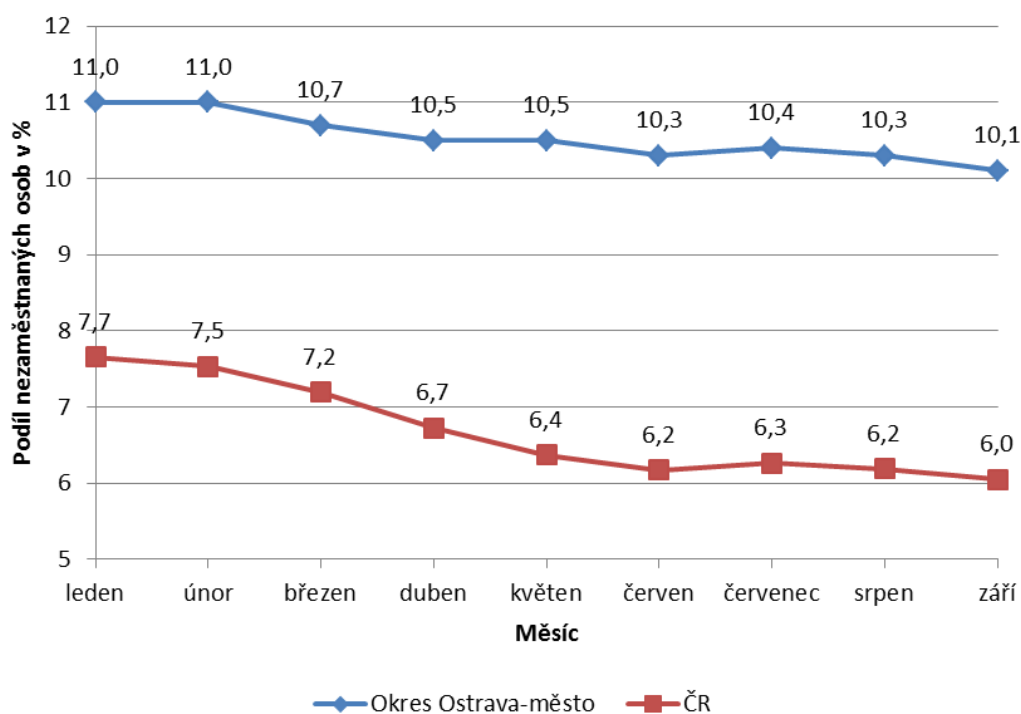
Zdroj dat: ČSÚ, SLDB 2011

5.5 Ekonomická aktivita obyvatel a nezaměstnanost

Nezaměstnanost

Okres Ostrava má v celorepublikovém srovnání jeden z nejvyšších podílů nezaměstnaných osob (podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 až 64 let ze všech obyvatel ve stejné věkové skupině. Na počátku roku 2015 byl podíl nezaměstnaných osob v okrese Ostrava 11 %. V průběhu roku 2015 došlo k poklesu podílu nezaměstnaných osob v Ostravě na k měsíci září aktuálních 10,1 %. Vývoj podílu nezaměstnanosti v okrese Ostrava a ČR zobrazuje Graf 5.5.1

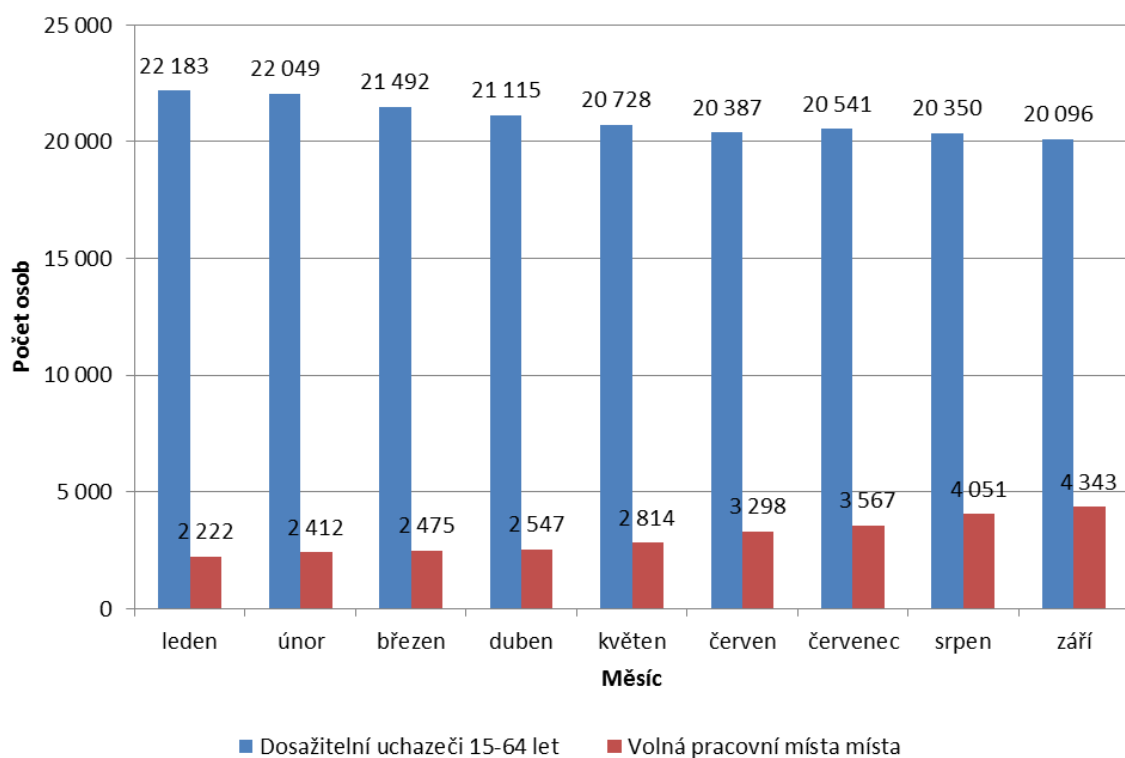
Graf 5.5.1: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v okrese Ostrava ČR v roce 2015

Zdroj dat: Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ostravě, 2015

Graf 5.5.2 ukazuje vývoj počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání a počet volných pracovních míst v okrese Ostrava v roce 2015. Trh práce během roku 2015 zaznamenal postupný růst počtu volných pracovních míst, čímž se potvrdil trend z roku předcházejícího. Zatímco na začátku roku 2015 bylo evidováno 2222 volných pracovních míst, k září 2015 je evidováno 4343 volných pracovních míst.

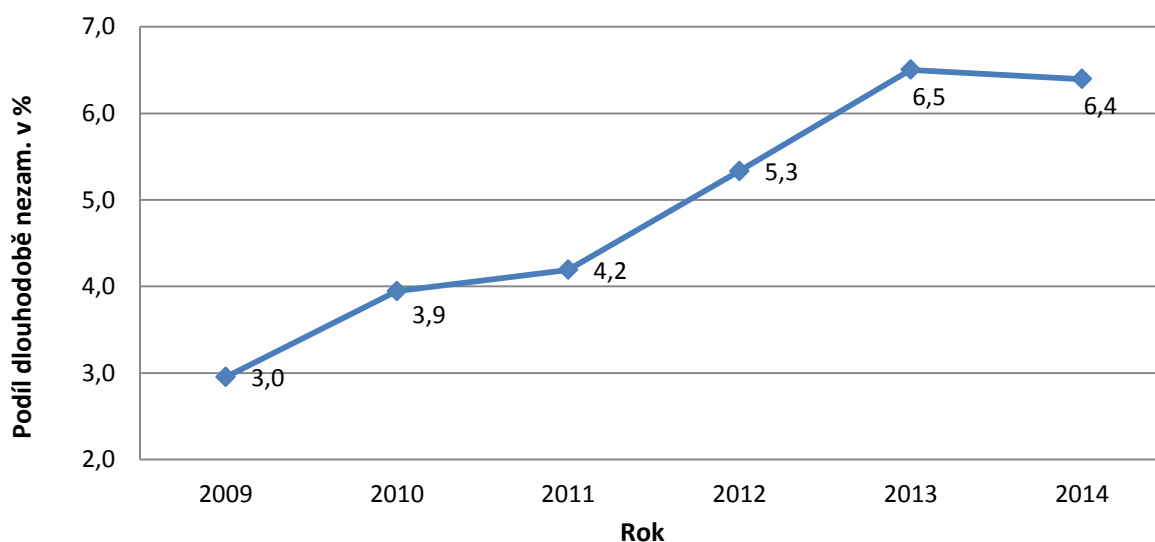
Graf 5.5.2: Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Ostrava v roce 2015

Zdroj dat: Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ostravě, 2015

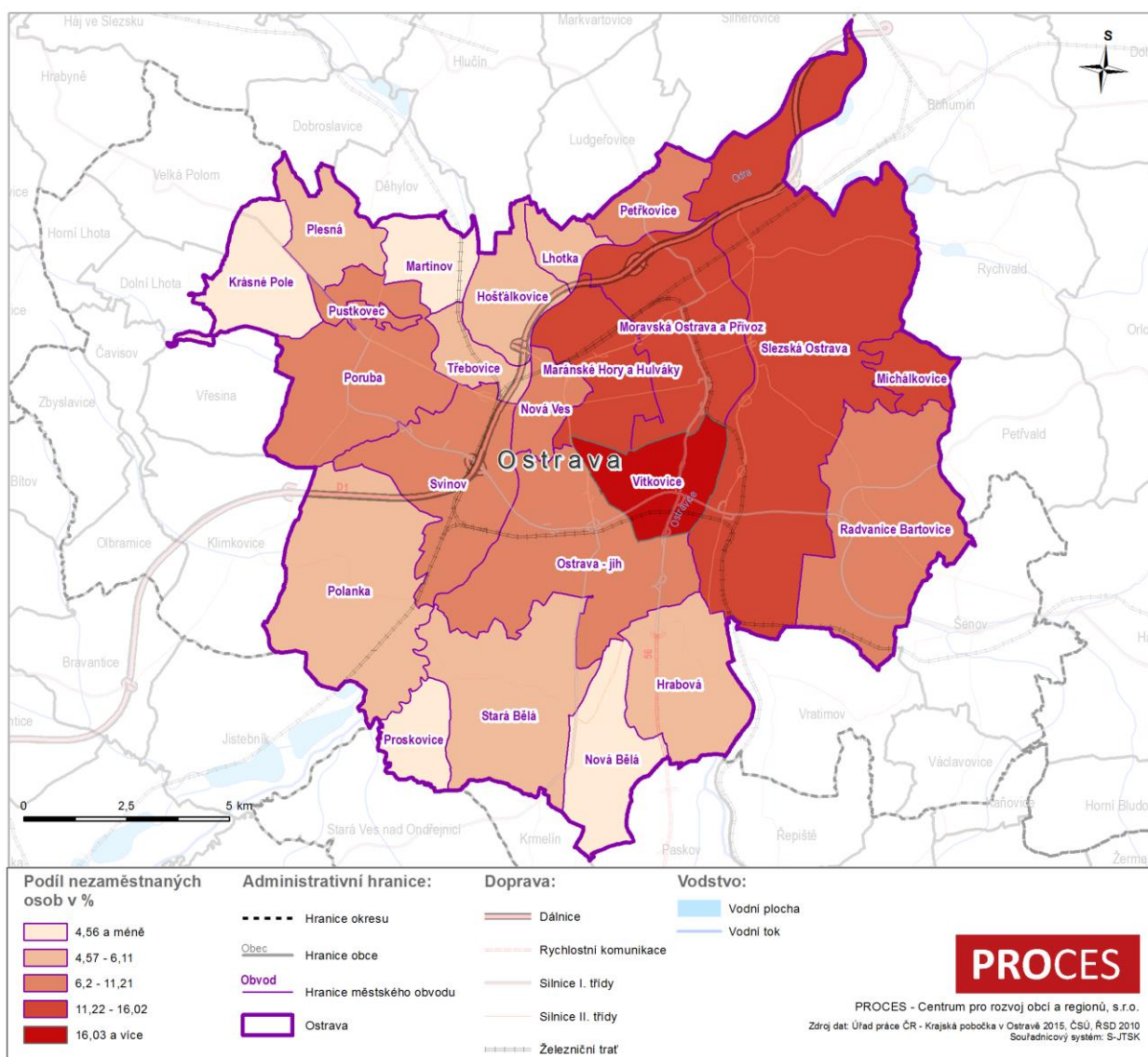
Následující graf znázorňuje vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů ke všem nezaměstnaným uchazečům. V posledních letech můžeme pozorovat nárůst tohoto jevu a to o více než 3 %. U osob dlouhodobě nezaměstnaných existuje riziko sociálního vyloučení a nízká šance na získání zaměstnání a uplatnění na trhu práce, což je jedna z příčin problémů, se kterými se tato skupina obyvatel potýká a mezi něž patří také problematika bydlení.

Graf 5.5.3: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v Ostravě mezi lety 2009 - 2014

Mapa 5.5.1 zobrazuje podíly nezaměstnaných osob v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy k 30. 9. 2015. Nejvyšší podíl nezaměstnaných osob má městský obvod Vítkovice (23,2 %). Mezi další městské obvody s vysokým podílem nezaměstnaných osob patří Michálkovice (16,0 %), Slezská Ostrava (15,4 %), Moravská Ostrava a Přívoz (14,1 %) a Mariánské Hory a Hulváky (12,6 %). Naopak nejnižší podíly nezaměstnanosti mají městské obvody Proskovice (3,4 %), Krásné Pole (4,4 %) a Nová Bělá (4,5 %).

Mapa 5.5.1: Podíl nezaměstnaných osob v Ostravě podle městských obvodů v roce 2015

Data o nezaměstnanosti se vztahují k 30.9.2015.

Zdroj dat: Úřad práce ČR – Krajská pobočka v Ostravě 2015, ČSÚ, ŘSD, 2010

Tabulka 5.5.1 ukazuje vývoj nezaměstnanosti v letech 2014 a 2015 v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy. Od 31. 12. 2014 do 30. 9. 2015 došlo k mírnému nárůstu podílu nezaměstnaných osob o 0,4 %. Zatímco v roce 2014 byl celkový počet uchazečů o zaměstnání 20 639, v roce 2015 vzrostl tento počet o 325 osob. Jak už bylo popsáno výše, nejvyšší podíl nezaměstnaných mají městské obvody Vítkovice, Michálkovice a Slezská Ostrava. Z pohledu podílu dlouhodobě nezaměstnaných osob (podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl uchazečů o zaměstnání v evidenci déle než 12 měsíců k celkovému počtu uchazečů o zaměstnání, uváděné v procentech) byl největší podíl v městských obvodech Moravské Ostravy a Přívoze (81,0 %), Vítkovicích (80,9 %), Slezské Ostravě (80,7 %) a Michálkovicích (80,5 %). Dlouhodobá nezaměstnanost je vážným společenským problémem, kdy dlouhodobě nezaměstnaný ztrácí pracovní návyky, pracovní zkušenosti a dokonce chuť a motivaci pracovat. Toto může vést k hmotnému, psychickému, sociálnímu a zdravotnímu strádání osobnosti což představuje vážné nepříznivé důsledky pro celou ekonomiku. Nejvíce uchazečů o zaměstnání v nejmladší věkové skupině 15-24 let bylo v roce 2014 v městském obvodu Pustkovec (19,5 %). Vážnějším problémem jsou nezaměstnaní uchazeči v nejstarší věkové skupině 50-64 let. Takový lidé po ztrátě zaměstnání většinou nejsou ochotni se dlouhodobě učit nové věci, proto mají daleko těžší nalézt nové zaměstnání než mladší věkové skupiny. Relativně nejvíce uchazečů o zaměstnání ve věku 50-64 let je v městském obvodu Lhotka (43,2 %) a Nová Bělá (41,2 %).

Tabulka 5.5.1: Nezaměstnaní podle městských obvodů v Ostravě v roce 2014 a 2015

Městský obvod	Rok 2014									Rok 2015*		
	Uchazeči o zaměstnání (celkem)	Počet obyvatel 15- 64 (celkem)	Podíl nezaměstnaných osob [%]	Uchazeči - evidence nad 12 měsíců		Uchazeči ve věku 15-24 let		Uchazeči ve věku 50-64 let		Uchazeči o zaměstnání (celkem)	Počet obyvatel 15- 64 (celkem)	Podíl nezaměstnaných osob [%]
				abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]			
Hošťálkovice	61	1 093	5,6	38	62,3	7	11,5	19	31,1	64	1047	6,1
Hrabová	149	2 484	6,0	88	59,1	12	8,1	46	30,9	147	2432	6,0
Krásné Pole	86	1 759	4,9	47	54,7	6	7,0	29	33,7	78	1785	4,4
Lhotka	44	862	5,1	28	63,6	5	11,4	19	43,2	43	775	5,5
Mariánské Hory a Hulváky	993	7 950	12,5	789	79,5	109	11,0	290	29,2	1019	8080	12,6
Martinov	54	777	6,9	35	64,8	6	11,1	18	33,3	47	1030	4,6
Michálkovice	318	2 309	13,8	256	80,5	30	9,4	117	36,8	328	2047	16,0
Moravská Ostrava a Přívoz	3 670	25 786	14,2	2 974	81,0	409	11,1	1 166	31,8	3773	26732	14,1
Nová Bělá	68	1 278	5,3	38	55,9	3	4,4	28	41,2	52	1146	4,5
Nová Ves	35	504	6,9	21	60,0	2	5,7	12	34,3	43	458	9,4
Ostrava-Jih	6 835	72 906	9,4	4 897	71,6	689	10,1	2 217	32,4	6817	74162	9,2
Petřkovice	140	2 114	6,6	94	67,1	17	12,1	44	31,4	147	1943	7,6

Městský obvod	Rok 2014									Rok 2015*		
	Uchazeči o zaměstnání (celkem)	Počet obyvatel 15- 64 (celkem)	Podíl nezaměstnaných osob [%]	Uchazeči - evidence nad 12 měsíců		Uchazeči ve věku 15-24 let		Uchazeči ve věku 50-64 let		Uchazeči o zaměstnání (celkem)	Počet obyvatel 15- 64 (celkem)	Podíl nezaměstnaných osob [%]
				abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]			
Plesná	59	977	6,0	33	55,9	8	13,6	19	32,2	47	823	5,7
Polanka nad Odrou	158	3 392	4,7	98	62,0	12	7,6	51	32,3	163	3120	5,2
Poruba	3 926	41 246	9,5	2 951	75,2	365	9,3	1 240	31,6	4005	41693	9,6
Proskovice	41	824	5,0	23	56,1	4	9,8	14	34,1	27	797	3,4
Pustkovec	82	827	9,9	59	72,0	16	19,5	17	20,7	79	705	11,2
Radvanice a Bartovice	422	4 312	9,8	312	73,9	42	10,0	149	35,3	437	4234	10,3
Slezská Ostrava	2 089	14 270	14,6	1 686	80,7	251	12,0	664	31,8	2178	14121	15,4
Stará Bělá	121	2 652	4,6	78	64,5	12	9,9	38	31,4	122	2445	5,0
Svinov	208	2 907	7,2	144	69,2	25	12,0	65	31,3	211	2769	7,6
Třebovice	64	1 188	5,4	35	54,7	6	9,4	22	34,4	62	1155	5,4
Vítkovice	1 016	5 270	19,3	822	80,9	141	13,9	302	29,7	1075	4631	23,2
Ostrava celkem	20 639	197 687	10,4	15 546	75,3	2 177	10,5	6 586	31,9	20964	198130	10,6

Pozn. *data k 30.9.2015

Zdroj dat: Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ostravě, k 31.12.2014 a 30.9.2015

Ekonomická aktivita obyvatel

Dle údajů MPSV kroku 2014 počet ekonomicky aktivních obyvatel v Ostravě dosahuje 136 382 osob. V roce 2007 se jednalo o 149 213 ekonomicky aktivních. V jednotlivých letech mezi roky 2007 až 2014 lze vždy pozorovat úbytek ekonomicky aktivních. Tento úbytek je pravděpodobně důsledkem stárnutí obyvatelstva a úbytku obyvatel ve statutárním městě Ostrava, který je dlouhodobým problémem města.

Základním procesem, který ovlivnil ekonomickou strukturu statutárního města Ostravy, byla industrializace způsobená těžbou uhlí a hutnictvím, která trvala do počátku 90. let minulého století. Od té doby vlivem deindustrializace dochází k poklesu osob zaměstnaných v průmyslu a nárůstu zaměstnanosti ve službách a ostatních oborech. Nutno ale říci, že v průmyslu i nadále je nejvíce zaměstnaných osob ze všech odvětví ekonomické činnosti. S tím souvisí i proces reindustrializace, (tj. vznik pracovních míst v nových společnostech, které přišly ze zahraničí nebo vznikly transformací zastaralých technologií za nové.

V roce 2014 bylo ve zpracovatelském průmyslu zaměstnáno celkem 30 % všech zaměstnaných, ve statutárním městě Ostravě, přičemž téměř polovina z toho pracuje v těžkém průmyslu. Je patrné, že průmysl má v zaměstnanosti obyvatel Ostravy velmi významnou roli. Případný tohoto odvětví by pro Ostravu znamenal významný problém, který by zapříčinil vznik řady sociálních a bezpečnostních rizik, včetně problémů obyvatel s bydlením a vzniku potenciálního sociálního vyloučení. Dalšími významnými odvětvími ekonomické činnosti jsou vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče. Další odvětví ekonomické činnosti jsou zastoupena menšinově a jejich případný úpadek by pro zdejší obyvatelstvo neznamenal tak citelný problém jako v případě výše zmíněného těžkého průmyslu.

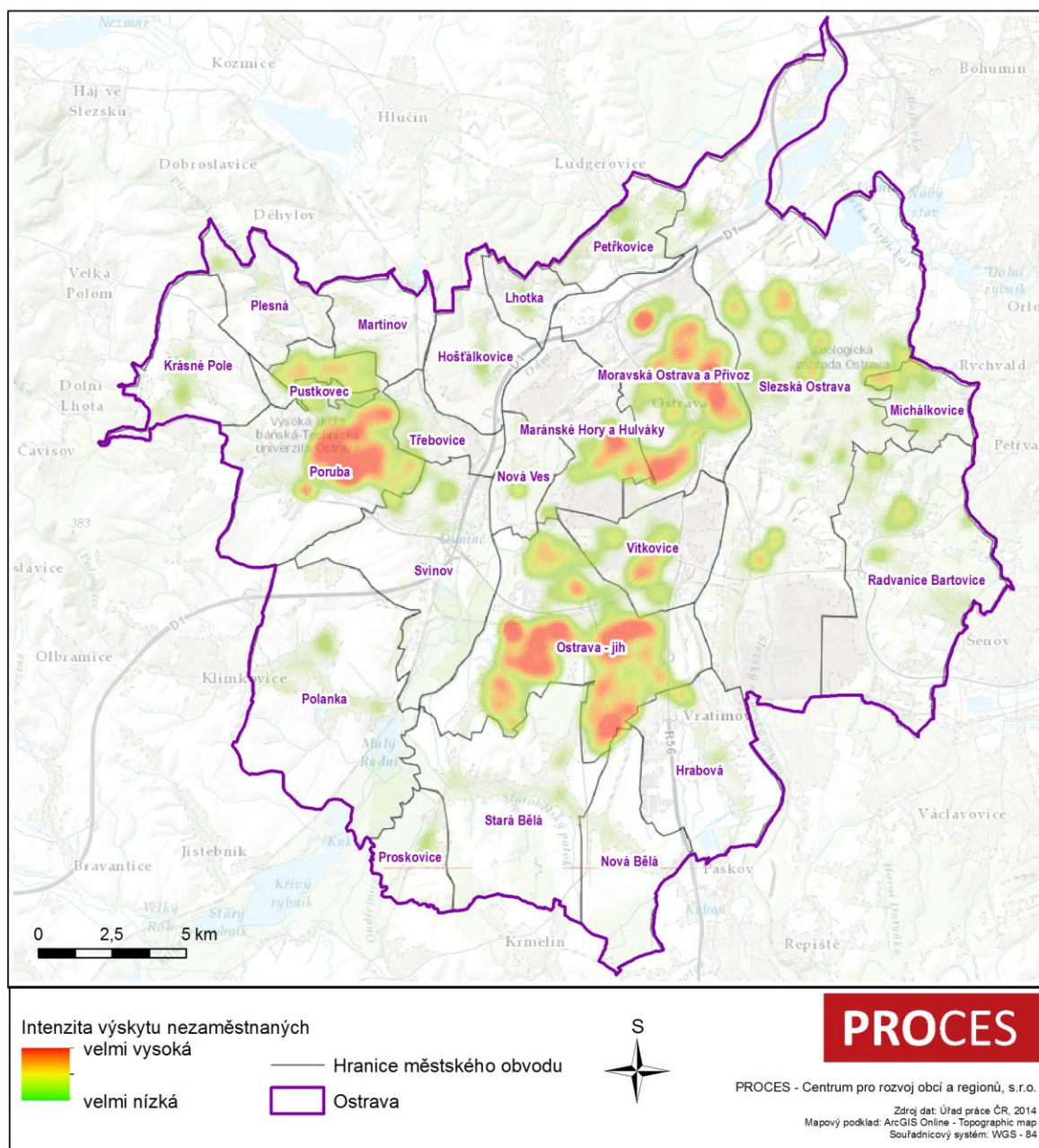
Přehledná tabulka zaměstnanosti podle jednotlivých odvětví CZ-NACE v okrese Ostrava v roce 2014 je uvedena v příloze č. 5.

Prostorové rozložení nezaměstnanosti v SMO

Intenzitou nezaměstnanosti je myšlen výskyt nezaměstnaných osob evidovaných na úřadu práce, jejichž lokalizace byla určena dle adresy trvalého pobytu. V následujících mapách jsou znázorněny lokality statutárního města Ostrava, ve kterých je největší intenzita nezaměstnanosti. Jednotlivé lokality s vysokým výskytem nezaměstnaných osob jsou znázorněny červenou barvou, jež dle intenzity nezaměstnanosti v dané lokalitě přechází v barvu zelenou, která znázorňuje podstatně nižší prostorovou koncentraci nezaměstnaných osob. Nejvyšší koncentrace nezaměstnaných je patrná v lokalitách, které jsou znázorněny v mapě níže.

Vysoká koncentrace nezaměstnanosti je patrná v hustě osídlených částech města, jako jsou sídliště. Problémové je v Ostravě – Jih sídliště Dubina, okolí Jubilejní kolonie a část sídliště v Ostravě Zábřehu. Co se týče sídlišť, lze pozorovat vysokou nezaměstnanost také v rámci sídliště Šalamouna v Moravské Ostravě a Přívoze. V tomto městském obvodu je z hlediska nezaměstnanosti problémem také okolí ulice Ostrčilova a sociálně vyloučená lokalita Zadní Přívoz. V Ostravě Porubě je nejvíce problematická sociálně vyloučená lokalita v okolí ulic Skautská a Dělnická. Vysoká nezaměstnanost je problémem také pro městský obvod Vítkovice.

Mapa 5.5.2: Intenzita nezaměstnanosti v Ostravě – 2014

Zdroj dat: Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ostravě 2014

5.6 Osoby s trvalým pobytem na ohlašovných úřadů městských obvodů

Část celkového počtu osob s trvalým bydlištěm na ohlašovných úřadů městských obvodů je tvořena osobami bydlícími na ubytovnách. Vedle nich pak část tvoří osoby žijící na ulici, zbylou část pak osoby, které přišly o trvalé bydliště, ale bydlí v normálních bytech či domech například na základě domluvy se známými apod. Dle zákona 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, trvalý pobyt na ohlašovně úřadu nemají jen ty osoby, kterým byl za splnění zákonných podmínek údaj o místu trvalého pobytu úředně zrušen, ale také:

- občané, kteří ukončili trvalý pobyt na území ČR,
- občané osvojení do zahraničí,

- občané po návratu z ciziny nebo po nabytí státního občanství ČR (pokud se nemají kam přihlásit),
- narozených dětí matek, které požádaly o tzv. utajený porod,
- u narozených dětí matek cizinek.

Nejedná se tedy pouze o osoby v bytové nouzi. Přesné počty osob v jednotlivých vyjmenovaných skupinách jsou nezjistitelné, jelikož v rámci evidence obyvatel s trvalým pobytem na ohlašovacích městských obvodech nejsou tyto údaje evidovány. Navíc vzhledem k pravděpodobnému přesunu těchto osob mezi místy bydlení by se tyto údaje stávaly rychle neaktuálními. (Hruška, 2013)

Důvody ztráty trvalého bydliště a přihlášení na ohlašovnu městského obvodu bývají různé. Mezi nejčastější patří zadluženost, vzniklá buď ztrátou či nemožností (neschopností) najít zaměstnání, popřípadě špatným zdravotním stavem, péčí o osobu blízkou. Dalším důvodem může být rozpad rodiny či partnerství, mezi méně časté důvody patří například návrat osob z výkonu trestu nebo u dětí z dětských domovů dovršení plnoletosti. (Hruška, 2013)

Ke dni 24. 9. 2015 má trvalý pobyt na ohlašovnicích úřadů městských obvodů statutárního města Ostrava celkem 14 773 osob, což je 5,1 % obyvatel všech obyvatel statutárního města Ostravy. Nejvíce osob má trvalý pobyt na ohlašovnicích v největších městských obvodech města: Ostrava - Jih (6 060 osob), Poruba (3 111 osob) a Moravská Ostrava a Přívoz (2 157 osob), což jsou populačně nejpočetnější městské obvody Ostravy. Přehled počtu osob s trvalým pobytem na ohlašovnicích městských obvodů podle věkových skupin a pohlaví tvoří přílohu č. 4.

Vývojový trend od roku 2009 ukazuje neustálý nárůst počtu osob s trvalým pobytem na ohlašovnicích. Období let 2009 a 2015 se počet osob nahlášených na ohlašovnicích zvýšil o 7 980 (o 54 %). Průměrný meziroční přírůstek je 1 140 osob, což odpovídá 7,7 % přírůstku. Pokud stále bude docházet k nárůstu počtu těchto osob lze v budoucnu předpokládat také stoupající poptávku po ubytovacích, azylových domech, apod. Z výzkumu „Analýza a řešení problematiky ubytoven na území smm v krátkodobém a dlouhodobém horizontu“ (Hruška, 2013) vyplývá, že 43 % obyvatel ubytoven má trvalý pobyt na ohlašovnicích úřadů městských obvodů.

Více vypovídající hodnotu mají relativní počty hlášených k trvalému bydlišti přepočítané na celkový počet obyvatel v rámci městského obvodu. Nejvyšší podíl osob s trvalým bydlištěm na ohlašovně ÚMOB má městský obvod Vítkovice, trvalé bydliště na ohlašovně zde má 7,2 % obyvatel. V městském obvodu Vítkovice, kde je nejvyšší relativní podíl osob přihlášených na ohlašovně, je rovněž nejvyšší podíl nezaměstnaných osob (tj. podíl nezaměstnaných osob k počtu obyvatel ve věku 15-64 let) – 23,2 % nezaměstnaných. Podíl nezaměstnaných osob za jednotlivé městské obvody statutárního města Ostravy znázorňuje

Nad průměrem v rámci města Ostravy v podílu počtu obyvatel nahlášených na ohlašovnicích jsou kromě Vítkovic městské obvody: Radvanice a Bartovice (6,2 %), Moravská Ostrava a Přívoz (6,0 %) a Ostrava-Jih (5,9 %). V tabulce níže jsou uvedeny počty osob s trvalým bydlištěm na ohlašovnicích jednotlivých městských obvodů statutárního města Ostrava a podíly k počtu obyvatel městských obvodů.

Tabulka 5.6.1: Počet osob s trvalým bydlištěm v sídle ohlašovny městských obvodů SMO a jejich podíl k počtu obyvatel

Městský obvod	2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015*	
	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel	Počet	Podíl k počtu obyvatel
Hošťálkovice	21	1,3	22	1,3	27	1,7	29	1,8	27	1,7	26	1,6	41	2,5
Hrabová	63	1,7	74	2,0	101	2,8	125	3,4	126	3,4	129	3,5	147	4,0
Krásné Pole	17	0,7	23	0,9	28	1,1	28	1,1	36	1,4	32	1,2	37	1,4
Lhotka	14	1,1	12	0,9	15	1,2	20	1,5	23	1,8	23	1,8	27	2,1
Mariánské Hory a Hulváky	209	1,8	238	2,0	304	2,6	352	3,0	376	3,2	423	3,6	434	3,7
Martinov	11	1,0	17	1,5	26	2,4	30	2,7	20	1,8	22	2,0	21	1,9
Michálkovice	57	1,7	65	2,0	86	2,6	104	3,2	112	3,4	107	3,2	103	3,1
Moravská Ostrava a Přívoz	996	2,8	1 121	3,1	1 477	4,1	1 674	4,7	1 829	5,1	2 075	5,8	2 157	6,0
Nová Bělá	14	0,7	18	1,0	24	1,3	32	1,7	37	2,0	37	2,0	37	2,0
Nová Ves	14	2,0	15	2,1	43	6,1	49	6,9	38	5,4	36	5,1	34	4,8
Ostrava-Jih	2 508	2,5	2 949	2,9	4 089	4,0	4 913	4,8	5 145	5,0	5 572	5,4	6 060	5,9
Petřkovice	85	2,8	92	3,0	106	3,5	127	4,1	122	4,0	128	4,2	141	4,6
Plesná	40	2,8	31	2,2	33	2,3	34	2,4	44	3,1	42	3,0	45	3,2
Polanka nad Odrou	87	1,8	98	2,0	118	2,4	142	2,9	144	2,9	141	2,9	153	3,1
Poruba	1 674	2,6	1 904	2,9	2 435	3,8	2 811	4,3	2 802	4,3	2 923	4,5	3 111	4,8
Proskovice	8	0,7	6	0,5	7	0,6	10	0,8	11	0,9	15	1,2	16	1,3
Pustkovec	20	1,6	20	1,6	21	1,7	26	2,1	29	2,3	31	2,5	34	2,7
Radvanice a Bartovice	96	1,5	123	2,0	192	3,1	242	3,9	222	3,5	246	3,9	386	6,2
Slezská Ostrava	392	1,9	476	2,3	619	2,9	724	3,4	792	3,8	809	3,8	889	4,2
Stará Bělá	40	1,0	50	1,2	59	1,5	69	1,7	69	1,7	70	1,7	92	2,3
Svinov	104	2,4	120	2,7	162	3,7	196	4,5	195	4,5	212	4,9	211	4,8
Třebovice	11	0,6	14	0,8	22	1,2	23	1,3	35	1,9	37	2,0	37	2,0
Vítkovice	312	4,0	361	4,7	490	6,3	565	7,3	525	6,8	595	7,7	560	7,2
Ostrava celkem	6 793	2,4	7 849	2,7	10 484	3,6	12 325	4,3	12 759	4,4	13 731	4,8	14 773	5,1

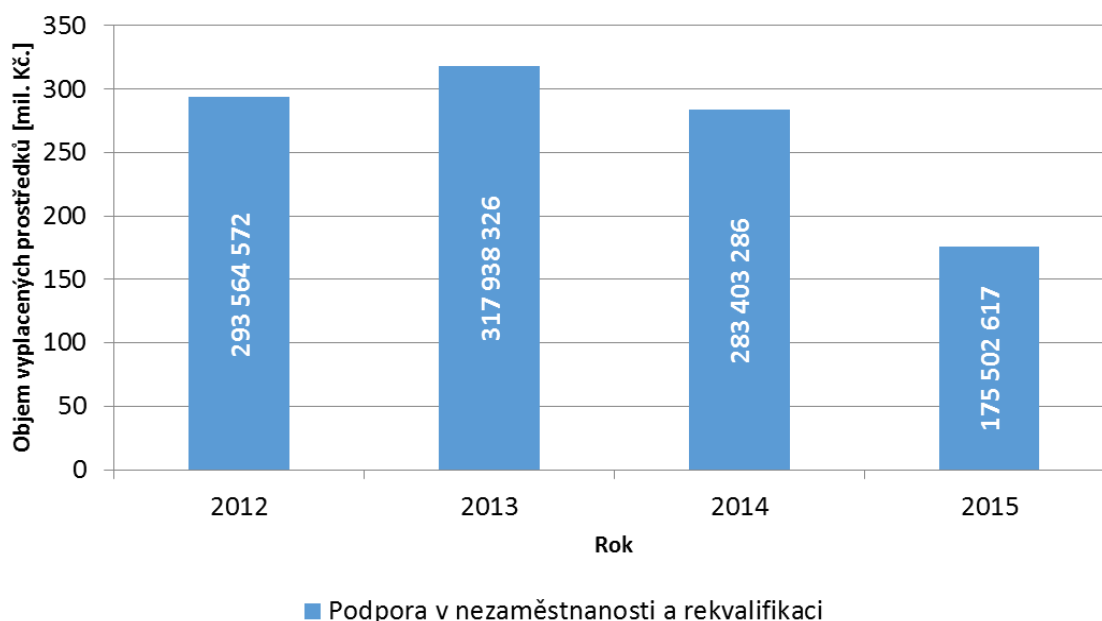
Pozn. * data k 24. 9. 2015

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy – odbor vnitřních věcí k 31.12.

5.7 Sociální dávky

Nárok na podporu v nezaměstnanosti má uchazeč, který přišel o zaměstnání, je v evidenci Úřadu práce ČR a splňuje podmínky stanovené v § 39 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. Graf 5.7.1 znázorňuje vývoj objemu vyplacených prostředků na podporu v nezaměstnanosti a rekvalifikaci v letech 2012 až 2015. Z grafu můžeme vidět, že mezi lety 2012 a 2013 došlo k nárůstu podpory v nezaměstnanosti a rekvalifikaci o více než 24 milionů Kč. V následujícím roce došlo k mírnému poklesu v počtu nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání. To mělo vliv na pokles výše vyplacených podpor v nezaměstnanosti o více než 25 milionů Kč. Vzhledem k pokračujícímu snižování nezaměstnanosti se předpokládá tomu úměrné snížení objemu vyplacené podpory v nezaměstnanosti.

Graf 5.7.1: Podpora v nezaměstnanosti a rekvalifikaci v Ostravě v letech 2012-2015

Pozn. *údaje za rok 2015 jsou uvedeny za období od 1. 1. 2015 do 31. 8. 2015

Zdroj dat: ÚP ČR, 2012-2015

Dávky státní sociální podpory

Dávky státní sociální podpory upravuje zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona jsou poskytovány dávky:

- rodičovský příspěvek,
- příspěvek na bydlení,
- přídavek na dítě,
- porodné,
- pohřebné,
- příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- zaopatřovací příspěvek,
- dávky péstounské péče, která se dělí na 4 druhy:
 - příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
 - odměnu péstouna,
 - příspěvek na převzetí dítěte,
 - příspěvek na zakoupení motorového vozidla.

Z hlediska bydlení nejdůležitější dávkou státní sociální podpory je **příspěvek na bydlení**. Příspěvek na bydlení je definován v § 24 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 24 tohoto zákona má nárok na příspěvek na bydlení vlastník nebo nájemce bytu, v němž má nahlášený trvalý pobyt, jestliže jeho náklad na bydlení přesahuje rozhodný příjem rodiny vynásobený koeficientem 0,3, případně, jestliže není tento příjem vynásobený koeficientem vyšší než částka normativních nákladů.

Dle Tabulka 5.7.1 příspěvky na bydlení objemově představují po rodičovském příspěvku druhou nejnákladnější vyplácenou dávku státní sociální podpory. V meziročním porovnání let 2012 a 2014 v Ostravě došlo k nárůstu objemu této dávky o 245 mil. Kč. Zatímco v roce 2012 byl celkový objem vyplacených příspěvků na bydlení více než 419 mil. Kč., v roce 2014 už to bylo více než 664 mil. Kč. V průběhu let 2012 a 2015 se zvýšila také průměrná suma jedné vyplacené dávky. V roce 2015 činil objem jedné vyplacené dávky na bydlení 3 587 Kč. V porovnání s rokem 2012 došlo k nárůstu průměrné výše jedné vyplacené dávky o 400 Kč. V roce 2012 tato částka byla jen 3 187 Kč.

Tabulka 5.7.1 zobrazuje přehled dávek státní sociální podpory ve statutárním městě Ostravě v letech 2012-2015. Dávky státní sociální podpory za rok 2015 jsou uvedeny k 31. 8., proto je nutné zohlednit nižší počty záznamů a vyplacených dávek u tohoto roku. Ve statutárním městě Ostrava mezi lety 2012 a 2015 bylo nejvíce dávek státní sociální podpory vyplaceno na rodičovský příspěvek. Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který celodenně pečuje o dítě. Nejvyšší objem vyplacených dávek na rodičovský příspěvek byl v roce 2012 (celkem více než 759 milionů), od tohoto roku tento objem mírně klesá. Třetí největší objem vyplácených dávek sociální podpory je vyplácen na přídavek na dítě, který v meziročním srovnání je téměř konstantní. Průměrná vyplacená dávka je okolo 600 Kč, což představuje nejnižší průměrnou dávku ze všech vyplacených druhů dávek státní sociální podpory. Naopak nejvyšší průměrná dávka státní sociální podpory je vyplácena na porodné.

Dávky pěstounské péče jsou určeny ke krytí nákladů svěřených dětí na odměnu pěstounovi a na náklady spojené s touto péčí. Nejvyšší objem vyplacených dávek na pěstounskou péči činí příspěvky na úhradu potřeb dítěte a na odměnu pěstouna. V porovnání let 2012 až 2014 můžeme vidět neustálý nárůst objemu vyplacených prostředků i průměrné výše jedné dávky u obou těchto druhů dávek na pěstounskou péči. V letech 2012 a 2014 došlo u příspěvku na úhradu potřeb dítěte k nárůstu objemu vyplacených prostředků o více než 30 % a u odměn pěstouna o dokonce o více než 90 %.

Tabulka 5.7.1: Dávky státní sociální podpory v Ostravě v letech 2012-2015

Dávky státní sociální podpory	rok 2012			rok 2013			rok 2014			rok 2015***		
	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč
Rodičovský příspěvek*	115 907	759 338 531	6 551	109 393	726 776 772	6 644	103 206	680 424 150	6 593	67 718	444 027 520	6 557
Příspěvek na bydlení*	131 715	419 724 677	3 187	158 713	538 138 688	3 391	193 953	664 166 426	3 424	134 091	481 046 977	3 587
Přídavek na dítě*	221 313	138 984 288	628	224 191	139 765 829	623	232 014	139 064 134	599	152 231	94 661 487	622
Porodné**	414	5 434 000	13 126	483	6 318 000	13 081	475	6 073 100	12 785	587	6 779 300	11 549
Pohřebné**	129	645 000	5 000	96	480 000	5 000	100	500 000	5 000	55	275 000	5 000
Sociální příplatek*	727	2 315 763	3 185	61	53 571	878	86	62 378	725	29	38 740	1 336
Dávky pěstounské péče:												
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte*	6 688	32 152 078	4 807	7 132	38 511 174	5 400	7 734	41 821 625	5 408	5 296	29 565 196	5 583
Odměna pěstouna*	6 256	30 364 224	4 854	5 669	53 597 344	9 454	5 394	57 709 309	10 699	4 728	43 739 885	9 251
Příspěvek při převzetí dítěte**	93	907 000	9 753	84	844 000	10 048	86	747 000	8 686	55	621 000	11 291

Pozn.

***údaje za rok 2015 jsou uvedeny za období od 1. 1. 2015 do 31. 8. 2015

* opakovaná (měsíční) dávka

** jednorázová dávka

Zdroj dat: ÚP ČR, 2012-2015

Dávky pomoci v hmotné nouzi

Dávky pomoci v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Dávkami řešícími pomoc v hmotné nouzi, jsou:

- příspěvek na živobytí,
- doplatek na bydlení,
- mimořádná okamžitá pomoc (MOP), která je poskytována v šesti různých situacích jako:
 - MOP úhrady jednorázového výdaje,
 - MOP odůvodněných nákladů,
 - MOP na úhradu nezbytných nákladů,
 - MOP sociálního vyloučení,
 - MOP postižení mimořádnou událostí,
 - MOP újmy na zdraví.

Z hlediska bydlení nejdůležitějšími dávkami pomoci v hmotné nouzi jsou **příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení**.

Nárok na příspěvek na živobytí má osoba, jejíž příjem nebo příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Částka živobytí je stanovována pro každou osobu individuálně, odvíjí se od existenčního a životního minima a hodnocení snahy osoby o řešení své životní situace.

Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Nárok na doplatek na bydlení má vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby nebo příjem společně posuzovaných osob zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí společně posuzovaných osob.

Příspěvky na živobytí a doplatky na bydlení představují největší objemy vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi. V meziročním porovnání let 2012 a 2014 docházelo k neustálému nárůstu objemu vyplacených dávek příspěvku na bydlení. Vzhledem k souvislosti vyplácení doplatku na bydlení a příspěvku na živobytí meziročně rostl tedy i doplatek na bydlení. V letech 2012 a 2014 došlo k nárůstu objemu vyplacených dávek na příspěvky na živobytí o 43 % (184 mil. Kč.) a doplatky na bydlení se dokonce zvýšily o 104 % (182 mil. Kč.). Průměrná suma vyplacené dávky příspěvku na živobytí v průběhu let 2012 a 2015 byla téměř konstantní (okolo 4 100 Kč), zatímco průměrná suma vyplácené dávky na doplatek na bydlení se ve sledovaném období zvýšila o 518 Kč, z částky 3 289 v roce 2012 na částku 3 807 v roce 2015.

Dávky mimořádné okamžité pomoci, jsou poskytovány jako pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy je potřeba poskytnout pomoc bezprostředně. Největší objem vyplacených dávek MOP byl na úhradu jednorázového výdaje (nejvíce v roce 2012 více než 6 milionů). Mezi lety 2012 a 2014 došlo k výraznému poklesu vyplácení této dávky o více než 4,5 milionu.

Tabulka 5.7.2: Dávky pomoci v hmotné nouzi v Ostravě v letech 2012-2015

Dávky pomoci v hmotné nouzi	rok 2012			rok 2013			rok 2014			rok 2015***		
	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč	Počet záznamů	Objem vyplacených prostředků v Kč	Průměrná dávka v Kč
Příspěvek na živobytí*	102 896	427 584 782	4 156	135 133	548 717 539	4 061	150 155	612 019 074	4 076	97 227	405 983 326	4 176
Doplatek na bydlení*	53 089	174 611 205	3 289	79 285	293 226 259	3 698	93 735	356 850 639	3 807	62 810	246 999 421	3 932
Mimořádná okamžitá pomoc:												
MOP úhrada jednorázového výdaje**	1 921	6 233 206	3 245	837	2 080 049	2 485	621	1 477 901	2 380	704	2 255 058	3 203
MOP odůvodněné náklady**	821	1 542 759	1 879	1 021	2 116 797	2 073	1 130	2 555 569	2 262	667	1 654 460	2 480
MOP na úhradu nezbytných nákladů**	622	1 500 494	2 412	883	2 278 466	2 580	986	2 622 926	2 660	540	1 252 043	2 319
MOP sociální vyloučení**	316	290 400	919	504	447 856	889	206	178 471	866	154	129 158	839
MOP postižení mimořádnou událostí**	19	250 281	13 173	1	3 486	3 486	1	100	100	1	10 000	10 000
MOP újma na zdraví**	99	204 823	2 069	117	224 372	1 918	78	135 350	1 735	66	116 630	1 767

Pozn.

***údaje za rok 2015 jsou uvedeny za období od 1. 1. 2015 do 31. 8. 2015

* opakovaná (měsíční) dávka

** jednorázová dávka

MOP – mimořádná okamžitá pomoc

Zdroj dat: ÚP ČR, 2012-2015

Situace v městských obvodech

Tabulka 5.7.3 zobrazuje počty vyplacených dávek státní sociální podpory a počty vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi související s bydlením v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy v roce 2014. Příspěvky na bydlení pomáhají pokrýt náklady na bydlení rodinám nebo jednotlivcům s nízkými příjmy.

Nejvíce příspěvků na bydlení bylo vyplaceno v městských obvodech Ostrava – Jih (57 554), Poruba (47 834) a Moravská Ostrava a Přívoz (34 506), což jsou tři městské obvody s největším počtem obyvatel. Bereme-li v úvahu celkové počty vyplacených státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi k počtům obyvatel žijících v jednotlivých městských obvodech, což je o situaci lépe pojednávající charakteristika, tak v přepočtu na jednoho obyvatele bylo nejvíce vyplacených dávek v městských obvodech Vítkovice, Mariánské Hory a Hulváky a Moravské Ostravě a Přívozu, kde mezi 7 - 9 % obyvatel pobírá tento typ dávek. V obvodech Slezská Ostrava, Poruba a Michálkovice se jedná o 6 % obyvatel pobírajících příspěvek na bydlení. Poměr obyvatel pobírajících příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení je u dávek tohoto typu nižší než u příspěvku na bydlení, nicméně při srovnání obvodů situace koresponduje s výše uvedenými městskými obvody, které byly v tomto ohledu označeny jako problematické.

Socioekonomická situace obyvatel se ve jmenovaných městských obvodech odráží také na podílu nezaměstnanosti, jehož hodnoty deklarují zvýšený výskyt společenských jevů, které mohou ústít ve vznik problémů s udržení bydlení a sociální vyloučení. Nejedná se však pouze o nezaměstnané. Popisované sociální dávky pobírají také senioři, pracující s nízkými příjmy, které jsou nedostačující na pokrytí všech nákladů, a další skupiny obyvatel. Příčinou vysokého počtu osob pobírající sociální dávky spojené s bydlením je v případě některých městských obvodů také výskyt sociálně vyloučených lokalit.

Tabulka 5.7.3: Dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi v městských obvodech Ostravy v roce 2014

Městský obvod - trvalá adresa osoby	Počet vyplacených dávek státní sociální podpory za rok 2014		Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi za rok 2014			
	Příspěvek na bydlení*	% obyvatel pobírajících PnB	Příspěvek na živobytí*	% obyvatel pobírajících PnŽ	Doplatek na bydlení*	% obyvatel pobírajících PnB
Hošťálkovice	447	2,3	128	0,7	53	0,3
Hrabová	1 393	3,2	861	2,0	467	1,1
Krásné Pole	357	1,1	159	0,5	67	0,2
Lhotka	159	1,0	66	0,4	18	0,1
Mariánské Hory a Hulváky	12 383	8,6	8 235	5,7	5 036	3,5
Martinov	188	1,4	116	0,9	72	0,5
Michálkovice	2 601	6,6	2 066	5,3	1 114	2,8
Moravská Ostrava a Přívoz	34 506	7,7	27 521	6,2	17 967	4,0
Nová Bělá	364	1,6	175	0,8	86	0,4
Nová Ves	444	5,2	238	2,8	200	2,3
Ostrava-Jih	57 554	4,6	39 547	3,2	25 017	2,0
Petřkovice	908	2,5	534	1,5	266	0,7
Plesná	172	1,0	154	0,9	75	0,4
Polanka nad Odrou	531	0,9	285	0,5	159	0,3
Poruba	47 834	6,1	24 935	3,2	16 070	2,1
Proskovice	162	1,1	63	0,4	43	0,3
Pustkovec	469	3,1	421	2,8	305	2,0
Radvanice a Bartovice	2 820	3,7	2 819	3,7	1 700	2,2
Slezská Ostrava	16 054	6,3	15 963	6,3	9 295	3,7
Stará Bělá	551	1,1	294	0,6	151	0,3
Svinov	1 199	2,3	1 029	1,9	671	1,3
Třebovice	359	1,6	134	0,6	61	0,3
Vítkovice	8 103	8,9	8 391	9,2	5 475	6,0
Celkem Ostrava	189 558		134 134		84 368	2

Pozn.: zahrnuty jsou veškeré vyplacené dávky za měsíce nároku leden až prosinec 2014

* opakovaná (měsíční) dávka

Zdroj dat: MPSV, 20

5.8 Lokalizace sídliště, sociálně vyloučených lokalit, ubytoven a hotelových domů

Tato kapitola pojednává o místech na území statutárního města Ostravy, které jsou životním prostorem obyvatel a vzhledem k charakteru těchto míst zde přirozeně dochází ke vzniku sociálně patologických jevů. Sídlíště jsou typická svou hustou zástavbou a vysokou koncentrací obyvatel, což samo o sobě přitahuje kumulaci problematik, které zdejší obyvatelé musejí řešit k uspokojení svých životních potřeb. V případě sociálně vyloučených lokalit, ubytoven a hotelových domů je výskyt sociálně patologických jevů podstatně významnějším problémem, než v případě sídlišť. Městské obvody musejí reagovat na vývoj těchto lokalit a nastavením své bytové politiky v území efektivně řešit problematiku těchto rizikových míst a předcházet jejich vzniku.

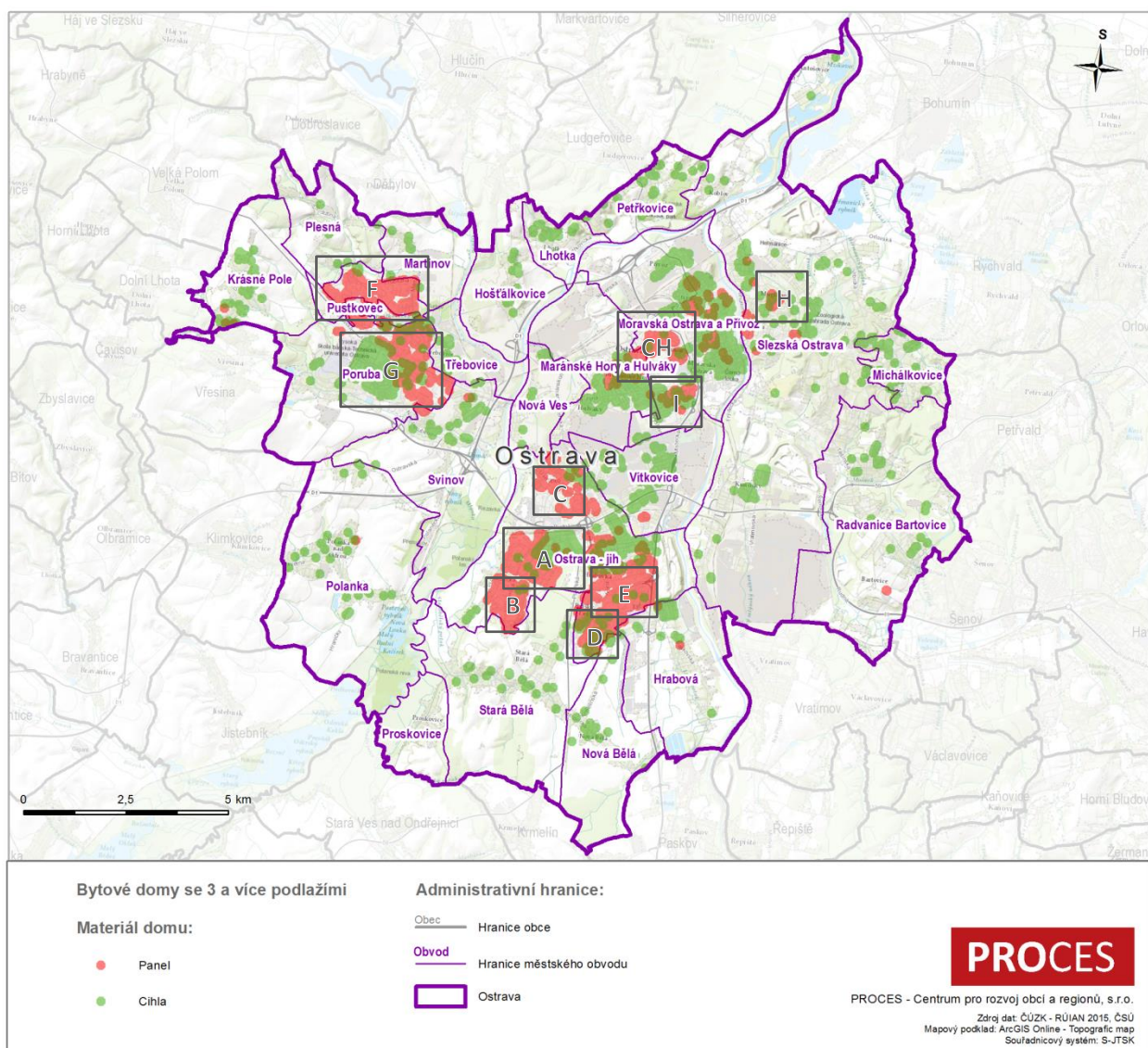
Sídlíště

Mezi lety 1950 - 1991 byla v Ostravě budována rozsáhlá sídlíště na okrajích města, v nichž byli ubytováni nejen nově příchozí do Ostravy, ale docházelo i k přesídlování obyvatel Ostravy z jiných městských částí z důvodu nekvalitního bydlení za lépe vybavenými byty na sídlích. Charakteristika a skladba obyvatelstva jednotlivých sídlišť se postupem času mění. Situace na sídlích vystavovaných v 80. letech, jako byla například sídlíště Dubina, některé části Hrabůvky a Výškovice, byla specifická tím, že v době jejich vzniku téměř chyběli staří lidé a mládež, jelikož se sem převážně stěhovaly mladé rodiny s malými dětmi. Stejně tak sídlíště Poruba Sorela v době svého vzniku absorbovalo typickou úzkou skupinu spíše mladších obyvatel, kteří jsou dnes seniory. Od nastěhování prvních lidí do konkrétních částí však již uplynula řada let a jednotlivé skupiny obyvatel se zde poměrově srovnávají. Co se týče sociálních a bezpečnostních rizik v rámci sídlišť a stavu bytového fondu, jsou specifika jednotlivých sídlišť popsána níže.

V mapě níže je znázorněna lokalizace sídlišť ve statutárním městě Ostrava. Mimo lokalizaci lze z mapy vyčíst také informaci o tom, z jakého materiálu bylo dané sídlíště vystavěno. Shluky bodů červené barvy určují sídlíště vystavěná z betonových panelů v 70. až 90. letech 20. století. Shluky zelených bodů znázorňují sídlíště s typicky nižší cihlovou zástavbou vystavěnou v 50. – 70. letech 20. století. Některé shluky nejsou typickou sídlíštní zástavbou. Například v některých částech městských obvodů Moravská Ostrava a Přívoz, Mariánské Hory a Hulváky, či Vítkovice se jedná o zástavbu, která nemá rysy sídlíště, popřípadě není tak rozsáhlá, aby sídlíštěm nazývána byla. Jedná se o zástavbu rodinných domů, popřípadě bytové domy, které však tvoří významné shluky a jsou v prostoru rozděleny například průmyslovými budovami. Koncentrace obyvatel žijících v těchto částech však není zanedbatelná.

Jednotlivá sídlíště jsou označena písmeny A až I, viz popis níže.

Mapa 5.8.1: Lokalizace sídlišť statutárního města Ostrava

A – Sídlíště Zábřeh situované v městském obvodu Ostrava -Jih lze rozdělit na starou část vystavěnou v 60. letech (cihlové domy) a novou část (Sídlíště Bělský Les) vystavěnou v 80. a počátkem 90. let 20. století (panelové domy). Problémovou lokalitou z hlediska výskytu sociálně vyloučeného obyvatelstva, potažmo sociálním vyloučením ohroženého obyvatelstva je ulice Čujkovova a její okolí, kde se nachází tzv. nízkonákladové bydlení v malometrážních bytech, které poskytuje městský obvod Ostrava – Jih. Nachází se zde také několik ubytoven. V nízkých cihlových domech z 60. let často chybí vybavenost výtahem, což může být omezující pro početnou populaci seniorů.

B – Sídlíště Výškovice bylo vystavěno v 80. letech 20. století a je tvořeno panelovými domy. Tato lokalita je zástupci obvodu Ostrava – Jih vnímána jako málo riziková. Dochází zde k průběžné revitalizaci bytových domů. Jedná se o vyhledávané místo k bydlení.

C – Sídlíště Pískové doly se nachází v severní části městského obvodu Ostrava – Jih a bylo vystavěno v 80. a počátkem 90. let 20. století. V posledních 10 letech došlo k revitalizaci panelové zástavby, která je

pro toto sídliště dominantní. Nachází se zde zástavba několika cihlových bytových domů ve zhoršeném technickém stavu, a to v okolí ulice Dolní.

D – Sídlíště Dubina je jedním z největších sídlišť městského obvodu Ostrava – Jih a také celého statutárního města Ostrava. Toto sídliště, které bylo v 80. a na začátku 90. let vystavěno panelovými domy, je typické velmi hustou a členitou zástavbou. Náklady na bydlení zde nejsou vysoké, což přitahuje sociálně slabší obyvatelstvo. Toto rozsáhlé sídliště a jeho prostorové členění (velmi hustá zástavba) je zdrojem přirozeného výskytu sociálně patologických jevů.

E – Sídlíště Hrabůvka (Ostrava – Jih) tvoří poměrně rozsáhlá výstavba panelových domů vystavěných v 80. letech a také nižší cihlové domy vystavěné v 60. až 70. letech 20. století. Některé části tohoto sídliště jsou prostorově téměř spojeny s výše zmíněným sídlištěm Dubina. S výjimkou těchto částí a okolí ubytoven, které se nacházejí v této části, se jedná o vyhledávanou lokalitu. Problematický je technický stav budov vystavěných v 60. a 70. letech, u kterých však postupně dochází k rekonstrukcím.

F – Sídlíště Pustkovec je situováno v městském obvodu stejného názvu, ale rozpíná se také do některých částí městského obvodu Poruba. Toto sídliště tvoří převážně panelové domy z 80. let 20. století. Podobně jako u jiných panelových sídlišť zde v posledních letech dochází k revitalizaci bytových domů.

G – Sídlíště v Porubě je tvořeno starou cihlovou částí sídliště **Sorela**, které bylo vystavěno v 50. letech a novou panelovou částí, která byla vystavěna v 70. letech 20. století. Nachází se zde sociálně vyloučená lokalita Dělnická, která je problémová také stavem tamního bytového fondu, k jehož rekonstrukci dochází velmi omezeně. Co se týče regenerace sídliště Sorela, vedení městského obvodu Poruba vnímá jako problém roztržitost typu vlastnictví bytového fondu, kdy dochází k neshodám jednotlivých majitelů bytů a bytových domů na průběhu rekonstrukcí. Důsledkem je špatný technický stav některých cihlových bytových domů.

H – Sídlíště Muglinov je tvořeno převážně panelovou zástavbou z 80. let 20. století a je situováno v městském obvodu Slezská Ostrava. Sídlíště je typické izolovaností zástavby panelového typu okolím, které je tvořeno zástavbou rodinných domů. V posledních letech došlo k několikaetapové revitalizaci sídliště, na kterou byly čerpány finanční prostředky z dotačních titulů MMR.

CH – Sídlíště Fifejdy je rozsáhlé panelové sídliště, které bylo vystavěno v 80. letech 20. století. Rozkládá se v území městských obvodů Mariánské Hory a Hulváky a Moravská Ostrava a Přívoz. Nenachází se zde problémová lokalita z hlediska sociálního vyloučení. V posledních letech zde také došlo k několikaetapové revitalizaci sídliště, na kterou byly čerpány finanční prostředky z dotačních titulů MMR.

I – Sídlíště Šalamouna (Moravská Ostrava a Přívoz) je tvořeno cihlovými i panelovými domy a bylo vystavěno v 50. až 80. letech 20. století. Rovněž zde dochází k revitalizaci sídliště, což stejně jako u výše uvedených případů zvyšuje jeho atraktivitu, jakožto místa k bydlení. Rovněž bylo čerpáno z dotačních titulů MMR.

Sociálně vyloučené lokality

Existuje několik studií a definic pro sociálně vyloučené lokality. Například jde o definici **materiálně-prostorové dimenze sociálního vyloučení**. V tomto případě se jedná o zanedbané lokality, které se rovnají sociálně vyloučeným lokalitám. Další definicí je **symbolická dimenze**. „Sociálně vyloučené lokality jsou vnímány jako „romské“, a to i v případech, kdy Romové v dané lokalitě tvoří statistickou většinu. Stále sice převládají vyloučené lokality, kde Romové tvoří většinu, nicméně přibývá těch, kde v sociálně vyloučeném prostředí převládá neromské obyvatelstvo.“ V roce 2014 to byla jedna čtvrtina sociálně vyloučených lokalit v ČR. (GAC 2015). Hranice těchto lokalit mohou být symbolické, z čehož plyne nebezpečí, že za sociálně vyloučenou lokalitu bude pokládáno každé místo, které je obýváno Romy. Sociálně vyloučené lokality mohou být tvořeny celými čtvrtěmi, ulicemi, jedním nebo více domy, ubytovnami nebo jinými objekty při těchto městech a obcích nebo v nich.

Ve statutárním městě Ostrava dochází ke snaze dlouhodobě řešit problémy sociálně vyloučených lokalit, což však není snadné. Starší studie (GAC, 2006), která mapovala sociálně vyloučené lokality, odhadovala počet osob v nich žijících na přibližně 5 500. Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 – 2018 hovoří o počtu 6 360 osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách. Podle těchto výsledků lze konstatovat, že počet takovýchto osob stoupl. Počet sociálně vyloučených lokalit se však zásadně v posledních 10 letech nezměnil.

Tabulka 5.8.1: Přehled sociálně vyloučených lokalit na území statutárního města Ostravy

SVL	Vymezení lokality (ulice)	Městský obvod	Počet osob (odhad)
Liščina	Technická, Sodná, Žalmanova, Orlovská, Vývozní	Slezská Ostrava	750
Hrušov	Pláničkova, Plechanovova, Zemanská, Olešná, Riegrova, Pod Haldami, Verdiho	Slezská Ostrava	400
Zárubek	Zárubecská, Šenovská, Počáteční	Slezská Ostrava	150
Kunčičky	Vratimovská, Škrobálkova, Holveckova, Lihovarská, Pstruží, Nadační, Výhradní	Slezská Ostrava	800
Zadní Přívoz	Božkova, Dobrovského, Hlučínská, Koksární, Přednádraží, K. Světlé, Na Náhonu, T. Novákové, Palackého, Úprkova, Žofie Podlipské	Moravská Ostrava a Přívoz	900
Cihelní, Jílová	2 ubytovny na Cihelní a Jílové, Cihelní 85, Jílová 35, Vaškova 22	Moravská Ostrava a Přívoz	900
Dělnická a Skautská	Dělnická 318-410 a Skautská 326-329, 412-434	Poruba	1200
Sirotčí a Jeremenkova osada	Sirotčí, Jeremenkova osada	Vítkovice	460
Erbenova, Nerudova, Tavičská, Štramberská	Erbenova, Nerudova, Tavičská, Štramberská	Vítkovice	150
Bedřiška	Bedřišská, Jasinkova, Kordova	Mariánské Hory a Hulváky	150
Červený kříž	Cottonové, H. Kvapilové (10, 11), Bílá, Železná	Mariánské Hory a Hulváky	220
Lipina	Lipinská, Vardasova, Kopcovecká, Pod Kaplí, Na Hrázích	Radvanice a Bartovice	80
Trnkovecká a Pátova	Trnkovecká, Pátova, Hutní, Báňská	Radvanice a Bartovice	200
Celkem			6 360

Zdroj: Strategický plán sociálního začleňování Ostrava, 2015 – 2018, příloha 1

Ubytovny

Téma ubytoven je v současné době velmi probíraným a tématem z hlediska sociálních pracovníků městských obvodů, neziskových organizací a Magistrátu města Ostravy a dalších subjektů. Ubytovny mnohdy představují ubytovací kapacity pro osoby s bytovými problémy, které řeší aktuální potřebu se přestěhovat a vzhledem k nemožnosti složit kauci za byt, či několik nájmů předem, je toto jejich jediná možnost. Místo přísné regulace ubytoven je tak nutné připravit především efektivní alternativu spojenou s programem k navracení sociálně vyloučených osob zpět do běžného života.

Na základě informací získaných při rozhovorech s majiteli ubytoven, popřípadě zaměstnanci vydefinovaných ubytoven, byl vypracován seznam ubytoven na území statutárního města Ostrava. Tento seznam byl zaktualizován o informace z Popisu sociálního vyloučení a soustavy vstupních indikátorů (příloha č. 1), který byl součástí Strategického plánu sociálního začleňování Ostrava 2015 – 2018. Seznam ubytoven na území města Ostrava je uveden v Příloze č. 7. Ubytovny nacházející se na vytvořeném seznamu byly předmětem terénního průzkumu ubytoven, který proběhl v období září a říjen 2013, provedeného společnostmi PROCES a ACCENDO k vypracování pasportu ubytoven na území SMO pro účely řešení zmíněného projektu.

Na území statutárního města Ostrava bylo identifikováno celkem 42 ubytoven lokalizovaných v 8 městských obvodech. Nejvíce ubytoven se nachází v městských obvodech Ostrava-Jih (12), Vítkovice (8) a Mariánské Hory a Hulváky (7). Počty ubytoven v jednotlivých městských obvodech jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 5.8.2: Ubytovny na území statutárního města Ostrava v roce 2015

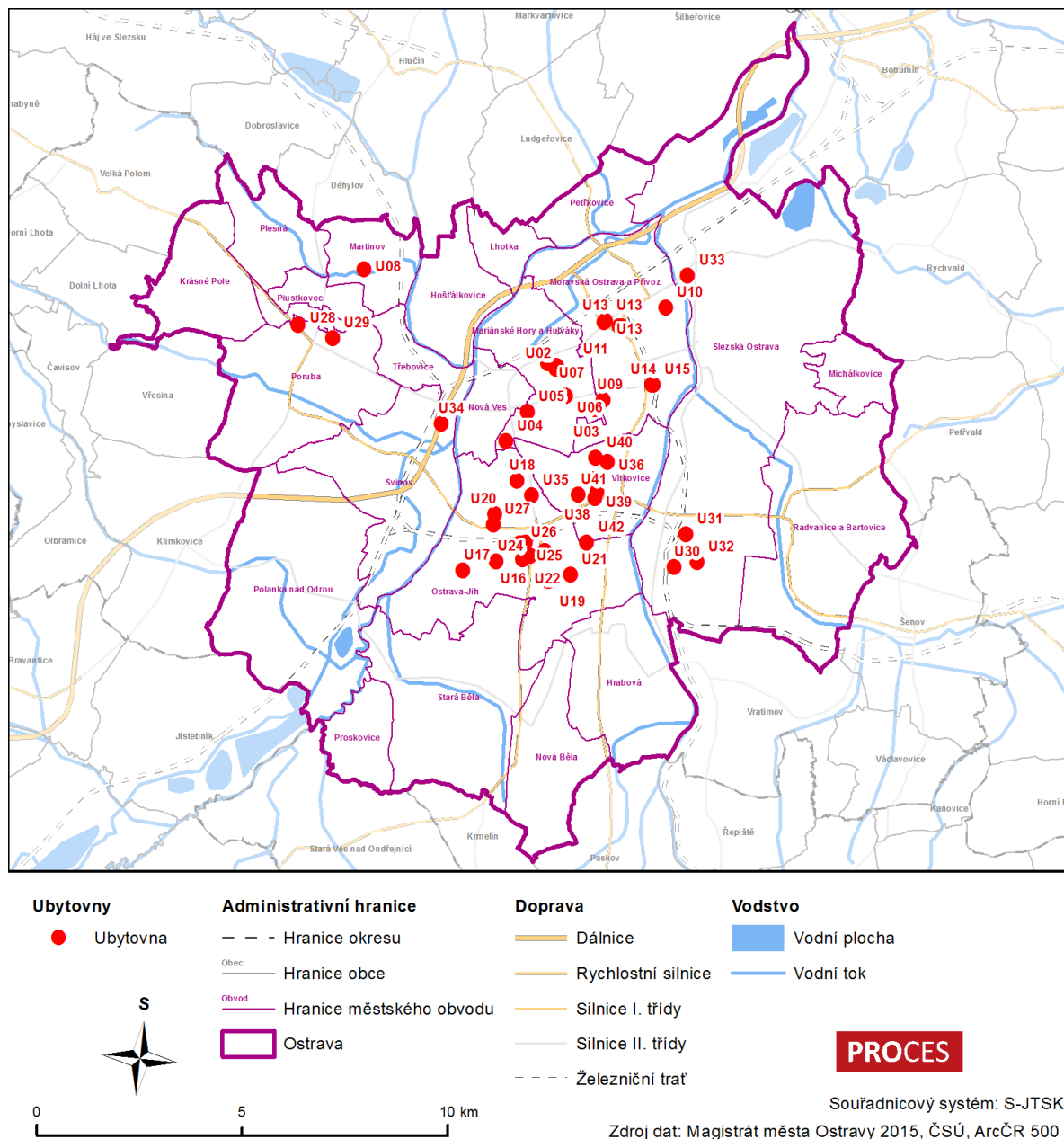
Městský obvod	Počet ubytoven	Kapacita ubytoven	Počet jednolůžkových pokojů	Počet dvoulůžkových pokojů	Počet trojlůžkových pokojů	Počet čtyř a více lůžkových pokojů	Počet pokojů
Mariánské Hory a Hulváky	7	935	19	94	141	3	272
Martinov	1	107	35	33	2	0	70
Moravská Ostrava a Přívoz	7	924	29	97	66	5	259
Ostrava - Jih	12	5009	31	1002	512	2	1757
Poruba	2	53	0	8	1	0	29
Slezská Ostrava	4	509	41	284	16	10	352
Svinov	1	70	0	34	1	0	35
Vítkovice	8	759	36	28	24	0	207
Celkem	42	8366	191	1580	763	20	2981

Zdroj dat: Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů, SMO, 2015.

Souhrnná kapacita ubytoven na území statutárního města Ostrava je 8 366 lůžek. Více než polovina této ubytovací kapacity je v městském obvodu Ostrava-Jih, konkrétně 5 009 lůžek. Druhým městským obvodem s nejvyšší kapacitou lůžek na ubytovnách jsou Mariánské Hory a Přívoz s 935 lůžky. Nejmenší kapacitu mají městské obvody Poruba, kde jsou umístěny dvě ubytovny a Martinov a Svinov, na jejichž území se nachází pouze jedna ubytovna.

Lokalizace ubytoven na území statutárního města Ostrava je zobrazena v níže uvedené mapě. Každé ubytovně je přiřazeno unikátní identifikační číslo (např. U01), podle kterého lze ubytovny spojit se seznamem ubytoven uvedeným v Příloze č. 7 a 8.

Mapa 5.8.2: Lokalizace ubytoven na území statutárního města Ostrava

Zdroj dat: SMO – Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů, 2015.

V některých ubytovnách požadují po osobách platících ubytování doplatkem na bydlení zaplacení zálohy, která jim je po získání doplatku na bydlení vrácena. Majitelé se tímto způsobem snaží motivovat své klienty k řešení své životní situace a donutit je aktivně docházet na Úřad práce za účelem získat doplatek.

Výpovědní lhůty jsou spojeny především s porušením podmínek ubytování: nemožností za ubytování platit, opakované porušování ubytovacího řádu apod. Dle poskytovaných smluv majitelé ubytoven

mohou přistoupit k okamžitému vypovězení, bez povinnosti klientům shánět náhradní ubytování. Co se týče právní ochrany klientů ubytoven před vypovězením bez udání důvodu, je mnohem vyšší než právní ochrana pronajímatele. Problémem je však fakt, že naprostá většina těchto případů není řešena soudní cestou.

Pokud by se tyto případy k soudu dostaly, vše by se s nejvyšší pravděpodobností odehrálo tak, že právní zástupce takových uživatelů namítne, že nejde o ubytovací smlouvy, ale o smlouvy o nájmu bytu, obytné místnosti nebo jeho části, následně by namítal, že jde o obcházení zákona a že se provozovatel vyhýbá odpovědnosti za nájemce a že nájem je chráněn. Poté by možná došlo za několik měsíců ke konstatování, že nájem skončil. V takovém případě by musel pronajímatel podat návrh na exekuci – vyklizením, což trvá několik měsíců i u soukromých exekutorů, neboť pokud postupují řádně, pak vyzývají exekuce k součinnosti apod.

Výše uvedené skutečnosti jsou jednou z příčin vysokých nákladů na bydlení v komerčních ubytovacích zařízeních. Pronajímatel si kryje rizika spojená na jedné straně z nezaplacení nějaké části nebo doby užívání prostor bez existence platby od uživatele a nemožnost reálného vymožení dluhu, na druhou stranu kryje rizika spojená se svým vlastním jednáním, které je v některých případech v rozporu s právními předpisy, neboť s největší pravděpodobností nejde o smlouvy o ubytování a vyklizení neprobíhá tak dle právních předpisů.

Ubytovací smlouvy se mezi jednotlivými ubytovnami v základních údajích příliš neliší. Samozřejmostí je vymezení délky ubytování, stanovení ceny, její složky a způsob úhrady stanovení práva využívat pronajatý pokoj pouze pro osoby uzavírající smlouvu a důvody, kvůli kterým může dojít k vypovězení smlouvy (v případě, že není možné vypovězení bez udání důvodu). Obvyklé je také vyhrazení možnosti majitele ubytovávat osoby dle svých volných kapacit a obsazovat tak pokoje dle aktuálních potřeb a možností. Do smluv jsou často také zahrnovány nejdůležitější body provozního a ubytovacího řádu, závazek ubytovaných k šetření vodou a energiemi a nutnost při příchodu a odchodu z objektu ubytovny hlásit tuto skutečnost na recepcích. Součástí smluv jsou ubytovací a provozní řády, které stanovují konkrétní povinnosti ubytovaných a podmínky pro využívání pronajatého pokoje a společných prostor ubytoven.

6. POPIS BYTOVÉHO FONDU

6.1 Pasportizace bytového fondu

Dle Sčítání lidu domů a bytů 2011 bylo na celém území statutárního města Ostravy celkem 137 469 bytů. Z tohoto počtu téměř 93 % bytů (celkem 127 641) bylo obydlených a asi 7 % neobydlených (9 828). Nejvíce obytných bytů bylo postaveno v domech ze stěnových panelů (celkem 69 142 bytů). V domech z kamene, cihel a tvárnic bylo celkem 55 420 bytů.

Tabulka 6.1.1: Pasportizace bytového fondu v Ostravě v roce 2011

Byty	Byty celkem	z toho		Počet osob žijících v bytech	
		v rodinných domech	v bytových domech	celkem	z toho v rodinných domech
Byty celkem	137 469	23 268	112 885	286 034	54 964
obydlené	127 641	20 298	106 287	286 034	54 964
z toho v domech s materiálem nosných zdí:					
z kamene, cihel, tvárnic	54 420	18 531	35 581	127 188	50 322
ze stěnových panelů	69 142	212	68 894	149 555	581
neobydlené	9 828	2 970	6 598	x	x

Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

V roce 2011 z celkového počtu všech bytů bylo více než 83 % bytů v bytových domech, téměř 16 % v rodinných domech a 1 % v ostatních budovách. Z pohledu pasportizace bytového fondu je rovněž důležitá informovanost z hlediska vlastníka domu. Jak můžeme vidět v Tabulka 6.1.2., nejvíce bytů v roce 2011 vlastnilo bytové družstvo – téměř 30 % z celkového počtu obydlených bytů (37 752 bytů). Fyzické osoby měly ve vlastnictví více než 17 % obydlených bytů (celkem 21 986 bytů) a v majetku statutárního města Ostravy bylo téměř 13 % bytů (celkem 16 338).

V Ostravě bylo v roce 2011 celkem 7 787 neobydlených bytů v obydlených domech (pozn. všech neobydlených bytů v Ostravě bylo 9 828, tj. neobydlených bytů v obydlených a zároveň neobydlených domech). Byty byly neobydlené z důvodů změny uživatele (222 bytů), rekreačních důvodů (41), přestavby bytu (315), z důvodu dosud nezkolaudovaného bytu (105), z důvodu pozůstalostního nebo soudního řízení (71), z důvodu nezpůsobilosti k bydlení (153) či jiných důvodů. Nejčastějšími důvody neobydlenosti bytu byly z více než 60 % jiné důvody (4 690 bytů). Jednotlivé druhy bytů podle vlastníků můžeme vidět v Tabulka 6.1.2: Obydlené domy s byty podle vlastníka domu a podle druhu domu a velikosti bytu.

Tabulka 6.1.2: Obydlené domy s byty podle vlastníka domu a podle druhu domu a velikosti bytu

Druh domu, velikost bytu	Obydlené domy s byty celkem	v tom podle vlastníka domu						
		fyzická osoba	obec, stát	bytové družstvo	jiná právnícká osoba	spoluvlastnictví vlastníků bytů	kombinace vlastníků	nezjištěno
Obydlené domy s byty celkem	24 594	15 454	1 562	2 012	2 142	1 778	716	930
obydlené byty celkem	127 641	21 986	16 338	37 752	15 497	19 024	14 471	2 573
v obydlých bytech hospodařící domácnosti	132 610	23 887	16 895	38 579	16 212	19 511	14 787	2 739
bydlící osoby	286 034	58 253	36 186	82 109	33 734	40 038	30 087	5 627
neobydlené byty celkem	7 787	2 015	1 276	1 449	1 144	1 001	662	240
změna uživatele	222	29	10	64	38	44	36	1
slouží k rekreaci	41	18	1	9	1	8	3	1
přestavba bytu	315	105	19	77	11	63	37	3
dosud neobydlen po kolaudaci	105	31	7	2	1	6	1	57
pozůstalostní nebo soudní řízení	71	18	4	26	1	11	11	-
nezpůsobilý k bydlení	153	61	37	6	25	4	6	14
jiný důvod	4 690	1 294	864	728	798	560	330	116
rodinné domy	16 070	14 805	52	20	671	325	33	164
obydlené byty celkem	20 298	18 803	65	20	803	370	48	189
bytové domy	7 694	567	1 433	1 990	1 413	1 444	679	168
obydlené byty celkem	106 287	3 082	16 108	37 727	14 590	18 639	14 412	1 729
ostatní budovy	830	82	77	2	58	9	4	598
obydlené byty celkem	1 056	101	165	5	104	15	11	655

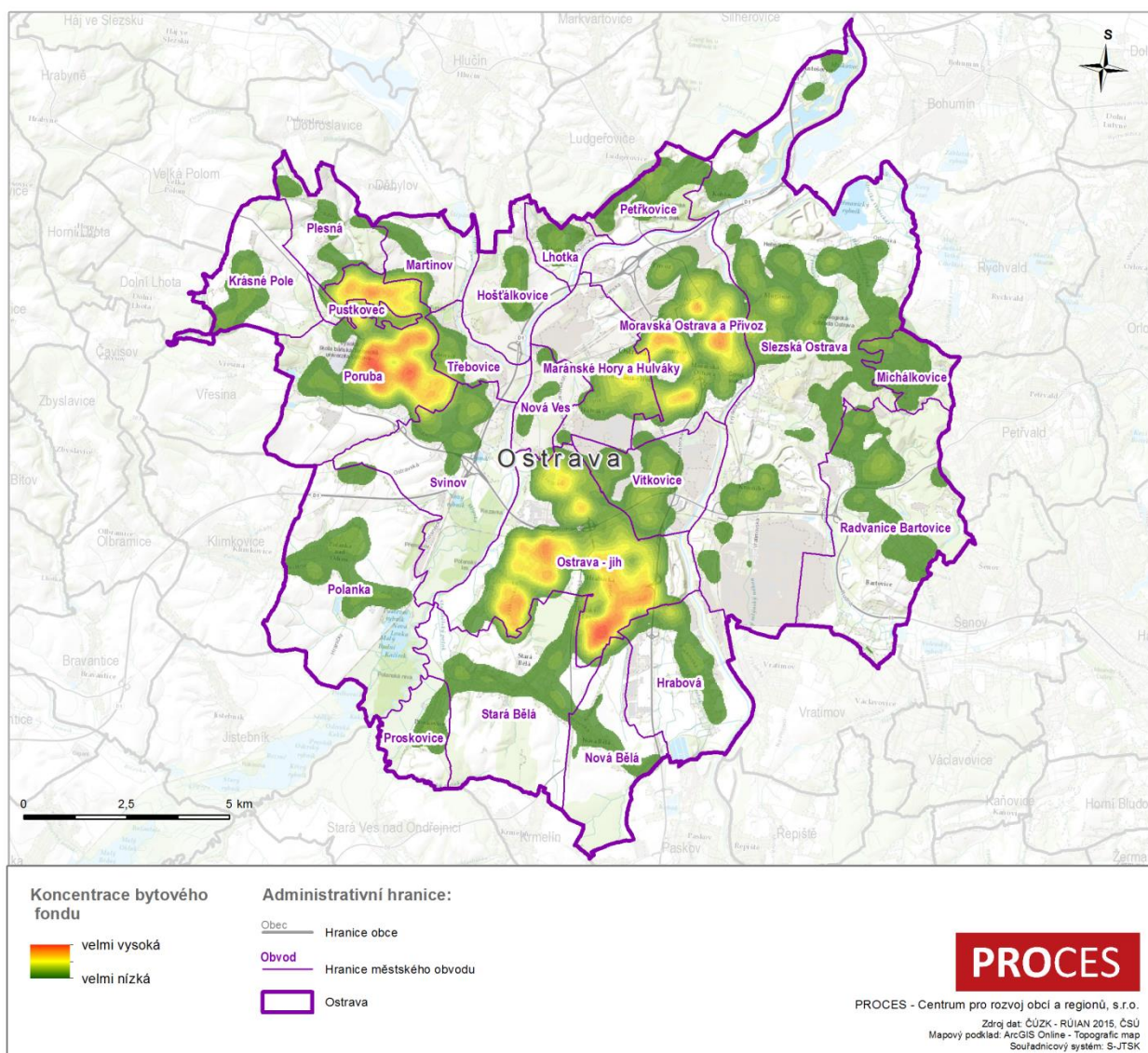
Zdroj: ČSÚ – SLDB 2011

6.2 Prostorové rozložení – koncentrace bytového fondu

Prostorové rozložení bytového fondu v Ostravě je ovlivněno dlouhodobým historickým vývojem města, kdy výstavba nových budov a bytových komplexů probíhala v průběhu let v různém rozsahu a odlišných částech města Ostravy jako reakce na aktuální dobovou potřebu bydlení.

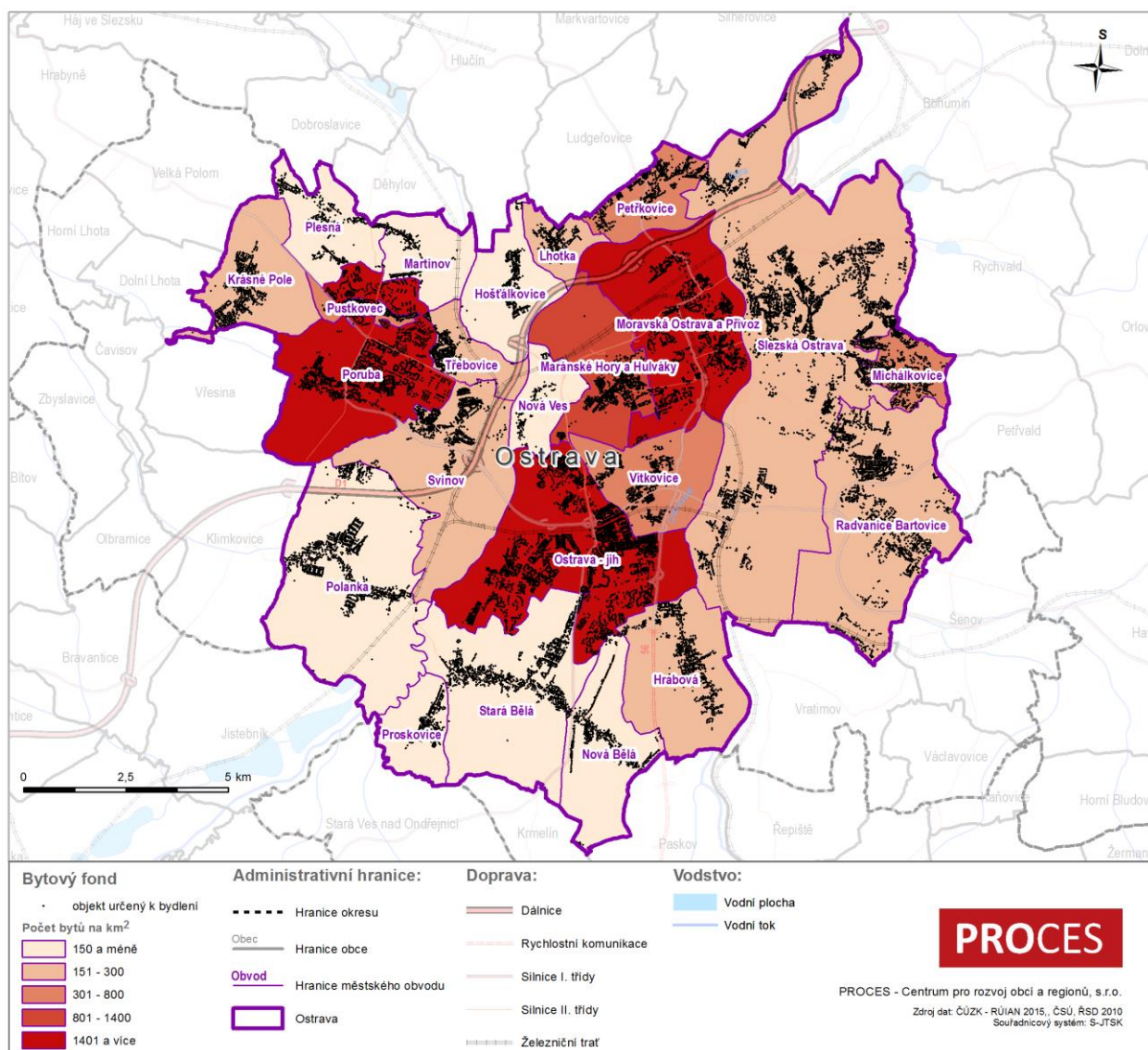
Následující Mapa 6.2.1: Koncentrace bytového fondu na území statutárního města Ostravy v roce 2015 znázorňuje koncentraci bytového fondu na území statutárního města Ostravy. Rozložení bytového fondu přímo souvisí s počtem osob žijících v těchto bytech. Na mapě můžeme vidět, že největší koncentrace bytového fondu je v městských obvodech Ostrava – Jih, především se jedná o rozsáhlá sídliště v městských částech Dubina, Bělský Les, Hrabůvka a Výškovice. Dále je potom vysoká koncentrace bytového fondu v městském obvodu Poruba, kde bylo v 50. letech vystavěno sídliště Sorela a později nové části Poruby sídlištního charakteru. Posledními oblastmi s největší koncentrací bytového fondu jsou městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz a částečně Mariánské Hory a Hulváky.

Mapa 6.2.1: Koncentrace bytového fondu na území statutárního města Ostravy v roce 2015

Podobné výsledky rozložení bytového fondu v Ostravě znázorňuje formou kartogramu Mapa 6.2.2: Hustota bytového fondu v městských obvodech statutárního města Ostravy v roce 2015. V této mapě lze pozorovat hustotu bytového fondu (tj. počet bytů na km^2) v jednotlivých městských obvodech. Největší hustoty dosahuje městský obvod Ostrava – Jih s celkovým počtem $2\,822$ bytů/ km^2 . Městský obvod Poruba dosahuje hustoty $2\,547$ bytů/ km^2 a třetí nejhustěji obývaný městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz – $1\,407$ bytů/ km^2 . Naopak nejnižší hustota má obvod Nová Ves (102 bytů/ km^2) a pak městské obvody po okraji města Ostravy (Plesná, Nová Bělá, Stará Bělá, Polanka a Martinov), kde převažují byty v rodinných domech.

Mapa 6.2.2: Hustota bytového fondu v městských obvodech statutárního města Ostravy v roce 2015

6.3 Investice do bytového fondu

Kolem 85% bytového fondu v Ostravě se nachází v bytových domech, z toho téměř polovina bytů je v domech postavených panelovou technologií. Další vývoj panelových obytných souborů může ovlivnit kulturu a standardy bydlení v celém městě. Regenerace panelových sídlišť je proto ze sociálních, ekonomických, ale i urbanistických důvodů pro město Ostravu nezbytností. Představa některých odborníků z oblasti realit, že lidé z panelových domů se budou ve velké míře stěhovat do bytu v jiných částech města, zejména do stávajících cihlových staveb a novostaveb, se dosud plošně nenaplnila a ve velkém rozsahu není ani v budoucnu reálná. Naopak dle provedených průzkumů spokojenosti obyvatel panelových sídlišť, velká většina obyvatel projevila zájem dále setrvat v panelových bytových domech, avšak s velkým očekáváním jejich rekonstrukcí a regenerací celých sídlišť. Očekává se, že tyto velké obytné soubory budou žít ještě dlouhou dobu s obdobnou strukturou obyvatelstva jako dosud a regenerace těchto obytných souborů včetně rekonstrukcí vlastních panelových objektů se proto jeví jako nezbytná. Byty nejen v panelových domech, a to zejména v žádaných lokalitách, vyžadují celkovou rekonstrukci včetně dispozičního řešení, bezbariérové přístupy, umožnění parkování a celkovou regeneraci okolního prostředí, tak, aby odpovídaly současným nárokům a trendům bydlení, práce a odpočinku. Stejně tak nezbytné jsou i opravy staršího cihlového bytového fondu, který je umístěn zejména v centrálních částech starších městských obvodů (Moravská Ostrava, Slezská Ostrava, Vítkovice, Mariánské Hory a Hulváky). (Hruška, 2010)

Statistiky nákladů na údržbu, rekonstrukce a modernizaci nájemních jednotek ve správě městských obvodů zahrnuje veškeré prostředky, které město vynakládá jak na bytový fond, tak nebytové nájemní jednotky. Tyto statistiky nebylo možné z Magistrátu města Ostravy získat zvlášť pro bytový fond. Do nájemních jednotek ve všech městských obvodech Ostravy bylo v roce 2014 vynakládáno celkem 443 933 121 Kč. Největší prostředky v roce 2014 investoval městský obvod Ostrava – Jih (celkem 196 601 610 Kč), tato vysoká částka je však také dána vlastnictvím největšího bytového fondu ze všech městských obvodů. V porovnání městských obvodů vynaložily velmi vysoké prostředky i další obvody s velkým podílem bytového fondu – Moravská Ostrava a Přívoz, Mariánské Hory a Hulváky, Slezská Ostrava a Poruba. K obvodům, které vynaložily nejméně celkových finančních prostředků, patří Proskovice, Nová Ves a Nová Bělá. Městský obvod Plesná nevynaložil do regenerace svého bytového fondu žádné prostředky, nutno však dodat, že vlastní pouze 1 nájemní jednotku.

V roce 2014 z relativního hlediska, tedy z hlediska průměrných vynaložených nákladů na jednu nájemní jednotku v městském obvodu, vynaložily nejvyšší náklady městské obvody Martinov, Hošťálkovice a Polanka, kde však dochází ke zkreslení situace vlivem toho, že tyto městské obvody vlastní nízký počet bytů. Obvodem, který v roce 2014 vynaložil nejvíce finančních prostředků v přepočtu na nájemní jednotku je Ostrava Poruba. Situace může být ovlivněna stářím a špatným technickým stavem bytového fondu v Porubě a s tím spojenou nutností vynaložení většího množství financí na jeho správu. Významnou výši investic můžeme vidět také u obvodu Ostrava – Jih, Radvanice a Bartovice, Hrabová, Svinov či Mariánské Hory a Hulváky. Výše investic závisí mimo jiné na bytové politice příslušného městského obvodu a nastavení poměru příjmů z nájmu, který se zpětně investuje do správy, oprav a investic do bytového fondu. Nutno dodat, že dle Obecně závazné vyhlášky č. 14/2013, Statutu města Ostravy, bodu 23, článku 10, by měl každý městský obvod používat minimálně 50 % příjmů z nájmu bytů výlučně k financování správy, údržby, oprav a rekonstrukcí bytového fondu, který mu byl svěřen.

Tabulka 6.3.1: Náklady na rekonstrukce, modernizaci a investice do nájemních jednotek v obecním vlastnictví za rok 2014

Městský obvod	Nájemních jednotek celkem	počet bytových prostor	počet nebytových prostor	Náklady celkem [Kč]			Náklady celkem [Kč]	Průměrné náklady na nájemní jednotku (bytové i nebytové prostory) [Kč]
				správa	opravy	RE, MO, investice		
Moravská Ostrava a Přívoz	1 957	1 594	363	10 231 278	10 209 150	15 391 056	35 831 484	18 309
Slezská Ostrava	1 382	1 290	92	2 415 600	14 448 477	4 424 000	21 288 077	15 404
Ostrava – Jih	5 434	5 269	165	24 898 347	102 026 346	69 676 917	196 601 610	36 180
Poruba	884	841	43	8 802 190	8 645 744	27 273 000	44 720 934	50 589
Nová Bělá	27	22	5	463 656	55 182	0	518 838	19 216
Vítkovice	800	723	77	3 652 298	8 749 450	0	12 401 748	15 502
Stará Bělá	46	26	20	180 000	891 465	0	1 071 465	23 293
Pustkovec	-	-	-	-	-	-	-	-
Mariánské Hory a Hulváky	2 237	2 161	76	9 982 869	43 280 899	2 587 485	55 851 253	24 967
Petřkovice	57	28	29	12 000	566 447	5 713 419	6 291 866	110 384
Lhotka	-	-	-	-	-	-	-	-
Hošťálkovice	23	22	1	61 133	183 537	17 829 477	18 074 147	785 832
Nová Ves	15	10	5	85 000	123 621	123 621	332 242	22 149
Proskovice	27	25	2	58 990	209 302	70 855	339 147	12 561
Michálkovice	125	100	25	0	1 317 000	1 736 000	3 053 000	24 424
Radvanice a Bartovice	285	267	18	0	1 139 193	6 901 543	8 040 736	28 213
Krásné Pole	-	-	-	-	-	-	-	-
Martinov	8	1	7	64 667	192 513	6 211 147	6 468 327	808 541
Polanka	25	17	8	1 007 112	6 730 734	9 101 263	16 839 109	673 564
Hrabová	242	223	19	1 371 235	7 282 833	0	8 654 068	35 761
Svinov	154	137	17	906 000	1 009 858	2 535 078	4 450 936	28 902
Třebovice	39	27	12	120 000	557 645	0	677 645	17 376
Plesná	1	1	0	0	0	0	0	0
MMO	346	311	35	786 958	1 639 531	0	2 426 489	7 013
Ostrava celkem	14 114	13 095	1 019	65 099 333	209 258 927	169 574 861	443 933 121	31 453

Pozn.

1* Polanka - náklady na správu jsou včetně nákladů na činnost správce sportovní haly

2* Polanka - náklady na opravy jsou včetně veškerých nákladů na provoz sportovní haly

3* MMO - poskytnuté příspěvky SMO na společenství vlastníků na ul. Horní ve výši 2 161 588,-Kč (2014)

NP = nebytový prostor

RE, MO = rekonstrukce, modernizace

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, data k 31. 12. 2014

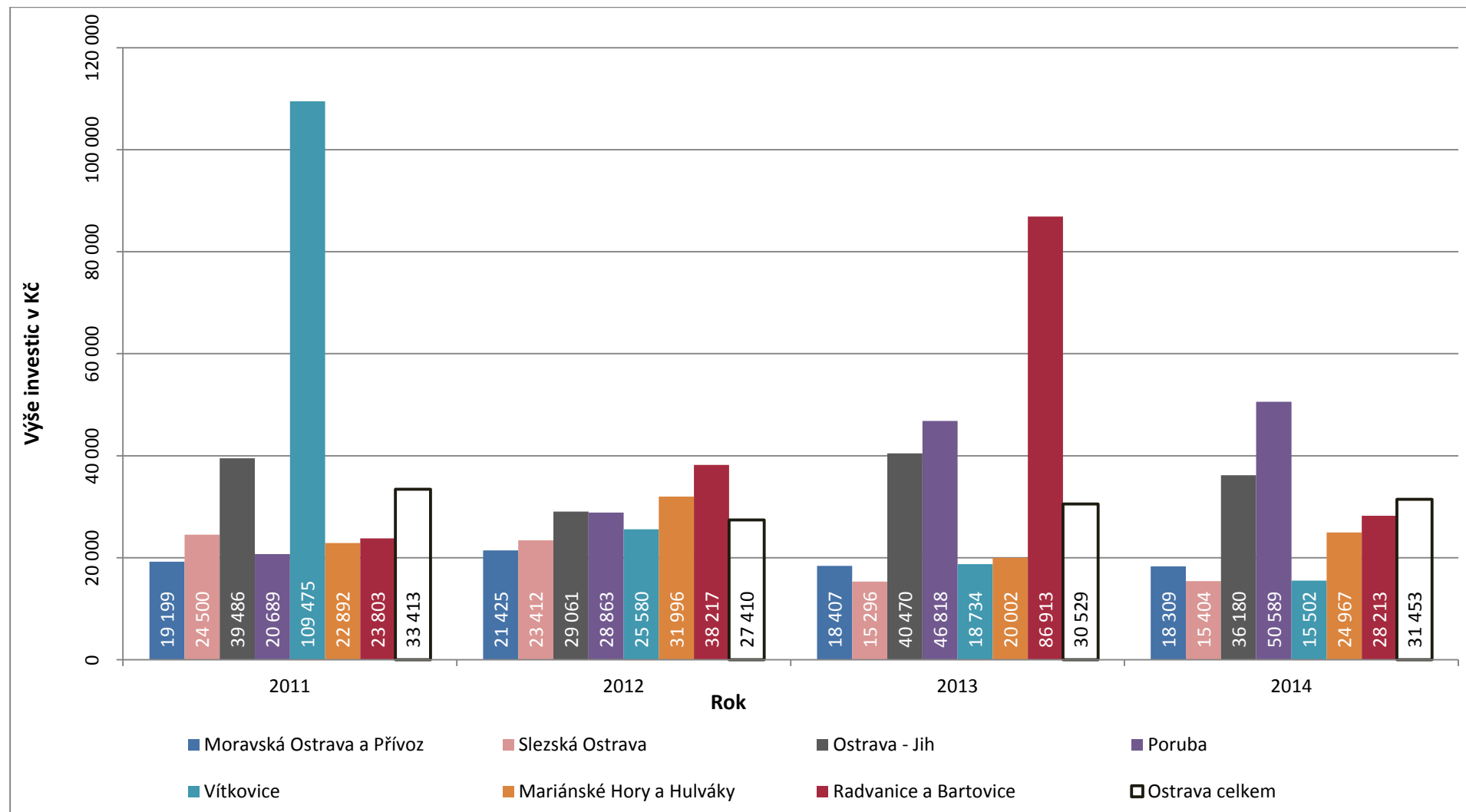
Historie investic

Historie investic ukazuje vývoj vynakládaných finančních prostředků na městský bytový fond ve vybraných městských obvodech statutárního města Ostrava. Nejvíce vynaložených nákladů na městský bytový fond bylo v roce 2011, kdy celkové náklady (na správu, opravy, rekonstrukce, modernizace a investice) byly více než 541 mil. Kč. Z tohoto počtu téměř polovina (44 %) nákladů byla vynaložena v městském obvodě Ostrava – Jih (celkem 239 mil. Kč). V následujícím roce 2012 došlo k celkovému úbytku celkových vynaložených nákladů o 127 mil. Kč na částku přesahující 413 mil. Kč. Pokud se zaměříme na úbytek vynaložených nákladů v jednotlivých městských obvodech v letech 2011 a 2012, tak k největšímu úbytku vynaložených nákladů došlo v obvodech Ostrava – Jih (o 72 mil. Kč.) a Vítkovice (70 mil. Kč). V posledních 2 letech 2013 a 2014 se celkové náklady ustálily na hranici okolo 440 mil. Kč (v roce 2013 – 437 mil. Kč a roce 2014 – 443 mil. Kč).

Investice do bytového fondu vedou potřebné k potřebné údržbě technického stavu a jsou nezbytné k zajištění základního standardu bydlení. Dalším efektem modernizace domů je tepelná úspora, a to zejména v případě zateplování fasád a výměně oken, což jsou také nejběžnější rekonstrukce v posledních letech prováděné zejména na bytových domech panelového typu. Dalším typem jsou rekonstrukce výtahů rovněž zejména v panelových domech, ale také jejich přístavba ve starších bytových domech cihlového typu. Ne u všech domů jsou však takovéto stavební úpravy realizovatelné. V menší míře již dochází k rekonstrukcím střech, společných částí a dalších částí domů, které si však vyžadují kontinuální, nikoli nárazovou údržbu.

Nejvyšší průměrné vynaložené náklady na jednu nájemní jednotku v roce 2011 byly vynaloženy v městském obvodě Vítkovice (109 475 Kč). Následné investice v tomto obvodě v dalších letech klesaly a ustálily se pod průměrnou hodnotou všech městských obvodů, která se ve sledovaných letech pohybuje okolo 30 000 Kč na nájemní jednotku. Významný rozdíl mezi jednotlivými lety lze pozorovat u obvodu Radvanice a Bartovice, kde v roce 2013 stouply náklady až trojnásobně vůči běžné výši v jiných letech. Důvodem těchto výkyvů jsou rozsáhlejší rekonstrukce, jejichž rozsah není běžný. V případě městského obvodu Poruba můžeme v posledních letech sledovat každoroční nárůst investic o 5 až 8 milionů Kč. Výše investic, které putují do bytového fondu, mírně klesají v případě městského obvodu Slezská Ostrava. V ostatních městských obvodech je vývoj situace mezi sledovanými lety ustálený a nedochází zde k žádným významným změnám.

Graf 6.3.1: Přehled nákladů na nájemní jednotku ve vybraných městských obvodech Ostravy v letech 2011-2014

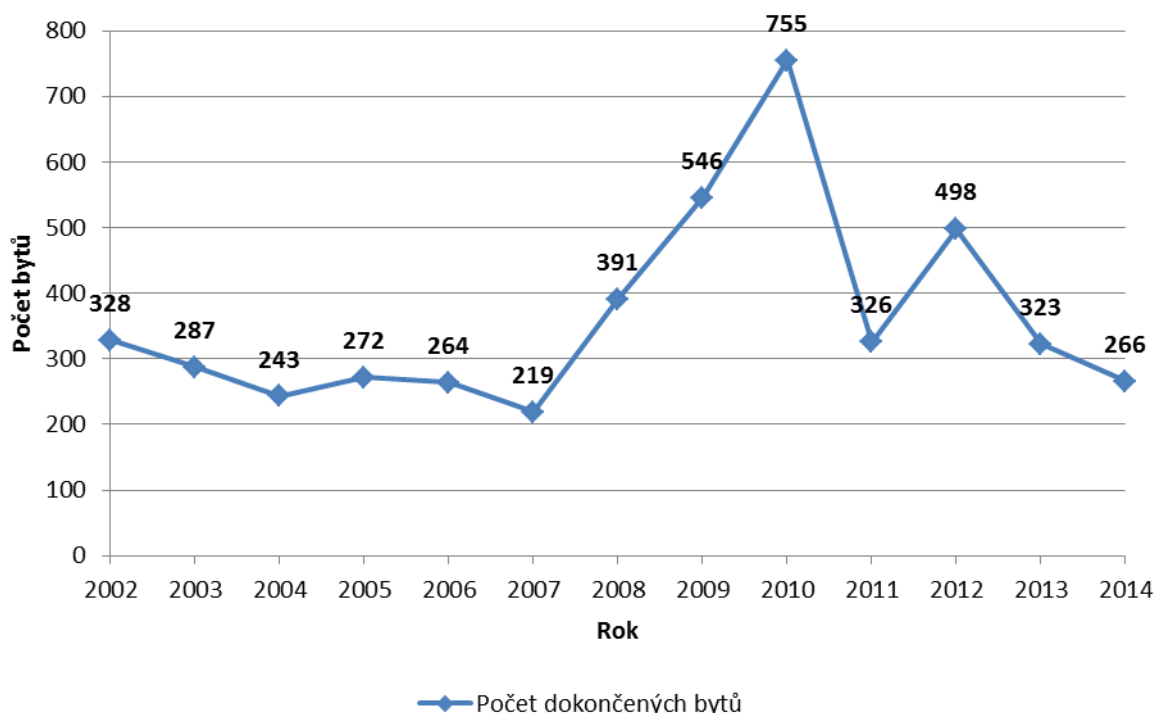
Pozn. údaje za každý rok k 31.12.

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, 2014

Intenzita bytové výstavby

Vývoj počtu dokončených bytů v letech 2002 až 2014 zobrazuje Graf 6.3.2. V období let 2002 a 2007 docházelo přes mírné výkyvy k pozvolnému poklesu počtu dokončených bytů. V roce 2007 byla zaznamenána nejnižší hodnota (219 dokončených bytů) v celém sledovaném území. Léta 2008 až 2010 byla obdobím s největším nárůstem bytové výstavby. V tomto období se počet dokončených bytů zvýšil více než trojnásobně. V roce 2010 bylo dokončeno 755 bytů, nejvíce za sledované období. Od tohoto roku docházelo každoročně již k nižšímu počtu dokončených bytů. Jejich počet se však stále držel nad hranicí 250 dokončených bytů za rok.

Graf 6.3.2: Počty dokončených bytů ve statutárním městě Ostrava v letech 2002-2014

Zdroj dat: ČSÚ, 2002-2014

6.4 Šetření atraktivity městských částí jako místa k bydlení

Atraktivita jednotlivých částí městských obvodů byla konzultována se zástupci samosprávy a státní správy a opírá se tedy o místní znalost zástupců bytových i sociálních odborů, politických zástupců některých městských obvodů a rovněž o vnímání jednotlivých lokalit občany v rámci kvalitativního výzkumu této analýzy. Šetření se opírá o statistiky změny počtu obyvatel v městských obvodech statutárního města Ostrava, jejíž příčinou je migrace obyvatel Ostravy mimo jiné také z důvodů vyhledávání atraktivních lokalit pro bydlení.

Ostrava – Jih

Jako atraktivní části pro bydlení jsou vnímány některé části Zábřehu, konkrétně okolí ulic Patrice Lumumby a Volgogradská, podobně jako celé okolí Bělského lesa. Dále je to ve Výškovcích okolí ulic Výškovická a Proskovická a v Hrabůvce okolí ulice Jubilejní. Vzhledem k přidělování obecních bytů

formou přistoupení k dluhu jsou zájemci o byt v těchto lokalitách ochotni nabízet i plnou částku dluhu, kterým je byt zatížen. Výjimkou nejsou částky i přes 100 000 Kč.

Za části méně atraktivní lze označit velká sídliště a jejich centrální části. Typickým příkladem je sídliště Dubina. Problematickou lokalitou z hlediska koncentrace sociálně slabého obyvatelstva jsou také ulice Čujkovova v Zábřehu (malometrážní byty, chráněné bydlení), Hulvácká a okolí velkých ubytoven (okolí obchodního domu Kotva, okolí hotelového domu Hlubina).

Poruba

Atraktivní části Poruby jsou okolí Hlavní třídy a „stará Poruba“ obecně. Je zde dominantní výstavba cihlových činžovních domů, které jsou atraktivní jednak svou architekturou, ale také prostorností bytů. Tato lokalita má tedy u místního obyvatelstva vysoký kredit, což se promítá i do cen, za které jsou místní byty nabízeny realitními kanceláři.

Naopak méně oblíbenou lokalitou, která je lokalitou sociálně vyloučenou, jsou ulice Dělnická a Skautská. Jedná se o bytové domy obydlené z velké části sociálně slabými rodinami. Bytové domy jsou zde jak ve vlastnictví obce, tak soukromých subjektů. Panuje snaha o revitalizaci těchto domů, které jsou však kontinuálně devastovány. Tato lokalita je dlouhodobě problematická.

Moravská Ostrava a Přívoz

Jako atraktivní lokality je vnímáno okolí ulic Tyršova, Ostrčilova, okolí Husova sadu. Jedná se o lokality v centru Ostravy s historickou zástavbou a prostornými byty. V těchto částech lze také očekávat vyšší nájemné, než v jiných částech obvodu. Dále jsou pro bydlení atraktivní některé části Přívozu, které jsou po opravách bytových domů a jejich okolí vyhledávány.

Části obvodu, které nejsou pro bydlení příliš přívětivé lze vymezit vyloučenými lokalitami v okolí ulic Jílová, Božkova, Palackého a Dobrovského, kde se nachází sociálně vyloučená lokality. Žije zde převážně obyvatelstvo se sociálními problémy. Problémem jsou také návyky zdejšího obyvatelstva a neochota přizpůsobit se pravidlům soužití s ostatními obyvateli.

Mariánské Hory a Hulváky

Zástupci obvodu Mariánské Hory a Hulváky nevnímají žádnou z lokalit obvodu jako méně či více atraktivní. Sociálně slabé obyvatelstvo se zde vyskytuje individuálně v některých bytových domech, popřípadě v ubytovnách. Výjimku tvoří sociálně vyloučená lokalita Bedříška a Červený kříž. Aby nedocházelo k vytváření těchto lokalit, panuje snaha neumisťovat stejnorodé skupiny osob do jednoho bytového domu či lokality.

Slezská Ostrava

V rámci Slezské Ostravy je jako atraktivní lokalita vnímáno sídliště Muglinov, ulice Nová osada a okolí. Podobně vnímána by po plánovaných rekonstrukcích bytových domů měla být městská část Heřmanice.

Méně lukrativními lokalitami jsou Kunčičky s ulicemi Vratimovská a Škrobálkova, kde se nachází sociálně vyloučená lokalita. Dále jsou to okolí ulic Riegrova, Ke Kamenině, Plechanovova a Pláničkova v Hrušově a další sociálně vyloučené lokality Liščina a Zárubek.

Slezská Ostrava a její některé části jsou jednou z částí města, které trpí zhoršenou kvalitou ovzduší vlivem blízkosti průmyslových podniků. Vzhledem k tomuto stavu životního prostředí mohou být některé části tohoto obvodu vnímány jako méně vhodné pro život.

Vítkovice

Atraktivními lokalitami pro bydlení v městském obvodu Vítkovice jsou okolí ulic U cementárny, Syllabova a Thomayerova a okolí náměstí Jiřího z Poděbrad. V těchto částech jsou bytové domy ve velmi dobrém technickém stavu, je zde výborná dopravní dostupnost a v první řadě upravované parky a další možnosti využití, které jsou vyhledávaným cílem zdejších obyvatel.

Mezi méně atraktivní části městského obvodu Vítkovice se řadí sociálně vyloučená lokalita v ulicích Siroťčí a Jeremenkova. Přesto, že byly zdejší domy v minulých letech nově opraveny, dochází k jejich devastaci problémovými nájemníky. Problém této lokality je i částečná izolovanost od dalších částí obvodu plnících obytnou funkci. Další sociálně vyloučenou lokalitou jsou ulice Erbenova, Nerudova, Tavičská a Štramberská. Další neatraktivní části jsou okolí ulic Zengrova, Tavičská a Obránců míru, kde je velké množství bytů v soukromém vlastnictví a městský obvod tak nemá možnost ovlivnit správu zdejšího bytového fondu.

Radvanice a Bartovice

Jako atraktivní lokalita pro bydlení je vnímáno okolí ulic Těšínská, Revírní, Matušínského a Třanovského. Bytový fond v těchto ulicích v minulých letech prošel komplexní rekonstrukcí a celkově se jedná o k bydlení velmi vhodné lokality s blízkostí služeb a dobrým dopravním spojením. Bytový fond v ulicích Rokycanova, Lipinská je rovněž vnímán jako žádaná lokalita i přes to, že se zde rekonstrukce bytových domů teprve plánují.

Jako neatraktivní lokalita je vnímán tzv. Trnkovec (okolí ulice Trnkovecká). Jedná se o sociálně vyloučenou lokalitu, ve které žijí Romové. Jsou zde obecní byty, které jsou pronajímány neziskovým organizacím do vícestupňového bydlení. V této lokalitě jsou skupiny osob, které jsou zde umísťovány do vícestupňového bydlení vnímány jako problémové i místním původním romským obyvatelstvem.

Městský obvod Radvanice a Bartovice trpí zhoršenou kvalitou ovzduší vlivem blízkosti průmyslových podniků, což má negativní vliv mimo jiné na vnímání lokality jako vhodného místa pro život. Lidé negativní vliv vnímají a noví nájemníci se na rizika vždy ptají. Zhoršený stav prostředí je patrný i na fasádách domů a projevuje se i zápachem. I tento vliv se promítá do ceny zdejšího bydlení, která je v porovnání s některými jinými městskými částmi velmi výhodná, což bývá pro některé skupiny obyvatelstva, jako jsou jednotlivci nebo mladé rodiny, motivace pro získání bydlení v této části Ostravy.

Městské obvody venkovského typu

Co se týče situace v městských obvodech, které nejsou jednotlivě popisovány z důvodu nižších počtů bytů, jedná se převážně o oblasti venkovského typu, ve kterých převažuje zástavba rodinných domů. Tyto městské části jsou obydleny jak původním obyvatelstvem, tak nově přistěhovalými rodinami. Pro svou blízkost centrálním částem statutárního města Ostrava a zároveň venkovský ráz se tyto obvody stávají lukrativními zejména pro rodiny z vyšších příjmových skupin.

Následující tabulka poukazuje změnu počtu obyvatel v jednotlivých městských obvodech v posledních pěti letech, která je přímým odrazem jakéhosi úpadku vnitřní části města a růstu periferních obvodů, jako jsou Stará Bělá, Michálkovice, Polanka nad Odrou, Nová Bělá, Lhotka a další městské obvody, které mají přírůstek obyvatel. Jedná se o kvalitu s vyšší environmentální kvalitou. Úbytek obyvatel v centrálních částech města, které jsou tvořeny obvody Moravská Ostrava a Přívoz, Mariánské Hory a Hulváky a největších městských obvodů Ostrava – Jih a Poruba, vypovídá o klesající atraktivitě těchto částí pro určité skupiny obyvatelstva.

Tabulka 6.4.1: Změna počtu obyvatel městských částí SMO mezi lety 2010 a 2015

Městský obvod	Počet obyvatel		Rozdíl
	2010	2015	
Hošťálkovice *	1 592	1 629	37
Hrabová	3 742	3 655	-87
Krásné Pole *	2 537	2 587	50
Lhotka *	1 203	1 276	73
Mariánské Hory a Hulváky	12 932	11 964	-968
Martinov *	1 128	1 104	-24
Michálkovice *	3 147	3 277	130
Moravská Ostrava a Přívoz	41 369	37 111	-4 258
Nová Bělá *	1 769	1 862	93
Nová Ves *	697	717	20
Ostrava-Jih	112 360	103 378	-8 982
Petřkovice *	3 016	3 064	48
Plesná *	1 339	1 412	73
Polanka nad Odrou *	4 794	4 920	126
Poruba	69 858	65 304	-4 554
Proskovice *	1 237	1 221	-16
Pustkovec *	1 241	1 254	13
Radvanice a Bartovice	6 800	6 336	-464
Slezská Ostrava	21 468	21 151	-317
Stará Bělá *	3 820	4 025	205
Svinov *	4 520	4 406	-114
Třebovice *	1 870	1 829	-41
Vítkovice	8 025	7 577	-448
Ostrava celkem	310 464	291 059	-19 405

* městské obvody venkovského typu.

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, 31.12.2010 a 30.9.2015

7. SPRÁVA MĚSTSKÉHO BYTOVÉHO FONDU

Následující kapitola obsahuje informace, jejichž zdrojem jsou veřejné dokumenty a jiné materiály, které byly poskytnuty zástupci sedmi největších městských obvodů dle velikosti obecního bytového fondu, ve kterých byly realizovány individuální rozhovory. Další informace plynou rovněž z těchto expertních rozhovorů.

Informace níže jsou strukturovány do podkapitol, které podle potřeby popisují správu městského bytového fondu souhrnně za všechny městské obvody nebo se jednotlivě věnují obvodům statutárního města Ostravy, které jsou z hlediska velikosti bytového fondu obvody největšími. Jedná se o městské obvody Ostrava – Jih, Poruba, Moravská Ostrava a Přívoz, Vítkovice, Mariánské Hory a Hulváky, Slezská Ostrava a Radvanice a Bartovice.

7.1 Struktura městského bytového fondu

Počet městských bytů a podíl na celkovém bytovém fondu města

Vzhledem k probíhajícím několika etapám privatizace bytového fondu, z nichž poslední probíhala v některých městských obvodech ještě během let 2012 a 2013, je patrný úbytek počtu městských bytů a tedy i podílu vlastnictví bytového fondu statutárního města Ostrava. Počty bytů ve vlastnictví jednotlivých obvodů se v posledních 3 letech nijak zásadně nezměnily a lze konstatovat, že si vlastnický podíl na celkovém počtu bytů statutární město Ostrava udržuje.

Nejvýznamnějším obvodem z pohledu velikosti bytového fondu je obvod Ostrava – Jih, kde se nachází 36 % všech bytů v Ostravě. Obvod si stále ponechává ve svém vlastnictví přibližně 11 % z celkového počtu bytů. Dalším významným obvodem z pohledu obytné funkce je Poruba, která je však zároveň jediným městským obvodem, který v minulosti masivně rozprodával bytový fond svěřený statutárním městem do správy. Z poměrně významného podílu na celkovém počtu bytů v obvodě, který činí 21 % z celkového počtu bytů v Ostravě, má ve svém vlastnictví pouze necelá 3 %, což je v porovnání s ostatními obvody velikosti a významu Poruby velmi nízká hodnota. V současné době i v budoucnu bude městský obvod Poruba schopen naplňovat bytovou politiku statutárního města Ostrava velmi omezeně.

Městskými obvody statutárního města Ostrava, které si ponechávají významnou část celkového počtu bytů ve svém vlastnictví, jsou obvody Mariánské Hory a Hulváky (34,5 %) a Vítkovice (22,5 %). Obvody Slezská Ostrava a Hrabová mají ve vlastnictví okolo 14 % bytového fondu. I všech u těchto obvodů lze pozorovat mírný pokles v podílu vlastnictví na celkovém bytovém fondu.

Tabulka 7.1.1: Bilance bytového fondu v majetku statutárního města Ostravy v letech 2012- 2014

Bytový fond ve správě městského obvodu	Počet všech bytů v MOB k 1.1.2011		Obecní byty k 1.1.2012		Obecní byty k 1.1.2013		Obecní byty k 31.12.2014	
	abs.	rel. [%]	Počet bytů	Podíl k celkovému bytovému fondu [%]	Počet bytů	Podíl k celkovému bytovému fondu [%]	Počet bytů	Podíl k celkovému bytovému fondu [%]
Hošťálkovice	634	0,5	24	3,8	24	3,8	22	3,5
Hrabová	1 623	1,2	230	14,2	224	13,8	223	13,7
Krásné Pole	1 023	0,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Lhotka	470	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Mariánské Hory a Hulváky	6 256	4,7	2 214	35,4	2 204	35,2	2 161	34,5
Martinov	457	0,3	1	0,2	1	0,2	1	0,2
Michálkovice	1 338	1,0	100	7,5	100	7,5	100	7,5
Moravská Ostrava a Přívoz	19 637	14,7	1 653	8,4	1 622	8,3	1 594	8,1
Nová Bělá	786	0,6	22	2,8	22	2,8	22	2,8
Nová Ves	264	0,2	10	3,8	10	3,8	10	3,8
Ostrava – Jih	48 301	36,2	5 899	12,2	5 590	11,6	5 269	10,9
Petřkovice	1 221	0,9	35	2,9	34	2,8	28	2,3
Plesná	516	0,4	1	0,2	1	0,2	1	0,2
Polanka	1 916	1,4	17	0,9	17	0,9	17	0,9
Poruba	28 990	21,7	1 885	6,5	1 229	4,2	841	2,9
Proskovice	500	0,4	25	5,0	25	5,0	25	5,0
Pustkovec	482	0,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Radvanice a Bartovice	2 601	2,0	267	10,3	266	10,2	267	10,3
Slezská Ostrava	8 959	6,7	1 435	16,0	1 371	15,3	1 290	14,4
Stará Bělá	1 558	1,2	27	1,7	26	1,7	26	1,7
Svinov	1 954	1,5	137	7,0	137	7,0	137	7,0
Třebovice	765	0,6	27	3,5	27	3,5	27	3,5
Vítkovice	3 214	2,4	770	24,0	741	23,1	723	22,5
+ SMO – MMO			311		311		311	
Ostrava celkem	133 465	100,0	15 090	11,3	13 982	10,5	13 095	9,8

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy, majetkový odbor, 2012-2014

Velikostní struktura městských bytů

Počet bytů v jednotlivých velikostních kategoriích se v posledních čtyřech letech nijak zásadně neměnil. Poměr jednotlivých kategorií k celkovému počtu obecních bytů je rovněž mezi sledovanými lety vyrovnaný. Zástupci jednotlivých městských obvodů však poukazují na nedostatek malých bytů, po kterých je poptávka ze strany jednotlivců, mladých párů a seniorů a v případě početných rodin bytů 4+1 a větších. Podrobné statistiky jsou uvedeny v následujících dvou tabulkách.

Tabulka 7.1.2: Velikostní struktura bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2011-2012

Městský obvod	Rok											
	2011						2012					
	Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek					Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek				
		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více
Moravská Ostrava a Přívoz	1 653	136	575	567	354	21	1 622	122	566	559	354	21
Slezská Ostrava ^{4*}	1 371	182	563	346	268	12	1 371	182	563	346	268	12
Ostrava – Jih	5 899	505	1 523	1 530	2 206	135	5 590	504	1 498	1 366	2 101	121
Poruba	1 229	122	181	710	197	19	1 229	122	181	710	197	19
Nová Bělá	22	16	6	0	0	0	22	16	6	0	0	0
Vítkovice	770	49	251	278	171	21	741	49	250	258	163	21
Stará Bělá	26	13	10	0	2	1	26	13	10	0	2	1
Pustkovec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	2 214	109	775	733	523	74	2 204	107	757	739	527	74
Petřkovice	34	2	12	16	4	0	34	2	12	16	4	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hošťálkovice	24	5	8	5	4	2	24	5	8	5	4	2
Nová Ves	10	0	8	1	1	0	10	0	8	1	1	0
Proskovice	25	17	0	4	4	0	25	17	0	4	4	0

Městský obvod	Rok											
	2011						2012					
	Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek					Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek				
		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více
Michálkovice ^{5*}	100	0	48	31	17	4	100	0	48	31	17	4
Radvanice a Bartovice	266	29	115	94	27	1	266	29	115	94	27	1
Krásné Pole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Martinov	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Polanka	17	5	2	9	1	0	17	5	2	9	1	0
Hrabová	224	7	79	120	14	4	224	7	79	120	14	4
Svinov	137	21	54	45	10	7	137	21	54	45	10	7
Třebovice ^{1*}	27	0	6	12	9	0	27	0	6	12	9	0
Plesná	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
MMO ^{2*,3*}	311	40	38	148	73	12	311	40	38	148	73	12
Ostrava celkem	14 361	1 258	4 254	4 651	3 885	313	13 982	1 241	4 201	4 465	3 776	299

Pozn.:

1* v Třebovicích je jeden bytový dům, ale byty jsou rozmístěny ještě v dalších třech objektech

2* 5 bytů je svěřeno jiným organizacím - náklady a výnosy nejsou započítány

3* Ul. Zapletalova (sdružení s SBD Nová Huť) - připočteny 4 domy, v nich 37 BJ a 24 NP - náklady a výnosy nejsou započítány

4* Ul. Na Baranovci (sdružení s SBD Nová Huť) - 4 domy, 30 BJ a 19 NP - náklady dtto *)))

5* Ul. Kasalického (sdružení SBD Nová Huť) - 2 domy, 12 BJ a 9 NP - náklady dtto *)))

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, k 31.12.

Tabulka 7.1.3: Velikostní struktura bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2013-2014

Městský obvod	Rok											
	2013						2014					
	Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek					Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek				
		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více
Moravská Ostrava a Přívoz	1 606	122	550	559	354	21	1 594	119	544	557	353	21
Slezská Ostrava ^{4*}	1 321	180	525	345	261	10	1 290	182	516	313	270	9
Ostrava – Jih	5 376	452	1 489	1 340	1 974	121	5 269	432	1 473	1 338	1 905	121
Poruba	911	125	138	509	121	18	841	116	122	482	104	17
Nová Bělá	22	16	6	0	0	0	22	16	6	0	0	0
Vítkovice	729	49	247	251	164	18	723	49	235	254	166	19
Stará Bělá	26	13	10	0	2	1	26	13	10	0	2	1
Pustkovec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	2 166	98	743	735	522	68	2 161	98	739	735	515	74
Petřkovice	28	1	9	15	3	0	28	1	9	15	3	0
Lhotka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hošťálkovice	23	5	8	5	3	2	22	5	8	4	3	2
Nová Ves	10	0	8	1	1	0	10	0	8	1	1	0
Proskovice	25	17	0	4	4	0	25	17	0	4	4	0
Michálkovice ^{5*}	100	0	48	31	17	4	100	0	48	31	17	4
Radvanice a Bartovice	266	29	115	94	27	1	267	29	115	95	27	1
Krásné Pole	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Martinov	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
Polanka	17	5	2	9	1	0	17	5	2	9	1	0
Hrabová	223	7	79	120	13	4	223	7	79	120	13	4

Městský obvod	Rok											
	2013						2014					
	Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek					Počet bytů	Velikostní struktura bytových jednotek				
		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více		0+1	0+2, 1+1	1+2	1+3	1+4 a více
Svinov	137	21	54	45	10	7	137	21	54	45	10	7
Třebovice ^{1*}	27	0	4	13	9	1	27	0	4	13	9	1
Plesná	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
MMO ^{2*,3*}	311	40	38	148	73	12	311	40	38	148	73	12
Ostrava celkem	13 326	1 180	4 073	4 226	3 559	288	13 095	1 150	4 010	4 166	3 476	293

Pozn.:

1* v Třebovicích je jeden bytový dům, ale byty jsou rozmístěny ještě v dalších třech objektech

2* 5 bytů je svěřeno jiným organizacím - náklady a výnosy nejsou započítány

3* Ul. Zapletalova (sdružení s SBD Nová Huť) - připočteny 4 domy, v nich 37 BJ a 24 NP - náklady a výnosy nejsou započítány

4* Ul. Na Baranovci (sdružení s SBD Nová Huť) - 4 domy, 30 BJ a 19 NP - náklady dtto *)))

5* Ul. Kasalického (sdružení SBD Nová Huť) - 2 domy, 12 BJ a 9 NP - náklady dtto *)))

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, k 31.12.

Stav bytového fondu, neobydlený bytový fond a důvod neobsazenosti

Vývoj počtu neobydlených městských bytových jednotek v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy v letech 2012 – 2014 znázorňuje Tabulka 7.1.4. K 31. 12. 2014 bylo ve městě Ostrava celkem 900 neobydlených městských bytových jednotek, což představuje 6,9 % z celkového počtu obecních bytů. Podle dat majetkového odboru Magistrátu města Ostrava v meziročním srovnání v letech 2011 a 2014 došlo ke kontinuálnímu nárůstu neobydlených bytových jednotek o 13,3 % (o 106 bytů). V roce 2014 v porovnání všech městských obvodů nejvíce neobydlených bytů bylo v obvodech Moravská Ostrava a Přívoz (23,9 %), Slezská Ostrava (14,4 %) a Vítkovice (12,2 %).

Z celkového počtu městských bytů ve statutárním městě Ostrava dosahovalo k 31. 12. 2014 standardu celkem 12 435 bytů, což představuje 94,9 % všech městských bytových jednotek. Bytů se sníženou kvalitou potom 660 (5,1 %). V porovnání let 2011 a 2014 je patrné, že počet bytů se sníženou kvalitou každým rokem klesá. V meziročním srovnání let 2011 až 2014 srovnání došlo k poklesu bytů se sníženou kvalitou o 22,9 %. Více než 68 % bytů (celkem 454 bytů) se sníženou kvalitou ze všech bytů se v roce 2014 nacházely v městském obvodě Mariánské Hory a Hulváky a asi 11 % v městském obvodě Moravská Ostrava a Přívoz.

Tabulka 7.1.4: Stav a obsazenost bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2011-2014

Městský obvod	Počet bytových jednotek		Počet neobydlených bytových jednotek		Stav		Počet bytových jednotek		Počet neobydlených bytových jednotek		Stav		Počet bytových jednotek		Počet neobydlených bytových jednotek		Stav						
			abs.	rel. [%]					abs.	rel. [%]					abs.	rel. [%]			abs.	rel. [%]			
	Standart	Snížená kvalita bytu	Standart	Snížená kvalita bytu	Standart	Snížená kvalita bytu	Standart	Snížená kvalita bytu	Standart	Snížená kvalita bytu													
2 011						2 012						2 013						2 014					
Moravská Ostrava a Přívoz	1653	328	19,8	1 561	92	1622	368	22,7	1 549	73	1606	376	23,4	1 533	73	1594	381	23,9	1 521	73			
Slezská Ostrava 4*	1371	218	15,9	1 312	59	1371	218	15,9	1 312	59	1321	184	13,9	1 286	35	1290	186	14,4	1 257	33			
Ostrava - Jih	5899	55	0,9	5 854	45	5590	35	0,6	5 563	27	5376	128	2,4	5 357	19	5269	148	2,8	5 259	10			
Poruba	1229	48	3,9	1 181	48	1229	48	3,9	1 181	48	911	49	5,4	863	48	841	54	6,4	793	48			
Nová Bělá	22	0	0,0	22	0	22	0	0,0	22	0	22	0	0,0	22	0	22	0	0,0	22	0			
Vítkovice	770	75	9,7	697	73	741	82	11,1	690	51	729	101	13,9	679	50	723	88	12,2	710	13			
Stará Bělá	26	0	0,0	15	11	26	0	0,0	15	11	26	0	0,0	15	11	26	0	0,0	15	11			
Pustkovec	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0			
Mariánské Hory a Hulváky	2214	43	1,9	1 711	503	2204	71	3,2	1 721	483	2166	7	0,3	1 705	461	2161	16	0,7	1 707	454			
Petřkovice	34	5	14,7	27	7	34	5	14,7	27	7	28	0	0,0	26	2	28	0	0,0	26	2			
Lhotka	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0			
Hošťálkovice	24	0	0,0	24	0	24	0	0,0	24	0	23	0	0,0	23	0	22	0	0,0	22	0			
Nová Ves	10	0	0,0	10	0	10	0	0,0	10	0	10	0	0,0	10	0	10	0	0,0	10	0			
Proskovice	25	0	0,0	25	0	25	0	0,0	25	0	25	0	0,0	25	0	25	0	0,0	25	0			
Michálkovice 5*	100	0	0,0	98	2	100	0	0,0	98	2	100	0	0,0	98	2	100	0	0,0	99	1			
Radvanice a Bartovice	266	0	0,0	266	0	266	0	0,0	266	0	266	0	0,0	266	0	267	0	0,0	267	0			
Krásné Pole	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0,0	0	0			

Městský obvod	Počet bytových jednotek	Počet neobydlených bytových jednotek		Stav		Počet bytových jednotek	Počet neobydlených bytových jednotek		Stav		Počet bytových jednotek	Počet neobydlených bytových jednotek		Stav		Počet bytových jednotek	Počet neobydlených bytových jednotek		Stav	
		abs.	rel. [%]	Standart	Snížená kvalita bytu		abs.	rel. [%]	Standart	Snížená kvalita bytu		abs.	rel. [%]	Standart	Snížená kvalita bytu					
	2 011					2 012					2 013					2 014				
Martinov	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0
Polanka	17	0	0,0	17	0	17	0	0,0	17	0	17	0	0,0	17	0	17	1	5,9	17	0
Hrabová	224	4	1,8	219	5	224	4	1,8	219	5	223	6	2,7	218	5	223	4	1,8	219	4
Svinov	137	8	5,8	126	11	137	8	5,8	126	11	137	11	8,0	126	11	137	13	9,5	126	11
Třebovice ^{1*}	27	0	0,0	27	0	27	0	0,0	27	0	27	0	0,0	27	0	27	0	0,0	27	0
Plesná	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0	1	0	0,0	1	0
město ^{2*,3*}	311	10	3,2	311	0	311	10	3,2	311	0	311	9	2,9	311	0	311	9	2,9	311	0
Ostrava celkem	14 361	794	5,5	13 505	856	13 982	849	6,1	13 205	777	13 326	871	6,5	12 609	717	13 095	900	6,9	12 435	660

Pozn.:

1* v Třebovicích je jeden bytový dům, ale byty jsou rozmístěny ještě v dalších třech objektech

2* 5 bytů je svěřeno jiným organizacím - náklady a výnosy nejsou započítány

3* Ul. Zapletalova (sdružení s SBD Nová Huť) - připočteny 4 domy, v nich 37 BJ a 24 NP - náklady a výnosy nejsou započítány

4* Ul. Na Baranovci (sdružení s SBD Nová Huť) - 4 domy, 30 BJ a 19 NP - náklady dtto *)

5* Ul. Kasalického (sdružení SBD Nová Huť) - 2 domy, 12 BJ a 9 NP - náklady dtto *)

Zdroj dat: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, 2015

Co se týče neobsazenosti obecních bytů, poměrově nejvíce bytů neobsazených a přesto připravených k obývání má obvod Moravská Ostrava a Přívoz a Slezská Ostrava. Vzhledem k velikosti bytového fondu obvodu Ostrava – Jih je počet neobsazených bytů, které jsou určeny k obsazení zanedbatelný. U těchto bytů lze předpokládat, že budou v brzké době obsazeny, čehož se podle zástupců bytových odborů daří dosáhnout prakticky vždy, pokud je byt nabízen v dobrém technickém stavu. Městské obvody Moravská Ostrava a Přívoz a Slezská Ostrava disponují značnou částí bytového fondu, který je starý, tudíž tyto obvody musejí vynakládat zvýšené výdaje na jeho regeneraci. O tomto faktu vypovídají mimo jiné také údaje o počtu bytů nezpůsobilých k užívání, a to zejména v případě obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. V případě Slezské Ostravy o této skutečnosti vypovídá také 66 bytů vyklizených k rekonstrukci.

Tabulka 7.1.5: Důvod neobsazenosti městských bytů

Městský obvod	Ostrava - Jih	Poruba	Moravská Ostrava a Přívoz	Mariánské Hory a Hulváky	Slezská Ostrava	Vítkovice	Radvanice a Bartovice	Ostrava celkem
Neobydlené byty celkem	148	54	381	16	186	88	0	873
Důvod neobydlenosti:								
vyklizené pro rekonstrukci	12	15	0	0	66	12	-	105
o byty není zájem	0	0	0	0	17	4	-	21
nezpůsobilé k užívání(zrušené, tech.stav apod.)	14	0	102	12	33	5	-	166
určeny k prodeji	2	7	49	0	0	0	-	58
neobsazené po rekonstrukci	0	6	0	0	0	0	-	6
v nabídkovém řízení na obsazení	120	17	230	1	64	15	-	447
soudní jednání	0	9	0	0	2	20	-	31
notářské jednání	0	0	0	3	4	32	-	39

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, 2015

Souhrnný přehled bytového fondu pro roky 2004 - 2014

Za uplynulé desetiletí došlo v Ostravě k rozsáhlé privatizaci městského bytového fondu, což se týká zejména městské části Ostrava – Poruba. Můžeme tak pozorovat pokles počtu obecních bytů asi o 50 %. Naopak bytů v DPS mírně přibývá. Mezi lety 2008 a 2009 přibylo téměř 30 % domů s pečovatelskou službou, avšak při zachování téměř stejného počtu bytů v těchto domech. Lze tedy předpokládat, že došlo k úpravám bytů či rekonstrukcím těchto DPS. Je patrný také nárůst počtu neobydlených bytových jednotek, což má pravděpodobně spojitost s úbytkem počtu obyvatel, se kterým se statutární město Ostrava v posledních dvou desetiletích potýká. Bytů se sníženou kvalitou také ubývá, což může být zapříčiněno jak rozprodáváním bytového fondu města (byty ve špatném technickém stavu mohly být prodány), tak investicemi do regenerace bytových domů.

Tabulka 7.1.6: Vývoj bytového fondu ve vlastnictví statutárního města Ostravy v letech 2004-2014

Rok	Počet domů		Počet bytů		Bezbariérové byty součet	Nebytový prostor	Celkem nájemních jednotek	Počet neobydlený bytových jednotek	Kvalita bytů		Velikost					Bezbariérové byty	
	Celkem domů	Domů s pečovatelskou službou	Celkem bytů	Bytů v domech s pečovatelskou službou					Standard	Snížená kvalita	0+1	0+2,1+1	2+1	3+1	4+1 a víc	Běžné	Dům s pečovatelskou službou
2004	2 221	28	26 614	837	0	1 292	27 906	0	25 663	951	1 454	6 418	10 561	7 591	590	71	30
2005	1 930	28	23 609	1 079	111	1 260	24 869	390	22 780	829	1 209	5 761	9 502	6 619	518	71	40
2006	1 742	29	20 508	1 076	105	1 213	21 721	328	19 199	1 309	1 192	5 255	8 154	5 463	444	65	40
2007	1 643	25	18 379	1 042	107	1 186	19 565	425	17 183	1 196	1 197	5 138	7 014	4 683	347	69	38
2008	1 438	26	16 581	1 042	107	1 177	17 758	404	15 449	1 130	1 338	4 759	5 726	4 402	356	69	38
2009	1 281	41	15 998	1 121	107	1 091	17 089	495	14 987	1 011	1 367	4 502	5 457	4 327	345	69	38
2010	1 223	41	15 417	1 121	107	1 027	16 444	557	14 464	953	1 356	4 350	5 278	4 110	320	69	38
2011	1 193	41	15 090	1 125	105	1 104	16 194	715	14 222	868	1 284	4 295	5 229	3 966	316	67	38
2012	1 114	41	13 982	1 125	105	1 116	15 098	849	13 205	777	1 241	4 201	4 465	3 776	299	67	38
2013	1 073	41	13 326	1 124	105	1 011	14 337	871	12 609	717	1 180	4 073	4 226	3 559	288	67	38
2014	1 071	41	13 095	1 124	105	1 019	14 114	900	12 435	660	1 150	4 010	4 166	3 476	293	67	38

Zdroj dat: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, 2004-2014

Bezbariérové byty a jejich velikostní struktura

V roce 2014 mělo statutární město Ostrava 105 bezbariérových bytů, z toho 38 v domech s pečovatelskou službou. Nejvíce bezbariérových bytů má ve správě městský obvod Ostrava – Jih, který disponuje 48 byty tohoto typu. Magistrát města Ostravy má ve správě 18 bezbariérových bytů. Další městské obvody bytů tohoto typu mají 10 a méně, což vzhledem k počtu obyvatel žijících v některých z těchto obvodů není mnoho.

Tabulka 7.1.7: Počty bezbariérových bytů v městských obvodech v Ostravě v roce 2014

Městský obvod	Bezbariérové byty 2014	Velikostní struktura bezbariérových bytových jednotek						
		1+0	2+0	1+1	2+1	3+1	1+KK	2+KK
Moravská Ostrava a Přívoz	2	0	0	1	0	1	0	0
Slezská Ostrava	7	4	0	3	0	0	0	0
Ostrava - Jih	48	0	0	8	30	10	0	0
Poruba	8	3	1	0	4	0	0	0
Nová Bělá	2	0	1	0	0	0	1	0
Vítkovice	4	4	0	0	0	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	4	0	0	4	0	0	0	0
Hošťálkovice	1	0	0	0	1	0	0	0
Radvanice a Bartovice	6	3	0	3	0	0	0	0
Polanka	1	1	0	0	0	0	0	0
Hrabová	2	0	0	0	0	0	1	1
Svinov	2	2	0	0	0	0	0	0
MMO	18	0	0	0	5	6	1	6
Ostrava celkem	105	17	2	19	40	17	3	7

Zdroj dat: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, 2014

7.2 Pravidla přidělování městských bytů

Pravidla přidělování městských bytů, která jsou pro analyzované obvody uvedena v této podkapitole, se staví ke způsobům přidělování různorodě. Možnosti a šance získání obecního bytu jsou pro různé skupiny obyvatel v jednotlivých obvodech rozdílné. Obecně platí, že lidé v sociálně nepříznivé situaci mají menší šanci získat běžný obecní byt. Je tomu tak z důvodu určených mechanismů, které rozhodují o vybraném nájemníkovi bytu. U běžných bytů bývá při přidělování rozhodováno na základě výše nabídnuté smluvní částky za m²/měsíc (Ostrava - Jih, Slezská Ostrava, Moravská Ostrava a Přívoz), na základě nabídnuté výše přistoupení k dluhu, nebo jeho části, který na daném bytě vázne (Ostrava – Jih, Poruba, Radvanice a Bartovice, nebo na základě nabídnuté výše investice do opravy bytu na náklady nájemníka (Poruba, Mariánské Hory a Hulváky, Slezská Ostrava). Všechny uvedené způsoby přidělování bytů předpokládají, že bude vybrán ten uchazeč, který podá pro městský obvod nejvýhodnější nabídku. Výsledkem je tedy soutěž, ve které nejsou schopni uspět obyvatelé z nízkopříjmových skupiny, protože zkrátka nedisponují dostatečným množstvím financí.

Problémem osob, které jsou sociálně vyloučené, nebo sociálním vyloučením ohrožené je získání bytu také z důvodu časté zadluženosti. Pravidla všech analyzovaných městských obvodů vylučují z výběrových

řízení ty žadatele, kteří mají dluh na nájemném a službách vůči předchozímu poskytovateli bydlení. Některé obvody požadují také bezdlužnost vůči Statutárnímu městu Ostrava.

Obvody Poruba, Mariánské Hory a Hulváky a Moravská Ostrava a Přívoz také definují tzv. přednostní přidělení bytu osobám, které uvolní větší byt výměnou za byt menší. Tento postup je pozitivní zejména pro seniory, kteří již nejsou schopni hradit náklady na pro jejich potřeby zbytečně velké byty.

Přesto, že je osobám v sociálně zhoršené situaci získání bytu velmi vzdáleno, vymezují některé obvody mimo pravidla přidělování běžných obecních bytů také pravidla přidělování bytů v takzvaném dostupném bydlení (detailně popsáno v další podkapitole). Městský obvod Ostrava – Jih definuje pravidla přidělování bytů v tzv. nízkonákladovém bydlení, čímž vzniká šance získání velmi levného bydlení pro seniory, mladé rodiny s dětmi a další zájemce, kteří jsou již nájemníky jiného obecního bytu, ale potřebují se přestěhovat do malometrážního bytu z důvodu snížení nákladů na bydlení. Tyto byty jsou však určeny k obývání pouze menším počtem osob, proto jsou nevhodné pro velké rodiny. Rovněž tento obvod vyčleňuje byty pro potřeby tzv. sociálního bydlení, kde jsou upřednostňovány zájmy rodin s nezletilými dětmi. Dále pravidla pamatují na přidělování bytů v DPS. Přidělování bytů v DPS má pravidly ošetřen také městský obvod Poruba. Tento obvod dále definuje pravidla přidělování bytů pro osoby se zdravotním postižením. Moravská Ostrava a Přívoz má pravidly vymezeny domy zvláštního určení, jimiž jsou domy určené pro bydlení seniorů a osob se zdravotním postižením za účelem řešení bytové situace těchto osob. Obvykle byty v DPS bývají určeny výhradně seniorům, kteří zvládají, byť s obtížemi, uspokojení svých životních potřeb a nepotřebují celodenní ošetrovatelskou péči. Městský obvod Vítkovice však pravidly přidělování bytu v DPS pamatuje také na osoby s chronickými onemocněními či zdravotním postižením a osoby s omezenou schopností a orientací. Vítkovice ve svých pravidlech definují také pronájem bytů pro sociálně vyloučené osoby.

Městský obvod Ostrava – Jih

Pravidla přidělování bytů upravují Zásady a podmínky pro pronájem bytů ve vlastnictví statutárního města Ostrava svěřených městskému obvodu Ostrava-Jih.

Žádost o pronájem obecního bytu může podat občan České republiky a fyzická osoba uvedená v § 1 odst. 2 zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, která/ý:

- a) je fyzická osoba, která dovršila 18 let věku a je způsobilá k právním úkonům,
- b) nemá vlastní byt (platí i pro manžela/manželku žadatele):
 - není vlastníkem ani spoluvlastníkem nemovitosti určené k bydlení nebo samostatné bytové jednotky,
 - nemá uzavřenu smlouvu k nájmu bytu nebo nemovitosti určené k bydlení,
 - není členem bytového družstva,
 - neužívá samostatnou bytovou jednotku v nemovitosti určené k bydlení ve vlastnictví osoby blízké,

- neužívá nemovitost určenou k bydlení nebo samostatnou bytovou jednotku ve vlastnictví osoby blízké, která ji dlouhodobě neužívá, protože má k dispozici jiný byt nebo nemovitost určenou k bydlení,
- c) je rozvedený/á, a který/á podle pravomocného rozhodnutí soudu nebo podle dohody rozvedených manželů má povinnost po zrušení společného nájmu se z bytu vystěhovat, může požádat jeden z rozvedených manželů,
- d) má vypořádaný finanční závazky pocházející ze všech předcházejících nájemních vztahů k bytovým jednotkám,
- e) nepodal/a žádost o pronájem obecního bytu u jiného městského obvodu, nacházejícího se na území statutárního města Ostravy (platí i pro manžela/manželku žadatele),
- f) pobývá na území ČR na základě povolení k trvalému pobytu a v souladu s právními předpisy o pobytu cizinců.

Městský obvod pronajímá obecní byty na základě usnesení rady městského obvodu, jemuž předchází výběrové řízení:

Výběrové řízení na základě nabídnutého smluvního nájemné za m²

O konečném pořadí přihlášených uchazečů rozhoduje rada městského obvodu a přihlíží zejména:

- a) k nabízené výši základního (smluvního) nájemného v Kč za m² podlahové plochy bytu měsíčně
- b) délce zaevidování žádosti o pronájem obecního bytu,
- c) stavebně konstrukčním prvkům bytu v návaznosti na hygienické normy spojené s užíváním bytu, pronajímatel má právo požadovat, aby v nájemcově domácnosti žil jen takový počet osob, který je přiměřený velikosti bytu a nebrání tomu, aby všechny mohly v bytě žít v obvyklých pohodlných a hygienicky vyhovujících podmínkách.
- d) sociální situaci uchazeče a osob žijících s uchazečem ve společné domácnosti.

Doporučené minimální nájemné za m² započtené podlahové plochy bytu činí 60 Kč měsíčně.

Nájemní smlouva je uzavírána na základě rozhodnutí rady městského obvodu na dobu určitou – 12 měsíců s možností prolongace vždy o dalších 12 měsíců, při řádném plnění podmínek nájemní smlouvy. Výše nájemného za m² započtené podlahové plochy bytu se řídí výší nájemného, kterou vybraný uchazeč uvedl v písemné přihlášce na pronájem bytu výběrovým řízením. Před podpisem smlouvy budoucí nájemník skládá kauci odpovídající přibližně trojnásobku předpisu celkového měsíčního nájemného a úhrad za služby poskytované s užíváním bytu.

Výběrové řízení na základě nabídnuté částky přistoupení k dluhu nebo jeho části

Na základě písemného oznámení pověřeného správce obecního domovního a bytového fondu o uvolnění obecního bytu s vážnoucím dluhem ve výši 40 tis. Kč a více předkládají žadatelé o nájem bytu nabídky výše dluhu, který jsou ochotni na daném bytě uhradit.

O konečném pořadí přihlášených uchazečů rozhodne rada městského obvodu, přičemž má právo rozhodnout, že nájemní smlouva nebude uzavřena se žádným ze zúčastněných uchazečů. Rada městského obvodu přihlíží zejména:

- a) k nabízené finanční částce úhrady váznoucího dluhu,
- b) délce zaevidování žádosti o pronájem obecního bytu,
- c) stavebně konstrukčním prvkům bytu v návaznosti na hygienické normy spojené s užíváním bytu, pronajímatel má právo požadovat, aby v nájemcově domácnosti žil jen takový počet osob, který je přiměřený velikosti bytu a nebrání tomu, aby všechny mohly v bytě žít v obvyklých pohodlných a hygienicky vyhovujících podmínkách.
- d) sociální situaci uchazeče a osob žijících s uchazečem ve společné domácnosti.

Městský obvod Poruba

Agendu uzavírání nájemních smluv na byty zajišťuje Oddělení správy a evidence majetku odboru správních činností a bytového hospodářství Úřadu městského obvodu Poruba. Pravidla přidělování bytů upravuje Směrnice Rady městského obvodu Poruba č. 7/2009, jíž se stanoví pravidla pro pronájem bytů, které jsou v majetku statutárního města Ostravy – Městského obvodu Poruba.

Oddělení správy a evidence majetku vede seznam žadatelů o uzavření nájmu bytu. Tato žádost musí být jednou ročně žadatelem aktualizována, jinak je z evidence vyloučen.

Žádost o byt může podat občan České republiky způsobilý k právním úkonům, který má na území městského obvodu Poruba trvalý pobyt a zároveň:

- a) který nevlastní byt nebo obytný dům, nemá uzavřenou nájemní smlouvu k žádnému bytu, v případě manželů nevlastní byt nebo dům a nemá uzavřený nájemní poměr k bytu žádný z manželů;
- b) který užívá obecní byt, jehož stav nebo stav domu, ve kterém se byt nachází, může být příčinou ohrožení zdraví uživatelů bytu;
- c) jehož sociální poměry mu nedovolují užívat stávající obecní byt.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány na dobu určitou maximálně 1 roku. Doba nájmu může být opakovaně prodloužena, vždy maximálně na dobu 1 roku, a to na návrh nájemce, který jej předloží pronajímateli před uplynutím původně sjednané doby nájmu. Pokud nájemce po dobu dvou let řádně užívá byt a platí včas a v plné výši nájemné, úhrady za služby poskytované s nájmem bytu včetně vyúčtování služeb a požádá o prodloužení nájemního vztahu před uplynutím původně sjednané doby nájmu, dochází ke změně doby trvání nájemního vztahu z doby určité na dobu neurčitou. Výše uvedené změny nájemního vztahu není možno provést zejména v případech kdy:

- a) nájemce v průběhu sjednané doby nájmu řádně neplní své platební povinnosti vyplývající z nájemního vztahu, zejména neplatí-li včas a v plné výši nájemné a úhrady za služby spojené s nájmem bytu;
- b) nájemce a ti, kdo s ním bydlí, jiným způsobem porušují své povinnosti vyplývající z nájmu bytu či dobré mravy v domě;

- c) má-li nájemce dva nebo více bytů.

Každá žádost se hodnotí bodovacím systémem dle níže uvedených kritérií. Splnění každého kritéria se hodnotí počtem bodů. Výsledný počet bodů se pro danou žádost stanoví jako součet bodů přiřazených jednotlivými kritérii, které jsou následující:

- a) Trvalé bydliště v městském obvodu Poruba.
- b) Délka podání žádosti.
- c) Počet členů žadatelovy rodiny.
- d) Obytná plocha připadající na jednu osobu v dosud užívaném bytě.
- e) Kvalita dosud užívaného bytu.
- f) Nárok na oddělené bydlení a stávající bydlení ve zdravotně nevhodném bytě.
- g) Kvalita a velikost uvolněného obecního bytu, který může být pronajat jinému žadateli.
- h) Naléhavost a sociální potřebnost.
- i) Žadatel, nebo člen jeho rodiny vlastní průkaz ZTP/P.
- j) Alespoň jeden z manželů nepřesáhl 35 let věku.

Přednostní pronájem volných bytů:

Přednostně se pronajímá volný byt žadateli, který uvolní byt větší než je nově pronajímaný volný byt.

Přednostně je možno pronajmout byt zájemci, který na vlastní náklady provede opravu neobyvatelného bytu, a to formou vyhlášeného výběrového řízení.

Přednostně je možno pronajmout byt zájemci, který přistoupí k závazku váznoucímu na příslušném bytu, a to formou vyhlášeného výběrového řízení, ve kterém bude brán zřetel na výši nabízené částky, kterou zájemce přistoupí k závazku váznoucímu na příslušném bytu, a to takto:

- byty o velikosti 0+1, na kterých vázne celková pohledávka 20.000,- Kč a výše, jsou přednostně pronajaty za podmínky, že zájemci přistoupí k závazku 20.000,- Kč a výše,
- byty o velikosti 1+1, na kterých vázne celková pohledávka 30.000,- Kč a výše, jsou přednostně pronajaty za podmínky, že zájemci přistoupí k závazku 30.000,- Kč a výše,
- byty o velikosti 1+2, na kterých vázne celková pohledávka 50.000,- Kč a výše, jsou přednostně pronajaty za podmínky, že zájemci přistoupí k závazku 50.000,- Kč a výše,
- byty o velikosti 1+3, případně 1+4, na kterých vázne celková pohledávka 60.000,- Kč a výše, jsou přednostně pronajaty za podmínky, že zájemci přistoupí k závazku 60.000,- Kč a výše.

Navzdory směrnici Rady městského obvodu Poruba, která stanovuje pravidla pronájmu bytů a není v ní ošetřeno přidělování bytů na základě soutěžené výše nájmu na m², je tato metoda také využívána. Všechny využívané metody jsou vybírány dle vhodnosti s ohledem na stav bytu a lokalitě, ve které je byt situován. V současné době prochází struktura Odboru správních činností a bytového hospodářství

organizačními změnami a předpokládá se také příprava nové směrnice upravující podmínky nájmu bytů, která by měla pevně stanovit způsob rozhodování v oblasti přidělování obecních bytů.

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz

Pravidla přidělování bytů upravují Zásady pronajímání bytů ve vlastnictví statutárního města Ostravy, svěřených městskému obvodu Moravská Ostrava a Přívoz.

O uzavření nájemních smluv na obecní byty rozhoduje Rada městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz (dále RMOb MoaP):

- a) výběrovým řízením,
- b) v mimořádných případech (např. živelné pohromy, katastrofy, na základě doporučení orgánu sociálně-právní ochrany dětí, pokud se jedná o seniory, zdravotně postižené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením),
- c) v ostatních případech (na základě prokázané prospěšnosti žadatele pro obec, v případě veřejného zájmu obce, při dohodách o spolupráci v případech pronájmu bytu charitativním organizacím se sociálním programem, apod.).

Žádost o přidělení bytu může podat občan EU starší 18 let, svéprávný s prokazatelným trvalým pobytem na území ČR. Žadatel nesmí být dlužníkem vůči SMO, Mob MOaP, ani jinému místně příslušnému úřadu v místech trvalých pobytů žadatele v posledních pěti letech před datem podání žádosti.

Průběh výběrového řízení

Výběrového řízení se mohou účastnit občané EU starší 18 let, svéprávný s prokazatelným trvalým pobytem na území ČR, a to nepřetržitě po dobu posledních pěti let nebo mají-li zaměstnání na území ČR po dobu nejméně 12 měsíců, případně zde vykonávají po tuto dobu podnikatelskou činnost. Dále zájemce nesmí mít vůči SMO, Mob MOaP žádné závazky, a to nepřetržitě po dobu 6 měsíců před podáním žádosti, což musí zájemce doložit potvrzením SMO, MOb MOaP. Zájemce dále nesmí pobírat opakující se dávky hmotné nouze, a to nepřetržitě po dobu 6 měsíců předcházejících datu výběrového řízení.

Komise pro výběrové řízení pracuje ve složení místostarosta, zástupce majetkového odboru a zástupce bytové komise. Komise posoudí nabídky z hlediska úplnosti a sestaví jejich pořadí dle výše nabídnutého nájemného, jehož výši zájemce uvádí v Kč/m²/měsíc. O přidělení bytu konečnému zájemci rozhoduje Rada městského obvodu.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány na dobu určitou v délce jednoho roku s možností prodloužení o sjednanou dobu, pokud nájemník řádně plní své závazky a neporušuje dobré mravy v domě. Po uplynutí 3 let a řádném plnění závazků může být nájemní smlouva uzavřena na dobu neurčitou.

Nájemník před uzavřením nájemní smlouvy musí složit jistotu na depozitní účet nebo do pokladny městského obvodu. Jistota je stanovena ve výši násobku měsíčního nájemného, a to dle smluvené délky nájmu následovně:

- a) do 3 měsíců trvání nájmu na trojnásobek,

- b) od 4 do 6 měsíců trvání nájmu na čtyřnásobek,
- c) od 7 měsíců trvání nájmu na šestinásobek.

Povinnost složit tuto jistotu má nájemce ve všech případech přidělení obecního bytu. O výjimce z této povinnosti rozhoduje Rada městského obvodu v odůvodněných případech.

V minulosti byly přidělovány byty také výběrovým řízením formou přistoupení k dluhu, kterým byl byt zatížen. Od této formy však bylo v roce 2011 ustoupeno, neboť docházelo k četným situacím, kdy budoucím klientům potřebnou částku vypláceli soukromníci, u kterých měli pronajatý předchozí byt. Původní pronajímatel se tak zbavil problémového nájemníka, který se tak stal přítěží pro obvod MOaP.

Městský obvod Mariánské Hory a Hulváky

Pravidla přidělování bytů jsou ošetřeny Směrnicí č. 10/2014, kterou se stanoví zásady hospodaření s bytovým fondem statutárního města Ostravy ve správě obvodu Mariánské Hory a Hulváky.

O uzavření nájemní smlouvy rozhoduje svým usnesením Rada městského obvodu. Rozhoduje na základě návrhů, které předkládá bytový odbor, který navrhuje žadatele ze seznamu žadatelů o pronájem bytu, ale také předkládá žádosti občanů o konkrétní byt.

Žádost o pronájem bytu může podat občan způsobilý k právním úkonům starší 18 let, cizí státní příslušník s povolením k trvalému pobytu a pracovním povolením, který:

- a) Nevlastní byt nebo obytný dům ani není členem bytového družstva.
- b) Vlastní nemovitost nebo je členem družstva, a jehož sociální a jiné závažné okolnosti mu nedovolují užívat stávající byt nebo vlastněnou nemovitost.
- c) Nemá dluh na nájemném, službách spojených s bydlením, poplatcích z prodlení z dřívějšího nájemního vztahu nebo neuhrazené škody způsobené předchozím majiteli bytu, zároveň nedostal výpověď z nájmu v dřívějším nájemním vztahu z důvodu porušování dobrých mravů v domě nebo z jiných vážných důvodů; tyto skutečnosti doloží potvrzením od vlastníka nebo správce domu, ne starším než 3 měsíce; toto potvrzení bude zároveň obsahovat i doložení řádného placení nájemného, včetně služeb spojených s užíváním bytu.
- d) Nemá žádné nesplněné finanční závazky vůči Městskému obvodu Mariánské Hory a Hulváky.
- e) Při podání žádosti doloží potvrzení vydané Magistrátem města Ostravy, že on, ani členové jeho domácnosti nedluží za poplatky za komunální odpad statutárnímu městu Ostrava.

První nájemní smlouva je uzavírána na dobu určitou, maximálně na 2 roky. Na základě žádosti nájemce před uplynutím nájemní smlouvy může Rada městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky rozhodnout o uzavření nové nájemní smlouvy na dobu určitou nebo při řádném užívání bytu a řádném, včasném placení nájemného a služeb spojených s užíváním bytu na dobu neurčitou, za splnění výše uvedených podmínek pronájmu bytu.

Rada městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky může při svém rozhodování zvýhodnit žadatele, který:

- a) Uvolní byt, svěřený městskému obvodu Mariánské Hory a Hulváky a žádá jiný byt, byt bude vrácen v řádném technickém stavu, bez závad.
- b) Na vlastní náklady provede opravu neobyvatelného bytu, bez nároku na případné kompenzace, s nájemcem bude uzavřena nájemní smlouva s přesnými podmínkami rozsahu a kvality jím provedených oprav s uvedením termínu realizace, při nesplnění rozsahu, kvality oprav či termínu bude nájemní smlouva ukončena.

Bytový odbor na základě žádostí o pronájem bytu vede jejich nezávazný seznam. Pokud se zájemce nedostaví alespoň jedenkrát v průběhu kalendářního roku na bytový odbor k provedení aktualizace žádosti, nebo pokud sám nepožádá o vyřazení, je jeho žádost automaticky vyřazena.

Výše měsíčního nájmu je závislá na velikosti a kvalitě bytu. V bytech v domech s pečovatelskou službou je za m² účtována částka 40 Kč. V běžných bytech je stanoven nájem 50 Kč/m². V bytech se sníženou kvalitou se nájemné pohybuje v rozmezí od 35 – 45 Kč/m². Rada městského obvodu může rozhodnout o zvýšení nájmu z důvodu investic do domu nebo bytu.

Městský obvod Slezská Ostrava

Pravidla přidělování bytů jsou ošetřena Směrnicí pro nakládání s finančními prostředky, postupy v účetnictví a jiné postupy Úřadu městského obvodu Slezská Ostrava (dále jen Směrnice).

Volné obecní byty svěřené do majetku městského obvodu Slezská Ostrava jsou přidělovány:

- a) Výběrovým řízením za podmínek stanovených bytovou komisí.

Ve výběrovém řízení obvykle zájemce o byt nabízí částku, kterou je ochoten platit za m². Nabízené částky se pohybují v rozmezí 50 – 70 Kč/m².

Dalším způsobem určení podmínek výběrového řízení je finanční objem, který je zájemce ochoten investovat do opravy bytu. Tato varianta bývá využívána u bytů, které je zapotřebí zrekonstruovat.

- b) Mimořádným přidělením v zájmu obce, na základě podání žádosti o mimořádné přidělení.

Jedná se zejména o přidělení bytu na základě potřeb a doporučení odborem sociálních věcí. Dále bývá byt přidělován tímto způsobem osobám, které jsou prospěšné pro chod obce (učitelé, policisté apod.)

V obou případech jsou přijaté žádosti předkládány k projednání do bytové komise a až poté jsou návrhy na přidělení volných obecních bytů předkládány k rozhodnutí Radě městského obvodu Slezská Ostrava.

Peněžní prostředky k zajištění nájemného a úhrady za plnění poskytovaná v souvislosti s užíváním bytu a k úhradě jiných svých závazků v souvislosti s nájmem – tzv. kauce, jsou vedeny na depozitním účtu – jako trojnásobky měsíčního nájemného a zálohy na úhradu za plnění poskytovaná v souvislosti s užíváním bytu po dobu trvání nájemního vztahu. Po skončení nájmu jsou vráceny nájemci nebo jeho právnímu nástupci složené peněžní prostředky s příslušenstvím, pokud nebyly oprávněně čerpány podle Občanského zákoníku.

Nájemní smlouvy jsou sjednávány na dobu určitou, a to na 3, 6, 9, nebo 12 měsíců. Délka trvání nájemní smlouvy je závislá na situaci nájemníka, kterou bytová komise posuzuje individuálně, např. podle finančního rozsahu rekonstrukce, ke které se nájemník zavázal. V případě řádného plnění bývají smlouvy prodlužovány a v některých případech také sjednávány na neurčito.

Další podmínky nejsou Směrnicí ošetřeny.

Městský obvod Vítkovice

Pravidla přidělování bytů upravují Zásady hospodaření s bytovým fondem statutárního města Ostravy, svěřeným městskému obvodu Vítkovice. Rozhodnout o pronájmu bytu je oprávněna pouze Rada MOB Vítkovice, na návrh bytové komise Rady MOB Vítkovice předložený vedoucí Odboru komunálních služeb, dopravy a bytový (dále jen OKSDaB), který vede evidenci žadatelů o přidělení bytu.

Žadatelem o pronájem bytu může být občan ČR, způsobilý k právním úkonům a starší 18 let nebo cizí státní příslušník s povolením k trvalému pobytu, který:

- a) nevlastní byt nebo obytný dům, ani není členem bytového družstva,
- b) dá pronajímateli k dispozici jiný byt ve vlastnictví SMO, svěřený MOB Vítkovice,
- c) nemá žádné nesplněné finanční závazky vůči MOB Vítkovice. Tuto skutečnost doloží „Potvrzením o bezdlužnosti“, vydaným ÚMOB Vítkovice. A nemá žádné nesplněné finanční závazky vůči SMO Ostrava – Magistrátu města Ostravy. Tuto skutečnost doloží „Potvrzením o bezdlužnosti“, vydaným Magistrátem města Ostravy. Tyto podmínky se vztahují na společně žádající osoby (manžel-manželka, druh-družka, registrovaní partneři, zletilé děti nad 18 let).
- d) nemá dluh na nájemném, službách spojených s bydlením, poplatcích z prodlení a úrocích z prodlení z dřívějšího nájemního vztahu nebo neuhrazené škody způsobené předchozím majiteli bytu, zároveň nedostal výpověď z nájmu bytu v dřívějším nájemním vztahu z důvodu porušování dobrých mravů v domě nebo z jiných vážných důvodů; tyto skutečnosti doloží potvrzením od vlastníka nebo správce domu, ne starším než 3 měsíce

V případě přijetí žádosti do evidence žadatelů o přidělení bytu je nutné jedenkrát ročně žádost obnovit a aktualizovat. V případě, že žádost není obnovena, je vyřazena z evidence žádostí o pronájem bytu.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány u bytů, které jsou pronajímány bez opravy na vlastní náklady budoucího nájemce, na dobu určitou prostřednictvím Odboru komunálních služeb, dopravy a bytů. A u pronájmu bytů s opravou na vlastní náklady budoucího nájemce jsou smlouvy uzavírány na dobu určitou v délce dle doby poskytování slevy ze základního nájemného, maximálně však na jeden rok, s dohodou o podílu pronajímatele a nájemce o obnovení způsobilosti bytu k užívání. V případě oprav bytu na vlastní náklady se sjednává nájemné po dobu oprav bytu ve výši 5% základního nájemného opraveného bytu za celý byt a měsíc. Sleva ze základního nájemného bude poskytována tak dlouho, dokud se tímto způsobem nenahradí nájemci skutečně vynaložené náklady na opravu bytu, maximálně však po dobu osmi let.

Výše nájmu bytů se pohybuje mezi 33 - 55 Kč/m²/měsíc. Výše nájemného v bytech je ovlivněna lokalitou, ve které se byt nachází, případně sníženou kvalitou bytu. Průměrná výše nájemného se pohybuje okolo 50 Kč/m²/měsíc.

Městský obvod Radvanice a Bartovice

Pravidla přidělování bytů jsou ošetřena Zásadami pro přidělování bytů v majetku statutárního města Ostravy, svěřená správa městskému obvodu Radvanice a Bartovice.

Žádost o byt může podat žadatel způsobilý k právním úkonům, který nevlastní byt nebo obytný dům, nemá uzavřenou nájemní smlouvu k žádnému bytu; v případě manželů nevlastní byt nebo dům a nemá uzavřený nájemní poměr k bytu žádný z manželů.

Žádosti o nájem bytu přijímá odbor majetkový, bytový a investic (dále jen MBal), který je pověřen vedením evidence žadatelů o byty. Jednou ročně provádí odbor MBal na základě písemného prohlášení žadatele aktualizaci evidovaných žádostí. Žadatel je povinen prohlášení o aktualizaci zaslat jednou ročně.

Při výběru žadatele pro nájem bytu je rozhodnutí o pronájmu bytu vybranému žadateli ve výhradní pravomoci Rady městského obvodu Radvanice a Bartovice. Při výběru uchazečů o pronájem bytů z evidence žadatelů se přihlíží zejména na:

- a) trvalý pobyt v městském obvodu Radvanice a Bartovice,
- b) morální bezúhonnost, posouzení občanské a pracovní potřebnosti uchazeče pro městský obvod nebo město Ostravu,
- c) sociální potřebnost uchazeče (rodina s nezaopatřenými dětmi, neúplná rodina) za účasti aktivní snahy uchazeče,
- d) délku podání žádosti,
- e) počet společně bydlících rodin v bytě.

Návrh pořadí žadatelů o pronájem uvolněného bytu předkládá Radě městského obvodu Radvanice a Bartovice odbor MBal po předchozím projednání ve sboru starosty pro bytové záležitosti.

Volný nájemní byt určený k opravě lze pronajmout na základě výběrového řízení. Výběrové řízení představuje nabídku přednostního pronájmu volného bytu za podmínky, že budoucí nájemce provede nutné kroky k jeho uvedení do dalšího použití vlastním nákladem. Komise pro hodnocení nabídek vyhodnotí nabídky dle předem určených kritérií, jejichž součástí je aktuální ocenění rozsahu oprav v cenách obvyklých včetně času potřebného k jejich provedení. Komise stanoví pořadí nabídek. Po provedení oprav ve smluveném termínu bude nájemníkovi předepsáno nájemné. Odstoupí-li nájemce od této smlouvy a uvolní-li pronajatý byt, nemá nárok na vrácení nákladů vložených do zprovoznění tohoto bytu.

Uvolněný byt s dluhem je nabízen k pronájmu s možností úhrady dluhu novému nájemci. Výběrové řízení představuje nabídku přednostního pronájmu volného bytu za podmínky, že budoucí nájemce převezme dluh nebo jeho část ve výši, kterou nabídne ve výběrovém řízení, vážnoucí na předmětném bytě, případně na bytě jiném. Výběrové řízení na pronájem bytu vyhlašuje Rada městského obvodu Radvanice a Bartovice. Ustanovená komise určí pořadí nabídek. Vítězný nájemce se zavazuje uhradit dlužnou částku, ve výši uvedené v jeho nabídce.

Nájemní smlouva na pronájem bytové jednotky se sjednává na dobu určitou, a to na dobu jednoho roku. Nájemce si musí minimálně jeden měsíc před uplynutím sjednané doby písemně požádat o její

prodloužení. V případě, že jsou plněny veškeré smluvní závazky nájemce (zejména nájemné a úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu), bývá smlouva prodloužena po třech letech na dobu neurčitou.

7.3 Pravidla přidělování bytů v oblasti dostupného bydlení

Ostrava – Jih

ÚMOB Ostrava – Jih nabízí k nájmu byty v **obytných domech, na jejichž výstavbu nebo dostavbu byla obci poskytnuta dotace ze státního rozpočtu** (nízkonákladové bydlení).

Pronájem bytů nízkonákladového bydlení je určen výlučně pro tyto osoby:

- seniory (tj. soběstačné osoby starší 65 let, pobírající starobní důchod),
- mladé rodiny s dětmi (tj. osoby do 35 let věku pečující nejméně o jedno nezletilé dítě),
- nájemce obecních bytů ve vlastnictví statutárního města Ostrava, městského obvodu Ostrava-Jih, kteří projeví zájem o pronájem malometrážního bytu za podmínky vyklizení a předání stávajícího (nadměrného) bytu, přičemž na bytě není evidován dluh na nájmu a službách spojených s užíváním bytu v jakékoliv výši.

Z výběrového řízení na pronájem nízkonákladových bytů jsou vyloučeni žadatelé, kteří mají závazky vůči vlastníkovu objektů nebo organizacím a podnikům, jichž je vlastník zakladatelem nebo zřizovatelem, nerozhodne-li rada městského obvodu jinak.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány na dobu určitou – 12 měsíců s možností prolongace vždy o dalších 12 měsíců, při řádném plnění podmínek nájemní smlouvy. Vybraný uchazeč před podpisem smlouvy musí uhradit jednorázově nájemné odpovídající přibližně trojnásobku předpisu celkového měsíčního nájemného a úhrad za služby poskytované s užíváním bytu. Po dobu následujících třech měsíců nájemné již nehradí. Kauci ÚMOB Ostrava – Jih nepožaduje.

Výše základního nájemného za m² podlahové plochy malometrážního bytu nízkonákladového bydlení bývá stanovena samostatným usnesením rady městského obvodu. Ceny nájemného se v těchto bytech pohybují v rozmezí 35 – 40 Kč/m²/měsíc.

O konečném pořadí přihlášených uchazečů rozhodne rada městského obvodu, která přihlíží zejména k:

- délce zaevidování žádosti o pronájem obecního bytu,
- stavebně konstrukčním prvkům bytu v návaznosti na hygienické normy spojené s užíváním bytu, pronajímatel má právo požadovat, aby v nájemcově domácnosti žil jen takový počet osob, který je přiměřený velikosti bytu a nebrání tomu, aby všechny mohly v bytě žít v obvyklých pohodlných a hygienicky vyhovujících podmínkách.
- sociální situaci uchazeče a osob žijících s uchazečem ve společné domácnosti.

ÚMOB Ostrava – Jih disponuje **také byty vyčleněnými pro potřeby sociálního bydlení** v obytném domě na ul. Čujkovova 31 v Ostravě-Zábřehu.

O zařazení do nezávazné evidence žadatelů o pronájem obecních bytů vyčleněných pro potřeby sociálního bydlení může požádat fyzická osoba, která je na území Městského obvodu Ostrava-Jih hlášena k trvalému pobytu, a zároveň je osamělým rodičem, který pečuje nejvýše o tři nezletilé děti.

Nezávaznou evidenci žadatelů o pronájem bytů vyčleněných pro potřeby sociálního bydlení vede odbor sociálně právní ochrany dětí úřadu městského obvodu. Návrhy na pronájem bytů v domech, ve kterých rada městského obvodu vyčlenila část bytů pro potřeby sociálního bydlení, předkládá radě městského obvodu odbor sociálně právní ochrany dětí, a to po předchozím celkovém zhodnocení sociální situace rodiny žadatele, která je spojena se ztrátou bydlení za podmínky, že žadatel nemá vlastní potenciál k jejímu řešení.

Při posuzování sociální situace rodin bývá přihlédnuto na současnou sociální situaci v rodině žadatele, na zájmy nezletilých dětí, o které nájemce pečuje a na řádné plnění povinností spojených s nájmem bytu ze strany nájemce bytu.

Vybraný žadatel není povinen před uzavřením smlouvy k nájmu bytu vyčleněnému pro potřeby sociálního bydlení hradit nájemné předem.

ÚMOB Ostrava – Jih dále poskytuje byty pro **návazné sociální bydlení**.

Návazným sociálním bydlením se rozumí pronájem malometrážních bytů v rámci obecního domovního a bytového fondu ve výjimečných a zcela ojedinělých případech z důvodů zvláštního zřetele hodných, a to výhradně pro nájemce bytů vyčleněných pro potřeby sociálního bydlení, před uplynutím sjednané doby určité (dále jen „návazné sociální bydlení“).

Návrhy na pronájem malometrážních bytů v rámci návazného sociálního bydlení předkládá radě městského obvodu odbor bytového hospodářství, a to na základě písemného návrhu odboru sociálně právní ochrany dětí úřadu městského obvodu, přičemž podmínkou předložení tohoto návrhu je řádné plnění povinností spojených s předchozím nájmem bytu ze strany nájemce bytu vyčleněného pro potřeby sociálního bydlení.

Smlouva k nájmu malometrážního bytu v rámci návazného sociálního bydlení je s žadatelem uzavírána na základě rozhodnutí rady městského obvodu na dobu určitou s možností prolongace, při řádném plnění podmínek nájemní smlouvy. Žadatel není povinen před uzavřením smlouvy k nájmu malometrážního bytu v rámci návazného sociálního bydlení hradit nájemné předem. Výše základního nájemného za m² podlahové plochy bytu měsíčně je stanovena samostatným usnesením rady městského obvodu.

ÚMOB Ostrava – Jih dále poskytuje byty v **domech s pečovatelskou službou**

Žádost o pronájem obecního bytu v domě s pečovatelskou službou (dále jen DPS) je oprávněn podat občan, který je na území statutárního města Ostrava hlášen k trvalému pobytu, především občan, který:

- dosáhl věku pro vznik nároku na starobní důchod a lze u něj důvodně předpokládat, že bude potřebovat pečovatelskou službu pro postupné ubývání soběstačnosti a zhoršení zdravotního stavu,
- je uznán invalidním pro invaliditu III. stupně nebo pro invaliditu II. stupně a je zároveň příjemcem příspěvku na péči minimálně ve stupni I. a může s ohledem na svůj zdravotní stav vést poměrně samostatný život ve vhodných podmínkách.

Návrhy na uzavření smluv k nájmu bytů v DPS předkládá radě městského obvodu odbor sociální péče úřadu městského obvodu na základě celkového zhodnocení sociální a zdravotní situace občana,

především však vzhledem k naléhavosti a rozsahu poskytovaných sociálních a zdravotních služeb. Návrhy na uzavření smluv k nájmu bytů v DPS vyčleněným pro potřeby podporovaného bydlení poskytovaného občanským sdružením MENS SANA předkládá radě městského obvodu odbor sociální péče úřadu městského obvodu.

Smlouva k nájmu bytu v DPS vyčleněném pro potřeby podporovaného bydlení poskytovaného občanským sdružením MENS SANA bývá s vybraným žadatelem uzavřena na dobu určitou. Výše základního nájemného za m² započtené podlahové plochy bytu měsíčně je v DPS stanovena samostatným usnesením rady městského obvodu. Žadatel není povinen před uzavřením smlouvy k nájmu bytu v DPS hradit nájemné předem.

ÚMOb Ostrava – Jih rovněž disponuje **domy s vyčleněnými bezbariérovými byty a domy s byty vyčleněnými pro potřeby podporovaného bydlení**. Podmínky přidělování těchto bytů nejsou Zásadami definovány.

Poruba

Směrnice Rady městského obvodu Poruba č. 7/2009, již se stanoví pravidla pro pronájem bytů, které jsou v majetku statutárního města Ostravy – Městského obvodu Poruba ošetřuje následující dvě možnosti:

- Bezbariérové byty nacházející se v obytném domě 40/1762 na Slavíkově ulici v Ostravě-Pustkovci jsou pronajímány na základě rozhodnutí Rady městského obvodu Poruba po předchozím projednání komisí bytovou, pro bytový fond a jeho privatizaci a sociální komisí na základě doporučení odboru komunálního a bytového Magistrátu města Ostravy.
- Ve výjimečných případech může Rada městského obvodu Poruba svým usnesením rozhodnout o vydání pokynu k uzavření nájemní smlouvy s žadatelem mimo stanovené seznamem žadatelů o byt, a to z důvodu zájmu městského obvodu Poruba, z důvodu přihlédnutí k vážnému zdravotnímu stavu žadatele a jeho rodinných příslušníků obývajících s ním společnou domácnost, a dále zejména z důvodu řešení bytové situace nájemce bezbariérového bytu po pominutí důvodu pronájmu bezbariérového bytu a řešení bytové situace nájemce bytu v Domě s pečovatelskou službou, pokud tento uvolnil ve prospěch SMO-MOb Poruba před pronájmem obecní byt.

Městský obvod Poruba má vydány také **Zásady Rady městského obvodu Poruba č. 7/2015 pro pronájem bytů v domech s pečovatelskou službou**. Byty v domech s pečovatelskou službou (dále DPS) jsou byty zvláštního určení a agendu uzavírání nájemních smluv zajišťuje Odbor správních činností a bytového hospodářství, oddělení správy a evidence majetku.

Podmínky pro přijetí žádosti o uzavření nájemní smlouvy k bytu v DPS jsou následující:

- Žadatelem je senior, tj. osoba, která je poživatelem starobního důchodu.
- Žadatelem je občan ČR, který je svéprávný.
- Žadateli jsou osoby, které bez pomoci jiné fyzické osoby nezvládají nebo zvládají jen s obtížemi zajištění svých základních životních potřeb, ale nepotřebují komplexní ústavní péči. Jedná se o osoby, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a jejichž situace vyžaduje pomoc jiné fyzické osoby. V DPS nelze ubytovat osoby schopné žít bez cizí pomoci ve stávajícím prostředí.

- Podmínky pro přijetí žádosti nesplňuje občan, který je postižen psychickými poruchami, které vylučují soužití v dané komunitě, a dále občané s rysy nesnášenlivosti, konfliktního a asociálního jednání, alkoholismu a jiné toxikomanie, pod jejichž vlivem by mohl být narušován život v DPS. Dále pak žadatel, který vzhledem ke svému zdravotnímu stavu potřebuje celodenní ošetrovatelskou péči.

Nedílnou součástí žádosti je „Vyjádření praktického lékaře o vhodnosti umístění žadatele do bytu v DPS“. Splnění podmínek posuzuje sociální a bytová komise RMOB Poruba. Dále jsou jednotlivé žádosti postoupeny Odboru péče o občany ÚMOB Poruba, Oddělení sociálních věcí k provedení sociálního šetření v místě bydliště žadatele, posouzení aktuální potřebnosti péče a naléhavosti bydlení žadatele v DPS a předání stanoviska Oddělení správy a evidence majetku.

Po projednání komisí jsou žádosti v evidencích, které jsou pro jednotlivé DPS vedeny odděleně, tříděny podle počtu bodů, které se přiřazují na základě trvalého bydliště žadatele (zvýhodnění jsou občané MOB Poruba) a posouzení naléhavosti z hlediska aktuálního zdravotního stavu, úrovně soběstačnosti a posouzení celkové sociální situace žadatele.

Byty zvláštního určení pro bydlení osob se zdravotním postižením (byty v DPS)

Žadatelem o byt zvláštního určení může být senior, tj. osoba, která je poživitelem starobního důchodu a je občanem ČR, který je svéprávný.

Žádosti o tyto byty jsou podávány u Magistrátu města Ostravy, odboru majetkového, který žádosti eviduje a doporučuje ÚMOB Poruba pronájem bytů zvláštního určení jednotlivým žadatelům, a to po předchozí konzultaci s odborem péče o občany ÚMOB Poruba.

Nájemní smlouvy k bytům v DPS bývají uzavírány na dobu určitou, nejdéle na dobu 2 let, přičemž lze dobu nájmu opakovaně prodloužit, a to opět na dobu určitou na dobu 2 let.

Výše nájemného u nájemních smluv k bytům v DPS ASTRA činí 50,02 Kč/m²/měsíc. výše nájemného u bytů v DPS na ulici Průběžné činí 107 Kč/m²/měsíc. Při podpisu nájemní smlouvy skládá žadatel jistinu ve výši odpovídající dvoutříměsíčnímu nájemnému k bytu v DPS.

Vítkovice

Městský obvod Vítkovice poskytuje **pronájem bytů v domě s pečovatelskou službou** – Lidická 55 a v **penzionu pro trvalé bydlení** – Ocelářská 16, kde jsou využívány tyto zásady.

Byty v domě s pečovatelskou službou se člení na:

- byty pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení,
- byty pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace (bezbariérové byty),
- byty pro ostatní osoby.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány na dobu neurčitou.

Žadatelem o pronájem bytu v DPS a penzionu pro trvalé bydlení může být občan ČR způsobilý k právním úkonům, který je příjemcem starobního důchodu nebo invalidního důchodu.

Kritéria pro posuzování žádostí:

- přednostně budou uspokojováni žadatelé z MOB Vítkovice,
- občané žijící osaměle nebo mající nárok na poskytování pečovatelské služby.
- Zdravotní stav žadatelů musí odpovídat charakteru tohoto zařízení. Proto musí být žádost potvrzena příslušným praktickým popř. odborným lékařem. Podmínky pro přijetí žádosti nesplňuje občan, který vzhledem ke svému zdravotnímu stavu potřebuje celodenní ošetrovatelskou péči.

Bezbariérové byty

Žadatelé o přidělení bezbariérového bytu podávají žádosti u Magistrátu města Ostravy, odboru majetkového, který žádosti eviduje a doporučuje městskému obvodu Vítkovice pronájem bezbariérových bytů jednotlivým žadatelům, a to po předchozí konzultaci s OSV.

Pronájem azylového bytu - Sirotčí 39A

Nájemní smlouva může být uzavřena pouze s žadatelem, který nemá uzavřenou jinou nájemní smlouvu, nemá ve vlastnictví ani spoluvlastnictví bytový dům, rodinný dům, dům pro rekreační nebo jiné ubytovací účely.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány prostřednictvím Odboru komunálních služeb, dopravy a bytového na dobu určitou, nejdéle však na 2 roky, s možností jejich opakovaného prodloužení podle konkrétní situace nájemce. Nájemní smlouva může být prodloužena pouze v případě, že nájemce splňuje podmínky pro uzavření smlouvy. Azylový byt je přednostně určen občanům MOB Vítkovice.

Důvody pro zamítnutí žádosti o přidělení bytu v azylovém bytě osobě, která:

- nemá zájem aktivně řešit svoji nepříznivou sociální situaci,
- trpí alkoholismem nebo jinými toxikomaniemi,
- trpí infekčními nebo parazitními chorobami těch druhů a stádií, při kterých může být nemocný zdrojem nákazy,
- je postižena psychickými poruchami, které vylučují bydlení v azylovém bytě,
- svým chováním a způsobem života znemožňuje běžné občanské soužití,
- vzhledem ke zdravotnímu stavu vyžaduje trvalé ošetřování zdravotnickým personálem nebo dohled.

Pronájem bytů pro sociálně vyloučené osoby v lokalitě ulice Sirotčí

Byt může být pronajat žadateli – občanu ČR, který:

- je starší 18 let,
- má trvalý pobyt evidovaný v MOB Vítkovice,
- nemá vůči SMO MOB Vítkovice pohledávky na nájmu a službách spojených s užíváním bytu,
- nezpůsobil škodu na majetku SMO, svěřenému MOB Vítkovice,
- je schopen přijmout a podrobit se doprovodnému sociálnímu programu,

- bude souhlasit, jako příjemce dávek sociální podpory, že z této dávky bude měsíčně převáděna na účet pronajímatele finanční částka potřebná na úhradu nájemného a úhradu plnění poskytovaných s užíváním bytu,
- nepřišel o předchozí bydlení proto, že neplnil povinnosti nájemce bytu.

Nájemní smlouvy jsou uzavírány prostřednictvím OKSDaB na dobu určitou.

Moravská Ostrava a Přívoz

Městské obvod Moravská Ostrava a Přívoz má schváleny Zásady pronajímání bytů v domech zvláštního určení. Domy zvláštního určení jsou Zásadami definovány jako domy určené pro bydlení seniorů a osob se zdravotním postižením za účelem řešení bytové situace těchto osob, které si z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení nejsou schopny pořídit nebo udržet bydlení v tržním sektoru.

Žádost o pronájem bytu může podat osoba, která splňuje následující podmínky (V případě žádosti dvojic musí být tyto podmínky splněny u obou osob.):

- je příjemcem starobního důchodu, nebo osoba, které je příjemcem invalidního důchodu ve 3. stupni,
- nemá ke dni podání žádosti žádný nesplněný závazek vůči MOB, ,
- neporušuje dobré mravy v dosavadním bydlišti,
- nebyl s ní v minulosti ukončen nájem bytu z důvodu hrubého porušování dobrých mravů v domě nebo z důvodu hrubého porušování povinností vyplývajících z nájmu bytu.

Odbor sociálních věcí sestavuje seznam žadatelů, kterým je přidělován příslušný počet bodů dle kritérií, kterými jsou:

- Závazek ukončení stávající nájemní smlouvy k bytu ve správě MOB a jeho předání MOB.
- Trvalý pobyt žadatele v MOB.
- Nevyhovující podmínky současného bydlení (hygienické, technické).
- Sociální situace žadatele.
- Potřeba poskytování registrované pečovatelské služby.
- Pobíraný příspěvek na bydlení.

Nájemní smlouvy se uzavírají na dobu určitou jednoho roku s možností prodlužování sjednané doby nájmu, splní-li nájemce podmínky uvedené v nájemní smlouvě.

7.4 Nově přidělované byty

Tabulka níže znázorňuje počty žádostí o byt v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy, s jejichž zástupci byly realizovány expertní rozhovory.

Tabulka 7.4.1: Statistika přidělování bytů ve vybraných obvodech SMO - 2014

	Počet žádostí			Vyřešené žádosti			Úspěšnost žádostí (%)	
	Žádosti celkem	O byt	O byt s DPS	Žádosti celkem	O byt	O byt s DPS	O byt	O byt s DPS
Ostrava - Jih	4 938	4 280	658	373	355	18	8,3	2,7
Poruba	1 651	241	1 410	14	3	11	1,2	0,8
Moravská Ostrava a Přívoz	462	332	130	175	159	16	47,9	12,3
Mariánské Hory a Hulváky	409	245	164	108	86	22	35,1	13,4
Slezská Ostrava	150	138	12	80	69	11	50,0	91,7
Vítkovice	243	224	19	68	62	6	27,7	31,6
Radvanice a Bartovice	102	97	5	22	19	3	20	60,0

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava a jednotlivé městské obvody SMO, k 31.12.2014

V městském obvodě Slezská Ostrava byla v roce 2014 ukončena nájemní smlouva ve 116 případech, z čehož bylo novým nájemníkům přiděleno celkem 80 bytových jednotek. Z analyzovaných městských obvodů je ve Slezské Ostravě největší pravděpodobnost úspěšnosti přidělení bytu (50 %). Vysoká úspěšnost žadatelů o byt je patrná také v obvodech Moravská Ostrava a Přívoz a Mariánské Hory a Hulváky. V posledním jmenovaném obvodě je přibližně třetina nově přidělených bytů tvořena byty, které byly uvolněny z důvodu ukončení nájmu (přibližně 30 bytů ročně). Získání nájemní smlouvy v obecním bytě je v porovnání s jinými obvody problematické zejména v obvodech Ostrava – Jih a Poruba, kde úspěšnost žádostí klesá pod 10 %.

Co se týče bytů v DPS, je nejvyšší úspěšnost žadatelů v městském obvodě Slezská Ostrava, kde je dle statistik úspěšná téměř každá žádost. Přibližně dvě třetiny žadatelů jsou úspěšné v městském obvodě Radvanice a Bartovice. Ve Vítkovicích je byt přidělen v případě přibližně každé třetí žádosti. Tyto statistiky napovídají o dostačujícím zajištění bydlení v obecních bytech s DPS pro obyvatele zmíněných obvodů. Kapacity v DPS nesplňují potřebu ve dvou největších městských obvodech Ostrava – Jih a Poruba, kde je šance na získání bytu v DPS velmi malá.

Městský obvod Ostrava – Jih má ve svých zásadách přidělování bytů definováno mimo jiné tzv. nízkonákladové bydlení, které je přidělováno mimo jiné seniorům a mladým rodinám s dětmi (definováno níže v rámci kapitoly 10). Z ročního počtu 300 - 370 všech nově uzavřených nájemních smluv se přidělí 15 – 20 bytů určených pro nízkonákladové bydlení, což je přibližně 5 – 7 %. Tyto byty jsou přidělovány osobám, které spadají do cílové skupiny osob, které vynakládají na bydlení nepřiměřenou část svých příjmů přesahující 40 %. Samotný obvod má však do cílové skupiny zahrnuti seniory a mladé rodiny s dětmi.

Jednotlivé městské obvody mimo byty vymezené k určitým formám dostupného bydlení neevidují, zda se jedná o sociálně vyloučené, nebo sociálním vyloučením ohrožené žadatele o byt. Pravidla přidělování bytů všech analyzovaných obvodů mají jasná pravidla, která určují, kdo je oprávněn o byt

žadat a za jakých podmínek. V případě nesplnění podmínek daná osoba nemůže být účastna ve výběrovém řízení, s čímž cílové skupiny definované v rámci zpracování této studie problém mají, a to zejména z důvodu nesplnění podmínky bezdlužnosti. Problémem, který je také zásadní je výše kauců na byt, kterou osoby s nízkými příjmy nejsou schopny složit, případně složení tříměsíčního nájmu dopředu, s čímž také mohou mít některé osoby či domácnosti problém. Dalším bariérou vycházející z rozhovorů s občany je neinformovanost o možnostech ucházení se o obecní byty, popřípadě neschopnost vyřídit veškeré náležitosti spojené s podáním žádosti o byt, což dle názorů z rozhovorů bývá složité. Rovněž z rozhovorů vyplývá, že mezi některými občany koluje jakási fáma o nedosažitelnosti obecních bytů, která se však nemusí vždy setkat s realitou, neboť neplatí o všech cílových skupinách, že podmínky účasti ve výběrovém řízení nesplní. Žádosti jsou posuzovány individuálně a jsou reflektovány jak potřeby žadatele, tak potřeby obvodu, přičemž některé obvody upřednostňují přidělování bytu žadateli, který má pro obec mimořádný prospěch. Vzniká zde tedy možnost potenciálně problematické nájemníky ve výběrových řízeních upozadit, čímž se snižují jejich šance na přidělení bytu.

7.5 Členění z hlediska užívání

Členěním z hlediska užívání je myšleno užívání bytu podle počtu osob, které v bytě bydlí. Jedná se o statistiky ze SLDB 2011, které popisují situaci v rámci kompletního bytového fondu v Ostravě, tedy nejen z pohledu městského bytového fondu. Byť se jedná o data, z roku 2011, k jejichž uvolnění došlo Českým statistickým úřadem v roce 2013 a jsou v současné době stále aktuální.

Poměr bytů, které jsou obývány jednou osobou, tvoří přibližně třetinu všech bytů statutárního města Ostravy. Stejně tak je tomu v případě poměru bytů obývaných dvěma osobami. Lze předpokládat, že mimo jiné skupiny zde patří mladé bezdětné páry, senioři a samoživitelé s jedním dítětem. 17,1 % bytů je obýváno třemi osobami a 12,1 % dvěma osobami. Bytů, které obývá 5 a více osob je celkem 4,6 %.

Tabulka 7.5.1: Počet všech obydlených bytů v závislosti na počtu bydlících osob v Ostravě v roce 2011

Počet bydlících osob v bytě	Počet obydlených bytů	
	abs.	rel. [%]
1	44198	34,6
2	40231	31,5
3	21867	17,1
4	15552	12,2
5	3661	2,9
6 a více	2132	1,7
Celkem	127641	100,0

Zdroj dat: ČSÚ – SLDB 2011

7.6 Výhled privatizace

K prodeji bytového fondu, se městské obvody s nejvyšším počtem svěřených obecních bytů staví velmi podobně. Momentálně je v největších obvodech rozhodnutí v následujících letech bytový fond masivně nerozprodávat. Jak bylo zmíněno při individuálních rozhovorech se zástupci bytových/majetkových odborů a zástupci politického vedení obvodů, je to však aktuální vize a výhled privatizace na delší časové období je závislý na vedení obvodů, které se v dalších volebních obdobích může měnit. Nelze tedy s jistotou říci, zda budou obecní byty v budoucnu rozprodávány, či ne.

V současné době v Ostravě není nastavena koncepce bydlení, ve které by byly nastaveny například minimální počty bytů, které chce město ponechat ve svém vlastnictví, aby mohlo realizovat bytovou politiku. Hranicí by mělo být 10 % z celkového počtu bytů na území statutárního města Ostrava. Statutární město Ostrava je dnes s 10,2 % obecních bytů z celkového počtu bytů nepatrně nad touto hranicí.

Zástupci bytových/majetkových odborů však připouštějí možnost odprodeje bytů, které jsou v majetku SMO a jsou v daném bytovém domě osamoceny. U těchto bytů je obtížná komunikace s vlastníky bytových domů, ve kterých se nachází. Vlastnictví takovýchto bytů je tedy pro jednotlivé obvody nevýhodné a ve všech případech budou učiněny kroky k řešení této situace. V rámci analyzovaných městských obvodů se jedná o počet bytů v řádu jednotek.

Specifika jednotlivých obvodů v souvislosti s privatizací vycházející z individuálních rozhovorů

Ostrava - Jih - V současné době obvod eviduje pouze 2 volné bytové jednotky, které budou v dohledné době prodány výběrovým řízením. Výhledově může být prodáno 7 bytových domů s celkovou kapacitou 182 bytů do vlastnictví právnické osoby složené z řad nájemců bytů.

Poruba – Ve druhém kole privatizace v roce 2012 – 2013 tento městský obvod rozprodal více než polovinu obecních bytů a dnes je s přibližně 700 byty minoritním vlastníkem bytového fondu situovaného v tomto obvodě. Současné vedení obvodu nemá záměr v budoucnu s výraznou privatizací bytového fondu pokračovat.

Vítkovice – Masivní prodej bytů ukončen v roce 2010, kdy probíhala konečná fáze privatizace, a vytvořila se bytová družstva vlastníků. Od té doby byly prodány byty v řádu jednotek, v čemž hodlá současné vedení obvodu pokračovat.

Mariánské Hory a Hulváky – Z přibližně 2,5 tisíc bytů v obecním vlastnictví bylo v posledních letech prodáno jen 300. Tento městský obvod si chce v budoucnu zachovat významný podíl na počtu bytů v jeho vlastnictví, výhledově se tedy s prodejem bytů nepočítá.

Slezská Ostrava – Městský obvod měl záměr prodat v letech 2013 a 2014 celkem 5 bytových domů s celkovou kapacitou 36 bytů. K prodeji doposud nedošlo, nicméně se s prodejem těchto bytových domů do budoucna stále počítá. Co se týče osamocených bytů v bytových domech, které nejsou ve vlastnictví obvodu, ÚMOb Slezská Ostrava vlastní jediný takovýto byt, u kterého se rovněž počítá s prodejem.

Radvanice a Bartovice – Není záměr bytový fond v tomto městském obvodě prodávat. Naopak v minulosti byl obvod nucen některé byty ze soukromého vlastnictví vykoupit, neboť bytové domy, ve kterých se byty nacházely, byly ve špatném technickém stavu, a obvod byl za jejich správu zodpovědný.

7.7 Problematika neplatičství a její řešení

Výše dluhu na nájemném a počet dlužníků se v jednotlivých zkoumaných městských obvodech liší v závislosti na velikosti obecního bytového fondu. Je tedy očekávané, že je nejvyšším dluhem zatížen městský obvod Ostrava – Jih. Při přepočtu výše dluhu na jeden byt je však situace jiná. V městských obvodech Moravská Ostrava a Přívoz, Vítkovice se výše dluhu poměrem k počtu všech bytů pohybuje ve vysokých částkách (okolo 20 000 Kč/byt), je zde tedy situace velmi problematická, což potvrzují i zástupci sociálních odborů těchto obvodů, kteří vnímají vysoký počet klientů, jejichž situace musí řešit. Moravská

Ostrava a Přívoz jsou městské obvody, v jejichž území se nachází několik sociálně vyloučených lokalit, ve kterých žije sociálně slabé obyvatelstvo. Zadlužení na nájemném a doprovodné sociální problémy zde tedy nejsou ojedinělými problémy. Vysoká průměrná výše dluhu na byt je také v městském obvodu Ostrava – Jih, kde jsou vzhledem k velikosti obvodu problémy se sociálně slabším obyvatelstvem nevyhnutelné. Mnohem lépe jsou na tom ostatní analyzované obvody, kde dlužné částky na byt nepřesahují částku 6 000 Kč. Nejvyšší dluhy na bytech se pohybují v částkách mezi 100 a 200 tisíci Kč. Obvod se této situaci snaží předcházet uzavíráním nových smluv na dobu jednoho roku s automatickým prodloužením v případě, že nedošlo k porušení podmínek uvedených ve smlouvě.

Tabulka 7.7.1: Pohledávky na nájemném v městských obvodech v roce 2014

Městský obvod	Výše dluhu na nájem (Kč)	Počet dlužníků	Průměrná výše dluhu na dlužníka (Kč)	Počet bytů	Průměrná výše dluhu na byt (Kč)
Moravská Ostrava a Přívoz	37 163 411	1 321	28 133	1 594	23 315
Slezská Ostrava	4 784 086	594	8 054	1 290	3 709
Ostrava - Jih	60 685 802	1 691	35 888	5 269	11 518
Poruba	4 017 439	172	23 357	841	4 777
Nová Bělá	40 417	2	20 209	22	1 837
Vítkovice	12 300 269	467	26 339	723	17 013
Stará Bělá	92 696	2	46 348	26	3 565
Pustkovec	-	-	-	-	-
Mariánské Hory a Hulváky	11 844 567	540	21 934	2 161	5 481
Petřkovice	8 316	2	4 158	28	297
Lhotka	-	-	-	-	-
Hošťálkovice	30 457	2	15 229	22	1 384
Nová Ves	0	0	0	10	0
Proskovice	3 005	2	1 503	25	120
Michálkovice	1 012 690	39	25 966	100	10 127
Radvanice a Bartovice	850 000	48	17 708	267	3 184
Krásné Pole	-	-	-	-	-
Martinov	0	0	0	1	0
Polanka	2 461	1	2 461	17	145
Hrabová	685 011	36	19 028	223	3 072
Svinov	1 019 940	37	27 566	137	7 445
Třebovice	101 219	5	20 244	27	3 749
Plesná	0	0	0	1	0
MMO	449 052	22	20 411	311	1 444
Ostrava celkem	135 090 838	4 983	27 110	13 095	10 316

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava a jednotlivé městské obvody SMO, k 31.12.2014

Neplatičství a z něho vznikající dluhy jedinců i domácností jsou jedním z nejzásadnějších problémů, které jsou příčinou ztráty bydlení nebo neschopnosti bydlení získat. Řešení těchto situací se stává velkým problémem občanů a je pro ně velmi obtížné tyto krizové situace řešit bez pomoci. Z expertních rozhovorů s představiteli sociálních odborů jednotlivých městských obvodů a sociálními pracovníky

neziskových organizací vyplývá, že zadlužené osoby jsou často nedostatečně informovány o možnostech řešení jejich životní situace přesto, že poskytované služby nabízející pomoc jsou jim dostupné. Aktéři expertních rozhovorů považují za významný faktor neinformovanosti těchto osob jejich vlastní neochotu situaci řešit a nedůvěru k službám sociálních pracovníků. Paradoxně samotní obyvatelé z řad cílových skupin hovoří o dostatečné informovanosti. Jako další problém zdůrazňují zejména zástupci sociálních odborů, špatnou platební morálku například u mladých lidí způsobenou tím, že zkrátka nepokládají hrazení nájemného za důležitou součást svých povinností. Stává se také, že dlužníci o některých svých dluzích také z různých důvodů nevědí a v okamžiku, kdy se o dluhu dozvídají, je jeho výše již tak vysoká, že daná osoba nemá dostatek finančních prostředků na jeho zaplacení. V některých případech hraje v prohlubování dluhů také osobní rezignace na řešení problému. V opačném případě, kdy je člověk v řešení své situace aktivní, se za pomoci sociálních pracovníků daří v některých případech problémy vyřešit. Jsou však také případy, kdy jsou lidé v řešení dluhu na nájemném a jiných osobních problémech aktivní, ale jejich finanční situace je natolik tíživá, že se jim nedaří řešení nalézt. Takto jsou ohroženy nízkopříjmové skupiny, typicky matky samoživitelky, mladé rodiny s dětmi a osoby středního věku s nižším příjmem, které například po rozvodu nejsou schopny hradit nájemné z jednoho platu.

Spolupráce sociálních a bytových/majetkových odborů

Ve všech městských obvodech spolupráce funguje stejným způsobem, a to ta, že bytové/majetkové odbory zpravidla jednou měsíčně zasílají sociálním odborům výpis dluhů. Sociální odbory na základě poskytnutých p-odkladů situaci řeší vysláním sociálního pracovníka do bytu, kde je registrován dluh, a kde sociální pracovnice analyzuje situaci dané osoby či domácnosti. Individuálně dle situace je poté poskytnuto poradenství, jak vzniklou situaci řešit, popřípadě sociální pracovník aktivně pomáhá vyplňovat žádosti o poskytnutí sociálních dávek či ve spolupráci s bytovým/majetkovým obvodem sjedná splátkový kalendář. Přístup je vždy individuální a je rozhodující, zda má klient vůli svou situaci řešit nebo se k řešení svého problému staví pasivně. Zpětnou vazbu o úspěšnosti sociálních odborů nemají. Zda se daří nájemníkovi dluh splácet, se projeví až u bytových/majetkových odborů, které mají na starosti ekonomickou stránku věci.

Ve spolupráci zmíněných odborů je zásadní okamžik, ve kterém se podaří identifikovat vznikající problém. Z praxe je patrné, že důležitý moment je v nastavení postoupení informace o dluhu na nájemném bytovém/majetkovém odborem sociálnímu odboru. Pokud nedojde k předání informace po zjištění prvního dlužného nájmu, ale předává se informace o dluhu až po druhém či třetím dlužném nájmu dané domácnosti, výše dluhu při přičítání dalších dlužných nájmů naroste do částek, které již nájemníci nejsou schopni splácet. Možnosti řešení těchto situací jsou pak mnohem omezenější, než v případech, kdy se podaří identifikovat problém včas. Na druhou stranu se i řádným nájemcům může stát, že zapomenou nájem uhradit, ale v následujícím měsíci ho uhradí. Je otázkou, jak lze rozlišit, kam sociální pracovnice mají jít řešit situaci již po prvním nezaplaceném nájmu a kam ne, jelikož jejich kapacity jsou omezené. Obvody, které začínají situaci nájemníka řešit již po prvním dlužném nájmu, pociťují vyšší úspěšnost řešení individuálních případů, než obvody, ve kterých se vznikající problém neošetří již v jeho zárodku. Například odbor sociální péče městského obvodu Ostrava – Jih má při současných personálních kapacitách problém vypořádat všechny klienty a řeší tedy prioritně klienty s nižšími dluhy (cca do 10 000 Kč), u kterých není situace tak tíživá jako u klientů, kteří dluží mnohonásobně více, jejich dluh již splatitelný není a dochází pak k exekucím. Tento přístup je u dalších obvodů, které řeší vysokou zadluženost a tedy (Vítkovice a Moravská Ostrava a Přívoz) obdobný.

V případě městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky se již staly případy, kdy **byla část dluhu na nájemném dlužníkovi odpuštěna za účelem zajištění jeho schopnosti splácet alespoň část dluhu**. Předělo se tak situacím, kdy je dlužník nucen opustit byt, ale dlužnou částku se tím získat obvodu zpět nepodaří. Možností, jak nájemníka zbavit dluhu mnoho není. Běžné bývá nastavení splátkových kalendářů. Řádné plnění splátek je však pouze na nájemnících a není tedy výjimkou, že ani tato varianta dluh nevyřeší a nezbyvá, než vypovědět nájemní smlouvu. Jelikož získání dalšího obecního bytu, byt v jiném městském obvodu, je z důvodu vedení dané osoby jako dlužníka nemožné, jsou tyto osoby či rodiny odkázány k pobytu například na ubytovnách, či v azylových domech. Jedná se řádově o desítky případů ročně v rámci analyzovaných městských obvodů s výjimkou obvodu Radvanice a Bartovice, kde se jedná o jednotky případů. Vypovězením nájemní smlouvy však vznikají dluhy na bytech, které je pro obvod obtížné vymáhat. Variantou, jak byty alespoň částečně oddlužit je vypsání výběrového řízení s podmínkou přistoupení k dluhu, jehož výši budoucí nájemce sám nabídne. Tento model výběrového řízení využívají některé městské obvody, viz kapitola Pravidla přidělování městských bytů. Většinu dlužných částek po neplátcích, kteří jsou již vystěhováni, se však městským obvodům získat zpět nedaří, jelikož nabídky na úhradu dluhu jsou ve výši 20 – 40 % původního dluhu.

Výše popisovanou situaci by mohlo pomoci zintenzivnění sociální práce, navýšení kapacit sociálních odborů a posílení sociálních služeb neziskových organizací. Další možnou variantou, jak vzniku dluhů na nájemném předejít by bylo v případě nájemníků, kteří pobírají doplatek na bydlení, zavedení povinnosti vyplacení tohoto typu sociálních dávek Úřadem práce ČR přímo vlastníkovu bytu, který byt pronajímá. Předělo by se tak případům, kdy osoby pobírající doplatek na bydlení použijí na jiné účely a nejsou pak schopny nájem hradit. V případě městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky bylo této možnosti hojně využíváno, ale právě po přenesení této agendy na úřad práce a podmínky uvedení souhlasu ze strany nájemníka městský obvod možnost nevyužívá. Městský obvod Vítkovice rovněž tuto možnost nevyužívá, a to právě z důvodu nutnosti určení příjemce dávky k tomuto úkonu, což se neděje. Dále je problémem, že doplatek na bydlení nepokrývá celou výši nájemného a služeb. Pro obvod tedy vyvstává otázka problematiky takových neúplných plateb – rozklíčování, popřípadě zda doplatek použít na pokrytí nájmu, či služeb. Obvod Moravská Ostrava a Přívoz této možnosti využívá. Jedná se o desítky případů pobíratelů dávek. Slezská Ostrava rovněž tuto možnost využívá, nicméně minimálně. V současnosti se jedná o pouhé tři nájemníky.

7.8 Výše nájemného v obecních bytech

Obecně je známo, že výše nájemného u bytů v soukromém vlastnictví je mnohem vyšší, než je tomu u bytů svěřených Magistrátem města Ostrava do správy jednotlivým městským obvodům. Rozdíl výše nájemného v některých případech může dosahovat až několikanásobku měsíčního nájemného za m². Podle analýzy údajů realitních kanceláří se výše tržního nájemného u bytů v soukromém vlastnictví pohybuje okolo průměrné hodnoty 140 Kč/m². Se stoupající kvalitou bytu a atraktivitou lokality ceny nájemného dosahují až 190 Kč/m².

Zastoupení počtu bytů v jednotlivých intervalech výše nájemného za m² se v porovnání jednotlivých městských obvodů příliš neliší u obvodů Ostrava – Jih a Poruba, kde je asi ve dvou třetinách ze všech obecních bytů výše nájmu 50,02 Kč/m². Jedná se o byty, u kterých bylo v minulosti sjednáno regulované nájemné, v některých případech se jedná také o byty v domech s pečovatelskou službou. V Moravské Ostravě a Přívozu můžeme nalézt polovinu bytů s nájemným v této výši. Podíl bytů s tímto nájemným je vysoký v Radvanicích a Bartovicích. Tento obvod patří z pohledu výše nájemného mezi nejlevnější, neboť

již nemá v žádných bytech vyšší nájem než je zmíněných 50,02 Kč/m². Tato částka je zároveň nejčastěji zastoupena v rámci nájmu v obecních bytech souhrnně za statutární město Ostrava.

Levné bydlení v obecních bytech je také v obvodech Slezská Ostrava a Vítkovice, kde je v polovině bytů nájemné v rozsahu 45,01 – 50 Kč/m². V Mariánských Horách a Hulvákách lze nalézt v této cenové kategorii téměř 70 % obecních bytů. Významný podíl velmi levných bytů mají k dispozici městské obvody Ostrava – Jih, Mariánské hory a Hulváky, Slezská Ostrava a Vítkovice, kde se pronajímá okolo 20 % bytů v měsíčním nájmu pod 40 Kč/ m². V případě Ostravy – Jih se jedná o tzv. nízkonákladové byty pro seniory, mladé rodiny s dětmi a další skupiny, které splní podmínky přidělení těchto bytů.

Podrobnější statistiky výše nájemného v jednotlivých městských obvodech, které byly analyzovány, jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 7.8.1: Výše nájemného v bytech největších městských obvodů - 2014

	Ostrava - Jih		Poruba		Moravská Ostrava a Přívoz		Mariánské Hory a Hulváky		Slezská Ostrava		Vítkovice		Radvanice a Bartovice		Celkem	
Výše nájmu Kč/m²/měsíc	Počet bytů															
	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]	abs.	rel. [%]
do 40	903	17,6	1	0,1	97	8,0	453	21,1	198	17,9	115	18,1	16	6,0	1783	15,8
40,01 - 45	4	0,1	0	0,0	1	0,1	225	10,5	4	0,4	96	15,1	0	0,0	330	2,9
45,01 - 50	89	1,7	29	3,7	25	2,1	1455	67,8	547	49,5	299	47,1	30	11,2	2474	21,9
50,02	3282	64,1	508	64,1	613	50,5	0	0,0	97	8,8	109	17,2	221	82,8	4830	42,8
50,03 - 55	35	0,7	96	12,1	209	17,2	0	0,0	59	5,3	14	2,2	0	0,0	413	3,7
55,01 - 60	129	2,5	76	9,6	66	5,4	0	0,0	83	7,5	2	0,3	0	0,0	356	3,2
60,01 - 65	163	3,2	1	0,1	66	5,4	0	0,0	44	4,0	0	0,0	0	0,0	274	2,4
65,01 - 70	137	2,7	0	0,0	36	3,0	12	0,6	20	1,8	0	0,0	0	0,0	205	1,8
70,01 - 75	59	1,2	0	0,0	46	3,8	0	0,0	18	1,6	0	0,0	0	0,0	123	1,1
75,01 - 80	109	2,1	0	0,0	20	1,6	0	0,0	25	2,3	0	0,0	0	0,0	154	1,4
nad 80	211	4,1	82	10,3	34	2,8	0	0,0	9	0,8	0	0,0	0	0,0	336	3,0
obsazené byty	5121		793		1213		2145		1104		635		267		11278	
neobsazené byty	148		48		381		16		186		88		0		867	
celkový počet bytů	5269		841		1594		2161		1290		723		267		12145	

Zdroj: Odbor majetkový magistrátu města Ostrava, k 31.12.2014

8. BYDLENÍ ZAJIŠŤOVANÉ NEZISKOVÝMI ORGANIZACEMI A TRŽNÍMI SUBJEKTY

Ve statutárním městě Ostrava došlo z důvodu privatizace z velké části ke snížení bytového fondu v jednotlivých městských obvodech. Bytový fond však není plně obsazený nájemníky. Některé městské obvody na území města pronajímají své byty neziskovým organizacím, které je následně nabízejí klientům (převážně osobám ohroženým soc. vyloučením a zároveň potřebují sociální dohled), kteří řeší problémy spojené s bydlením.

Významným soukromým vlastníkem bytového fondu na území statutárního města Ostrava je RPG byty s.r.o., který také pronajímá byty neziskovým organizacím, které zajišťují sociálně doprovodný program pro problematické skupiny obyvatel, kterým neziskové organizace dále pronajímají byty, které získali do nájmu od městských obvodů nebo RPG byty s.r.o. za přesně určených podmínek. U dalších soukromých vlastníků bytového fondu na území města Ostrava není spolupráce s neziskovými organizacemi rozšířena, i když by tito majitelé měli volné kapacity bytů.

Kromě doprovodného sociálního programu jsou na území statutárního města Ostrava poskytovány sociální služby. V rámci následující podkapitoly jsou představeny soc. služby pro osoby bez přístřeší.

Vytvoření kvalitní sítě sociálních služeb předpokládá spolupráci mezi institucemi státní správy a samosprávy a jednotlivými zařízeními poskytujícími sociální služby.

8.1 Sociální služby pro osoby bez přístřeší na území statutárního města Ostravy

Sociální služby jsou službami zajišťujícími pomoc a podporu lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, a jsou poskytovány za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení. Sociální služby jsou poskytovány jednotlivým občanům nebo jejich rodinám, pokud se ocitnou v nepříznivé sociální situaci a potřebují pomoc při jejím zvládnutí.

Související aktivity⁸ zahrnují nabídku podpůrných činností, které nejsou sociální službou dle zákona, ale síť sociálních služeb vhodně doplňují. Bez těchto aktivit by pomoc a podpora osobám v nepříznivé situaci byla neúplná.

V souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, jsou pro osoby bez přístřeší poskytovány níže uvedené sociální služby:

- azylové domy,
- nízkoprahová denní centra,
- noclehárny,
- domy na půl cesty,
- terénní programy,
- sociální rehabilitace.

⁸ Související aktivity jsou vymezeny ve 4. komunitním plánu sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava na období 2015 – 2018. str. 21

§ 57 Azylové domy - poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- poskytnutí ubytování,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

§ 58 Domy na půl cesty - poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popřípadě pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby, které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- poskytnutí ubytování,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí.

§ 61 Nízkoprahová denní centra – poskytují ambulantní, popřípadě terénní služby pro osoby bez přístřeší. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a obstarávání osobních záležitostí.

§ 63 Noclehárny - poskytují ambulantní služby osobám bez přístřeší, které mají zájem o využití hygienického zařízení a přenocování. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu,
- poskytnutí přenocování.

§ 69 Terénní programy - jsou terénní služby poskytované osobám, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy. Služba je určena pro problémové skupiny osob, uživatele návykových látek nebo omamných psychotropních látek, osoby bez přístřeší, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách a jiné sociálně ohrožené skupiny. Cílem služby je tyto osoby vyhledávat a minimalizovat rizika jejich způsobu života. Služba může být osobám poskytována anonymně. Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

§ 70 - Sociální rehabilitace - je soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem výkonu běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí. Sociální rehabilitace se poskytuje formou terénních a ambulantních služeb, nebo formou pobytových služeb poskytovaných v centrech sociálně rehabilitačních služeb.

Služba je poskytovaná formou terénních nebo ambulantních služeb obsahuje tyto základní činnosti:

- nácvik dovedností pro zvládání péče o vlastní osobu, soběstačnosti a dalších činností vedoucích k sociálnímu začlenění,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Služba poskytovaná formou pobytových služeb v centrech sociálně rehabilitačních služeb obsahuje vedle základních činností ještě další:

- poskytnutí ubytování,
- poskytnutí stravy,
- pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu.

Následující tabulky (Tabulka 8.1.1, Tabulka 8.1.2, Tabulka 8.1.3, Tabulka 8.1.4) uvádí kapacity a kontakty sociálních zařízení pro osoby bez přístřeší na území města Ostravy. Konkrétně se jedná o Azylové domy (celková kapacita 406 osob), Noclehárny (celková kapacita 120 osob), Domov se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší (celková kapacita 76 osob) a Nízkoprahová denní centra (celková kapacita 125 osob).

Tabulka 8.1.1: Azylové domy na území města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
Armáda spásy v ČR	CSS - azylový dům pro muže	U Nových válcoven 1571/9, 70900 Ostrava-Mariánské Hory	62	Ing. Hendrik van Hattem, vedoucí střediska tel: 773 770 100 cssostrava@armadaspasy.cz
Armáda spásy v ČR	CSS pro ženy a matky s dětmi - azylový dům	Gen. Píky 2980/25, 70200 Ostrava	62	Bc. Jiří Vonsík, vedoucí střediska tel: 737 215 411 jiri_vonsik@czh.salvationarmy.org
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Domov pro matky s dětmi	Budečská 1373/3, 70200 Ostrava	22	Lydie Važíková tel: 599 455 101 dmd@css-ostrava.cz
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Azylový dům pro muže Palackého	Palackého 980/61, 70100 Ostrava	21	Michaela Bekárková, DiS. tel: 599 455 161 adm@css-ostrava.cz
Diakonie ČCE - středisko v Ostravě	Azylový dům Debora pro ženy a matky a dětmi	Karpatská 1091/40, 70030 Ostrava-Zábřeh	15	Bc. Anita Bočková tel: 596 787 437 bockova.ostrava@diakonie.cz
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Zdislavy - azylový dům pro matky s dětmi	Kapitolní 1475/14, 70030 Ostrava-Zábřeh	24	Mgr. Dagmar Dančevská tel: 599 527 494 cho.zdislava@charita.cz
Centrum sociálních služeb Poruba, p.o.	Azylové zařízení	Vřesinská 2230/5, 70800 Ostrava-Poruba	25	Bc. Eva Bocviňoková tel: 596 911 611 cssporuba@cssporuba.cz
Centrum sociálních služeb Poruba, p.o.	Domov pro matky s dětmi	Dělnická 386/30, 70800 Ostrava-Poruba	35	Bc. Marcela Stuchlíková, DiS. tel: 596 916 028 cssporuba@cssporuba.cz
ÚMOb Slezská Ostrava	Azylový dům pro rodiny s dětmi	Na Liščině 338/2, 71100 Ostrava-Hrušov	52	Mgr. Kateřina Krenželoková tel: 725 876 755

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
				kkrenzelokova@slezska.cz
Občanské sdružení Nová šance	Azylový dům Nová šance, z.s.	Podsedliště 73, 71100 Ostrava-Koblov	20	Petr Novák tel: 596 239 418 nova.sance@koblov.cz
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Františka - azylový dům	Sirotčí 683/41, 70300 Ostrava-Vítkovice	42	Jiří Linart tel: 599 527 496 cho.frantisek@charita.cz
Služby Dobrého Pastýře	Dům sv. Eufrasie	Markvartovická 20/22, 74714 Ludgeřovice	26	Alena Starobová, DiS. tel: 595 052 494 ksdp@seznam.cz
Celkem			406	

Zdroj: MMO, k 31. 10. 2015

Tabulka 8.1.2: Noclehárny na území města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
Armáda spásy v ČR	CSS - noclehárna pro muže	U Nových válcoven 1571/9, 70900 Ostrava-Mariánské Hory	80	Ing. Hendrik van Hattem, vedoucí střediska tel: 773 770 101 nocleharna.cssostrava@armadaspasy.cz
Armáda spásy v ČR	CSS pro ženy a matky s dětmi - noclehárna	Gen. Píky 2980/25, 70200 Ostrava	14	Bc. Jiří Vonšík, vedoucí střediska tel: 737 215 411 jiri_vonsik@czh.salvationarmy.org
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Františka - noclehárna	Sirotčí 683/41, 70300 Ostrava-Vítkovice	26	Václav Jícha tel: 599 527 496 cho.frantisek@charita.cz
Celkem			120	

Zdroj: MMO, k 31. 10. 2015

Tabulka 8.1.3: Domy se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší na území města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
Armáda spásy v ČR	Armáda spásy, Domov Přístav	Holvekova 612/38, 71800 Ostrava-Kunčičky	47	Mgr. Daniel Cieslar tel: 596 237 151 pristav@armadaspasy.cz
Armáda spásy v ČR	Armáda spásy, Domov Přístav II.	Zukalova 1401/3, 70300 Ostrava	29	Mgr. Jan Vincenc tel: 773 770 267 jan_vincenc@armadaspasy.cz
Celkem			76	

Zdroj: MMO, k 31. 10. 2015

Tabulka 8.1.4: Nízkoprahová denní centra na území města Ostravy

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Benedikta Labre -	Lidická 773/54, 70300 Ostrava-Vítkovice	65	Mgr. Ivo Křížka tel: 599 526 909

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Kapacita	Kontakt
	nízkoprahové denní centrum			cho.benedikt.ndc@charita.cz
Armáda spásy v ČR	Armáda spásy - nízkoprahové denní centrum s terénní prací	U Nových válcoven 1571/9, 709 00 Ostrava-Mariánské Hory	60	Ing. Hendrik van Hattem, vedoucí střediska tel: 773 770 109 ndc.cssostrava@armadaspasy.cz
Celkem			125	

Zdroj: MMO, k 31. 10. 2015

Zajištění zimního programu

Práce zaměřená na pomoc osobám bez přístřeší je zajišťována na území města Ostravy již několikátým rokem více subjekty poskytujícími sociální služby této cílové skupině. Díky spolupráci poskytovatelů služeb (Armády spásy, Charity Ostrava) a Odboru sociálních věcí, školství, sportu a volnočasových aktivit Magistrátu města Ostravy je dlouhodobě vytvářena koncepce, která zahrnuje nabízenou péči pro lidi bez domova, jak v nízkoprahových centrech (noclehárny, nízkoprahová denní centra, terénní práce), tak v dalších službách (azylové domy, následné služby, tréninkové byty). I přes tyto aktivity se stává určitým krizovým obdobím zima, obzvláště pokud výrazněji klesají teploty. V zimním období mnohé z osob bez přístřeší přicházejí do nízkoprahových zařízení, ale mnoho jich zůstává z nejrůznějších důvodů mimo tyto služby. Zimní program řeší krizové situace, ve kterých se ocitají osoby bez domova v průběhu zimních měsíců a má za cíl minimalizovat zdravotní i existenční rizika těchto osob, chce nabídnout možnost krizového přenocování v teple, anonymně a zdarma.

Zimní program má několik závazných podmínek pro jeho spuštění a následnou realizaci:

- zimní program začne fungovat v případě, že teploty budou 0 °C a nižší,
- nejprve bude vždy docházet k využití naplnění kapacity, která je celoroční, a v případě další potřeby budou kapacity rozšířeny,
- zúčastněné strany jsou připraveny operativně řešit vzniklé situace a zimní program realizovat i v následujícím období,
- maximální stav celoročních a rozšířených kapacit nebude měněn.

V průběhu zimního období je prováděna sociálními kurátory z Magistrátu města Ostravy a úřadů městských obvodů depistážní činnost. Vyhledávání osob bez přístřeší se realizuje v předem vytipovaných lokalitách na území městských obvodů Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava, Ostrava – Jih, Poruba, Radvanice a Bartovice. Sociální pracovníci poskytují bezdomovcům sociální poradenství a předávají jim informační letáky obsahující kontakty na zařízení poskytující sociální služby. V průběhu zimního období 2014/2015 byly provedeny 3 celodenní výjezdy, při kterých bylo kontaktováno 43 osob.

Tabulka 8.1.5: Plánované rozšíření kapacity v rámci zimního programu v roce 2015/2016 ve městě Ostrava

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Židle	Lůžka	Kontakt
Armáda spásy v ČR	CSS - noclehárna pro muže	U Nových válcoven 1571/9, 70900 Ostrava-Mariánské Hory	60		Ing. Hendrik van Hattem, vedoucí střediska tel: 596 620 650 cssostrava@armadaspasy.cz
Armáda spásy v ČR	CSS pro ženy a matky s dětmi - noclehárna	Gen. Píky 2980/25, 70200 Ostrava	30		Bc. Jiří Vonšík, vedoucí střediska tel: 737 215 411 jiiri_vonsik@czech.salvationarmy.org

Poskytovatel	Projekt	Adresa služby	Židle	Lůžka	Kontakt
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Františka - noclehárna	Sirotčí 683/41, 70300 Ostrava-Vítkovice		4	Václav Jícha tel: 599 527 496 cho.frantisek@charita.cz
Charita Ostrava	Charitní dům sv. Benedikta Labre - zimní provoz	Lidická 773/54, 70300 Ostrava-Vítkovice	30	50	Mgr. Ivo Křížka tel: 599 526 909 cho.benedikt.ndc@charita.cz
Celkem			120	54	

Zdroj: MMO, k 31. 10. 2015

8.2 Neziskové organizace zajišťující byty, bydlení s doprovodným sociálním programem

Na území města Ostravy působí několik neziskových nebo příspěvkových organizací, které zprostředkovávají bydlení s doprovodným sociálním programem. Ve většině případů je systém nastaven tak, že nezisková organizace si pronajme byt od některého z vlastníků bytového fondu a následně ho podnají má klientovi (jednotlivci) či rodině, kde provádí současně i doprovodný sociální program. Osoby, které využívají tento typ bydlení, mají problémy udržet si vlastní dlouhodobé bydlení, jelikož musí řešit náročné životní situace (např. nezaměstnanost, dluhy na nájemném a energiích, exekuce atd.). Tento systém zprostředkování bydlení realizuje na území statutárního města Ostrava 14 neziskových organizací a 1 příspěvková organizace. K dispozici má celkem 293 bytů, ve kterých je ubytováno 833 osob. Tabulka s jednotlivými počty bytů a osob je uvedena v Příloze č. 9 tohoto dokumentu. Jednotlivé počty bytů a osob jsou aktuální k datu 30. 4. 2015.

Neziskové organizace mají pronajaté byty nejčastěji od města (jednotlivých městských obvodů a magistrátu) a společnosti RPG byty s.r.o. Od městských obvodů je to celkem 105 bytů z toho má nejvíce Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz.

Dalším významným vlastníkem spolupracujícím s neziskovými organizacemi jsou RPG byty, které zprostředkovávají možnost nabízet byty přes neziskové organizace. Soukromí vlastníci se v této oblasti angažují jen velice okrajově. Přesný počet jednotlivých vlastníků bytového fondu je uveden v Tabulce 8.2.1. Jednotlivé statistické údaje v dané tabulce jsou aktuální k datu 30. 9. 2015. Informace byly aktualizovány dle poskytnutých dat od neziskových organizací.

Tabulka 8.2.1: Počet bytů využívaných jednotlivými neziskovými organizacemi dle vlastníka

Organizace	Počet bytů u jednotlivých vlastníků bytového fondu									
	RPG byty	ÚMOB Slezská Ostrava	ÚMOB Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB Ostrava - Jih	ÚMOB Vítkovice	ÚMOB Radvanice a Bartovice	SMO	Soukromý vlastník	NNO jako přímí vlastníci bytů	Celkem
Vzájemné soužití, o.p.s.	5									5
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením, příspěvková organizace		17					15	1		33
MENS SANA, o.p.s.			6	10						16
Armáda spásy	32		31							63
Charita Ostrava			6					6	6	18
Asociace Trigon			6							6
CENTROM	109				10	16			9	144
Centrum sociálních služeb	2						57			59
Slezská diakonie								5	1	6
Společně - JEKHEANE, o.s.			3							3
Diecézní charita ostravsko - opavská	13									13
Charita sv. Alexandra									2	2
Služby Dobrého Pastýře									3	3
PRAPOS	1									1
Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje	1									1
Celkem	163*	17	52	10	10	16	72	12	21	373

Zdroj: MMO k 30. 4. 2015, doplněno z vlastního průzkumu u NNO na území města Ostravy k 30. 9. 2015.

*Pozn. V rámci interpretace informací ohledně počtu bytů využívaných jednotlivými neziskovými organizacemi bylo čerpáno z výše uvedené tabulky, která byla poskytnuta z Magistrátu města Ostravy. Data jsou aktuální k 30. 4. 2015. Dle těchto poskytnutých dat je počet bytů RPG byty s.r.o. celkem 163. V kapitole 8.3 Soukromí majitelé bytového fondu ve statutárním městě Ostrava je uvedena tabulka č. 8.3.2, která uvádí počet 214 bytů u této společnosti. Tento nesoulad je způsobený nezapočítáním 3 organizací do výše uvedené tabulky. (Evangelizační centrum M.I.S.E, Stabilita a Spolek Šumbarák). Rozdíl je v 51 bytech.

Vzájemné soužití, o.p.s.

Prostřednictvím terénních programů pomáhá nezisková organizace lidem, kteří žijí nebo se sdružují v sociálně vyloučených lokalitách Slezské Ostravy, a to na Hrušově, na Liščině či na Zárubku. Sociálními pracovníky jsou u obyvatel řešeny problémy v oblasti bydlení, dluhů, exekucí a dalších potřebných oblastí.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení

Ve městě Ostrava je 5 bytů, z toho jsou čtyři ve Slezské Ostravě a jeden v Michálkovicích. Velikostní struktura bytů je 2+1 (čtyři byty) a 1+1 (jeden byt) a nejsou bezbariérové. Ve všech případech je vlastníkem společnost RPG, s.r.o. U všech bytů jsou kapacity plně obsazeny.

Pravidla přidělování bytů/bydlení

Aby lidé získali možnost ubytovat se v tomto typu bydlení, nesmí mít dluhy na nájemném u společnosti RPG na nájemném, na energiích a ani u jiné neziskové organizace. V současné době má organizace 6 zájemců o byty v lokalitě v Ostravě. Organizace má mimo město Ostravu ještě v pronájmu dva bytové domy v Horní Suché (25 bytů 1+1). V současné době mají 1 byt volný. Dále má jeden byt v Petřvaldu u Karviné a jeden byt v Karviné. Není plánováno navyšování kapacit či jiných služeb zaměřených na oblast bydlení.

Čtyřlístek – centrum pro osoby se zdravotním postižením, příspěvková organizace

Příspěvková organizace čtyřlístek poskytuje sociální služby lidem ve věku od sedmi let se zdravotním postižením mentálním i kombinovaným, vycházející z jejich individuálních potřeb, a to jak ve formě pobytových, tak ambulantních nebo terénních služeb. U této cílové skupiny provozuje dvě sociální služby zaměřené na problematiku bydlení. Jedná se o služby Chráněné bydlení a Podpora samostatného bydlení.

A) Chráněné bydlení

V současné době má organizace Čtyřlístek 3 služby chráněného bydlení. Poskytuje služby ve dvou rodinných domcích a jedné rodinné vile s přilehlými zahradami v klidných čtvrtích v Thomayerově ulici v Ostravě-Vítkovicích, v Bronzové ulici v Ostravě-Slezské Ostravě a na ulici Martinovská v Ostravě – Martinově. Služby jsou poskytovány celoročně, nepřetržitě.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

- 1) Chráněné bydlení v Thomayerově ulici v Ostravě-Vítkovicích** je pro 9 klientů a je bezbariérové, přičemž imobilní klienti zde mají k dispozici výtah. Jednotlivé byty se základním vybavením v této budově jsou jednolůžkové s vlastním hygienickým zařízením. Kuchyně, obývací pokoje, zahrady a další prostory využívají klienti společně. Celý objekt je nově zrekonstruovaný. Chráněná bydlení jsou dostupná autem nebo prostředky městské hromadné dopravy.
- 2) Chráněné bydlení v Bronzové ulici** je určeno 8 klientům, kteří zde žijí v jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích. V každém patře je samostatná koupelna a WC. Tato budova není bezbariérová. Kuchyně, obývací pokoje, zahrady a další prostory využívají klienti společně. Chráněná

bydlení jsou dostupná autem nebo prostředky městské hromadné dopravy. Celý objekt je nově zrekonstruovaný.

3) Chráněné bydlení Martinovská je situováno do nově rekonstruované rodinné vily s přílehlou zahradou v Ostravě-Martinově. Tuto službu může využívat 6 klientů. Jednotlivé pokoje jsou jednolůžkové, klienti společně užívají kuchyň, obývací pokoj a další prostory, k dispozici mají dvě společná WC a dvě koupelny (jedna s vanou a jedna se sprchovým koutem). Budova není bezbariérová. Chráněné bydlení Martinovská je dobře dostupné autem nebo autobusem městské hromadné dopravy.

Posláním Chráněného bydlení Čtyřlístek a Chráněného bydlení Martinovská je individuální podpora lidí s mentálním postižením při získání nebo udržení schopností a dovedností, které jim pomáhají začlenit se do života v běžné společnosti. Služba je určena dospělým lidem s lehkým a středně těžkým mentálním postižením. Nemůže však být poskytnuta lidem, kteří:

- Potřebují stálý dohled.
- Jsou závislí na pomoci druhé osoby v péči o vlastní osobu.
- Nemohou být klienty pobytové služby podle § 36 Vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.

Pravidla přidělování bytů/bydlení

Bydlení se přiděluje na základě podané žádosti a osobního jednání se zájemcem o službu. Zájemce musí splňovat cílovou skupinu. Pokud tuto podmínku splňuje, je jeho žádost zaevidována do Evidence žadatelů (pořadník) a v případě uvolnění kapacity je zájemce osloven. V současné době má služba v Evidenci žadatelů 20 žádostí o službu. Sankce za nedodržení pravidel se řídí Vnitřním řádem Chráněného bydlení.

Od ledna 2016 se bude otevírat další služba chráněného bydlení pro 6 uživatelů.

B) Podpora samostatného bydlení

Podpora samostatného bydlení v Ostravě – Muglinově je jednou z terénních služeb sociální péče, která napomáhá zabránit sociálnímu vyloučení. Jejím cílem je umožnit lidem s mentálním postižením žít běžným způsobem života a zvládat samostatný život a zůstat v běžném prostředí dle svých možností co nejdéle.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Aktuálně má služba 21 klientů, přičemž poskytnutí požadované sociální služby se odvíjí od aktuálních personálních možností poskytovatele. Okamžitá kapacita činí 2 uživatele. Služba je poskytována podle individuálně určených potřeb a dohody s uživatelem v jeho domácnosti, popř. i na území města Ostravy. Sociální služba je poskytována v 17 městských bytech a v 1 bytě v soukromém vlastnictví. Z celkového počtu 18 bytů je 9 dvoupokojových a 9 jednopokojových, všechny s vlastním kuchyňským koutem.

Klienti mají k dispozici základní vybavení bytu (nábytek, kuchyňská linka apod.). Ve spolupráci s vlastníky, jsou dle potřeby realizovány rekonstrukce elektrických rozvodů, kuchyňských linek apod. Všechny byty jsou obsazené. Z 9 dvoupokojových bytů jsou 3 obývány dvěma spolubydlícími. U všech 18 bytů je nájemní smlouva sjednána přímo s uživateli. V případě, že by uživatel službu přestal využívat, zůstal by dál bydlet ve svém bytě.

Jednotlivé byty nejsou bezbariérové, jelikož uživatelé tuto úpravu bytů nepotřebují. Pouze u jednoho bytu je podána žádost o rekonstrukci vany na sprchový kout z důvodu vyššího věku uživatele.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

V případě zájmu o poskytování sociální služby se zájemce může obrátit na vedoucí služby, která si s ním vždy sjedná osobní schůzku zpravidla v kanceláři služby na ulici Hladnovská 757/119a, popř. v jeho domácnosti. Osobní schůzky se účastní vždy budoucí uživatel a dále jeho opatrovník (pokud jej má), popř. jiná blízká osoba. O průběhu osobního jednání je proveden písemný zápis. Vedoucí služby se zájemcem projednává jeho požadavky, očekávání a osobní cíle. Zjišťuje, jak má vypadat poskytovaná podpora a v jakých oblastech. Zájemce je seznámen s podmínkami služby a vnitřními pravidly, personálním zajištěním, způsobem poskytování. V případě, že nabízená služba odpovídá požadavkům zájemce a je volná kapacita, uzavírá se smlouva. Přednostně se poskytuje služba zájemci, který je stávajícím uživatelem jiné služby poskytované organizací Čtyřlístek.

V současné době jsou 3 zájemci o službu. Ve většině případů zájemce žádá o tuto službu, když se chce odstěhovat od rodiny, nebo z chráněného bydlení a začít žít samostatně. Tudíž potřebuje pomoc i s hledáním bytu.

V případě, že zájemce o službu nemá jinou možnost jak získat byt, spolupracuje sociální služba s Úřadem městského obvodu Slezská Ostrava, který je pronajímatelem 17 bytů této služby. Po nastěhování je uživateli pomáháno se vším, co se týká bydlení, tak, aby o byt nepřišel (např. placení pravidelných úhrad, dodržování pořádku v bytě, dodržování domovního řádu apod.).

V rámci poskytování sociálních služeb v příspěvkové organizaci Čtyřlístek probíhá proces transformace sociálních služeb⁹. Dle zkušeností sociálních pracovníků je patrné, že uživatelé z chráněného bydlení se chtějí posunout do samostatného bydlení. K tomu však je zapotřebí byt s přiměřeně nízkým nájemem, aby pro ně bylo samostatné bydlení finančně zvládnutelné. Tato cílová skupina je lehce zneužitelná v rámci svého okolí, proto by bylo vhodné, kdyby se nacházeli v klidnějších lokalitách s dobrou dostupností služeb a MHD.

MENS SANA, o.p.s.

Služba Podpora samostatného bydlení je určena především osobám s psychotickým onemocněním ve věku od 18 let – do 80let žijícím na území Ostravy a v blízkém okolí. Posláním služby je poskytování podpory osobám s duševním onemocněním, které v důsledku svého onemocnění nezvládají samostatné bydlení, za účelem posílení jejich oslabených schopností, dovedností a zdrojů nezbytných k tomu, aby mohli samostatně bydlet a zvládat běžný život.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

V současné době má organizace celkem 16 bytů, ve kterých je ubytováno 23 osob.

⁹ Transformace – jedná se o takovou změnu v poskytování sociálních služeb, jejímž výsledkem je poskytování služeb v přirozeném prostředí nebo alespoň přiblížení života uživatelů pobytových zařízení v maximální možné míře životu v přirozeném prostředí. Transformační záměry organizace vycházejí z „Konceptu transformace sociálních služeb zajišťovaných příspěvkovými organizacemi“, schválené usnesením rady Statutárního města Ostrava dne 26. 4. 2011.

Tato služba není poskytována osobám, které jsou:

- závislé (kromě fáze prokazatelné abstinence min. půl roku)
- s jiným zdravotním postižením (těžké smyslové, těžké tělesné, střední a těžké mentální postižení)
- které by využíváním služby chtěly vyřešit pouze to, že nemají kde bydlet
- s ochrannou léčbou (sexuologickou, protialkoholní, toxikomanickou)

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Cílové skupiny osob, které využívají službu podporovaného samostatného bydlení, musí mít před nástupem zajištěné potřebné dokumenty, které dokládají umožnění nástupu do samostatné formy bydlení. Jedná se o doporučení od obvodního lékaře, od psychiatra a psychologa.

Uživatel si může vybavit tréninkový byt dle vlastního vkusu, má možnost si přivést vlastní nábytek, vyzdobit jej a vše si ustavit a upravit dle vlastních představ. V tréninkových bytech může chovat drobné domácí zvíře za podmínky, že je schopen se o zvíře postarat. Taktéž může provádět v tréninkovém bytě drobné úpravy a opravy. Pokud se uživatel rozhodne ukončit službu, může takto učinit okamžitě bez uvedení důvodu.

Armáda spásy

Organizace zajišťuje pomoc osobám bez přístřeší a ohrožení ztrátou bydlení nebo jiným druhem sociálního vyloučení, a to formou poradenství a terénní službou v bytech.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Zpočátku byl Armádě spásy svěřen do nájemního vztahu menší počet bytů, v současné době se jedná o 63 bytů. Vlastníky jednotlivých bytů je Úřad městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz a RPG Byty, s.r.o. Armáda spásy je nájemcem bytů a byty dále podnájímá potřebným osobám. V praxi to znamená, že nájem městskému obvodu a RPG bytům platí Armáda spásy a vybírá jej ve stejné výši od podnájemníků.

Velikostní struktura bytů je 3+1 (9 bytů celkem); 2+1 (31 bytů celkem); 1+1 (21 bytů celkem); 0+1 (1 byt celkem); 0+2 (1 byt celkem). Byty jsou pronajímány v dobrém stavu, případně při předávání se řeší dodatečné opravy či dovybavení. Upravitelnost bytů je možná po dohodě s majitelem, ale cílová skupina tohoto typu bydlení nejsou handicapovaní, tudíž to není ani předmětem zájmu organizace.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

- bezdlužnost u vlastníků nemovitosti
- bezdlužnost u dodavatele energií, resp. možnost připojit se k plynu a elektřině

V současné době jsou všechny byty plně obsazeny (40 mužů, 55 žen a 103 dětí). V pořadníku je 260 osob čekajících na poskytnutí této služby. Armáda spásy ze žadatelů vybírá osoby vhodné k umístění do tréninkového bydlení dle vlastních kritérií.

Po 2 letech řádného chování a placení nájmu a energií může osoba dostat doporučení, na základě kterého po rozhodnutí Rady městského obvodu či RPG bytů dostane nájemní smlouvu přímo s daným vlastníkem bytů. Z podnájemního vztahu u neziskové organizace se stanou nájemníky u vlastníka

nemovitosti. Pokud podnájemník nedodržuje stanovená pravidla, jsou mu uděleny dvě výzvy a následná výpověď smlouvy či neprodloužení smlouvy.

Armáda spásy neustále přibírá nové byty a plánuje zřízení poboček v dalších městských částech města Ostravy i v jiných městech České republiky. V rámci prevence ztráty bydlení poskytuje organizace komplexní poradenskou činnost, případně možnost navázání uživatelů na jiné služby. Zajišťovaná agenda je velice náročná a pro další aktivity již není prostor.

I když procento úspěšně podpořených osob je vyšší než procento osob, kterým byl předán byt do nájemního vztahu, osoby získaly dovednosti a znalosti, které jim pomohou v dalším životě a udržení si dosavadního životního standardu.

Charita Ostrava

Tato organizace provozuje středisko sv. Lucie - startovací byty, které nabízí možnost samostatného bydlení a prostřednictvím sociální rehabilitace (návleků dovedností) pomáhá k začleňování osob do společnosti. Služba je určena pro muže a matky s dětmi a je poskytována v 18 bytech ve vybraných lokalitách v Ostravě-Vítkovicích, v Ostravě-Radvanicích a v Moravské Ostravě.

Charita Ostrava poskytuje v rámci služeb sociální prevence tzv. **čtyřstupňový** (prostupný) systém sociálních služeb, který vede k maximální podpoře uživatele k začlenění zpět do společnosti (1. nízkoprahové denní centrum pro osoby bez přístřeší; 2. noclehárna; 3. azylové domy; 4. služba „Charitní středisko sv. Lucie – startovací byty“).

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

V lokalitě **Ostrava – Radvanice** je sociální služba poskytována v 6-ti garsonkách. Rozměry bytů se pohybují od 16,50 m² do 20 m². V lokalitě **Ostrava-Vítkovice** je pro poskytování sociální služby k dispozici 7 startovacích bytů, jejichž rozměry se pohybují kolem 36 m². A v lokalitě **Moravská Ostrava a Přívoz** se jedná o startovací byty s dispozicí 1+1 nebo 2+1. V těchto bytech se rozloha pohybuje v rozmezí od 37m² do 82m².

Celkový stav bytů odpovídá jejich celkovému stáří a využívání daných prostor. Kapacita všech bytů je soustavně plně pokryta. V pořadníku zájemců je k 30. 9. 2015 evidováno celkem 37 zájemců.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Cílovou skupinou osob sociální rehabilitace jsou uživatelé služeb azylových domů, krizové pomoci, osoby doporučené sociálními pracovníky sociálních odborů úřadů městských obvodů statutárního města Ostrava, popř. doporučené jinými organizacemi, kteří se nacházejí v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení a splňují tato kritéria: jsou starší 18 let, pobírají legální příjem, mají základní fyzické i psychické předpoklady k zvládnutí samostatného života, aktivně přistupují k řešení své nepříznivé sociální situace.

V březnu 2015 došlo k rozšíření sociální služby sociální rehabilitace o tréninkové prostory pro sociálně aktivizační činnosti. Tato služba nabízí uživatelům aktivizační a vzdělávací činnosti, jako jsou návlek vaření, ruční práce, výtvarná činnost, semináře zaměřené na péči o dítě, obsluhu PC, vstup na trh práce atd. Tréninkové prostory se nacházejí na adrese: Kořenského 1323/17 v Ostravě – Vítkovicích.

Jelikož je o poskytování sociální služby sociální rehabilitace velký zájem, je plánováno v roce 2015 a letech následujících navýšit kapacitu bytů.

Asociace Trigon

Služba chráněného bydlení Asociace TRIGON je poskytována především lidem s psychiatrickou diagnózou, lehkým mentálním postižením nebo jiným zdravotním postižením. Jedná se o osoby se základním vzděláním a nízkou úrovní finančních prostředků. Místa poskytování služby jsou v bytech nacházející se v městské části Moravská Ostrava a Přívoz.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Kapacita poskytované sociální služby je 12 uživatelů. Kapacita je stanovena pro stávajících 6 bytových jednotek za předpokladu, že bude každá bytová jednotka obsazena dvěma uživateli. V současné době jsou bytové jednotky využívány 7 nájemníky. Stav naplnění kapacity bude u této služby za předpokladu, že bude možné soužítí dvou uživatelů v rámci jednoho bytu. Velikostní struktura bytů je 2+1 se samostatným sociálním zařízením (WC a koupelna).

V bytech je zajištěno základní vybavení (umyvadlo, kuchyňská linka apod.). Problémem je vybavení jednotlivých bytů, které nejsou v uživatelsky přijatelném stavu (pořízení nového nábytku, vybavení kuchyně, koupelny apod.). V současné době nejsou k dispozici finanční prostředky na jakoukoliv možnost upravitelnosti bytů, např. bezbariérové úpravy.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

V případě, že má člověk zájem využívat službu chráněného bydlení a patří mezi cílovou skupinu, musí splnit několik podmínek. Musí vyplnit žádost o zařazení do sociální služby chráněného bydlení Asociace TRIGON. Součástí této žádosti je vyjádření ošetřujícího lékaře o vhodnosti přijetí žadatele do chráněného bydlení. Dále vyplňuje zájemce osobní dotazník se základními informacemi o své osobě. Vyplněné dokumenty musí být doručeny do sídla organizace a ve lhůtě 30 dnů od přijetí žádosti, jsou uchazeči vyrozuměni, zda jsou zařazeni do evidence žadatelů o službu nebo došlo k zamítnutí s uvedeným důvodem této skutečnosti. V současné době má Asociace TRIGON 45 žadatelů do služby chráněného bydlení a plánuje navýšení kapacit bytů či další rozvoj služeb zaměřených na oblast bydlení.

Asociace TRIGON o.p.s. zakládá svou činnost na komplexnosti služeb, které se zaměřují na prevenci sociálního vyloučení, zaměstnávání, vzdělávání a další aktivity, které přímo i nepřímo reagují na prevenci ztráty bydlení nebo znovuzískání bydlení a sociální začlenění osob se zdravotním znevýhodněním. Např. realizuje registrovanou sociální službu Sociální rehabilitace.

CENTROM

Tato organizace si klade za cíl pracovat s klientem na jeho samostatnosti. Ze začátku je spolupráce o tom, že jedinci službu potřebují využívat, ale postupem času to vede k samostatnosti uživatelů a na konci již službu nepotřebují. Jedinec si je následně schopen zařídit všechny záležitosti sám.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Organizace má k dispozici byty, jejichž vlastníkem je statutární město Ostrava nebo společnost RPG byty, s.r.o. Tyto subjekty byty pronajímají neziskové organizaci a obyvatelé bytů mají pak status podnájemníka.

Celkem má organizace k dispozici 144 bytů, které poskytuje na území statutárního města Ostrava. Vlastníci jednotlivých bytů jsou městské obvody Ostrava Vítkovice, Radvanice a Bartovice, společnost RPG Byty, s.r.o. a u 9 bytů je vlastníkem nezisková organizace CENTROM. Z celkového počtu bytů má organizace nejvíce u společnosti RPG byty, s.r.o., jedná se o 109 bytů (podrobnější informace viz kapitola Soukromí majitelé bytového fondu ve statutárním městě Ostrava). Podnájemníkům bytů nevzniká žádná povinnost týkající se nutnosti využívání sociálních služeb. Služby jsou podnájemníkům nabídnuty, záleží však zcela na nich, zda se jich rozhodnou využívat.

Velikost nájemného je rozdílná dle lokalit. V tzv. sociálně vyloučené lokalitě se nájemné pohybuje okolo 3500 Kč. Ale v jiných lokalitách je nájemné kolem 8000 – 9000 Kč. Ceny se pohybují podle toho, v jaké lokalitě se byt nachází a jak je velký rozlohou.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Pokud má jedinec zájem o bydlení, musí osobně navštívit pobočku v Ostravě – Vítkovicích nebo v Ostravě Radvanicích (podle toho, ve kterém z těchto městských obvodů má trvalé bydliště, jelikož o byt v těchto lokalitách může žádat osoba, která tam má trvalé bydliště). Zde vypíše pracovník žádost a poznamená si kontakty na zájemce. Dále musí Zájemce předložit potvrzení o bezdlužnosti na energiích (u ČEZ nebo RWE). V případě, že všechny dokumenty donese a jsou v pořádku, odesílá se žádost na RPG byty. Tam se ještě zjišťuje, jestli zájemce nemá dluhy na RPG bytech a může tam bydlet.

O byt může zažádat osoba, která musí splňovat určité podmínky:

- Je členem rodiny s dětmi (není podmínkou, ale rodiny s dětmi jsou upřednostněny).
- Má trvalé bydliště v Ostravě – Vítkovicích nebo v Ostravě – Radvanicích.
- Je bezdlužná vůči městskému obvodu, ve kterém o bydlení žádá.

Organizace CENTROM má nejvíce bytů od společnosti RPG byty s.r.o. a následně od městských obvodů statutárního města Ostrava. V případě, že organizace ví o klientovi, který by mohl využít tento typ bydlení, kontaktují se nejčastěji tyto subjekty vlastníků bytového fondu. Pokud je vše vyřízeno, zajišťuje se bydlení. Prioritou ovšem je vybírat volné byty ve stávajících, již získaných bytech.

Podnájemní smlouva se uzavírá na dobu určitou a v případě, že uživatel dodržuje určitá pravidla, je mu prodloužována. Výše nájemného tedy není oproti okolním domům a bytům nijak snížena. Pravidelné platby nájemného jsou základním předpokladem pro prodloužení podnájemní smlouvy na dobu určitou.

Všechny žádosti, které organizace obdrží, jsou zaevidovány, nejde však o pořadník. V případě uvolnění bytu nejsou osoby oslovovány v pořadí, ve kterém svůj zájem o získání bytu projevily. Upřednostněny jsou osoby, jejichž potřeba získání bytu je v danou chvíli akutnější.

V současné době dochází již k tomu, že městské obvody nebo RPG nabízejí byty neziskové organizaci sami. V měsíci září 2015 získala organizace CENTROM 14 nových bytů od RPG, což ovšem není běžný počet bytů, které by vlastníci nabízeli. Během roku má organizace možnost získat průměrně 4 – 5 bytů měsíčně. Lze předpokládat, že do konce roku 2015 vzroste počet bytů organizace o 20 - 30.

V rámci sankcí je stanoveno, že po 3 měsících, když klient neplatí nájem, je s ním rozvázána smlouva o podnájmu. Ale v rámci dané sociální služby je hranice 3 měsíců často prodloužována a klienti tak mají šanci si bydlení udržet.

Centrum sociální služeb Ostrava, o.p.s.

Cílovou skupinou Sociálního bydlení jsou rodiny s dětmi v obtížné životní situaci, převážně ze sociálně vyloučených lokalit na Ostravsku, které nenachází ubytování v komerčních podnájmech nebo městských bytech.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Sociální bydlení je provozováno v devíti patrové budově, kde se nachází 43 samostatných bytových jednotek s koupelnou a WC. Z toho je 5 bytových jednotek o velikosti 2+1 a 38 bytových jednotek o velikosti 1+1. Velikost bytů je od 23,2 m² do 49,9 m². Budova není bezbariérová a není zateplená. Je zde nutná rekonstrukce výtahu a více než poloviny bytů.

Obsazenost bytů se v průběhu celého roku mění. V roce 2014 byla obsazenost 95 %, která odpovídá i současnému stavu obsazenosti k říjnu 2015. V roce 2014 bylo v tomto typu bydlení 141 žadatelů a do září 2015 to bylo 81 žadatelů.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Žadatel o bydlení si musí vyplnit žádost, která je zařazena do pořadníku. Pořadí žadatelů je sestaveno dle data podání žádosti. Důležitým kritériem je to, zda má daná osoba finanční prostředky na zaplacení kaucí. Jelikož v tomto bytovém fondu bydlí v převážné většině rodiny s dětmi, je zde snaha organizace začlenit i jinou cílovou skupinu. Např. jednotlivce, seniory nebo bezdětné páry. Jde jim o to, aby skupina obyvatel měla charakter klasického bytového domu a tím by se i situace v okolí více zklidnila.

Zájemcům jsou vysvětlena pravidla, která v bytovém domě fungují a následně jsou posláni za sociálními pracovníky na OSPOD. Je to z toho důvodu, aby pracovníce věděla, kam jim jejich rodina migruje. V budoucnu, při rozhodování o přidělení bytu, se chce organizace zaměřit na kontakt s rodinou v jejím přirozeném prostředí. Budou vědět, o jakou rodinu se jedná.

Je zde zaveden systém prodlužování smlouvy. Nikdo z nájemníků nemá smlouvu delší než na půl roku. Ta se prodlužuje, jen v případě, že klient dodržuje pravidla, která má organizace nastavené a všechny poplatky řádně hradí. V takovém případě zde mohou klienti bydlet na neomezeně dlouhou dobu. Když nájemníci nastoupí, musí zaplatit vratnou kauci, která činí jeden nájem + 1000 Kč, což dělá okolo 6000 Kč. V případě nedostatku finančních prostředků je přistoupeno k tomu, že tuto kauci mohou splácet během prvního půl roku a měli by jí mít splacenou před ukončením dané smlouvy na půl roku. Když řádně platí, je nájemcům prodloužena smlouva. Následně si musí spořit 500 Kč měsíčně, takže za půl roku si našetří 3000 Kč. Je to systém povinného spoření. Tento systém má charakter spoření, aby klienti měli možnost si naspořit určitou finanční částku, za kterou mohou uhradit kauci v jiném bytu nebo je poskytnout na nečekané výdeje. Sociální pracovníci v dané službě mají zkušenosti, že pokud v pátek mají klienti určité finanční prostředky, přes víkend je utratí a nemají nic k dispozici. Proto je zde kladen velký důraz na šetření si finančních prostředků. Dále mají rodiny možnost využít podporu doprovodné sociální služby Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, která sídlí v objektu.

Centrum sociálních služeb, o.p.s. má v plánu pořízení několika bytů v rámci návazné služby pro stávající klienty „sociálního“ bydlení.

Slezská diakonie

Ve městě Ostrava provozuje Slezská diakonie dvě služby zaměřené na poskytování bydlení s doprovodným sociálním programem. Jedná se chráněné bydlení a podporu samostatného bydlení.

Chráněného bydlení ARCHA Ostrava a podpora samostatného bydlení NOE Ostrava poskytují dospělým lidem s mentálním postižením individuální pomoc a podporu v oblastech spojených se samostatným bydlením.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

V rámci služby chráněného bydlení je k dispozici 5 bytů pro 9 uživatelů. Jedná se o byty dvoulůžkové s kuchyňským koutem, jednolůžkové s kuchyňským koutem a 1+1, který je dvoulůžkový se samostatnou kuchyní. Součástí každé bytové jednotky je malá kuchyňská linka a koupelna s WC. Služba podporovaného samostatného bydlení má k dispozici jeden byt pro 2 uživatele.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Před uzavřením smlouvy je se zájemce realizováno osobní jednání, během kterého jsou mu poskytnuty základní informace o zprostředkování možnosti bydlení. Pokud má zájemce vážný zájem využít službu chráněného bydlení, musí předložit několik dokumentů. Jedná se o žádost o poskytnutí služby, žádost o posouzení zdravotního stavu a souhlas se zpracováním osobních údajů.

V rámci získání možnosti využívat službu Podpora samostatného bydlení je zapotřebí, aby si zájemce domluvil setkání, kde mu jsou předány informace o službě a jsou vyjednány představy o dané službě. Následně musí vyplnit žádost o sociální službu.

Společně – JEKHETANE, o.s.

Terénní program Společně – JEKHETANE usiluje o to, aby byl jedinec samostatný, znalý svých práv a povinností, měl vhodné bytové podmínky a uměl si zajistit běžné záležitosti.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Nezisková organizace Společně - JEKHETANE má k dispozici 3 byty, které jsou ve vlastnictví Úřadu městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz. Celkový počet osob v bytech je 11 osob.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Službu Terénní programy Společně - JEKHETANE je možné kontaktovat telefonicky, osobně, e-mailem nebo dopisem. Zájemce o poskytnutí sociální služby terénních programů (dále zájemce) je pracovníkem nejprve seznámen s podmínkami poskytování služby, poté sdělí pracovníkovi, s čím do služby přichází a pracovník vyhodnotí, zda je tato zakázka v souladu s cíli a posláním služby, zda zájemce spadá do cílové skupiny služby a seznámí zájemce se způsoby podávání zpětné vazby službě (včetně stížností).

Pokud zájemce splňuje všechny podmínky, souhlasí s nimi, žádá o poskytnutí služby a má vyjednaný osobní cíl, je mezi ním a pracovníkem uzavřena ústní smlouva o poskytování služby a dohodnut její obsah.

Ukončení smlouvy:

Smlouva je ukončena v případě, kdy dojde k naplnění stanovených cílů nebo rozhodne-li se uživatel službu dále nevyužívat.

Pracovník může smlouvu s uživatelem ukončit, pokud uživatel v průběhu služby svou zakázku změnil tak, že není v souladu s cíli a posláním služby; hrubě či opakovaně porušuje dohodnuté kroky pro naplňování cílů smlouvy; je opakovaně agresivní či jeví-li se jako intoxikovaný natolik, že službu není možné poskytnout; odmítá se podílet na řešení své situace; poškozuje-li úmyslně majetek organizace; ohrožuje-li jiné uživatele služby; přestane-li spadat do cílové skupiny služby nebo jej není možné kontaktovat.

Uživatel je vždy pracovníkem předem upozorněn, že nastaly důvody k ukončení smlouvy. Smlouva je ukončena též v případě, že organizace přestane poskytovat službu terénní programy.

Diecézní charita Ostravsko – opavská

Organizace realizuje sociální službu, která poskytuje nebo zprostředkovává dostupné bydlení a současně nabízí pomoc soc. pracovníka při řešení problémů rodin, tak aby po určité době mohly žít a řešit své problémy samostatně.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Diecézní charita Ostravsko – opavská (dále jen DCHOO) pronajímá 11 bytů a 16 bytů pronajímá sdružení Šumbarák a DCHOO tam provádí asistenci. V rámci velikostní struktury bytů DCHOO má nejvyšší počet bytů o velikosti 1+1 (6 bytů), dále jsou pak 2+1 (3 byty) a jeden byt o velikosti 3+1.

Všechny byty jsou majetkem RPG byty s.r.o. Stav bytů zhoršuje to, že se tam často vyskytuje plíseň a jsou potíže s topením (jsou tam gamata). Částečně tento problém řeší postřiky proti plísním, ale ty mají jen dočasný efekt. V pronajatých bytech se často řeší potíže s určitými opravami a vyžaduje se tak časté volání na zákaznickou linku RPG byty s.r.o. V rámci upravitelnosti bytů záleží výhradně na majiteli nemovitosti, zda by určité úpravy umožnil.

Současná kapacita osob, které mají zajištěné ubytování je 129. V rámci DCHOO se jedná o 44 klientů a u ostatních bytů je to 85 klientů. V rámci tohoto typu bydlení funguje sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi (§ 65), kdy na jednoho soc. pracovníka s plným úvazkem by nemělo připadat více než 10 rodin.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Organizace DCHOO v dalším rozšíření zprostředkování bydlení nebude pokračovat. V současné době spolupracuje s občanským sdružením Šumbarák, která byty pronajímá klientům a organizace Šance domova zde provádí asistenci.

V rámci městské části Ostrava – Kunčičky má DCHOO byty i kancelář. V dané oblasti působí i další neziskové organizace zprostředkovávající bydlení svým klientům. Problémem je, že poskytování služeb není jednotné a v některých případech dochází k tomu, že klienti z jedné sociální služby dochází do sídla jiné, u které nemají zprostředkované bydlení. Vzniká tak zmatek mezi klienty i jednotlivými sociálními pracovníky daných služeb.

V rámci plánování aktivit v oblasti bydlení je plánováno, že Šance domova bude převážně poskytovat asistenci v rámci sdružení Šumbarák, která bude zprostředkovávat bydlení.

Diecézní charita Ostravsko – opavská se ve spolupráci s občanským sdružením Vzájemné soužití zasloužila o vznik **Vesničky soužití**. Tento projekt funguje v Ostravě – Muglinově od roku 2002 pro občany Slezské Ostravy postižené povodněmi v roce 1997. Vesnička soužití představuje model soužití romského a neromského obyvatelstva v Ostravě. Ve Vesničce soužití bydlí deset romských, deset neromských a deset smíšených rodin, celkem cca 135 osob.

Vesničku soužití tvoří tři řady domků a **komunitní centrum**. V posledních několika letech rozšířila Vesnička soužití svou působnost také do okolí, jako je zejména Liščina a Hrušov. Obyvatelé přílehlých lokalit využívají všech tří sociálních služeb, které jsou v komunitním centru provozovány, jelikož vesnička soužití neřeší pouze bytovou problematiku, nýbrž se zaměřuje na člověka se všemi jeho potřebami.

V komunitním centru jsou registrovány tyto služby:

1. Odborné sociální poradenství
2. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
3. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

Charita sv. Alexandra

Prostřednictvím chráněného bydlení jsou osoby s chronickým duševním onemocněním (z okruhu schizofrenních poruch) schopni zvládnout nároky samostatného bydlení a života v přirozeném prostředí.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Charita sv. Alexandra má k dispozici 2 byty, které může využívat až 9 klientů. U obou bytů je vlastníkem městský obvod Slezská Ostrava. Bydlení je zajištěno v jednolůžkovém a dvoulůžkových pokojích. Pokoje jsou vybaveny nábytkem, sestávají se standardně z postele s úložným prostorem a matrací (včetně lůžkovin), povlečení lůžkovin, prostěradla, uzamykatelného nočního stolku s lampičkou, šatní skříň, křesla, konferenčního stolku a nástěnné poličky.

Ceny za ubytování:

- 2-lůžkový pokoj: **140 Kč/den** (3 920 Kč/28 dní, 4 060 Kč/29 dní, 4 200 Kč/30 dní, 4 340Kč/31 dní)
- 1-lůžkový pokoj: **165 Kč/den** (4 620Kč/28dní, 4 770 Kč/29 dní, 4 950Kč/30dní, 5 115Kč/31 dní)

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Zájemce o zprostředkování ubytování může danou organizaci a službu kontaktovat různými způsoby (osobně, telefonicky, e-mailem či písemně). Bude s ním provedena úvodní schůzka s poskytnutím základních informací ohledně pravidel a možností bydlení. Součástí zjištění, zda je služba pro zájemce vhodná, je doporučení ošetřujícího psychiatra.

Dokumenty, které musí být předloženy zájemcem:

- Žádost o poskytnutí služby
- Posudek ošetřujícího psychiatra
- Žádost o posouzení zdravotního stavu zájemce praktickým lékařem

Služby Dobrého Pastýře

Tato sociální služba zprostředkovává bydlení pro stávající uživatelky azylového Domu sv. Eufrasie, případně uživatelky z jiných domů pro matky s dětmi, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení a nejméně po 3 - měsíčním pobytu v azylovém domě vykazovaly základní psychické, fyzické a praktické předpoklady ke zvládnutí samostatného života a zároveň prokazovaly aktivní přístup při řešení nepříznivé životní situace.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

V rámci poskytování startovacího bydlení jsou k dispozici 3 byty o velikostní struktuře 1+kk. V červenci roku 2015 byla zvýšená kapacita této služby a byl vybudován 1 byt. Došlo ke zvýšení kapacity z 6 na 9 osob.

Celkový stav bytů je velmi dobrý, jelikož se jedná o nově vybudované bydlení. Byty jsou udržované a v rámci nich není počítáno s přestavbou na bezbariérové bydlení. V současné době jsou všechny byty obsazeny.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Zájemce o službu startovacích bytů musí mít vyplněnou žádost o poskytnutí služby a zdravotní potvrzení zájemce o sociální službu sociální rehabilitace – startovací byty.

Při výběru zájemců o danou sociální službu jsou upřednostňováni zájemci s trvalým pobytem na území města Ostravy včetně širšího správního obvodu a města Hlučín. Ubytování se poskytuje zpravidla na dobu jednoho roku s možností prodloužení na dobu maximálně 3 let. V současné době má tato služba 2 žadatele o bydlení.

PRAPOS

Organizace poskytující služby podpory samostatného bydlení, kdy cílovou skupinou jsou osoby s lehkým až středním stupněm mentálního postižení, případně s kombinovaným postižením, kteří chtějí žít v samostatném bydlení a starat se o svou domácnost.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

PRAPOS poskytuje službu ve dvou bytech, které jsou dvoupokojové. Jeden z těchto bytů je zcela nově zrekonstruován a ve druhém jsou nutné pouze drobné úpravy v rámci běžné údržby bytu. Oba byty jsou plně vyhovující potřebám uživatelů svou dispozicí i zajištěným vybavením. V každém bytě žijí 2 uživatelé. V obou bytech není možný bezbariérový přístup (úzké schodiště, zvýšené přízemí a 1. patro). V současné době tato služba nemá volné kapacity.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Byty jsou přiděleny zájemcům o službu, kteří zvládli program přípravy na samostatné bydlení. Sankcí za nedodržení pravidel je napomenutí, případně ukončení smlouvy o poskytování sociální služby a ukončení podnájemního vztahu. O přípravu na samostatné bydlení mají požádáno 4 zájemci.

Do konce roku plánuje služba připravit ještě jeden dvoupokojový byt, který bude sloužit k realizaci programu na přípravu uživatelů na samostatné bydlení. Ukončení přípravy a uzavření podnájemní smlouvy s dalšími dvěma uživateli se předpokládá do konce roku 2016.

Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje

Centrum pro zdravotně postižené MSK poskytuje bydlení osobám, které pro své chronické duševní onemocnění, mentální postižení, Aspergerův syndrom či vysoce funkční autismus potřebují podporu a pomoc v oblasti samostatného bydlení a při nácviku dovedností, potřebných pro samostatný život v přirozených podmínkách. Bydlení je určeno pro občany ze statutárního města Ostrava ve věkovém rozmezí 18 – 64 let.

Kapacita a rozsah zprostředkovaného bydlení:

Ubytování je poskytováno v bytech 2+1 panelové zástavby v dosahu městské hromadné dopravy. Uživatelé bydlí v bytech po dvou, kdy každý uživatel má k dispozici svůj pokoj a s druhým uživatelem sdílí kuchyň a sociální zařízení. V bytech je samostatné WC a koupelna. Kapacita služby činí 4 lůžka. Úhrada za ubytování vychází z dispozic jednotlivých bytů a pohybuje se v rozmezí 100-160 Kč/den.

Pravidla přidělování bytů/bydlení:

Zájemce o tento typ bydlení musí službu kontaktovat (osobně, telefonicky, dopisem či e-mailem). Následně musí vyplnit určité formuláře pro přijetí do služby:

- Dotazník pro zájemce o sociální službu Chráněné bydlení Ostrava
- Sociální šetření se zájemcem o službu
- Vyjádření lékaře

Jakmile je proveden Zápis k sociálnímu šetření a zájemce doručí vyplněný formulář VYJÁDŘENÍ LÉKAŘE, probíhá zpracování (posouzení a vyhodnocení) údajů uvedených jak v obou těchto dokumentech, tak v úvodním dotazníku. Výběr vhodných zájemců provádí vedoucí služby s ředitelem organizace. Vhodnost zájemců je posuzována zejména s ohledem na míru vyhovění vymezení cílové skupiny, na předpoklady bezproblémového soužití zájemce s případnými spolubydlícími a na přítomnost rizikových faktorů představujících kontraindikace využívání služby. Zájemce se stává uživatelem služby Chráněné bydlení Ostrava dnem podpisu smlouvy.

Důvody pro ukončení bydlení je:

- dohodou obou stran
- ze strany uživatele
- ze strany poskytovatele
- úmrtím uživatele
- uplynutím doby, na kterou byla smlouva dojednána.

Shrnutí

Na území statutárního města Ostrava je bydlení zajišťováno formou sociálních služeb neziskovými organizacemi v rámci zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů pro osoby bez přístřeší (především azylové domy, nízkoprahová denní centra, noclehárny, domy na půl cesty, terénní programy a sociální rehabilitací).

Další možností zajištění bydlení pro určitou skupinu klientů (např. domácnostem akutně ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám, pro které je bydlení na volném trhu nedostupné) je prostřednictvím neziskových organizací formou dlouhodobého nájemního bydlení. Tento systém spočívá nejčastěji v tom, že prostředník (nezisková organizace) si byt najímá od soukromého pronajímatele a dále jej podnájímá klientovi. Nezisková organizace hradí náklady spojené s bydlením soukromému pronajímateli. Program snižuje rizika pronajímatele, na druhé straně však vyžaduje více odpovědnosti ze strany neziskové organizace. Nájemník (klient) je povinen hradit náklady neziskové organizaci.

Úloha prostředníka (neziskové organizace) je následující:

1. vyhledávání vhodných volných bytů, jednání s pronajímateli;
2. výběr potenciálních nájemníků;
3. asistence a pomoc klientům při řešení otázek a problémů spojených s bydlením;
4. placení nájemného a administrace spojená s pronájmem.

Dle rozhovorů s poskytovateli sociálních služeb a získaných statistických dat je patrné, že vzrůstá nejen počet neziskových organizací, které se věnují zajištění bydlení pro určité skupiny obyvatel ve městě Ostrava, která mají problém udržet si bydlení, ale vzrůstá i počet bytů u jednotlivých neziskových organizací, které je mají v nájmu od vlastníků bytového fondu. Proto je velice podstatné, aby vzniklá koncepce bydlení pro statutární město Ostrava podporovala výše zmiňované formy bydlení pro občany města. A byla vytvořena kvalitní síť bydlení pro všechny občany města Ostrava.

8.3 Soukromí majitelé bytového fondu ve statutárním městě Ostrava

Na území města Ostravy je bydlení poskytováno nejen městskými obvody a neziskovými organizacemi, ale je také soukromými právníky nebo fyzickými osobami za účelem podnikatelské činnosti, tj. pro dosažení zisku. Ve městě Ostrava jsou významnými vlastníky nájemních domů soukromí vlastníci (např. RPG Byty, s.r.o., stavební bytové družstvo Nová Huť, Vítkovice, Hlubina a další). Mezi soukromé majitelé bytového fondu jsou řazeny i ubytovny, kterým se věnuje kapitola 5.8.

RPG Byty, s.r.o.

Jedná se o jednoho z největších poskytovatelů nájemního bydlení ve městě Ostrava, který má 14 573 nájemních bytů. V celkovém počtu bytů jsou zahrnuty byty obsazené i neobsazené. Přičemž pouze přirozená neobsazenost se mění každý měsíc v závislosti na uvolnění bytů a počtu bytů v opravách. Neobsazenost bytů se pohybuje mezi 5 – 6 % z celkového počtu bytů.

Tabulka 8.3.1: Celkový počet bytů v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostrava

Městské obvody	Počet bytů
Ostrava-Bartovice	19
Ostrava-Heřmanice	113
Ostrava-Hrabůvka	715
Ostrava-Hrušov	286
Ostrava-Kunčičky	501
Ostrava-Mariánské Hory	560
Ostrava-Michálkovice	451
Ostrava-Moravská Ostrava	2 816
Ostrava-Muglinov	176
Ostrava-Petřkovice	36
Ostrava-Poruba	6 497
Ostrava-Radvanice	422
Ostrava-Slezská Ostrava	454
Ostrava-Vítkovice	190
Ostrava-Výškovice	427
Ostrava-Zábřeh	910
Ostrava celkem	14 573

Zdroj: RPG, s.r.o. k 30. 9. 2015

Společnost RPG Byty, s.r.o. spolupracuje několik let v oblasti tzv. sociálního bydlení, kdy prostřednictvím neziskových organizací zvyšuje nabídku bytů pro sociálně potřebné. Neziskové organizace si pronajímají byty od tohoto soukromého subjektu a snaží se tak řešit situaci osob, které mají problém získat nájemní smlouvu k bytu. RPG byty, s.r.o. má k dispozici vlastní sociální oddělení zabývající se sociální politikou. Radí svým zájemcům a klientům jak fungují sociální dávky, na koho se obrátit atd.

V současné době společnost RPG byty s.r.o. spolupracuje s 10 neziskovými organizacemi na území statutárního města Ostravy, viz Tabulka 8.3.2. Těmto organizacím jsou pronajímány byty pro jejich klienty, kteří za předpokladu, že musí splňovat nastavená kritéria povinností, mohou získat podnájemní smlouvu. K 30. 9. 2015 pronajímala společnost RPG Byty, s.r.o. neziskovým organizacím celkem 214 bytů na území statutárního města Ostrava.

Početně má nejvíce bytů pronajato nezisková organizace CENTROM, následně Armáda spásy a Spolek Šumbarák. Co se týče lokalit, kde se vyskytuje největší počet bytů od neziskových organizací, jedná se především o městské obvody Kunčičky, Radvanice, Poruba a Moravská Ostrava a Přívoz. Primárně se jedná o sociálně vyloučené lokality¹⁰, do nichž jsou umísťováni osoby, které řeší problémy s bydlením či další navazující problémy (nezaměstnanost, dluhy, exekuce apod.).

Pravidla přidělování RPG bytů:

- bezdlužnost u RPG
- nesmí být dlužníky u dodavatelů energií
- zajištěný příjem na úhradu nájemného (včetně sociálních dávek)
- kauce ve výši min. jednoho nájmu
- bezproblémové užívání bytu (u RPG, případně u předcházejícího pronajímatele)
- notářský zápis (u klientů s nízkými příjmy)

V rámci tohoto způsobu bydlení nejde o vyčlenění bytů pro sociální bydlení. Zájemci jsou umísťováni do klasických bytů, kde je větší šance o začlenění osob do daného prostředí. Byty jsou vybírány na základě potřeby neziskové organizace (dle velikosti, lokality atd.). V rámci rozhodování o přidělení bytu má RPG Byty nastavené určité limity pro přidělování bytů.

Výše nájemného se stanovuje jako cena obvyklá pro danou lokalitu společně dle velikosti bytu, vybavenosti a patra (ceny pronájmu jednotlivých bytů viz www.rpgbyty.cz). Nájemní smlouvy se uzavírají vždy na dobu určitou, max. na dobu 1 roku (u klientů, kteří využívají sociální dávky je smlouva uzavřena na 4 měsíce). Výše nájemného u smluv na dobu určitou se nemění. Při prodloužení smlouvy může dojít k úpravě ve vztahu k výši inflace a výši obvyklého nájemného.

Průměrný počet dlužníků za poslední 4 roky (od roku 2012) je 4 tis./rok (z toho polovina jsou dlužníci bydlící a polovina dlužníci již vystěhovaní), přičemž průměrná výše dluhu na 1 dlužníka je 25 tis. Kč.

Systém přechodu klienta z 2. stupně bydlení do 3. stupně (samostatného) bydlení funguje v organizaci RPG Byty již 3 roky. Za tuto dobu se do samostatného bydlení s nájemní smlouvou umístilo dle údajů od RPG byty, s.r.o. 20 – 30 osob.

¹⁰ Sociálně vyloučené lokality vymezuje GAC (2015) a nejaktuálnějším výstupem je dokument: Popis sociálního vyloučení (2015) – jde o přílohu Strategického plánu sociálního začleňování.

Tabulka 8.3.2: Počet bytů RPG pronajatých neziskovým organizacím dle městských obvodů statutárního města Ostravy

Název organizace	Ostrava - Kunčičky	Ostrava - Mar. Hory	Ostrava - Mor. Ostrava	Ostrava - Poruba	Ostrava - Mor. Ostrava a Přívoz	Ostrava - Hrušov	Ostrava - Michálkovice	Ostrava - Muglinov	Ostrava - Radvanice	Ostrava - SL. Ostrava	Ostrava - Vítkovice	Ostrava - Výškovice	Ostrava - Zábřeh	Ostrava - Hrabůvka	Celkem
Armáda spásy	1	4	3	24											32
CENTROM	17	1	21	2	2	14	1	1	34	3	5	1	7		109
Centrum pro zdravotně postižené			1												1
Centrum soc. služeb Ostrava	1			1											2
DCHOO	11					1	1								13
Evangelizační centrum M.I.S.E				1											1
Stabilita	1	2		4			2							1	10
PRAPOS			1												1
Spolek Šumbarák	39			1											40
Vzájemné soužití						4	1								5
Celkem	70	7	26	33	2	19	5	1	34	3	5	1	7	1	214

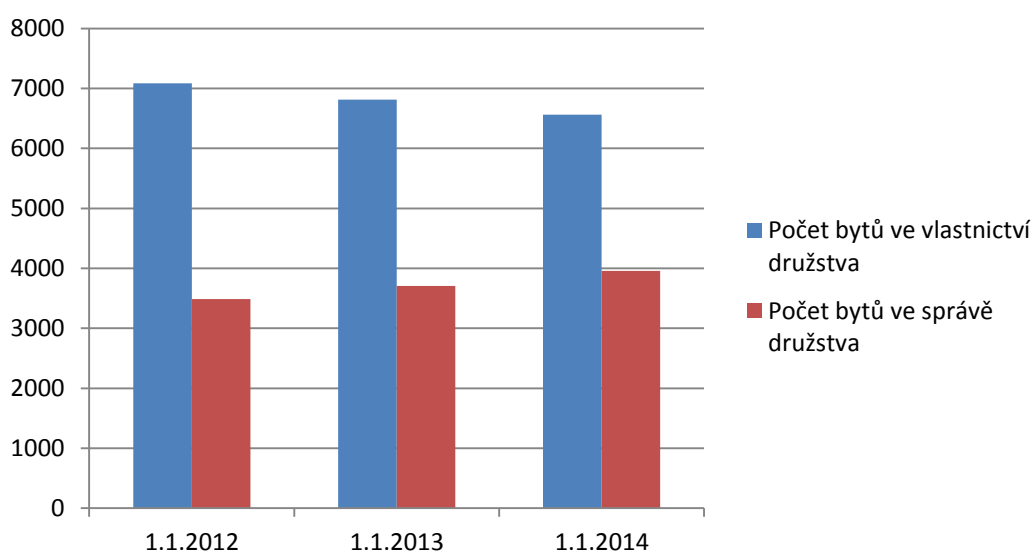
Zdroj: RPG, s.r.o. k 30. 9. 2015

Stavební bytové družstvo Nová Huť

Předmětem činnosti družstva je především organizování přípravy a provádění výstavby, provoz bytových a nebytových objektů a zabezpečování plnění poskytovaných s užíváním bytů a nebytových prostor. Podle velikosti a charakteru činností patří družstvo Nová Huť mezi větší družstva v České republice.

K 31. 12. 2014 vlastní družstvo 6 561 bytů I. kategorie a 1 479 garáží v lokalitách Moravská Ostrava, Zábřeh, Výškovice, Hrabůvka, Bělský Les, Starý Zábřeh, Poruba, Hrabová a Mariánské Hory. Další 3 954 bytů a 695 garáží je v současné době ve správě družstva. Družstvo v roce 2014 převedlo 250 bytů a 8 garáží do vlastnictví členů družstva. V průběhu roku 2014 došlo ke snížení hodnoty bytového fondu, a to z důvodu převodu bytů do vlastnictví členů družstva.

Graf 8.3.1: Počet bytů ve vlastnictví družstva a ve správě družstva v letech 2012 - 2014

Zdroj: Bytové družstvo Nová Huť, k 31.12.2014

Bytové družstvo Nová Huť má byty v městských obvodech Ostrava – Jih, Poruba, Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava a Michálkovice. Největší počet bytů je v městském obvodu Ostrava – Jih. Tabulka 8.3.3 uvádí nejen celkové počty bytů, ale i kolik jich je družstevních a kolik v samostatném vlastnictví. Níže uvedené informace jsou poskytnuty od vedení bytového družstva Nová Huť k 30. 9. 2015.

Tabulka 8.3.3: Počet bytů bytového družstva Nová Huť dle městských obvodů ve městě Ostrava

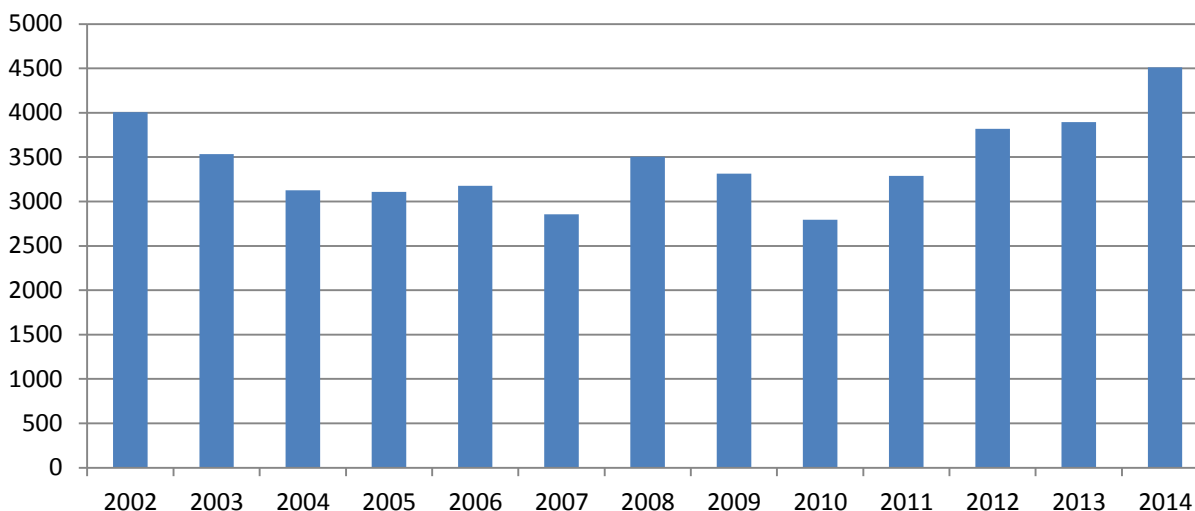
Městský obvod	Počet bytů celkem	Z toho družstevních	Ve vlastnictví
Ostrava-Jih	8 043	5 815	2 228
Poruba	746	420	326
Moravská Ostrava a Přívoz	106	48	58
Slezská Ostrava	92	92	0
Michálkovice	16	16	0
Celkem	9 003	6 391	2 612

Zdroj: Bytové družstvo Nová Huť, k 30. 9. 2015

Nájemné a zálohové platby byly stanoveny dle vnitrodružstevních předpisů, které byly schváleny představenstvem družstva a shromážděním vlastníků jednotek. Ceny služeb byly sjednávány podle zvláštních předpisů nebo rozhodnutí cenového orgánu. Ceny služeb, pro které nebyl stanoven způsob rozúčtování všeobecně platným cenovým předpisem, se zúčtují podle pravidel schválených statutárním orgánem družstva, tj. představenstvem a shromážděním vlastníků.

K 31. 12. 2014 činí dlužné úhrady 4 511 998,00 Kč vč. zálohových plateb vlastníků, z toho 1 826 649,00 Kč dluží nájemníci a 2 685 349,00 Kč vlastníci. Průměrný dluh na bytovou jednotku činí 688,- Kč. V posledních letech dochází k nárůstu dlužných úhrad a v roce 2014 proti roku 2013 došlo opět ke zvýšení, a to o 617 tis. Kč.

Graf 8.3.2: Výše dlužných úhrad v letech 2002 - 2014

Zdroj: Bytové družstvo Nová Huť, k 31.12.2014

Stavební bytové družstvo Hlubina

Předmětem činnosti tohoto družstva je podle jeho stanov zajišťování potřeb svých členů spočívající především v organizování přípravy a provádění, popř. zabezpečování výstavby bytů a nebytových prostor, přidělování bytů a nebytových prostor a uzavírání příslušných smluv a provádění, popř. zajišťování údržby, oprav, modernizací a rekonstrukcí bytových a nebytových objektů.

Tabulka 8.3.4: Charakteristika bytového fondu ve správě SBD Hlubina

Stav bytů	Počet bytů	Velikostní struktura
Byty s jednou obytnou místností	118	0 + 1
Bytů se dvěma obytnými místnostmi bez kuchyně	25	0 + 2
Bytů s jednou obytnou místností a kuchyní	542	1 + 1
Bytů se dvěma obytnými místnostmi a kuchyní	2 021	2 + 1
Bytů se třemi obytnými místnostmi a kuchyní	1 966	3 + 1
Bytů se čtyřmi obytnými místnostmi a kuchyní	211	4 + 1
Bytů s pěti obytnými místnostmi a kuchyní	23	5 + 1
Celkem	4 906	

Zdroj: SBD Hlubina, k 31. 12. 2014

K 31. 12. 2014 stavební bytové družstvo Hlubina vlastnilo 1 576 bytů v nájmu vlastních členů a spravovalo celkem 4 906 bytů v užívání nájemců a vlastníků, 26 bytů ve vlastnictví družstva je ve správě jiného správce.

Největší počet bytových jednotek bytového družstva Hlubina je v městských částech Moravská Ostrava a Přívoz.

Tabulka 8.3.5: Počet bytových jednotek bytového družstva Hlubina dle městských obvodů ve městě Ostrava

Městský obvod	Počet bytových jednotek
Mariánské Hory a Hulváky	99
Moravská Ostrava a Přívoz	922
Ostrava - Jih	303
Slezská Ostrava	219
Ostrava - Petřkovice	22
Celkem	1565

Zdroj: SBD Hlubina, k 30. 9. 2015

Stavební bytové družstvo Vítkovice

Toto bytové družstvo zabezpečuje výstavbu bytů v družstevních domech, jakož i výstavbu nebytových prostor, které pronajímá svým členům nebo jiným osobám. Přiděluje družstevní byty a nebytové prostory svým členům a uzavírá smlouvy o nájmu. Dále provádí údržbu, opravy, rekonstrukce a modernizace bytových a nebytových objektů a to jak pro své členy, tak i příp. pro jiné osoby a další činnosti.

Bytové družstvo mělo k 31. 12. 2014 ve vlastnictví družstva 11 103 bytů a 12 681 bytů ve správě družstva. Oproti roku 2013 se u obou ukazatelů snížil počet o cca 100 bytů.

Bytové družstvo Vítkovice má byty v městských obvodech Ostrava Poruba, Zábřeh, Ostrava¹¹, Hrabůvka a Dubina. Největší počet bytů je v městském obvodu Ostrava – Dubina. Tabulka 8.3.6 uvádí přesný počet bytů dle jednotlivých městských obvodů na území statutárního města Ostravy.

Tabulka 8.3.6: Počet bytů stavebního bytového družstva Vítkovice dle obvodů ve městě Ostrava

Městský obvod	Počet bytů
Ostrava-Poruba	1 652
Ostrava-Zábřeh	2 227
Ostrava*	1 498
Ostrava-Hrabůvka	2 506
Ostrava-Dubina	4 734
Celkem	12 617

Zdroj: SBD Vítkovice, k 30. 9. 2015,

Pozn.: * Pod označením „Ostrava“ jsou zahrnuty byty v městských částech Moravská Ostrava a Přívoz a Mariánské hory.

¹¹ Pod označením „Ostrava“ jsou zahrnuty byty v městských částech Moravská Ostrava a Přívoz a Mariánské hory.

Všeobecné podmínky pro přidělování uvolněných bytů je uveden v příloze č. 10 tohoto dokumentu. Reálné dlužné nájemné k 31. 12. 2014 činí 5.683.084,--Kč. Průměrný dluh na bytovou jednotku ve správě družstva je 448,--Kč. Průměrný dluh na bytovou jednotku se zvýšil oproti roku 2013 o 109,--Kč. Právním oddělením SBD Vítkovice bylo v roce 2014 vykázáno, resp. podáno několik žalob a návrhů na exekuce. Přesný počet, uvádí tabulka, viz níže.

Tabulka 8.3.7: Počet žalob a návrhů na exekuce podaných SBD Vítkovice v roce 2013 a 2014

Ukazatel	Rok	
	2013	2014
Žaloba na nájemném	30	12
Žaloba na vyúčtování služeb	21	2
Mimosoudních dohod	6	5
Návrhů na exekuci	4	0
Žaloba na vyklizení bytu	17	0
Exekučně vystěhovaných bytů	2	2

Zdroj: SBD Vítkovice, k 31. 12. 2014

9. ANALÝZA VELIKOSTI A POTŘEB DOTČENÝCH CÍLOVÝCH SKUPIN

Definice cílové skupiny osob, které mají/budou mít nárok na vstup do systému sociálního bydlení vychází z **Evropské typologie bezdomovství (ETHOS)**, resp. **osob v bytové nouzi**. **Vstup do systému sociálního bydlení nelze vnímat jako automatický nárok na přidělení sociálního nebo dostupného bytu**. Tato definice je součástí Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 – 2025.

Základní rámec vymezující cílové skupiny dle Koncepce sociálního bydlení ČR 2015 – 2025:

Cílová skupina je vymezena prostřednictvím definice bytové nouze anebo prostřednictvím poměru příjmů osob a jejich výdajů spojených s bydlením. Bytová nouze je posuzována v rámci kategorií, které vyplývají z definice ETHOS (viz níže).

Bytová nouze (definovaná jako absence bydlení, ohrožení ztrátou bydlení, či nevhodné bydlení) je jedním z objektivních kritérií pro vznik nároku na vstup do systému sociálního bydlení. Nejde pouze o fyzickou podobu místa, kde daná osoba přebývá, ale také o to, zda má (nájemní) smlouvu či ne, anebo zda mu bydlení umožňuje běžné psychosociální kontakty. Lidé, kteří nemají soukromí či normální sociální vztahy kvůli přeplněnosti domácnosti, či lidé, kteří žijí pod stálou hrozbou domácího násilí, považujeme za osoby v bytové nouzi (dále viz definice ETHOS).

Z důvodu toho, že koncept cílové skupiny sociálního bydlení je širší než umožňuje definice ETHOS, je do definice cílové skupiny přidána i skupina osob či domácností, které vynakládají na bydlení nepřiměřeně vysokou část svých disponibilních příjmů, a to více než 40 %. Předmětem posouzení bude přiměřenost obývaného bytu, jeho lokalita, vybavení domácnosti.

Základním východiskem pro stanovení 40 % disponibilních příjmů je to, že nejprve by měla na nedostatečné příjmy a náklady na bydlení reagovat dávková politika státu, která operuje s hranicí 30 % / 35 %. Dávkovou politiku státu v oblasti bydlení (hmotná nouze, státní sociální podpora) je nutné vnímat jako součást sociální a bytové politiky státu, resp. součást systému sociálního bydlení. Jednotlivé části systému jsou tedy vzájemně provázané.

Nástroje sociálního bydlení mohou být poskytnuty osobám, které se nacházejí v jedné z uvedených situací a současně nejsou tuto svoji obtížnou situaci schopny řešit vlastními prostředky.

Indikátor „více než 40 %“ u skupiny „osoby, pro které jsou náklady na bydlení velkou zátěží“ vychází z doporučení, která jsou uvedena v dokumentu Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí Indikátory strategie potlačování chudoby a sociálního vyloučení v ČR. Obdobný indikátor je doporučován i Evropskou komisí v dokumentu „Portfolio of indicators for the monitoring of the European strategy for social and social inclusion“. Indikátor je nazván „míra přetížení náklady na bydlení“.

Zákonem se také stanoví horní hranice celkových příjmů osoby rozhodné pro použití kritéria 40 % podílu z disponibilních příjmů vynakládaných osobou na bydlení. Do částky celkových příjmů se nezapočítají příjmy z dávek, které jsou určeny na podporu bydlení (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení).

Zákonem se také stanoví prioritní cílové skupiny, kterým bude ve zrychleném režimu sociálního bydlení poskytnuta forma sociálního nebo dostupného bytu.

Jako prioritní skupiny pro získání formy dostupného bytu byly stanoveny tyto skupiny:

- *senioři, zdravotně postižení, rodiny s dětmi, samoživitelky a samoživitelé nacházející se v situacích definovaných v ETHOS nebo splňující příjmovou podmínku (více než 40 % disponibilních příjmů vynakládaných na bydlení),*

- oběti domácího násilí,
- osoby opouštějící instituce (např. děti odcházející z dětských domovů),
- osoby opouštějící pěstounskou péči,
- ohrožené domácnosti s dětmi nebo tam, kde je nutné zajistit sloučení rodiny.

Jako prioritní skupina pro získání formy sociálního bytu byla stanovena tato skupina:

- rodiny s dětmi a osoby přežívající venku.

Jako prioritní skupina pro získání krizového bydlení byla stanovena tato skupina:

- osoby, u kterých je výrazné riziko ohrožení na zdraví či životě.

U všech prioritních cílových skupin musí být naplněny podmínky disponibilních příjmů nebo bytové nouze. Součástí zařazení do prioritní cílové skupiny musí být provedení individuálního sociálního šetření, které zjistí konkrétní sociální situaci dané osoby.

9.1 Osoby v bytové nouzi a nevhodném bydlení

Odhad počtu osob v bytové nouzi

Následující podkapitola je zpracována na základě poznatků Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě z roku 2012, jejímž účelem bylo zjištění počtu osob bez přístřeší ve statutárním městě Ostrava. V rámci analýzy získaných dat byl vytvořen odhad počtu osob v bytové nouzi a nevhodném bydlení. Během sčítání nebyly sečteny pouze osoby bez přístřeší na ulici, ale také osoby v sociálních zařízeních pro osoby bez přístřeší (denní centra, noclehárny, azylové domy), a také v ubytovnách. Do nynějška nebylo provedeno žádné další komplexní sčítání osob bez přístřeší na území statutárního města Ostravy. Dle informací získaných při individuálních rozhovorech se zástupci Magistrátu města Ostravy i sociálních pracovníků jednotlivých obvodů v rámci zpracování této analýzy, nedochází k výrazným změnám stavu bezdomovectví. Informace z výše zmíněné studie lze tedy orientačně brát jako dostatečně vypovídající i o situaci v roce 2015.

Výsledky sčítání osob bez přístřeší byly zpracovány dle kategorií **zjevné, latentní a potenciální bezdomovectví**. (viz kapitola Teoretický rámec)

A. Zjevné bezdomovectví

V rámci sčítání bezdomovců bylo v Ostravě sečteno celkem 442 osob bez přístřeší nacházejících se mimo sociální a pobytová zařízení. Byli to lidé, kteří přespávali ve sklepích, v domech určených k demolici, ve starých automobilech, kontejnerech, výměnících, ve stanech, v kanálech, v lesích, v garážích, atd. Nejvyšší počet těchto osob byl zjištěn v městských obvodech Ostrava-Jih (78 osob), Mariánské Hory a Hulváky (67 osob) a Moravská Ostrava a Přívoz (67 osob). Mezi osobami bez přístřeší převažovali muži (78 %) nad počtem žen (22 %), převaha mužů byla zaznamenána ve všech městských obvodech SMO kromě obvodu Radvanice a Bartovice.

Tabulka 9.1.1: Počty osob žijících venku dle jednotlivých obvodů statutárního města Ostravy 2012

Městský obvod	Četnost	%	Pohlaví		Věkové kategorie			
			Muži	Ženy	15 - 30	31 - 45	46 - 64	65+
Hrabová	17	3,8	82,4	17,6	0,0	26,7	66,7	6,7
Mariánské Hory a Hulváky	67	15,2	76,1	23,9	3,0	28,4	67,2	1,5
Martinov	27	6,1	70,4	29,6	14,8	14,8	70,4	0,0
Moravská Ostrava a Přívoz	67	15,2	89,6	10,4	3,0	25,4	70,1	1,5
Nová Ves	2	0,5	100	0	0,0	0	100	0,0
Ostrava-Jih	78	17,6	74,3	25,7	13,0	35,1	48,1	3,9
Poruba	43	9,7	74,4	25,6	16,3	27,9	48,8	7,0
Radvanice a Bartovice	5	1,1	40	60	0,0	0	80	20,0
Slezská Ostrava	60	13,6	86,7	13,3	10,0	26,7	60	3,3
Svinov	38	8,6	81,1	18,9	10,5	39,5	42,1	7,9
Třebovice	22	5,0	59,1	40,9	9,1	27,3	50	13,6
Vítkovice	16	3,6	68,8	31,3	6,3	31,3	62,5	0,0
Celkem	442	100,0	78	22	8,7	28,5	58,8	4,1

Zdroj: Sčítání bezdomovců 13.9.2012, Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě 2012

Celkový počet 442 osob bez přístřeší žijících venku nacházejících se mimo sociální a pobytová zařízení je započítán do kategorie **zjevného bezdomovectví**, stejně tak, jako počet osob bez přístřeší přebývajících v noclehárnách a azylových domech, kterých bylo sečteno 448. Tyto skupiny jsou dle počtů detailněji popsány v tabulce níže. Celkově tak bylo sečteno v kategorii zjevné bezdomovectví **890** osob bez přístřeší.

Tabulka 9.1.2: Zjevné bezdomovectví ve statutárním městě Ostrava

ETHOS - Národní subkategorie	Národní subkategorie	Muži	Ženy	Děti	Počet osob	Stupeň ohrožení
1.1.2	Osoby spící venku (např. ulice, pod mostem, nádraží, letiště, veřejné dopravní prostředky, kanály, jeskyně, odstavené vagony, stany, garáže, prádelny, sklepy a půdy domů, vraky aut)	345	97		442	b
2.1.2	Osoby v nízkoprahové noclehárně	54	17		71	b
3.1.2	Muži v azylovém domě	135			135	b
3.1.2	Ženy v azylovém domě		30		30	b
3.1.2	Matky s dětmi v azylovém domě		61	88	149	b
3.1.2	Úplné rodiny v azylovém domě	4	4	11	19	b
7.1.2	Muži a ženy v seniorském věku nebo invalidé dlouhodobě ubytované v azylovém domě	29	15		44	b
Celkem		567	224	99	890	

Zdroj: Sčítání bezdomovců 13. 9. 2012, Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě 2012

Stupeň ohrožení: b – bezdomovci,

B. Latentní bezdomovectví

V rámci kategorie **latentní bezdomovectví** bylo celkem napočítáno **4 183** osob bez přístřeší. Jedná se o osoby sociálně vyloučené, které se nachází v tíživé situaci a žijící na ubytovnách. Z nich 3263 osob mělo trvalé bydliště na území statutárního města Ostrava a dalších 920 na ohlašovacích úřadů městských obvodů. Do sčítání na komerčních ubytovnách byly zařazeny pouze osoby, případně rodiny s krátkodobým ubytováním, které nemají vlastní bydlení. Do této kategorie nebyli započítáváni dělníci přechodně přespávající na těchto ubytovnách. Dělníci byli rozlišeni na základě údajů poskytnutých zřizovateli ubytoven.

C. Potenciální bezdomovectví

V rámci kategorie **potenciálního bezdomovectví** je nejpočetnější skupinou osob v bytové nouzi, potažmo těch, kteří jsou ohroženi ztrátou bydlení nebo situací kdy na žádnou z dostupných forem bydlení nedosáhnou. Jedná se také o osoby žijící v nevhodných podmínkách, typicky v sociálně vyloučených lokalitách, ve kterých jsou domy často ve špatném stavu, vyžadujících rekonstrukci. Celkově bylo sečteno **7 235** osob.

Tabulka 9.1.3: Potenciální bezdomovectví - osoby ohrožené bezdomovectvím ve statutárním městě Ostrava

ETHOS - Národní subkategorie	Národní subkategorie	Počet	Stupeň ohrožení
6.1.1	Osoby před propuštěním z věznice	805*	a
6.3.1	Osoby opouštějící dětské instituce	110	a
6.3.2	Osoby před opuštěním pěstounské péče	20**	a
8	Osoby žijící v nejistém bydlení – vyloučené lokality	6 300	a
Celkem		7 235	

Zdroj: Sčítání bezdomovců 13. 9. 2012, Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě 2012

Údaje aktuální k roku 2012, *průměr za roky 2010 až 2013., ** za rok 2011

Pozn. Stupeň ohrožení: a – ohrožené osoby

Celkově se ve statutárním městě Ostrava nachází 890 osob ve stavu zjevného bezdomovectví, cca 4 183 osob ve stavu latentního bezdomovectví a cca 7 235 osob v potenciálním bezdomovectví. Dle odhadu se tedy celkem jedná o cca **12 308 osob v bytové nouzi a v nevhodném bydlení**, což odpovídá přibližně 6 % obyvatel s faktickým pobytem ve statutárním městě Ostrava.

Odhad počtu osob, které se ročně mohou octnout v bytové nouzi

Osoby opouštějící školská zařízení

Jednou ze skupin osob potenciálně ohroženou bytovou nouzí jsou mladí lidé vycházející z dětských domovů po dosažení zletilosti. U těchto osob v současné době není na území města Ostravy (stejně jako na území celé ČR) nastaven dostatečný zachytý systém, proto patří k osobám ohroženým ztrátou přístřeší. Nedostatečný je především počet startovacích bytů pro tuto cílovou skupinu, toto však nemohou ovlivnit jednotlivá školská zařízení samostatně, ale jistě by situaci zlepšilo komunikační propojení a informovanost o potřebách bytů mezi školskými zařízeními a sociálním odborem MMO. V rámci této kategorie se jedná o cca 110 osob za rok, které spadají mezi osoby ohrožené potenciální ztrátou bydlení.

Tabulka 9.1.4: Počty osob opouštějící školská zařízení na území města Ostravy

Zařízení	ETHOS – Národní subkategorie	Městský obvod	Kapacita	Počet vycházejících osob/rok
Dětský domov a Školní jídelna Ostrava, Bukovanského	6.3.1	Slezská Ostrava	24	1
Dětský domov a Školní jídelna Ostrava-Slezská Ostrava	6.3.1	Slezská Ostrava	48	5
Diagnostický ústav pro mládež, SVP a ŠJ O. Kunčičky	6.3.1	Slezská Ostrava	72	26
Dětský domov se školou a ZŠ O. Kunčice	6.3.1	Slezská Ostrava	18	0*
Dětský domov a Školní jídelna Ostrava-Hrabová	6.3.1	Hrabová	32	4
Výchovný ústav Ostrava-Hrabůvka	6.3.1	Ostrava - Jih	35	17
Dětský diagnostický ústav, ZŠ a ŠJ Bohumín - Šunychl: Odloučené pracoviště Ostrava	6.3.1	Poruba	10	57
Celkem			239	110

Zdroj: MMO 2012, Sčítání bezdomovců 13. 9. 2012, Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě 2012

*Informace nebyly k dispozici

Osoby opouštějící pěstounskou péči

Dle informací ze Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě z roku 2012 pěstounskou či poručenskou péči v roce 2011 ukončilo z důvodu zletilosti 20 dětí.

Osoby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

Další skupinou ohroženou bytovou nouzí jsou osoby po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody s trvalým bydlištěm na území Ostravy. Tyto osoby se však nemusí vracet na území SMO, jelikož mohou mít zázemí na jiných místech republiky. Tyto osoby, jako potenciálně ohrožené bytovou nouzí, jelikož velká část z nich nemusí mít rodinné či bytové zázemí. Podle Plánu prevence kriminality statutárního města Ostravy na léta 2015 – 2016 je počet propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody mezi lety 2010 až 2013 průměrně 805 osob/rok.

Osoby v azylových domech

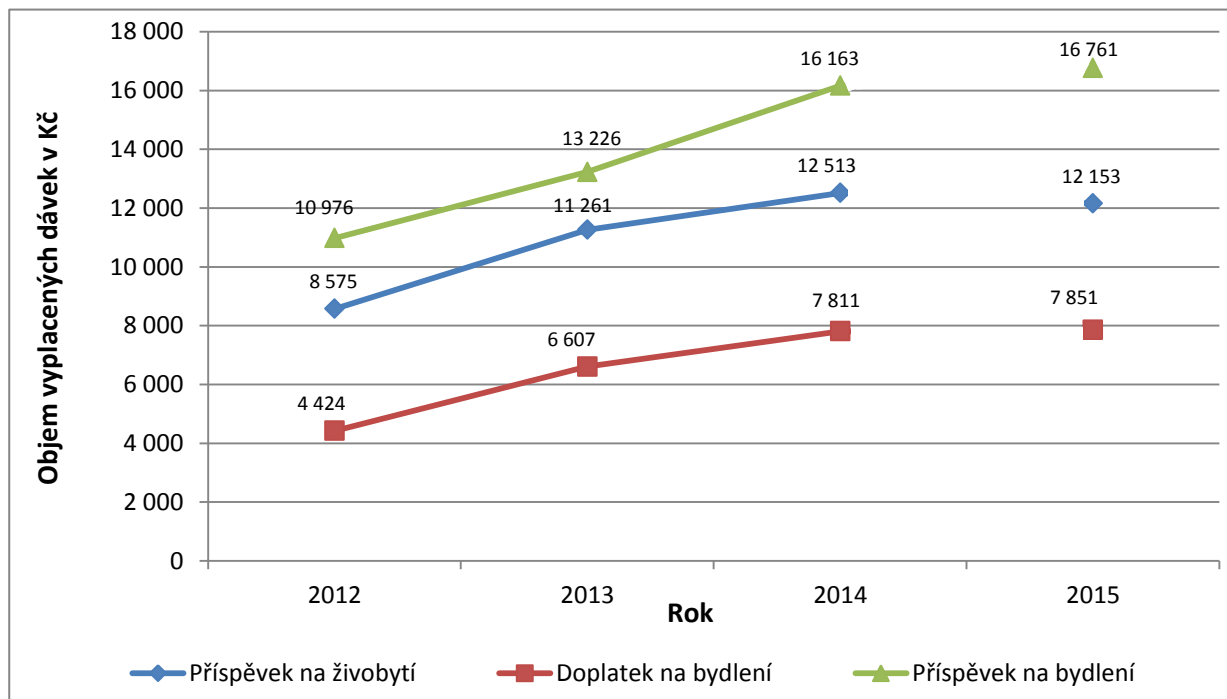
Běžnou podmínkou pobytu v azylových domech je setrvání osoby v maximální délce jednoho roku. V průběhu roku se tedy osoby v azylových domech postupně obmění, přičemž se předpokládá přibližně stejná zaplněnost stávajících zařízení. V předchozí kapitole jsou v Tabulka 9.1.2 uvedeny počty osoby v azylových domech uvedené ve Studii o stavu bezdomovectví v Ostravě z roku 2012. Celkem se jedná o 377 osob v azylových domech.

Sečtením osob v azylových domech, osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a osob opouštějící školská zařízení a pěstounskou péči se dostáváme k celkovému počtu **1312** osob. Jelikož tento počet nereflexuje skupiny ohrožené ztrátou bydlení, které nelze kvantifikovat, jedná se o velmi hrubý odhad.

Odhad počtu domácností, které vynakládají na bydlení nepřiměřeně vysokou část příjmů

Počet domácností, které vynakládají na bydlení nepřiměřeně vysokou část, se odráží na počtu sociálních dávek určených na bydlení, který v posledních 4 letech stoupá. V níže vloženém grafu můžeme pozorovat vývoj průměrného počtu dávek, které byly měsíčně vyplaceny ve statutárním městě Ostrava Úřadem práce ČR. Dynamika vzrůstu počtu sociálních dávek je patrná zejména u příspěvku na bydlení, kde je nárůst mezi lety 2012 až 2014 nejvyšší. Vzhledem k trendu vzrůstu počtu vyplácených dávek, lze očekávat, že nárůst bude pokračovat.

Graf 9.1.1: Průměrný měsíční počet vyplácených sociálních dávek určených na bydlení, 2012 - 2015, SMO

pozn.: za rok 2015 průměrný počet dávek vypočten za prvních 8 měsíců roku, hodnota tedy může zkreslovat vývoj.

Zdroj dat: Úřad práce ČR, 2015

Podle zákona 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi nárok na příspěvek na živobytí vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Nárok na příspěvek na bydlení vzniká osobě či rodině, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této osoby či rodiny částky živobytí. Výše příspěvku na živobytí se stanovuje jako rozdíl mezi živobytím osoby či rodiny a jejich příjmem, od kterého se odečtou přiměřené náklady na bydlení. (Přiměřené náklady na bydlení jsou náklady na bydlení, maximálně však do výše 30 %, v Praze 35 %, příjmu osoby či rodiny).

Pokud budeme uvažovat příspěvek na živobytí jako přímou úměru počtu domácností, které pobírají tuto dávku, pak můžeme hovořit o přibližně 12 000 domácnostech, které vynakládají nepřiměřeně vysokou částku na bydlení vzhledem k svým příjmům. Tento počet domácností tvoří asi 9 % všech domácností statutárního města Ostrava.

Je však nutno dodat, že Koncepce sociálního bydlení České Republiky 2015 – 2025 zahrnuje do cílové skupiny sociálního bydlení osoby či domácnosti, které vynakládají na bydlení nepřiměřeně vysokou část disponibilních příjmů, a to ve výši více než 40 %. Je proto důležité předpokládat, že osob, které

vynakládají na bydlení nepřiměřeně vysokou částku vzhledem k svým příjmům je ve statutárním městě Ostrava více, než indikují počty vyplacených sociálních dávek.

Odhad počtu domácností, které se ročně ocitají v situaci nepřiměřené zátěže způsobené placením nájmu

Pro analýzu počtu osob či domácností, který ročně přibývá ve skupině obyvatel, která z finančních prostředků, jež má k dispozici, musí vynaložit nepřiměřenou část na bydlení, bylo využito statistik počtu vyplacených dávek v hmotné nouzi. Při meziročním srovnání průměrného měsíčního počtu vyplacených dávek příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení mezi lety 2012 až 2015 zjišťujeme nárůst, či pokles tohoto jevu. Průměrná meziroční změna ve sledovaném období činí v případě obou těchto typů dávek přibližně nárůst 1100 – 1200 dávek ročně, což můžeme považovat za množství osob, které se ročně ocitnou ve výše popisované situaci. Pokud budeme sledovat změnu v jednotlivých letech, můžeme pozorovat významný pokles meziročního nárůstu těchto osob.

Tabulka 9.1.5: Průměrný roční nárůst počtu vyplacených vybraných dávek v hmotné nouzi 2012 - 2015

Typ sociální dávky	Rok				Změna mezi lety			Průměrná změna
	2012	2013	2014	2015*	2012 - 2013	2013 - 2014	2014-2015*	
Příspěvek na živobytí	8 575	11 261	12 513	12 153	2 686	1 252	-360	1 193
Doplatek na bydlení	4 424	6 607	7 811	7 851	2 183	1 204	40	1 142

pozn.:* za rok 2015 průměrný počet dávek vypočten za prvních 8 měsíců roku, hodnota tedy může zkreslovat vývoj.

Zdroj dat: Úřad práce ČR, 2015

9.2 Popis problémů v oblasti bydlení u cílových skupin

V rámci zpracování podkladové analýzy bydlení statutárního města Ostravy byly realizovány polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením. Pro tyto účely se specifikovaly 3 cílové skupiny. Zjištěné informace jsou zaměřeny na nevhodné a nejisté bydlení a bariéry získání bydlení u cílových skupin: **1) Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách, 2) Osoby bez domova a 3) Lidé ohrožení sociálním vyloučením.** Podrobnější specifikace cílové skupiny je vysvětlena v kapitole č. 4 věnující se metodologii.

Lidé spadající do výše uvedených cílových skupin, s nimiž byly realizovány rozhovory, jsou z 60 % narození v Ostravě. Jedná se tedy o občany, kteří ve městě dlouhodobě žijí a mají k němu sociální vazbu. 16,5 % dotazovaných se narodilo na Slovensku a ostatní v okolních městech v rámci Moravskoslezského kraje (13,4 %) nebo v rámci měst České republiky (13,4 %). **Respondenti v rámci cílových skupin byli běžní obyvatelé statutárního města Ostrava. Celkem bylo realizováno 127 rozhovorů, kdy ve 38 % byli respondenti Romové.** Podrobné členění cílových skupin do dílčích podskupin a zastoupení počtu Romů v jednotlivých skupinách je uvedeno v kapitole č. 4 Metodologie.

Z polostrukturovaných rozhovorů vyplynulo, že nejčastěji žijí dotazovaní (vyjma osob bez domova) s partnerem či partnerkou a dítětem. Naopak osoby bez domova nejčastěji uváděly, že žijí samy. **Méně často žijí v určitých společenstvech nebo mají nějakého partnera či partnerku.** Osoby bez domova, které žijí s dětmi, jsou převážně uživateli Azylových domů. Z realizovaného kvalitativního výzkumu nelze vyvozovat obecné závěry pro celou specifickou skupinu (nejedná se o reprezentativní výzkum).

Tabulka 9.2.1: Průměrné zastoupení osob žijících v domácnostech dle cílových skupin respondentů

Struktura domácností	Lidé ohrožení sociálním vyloučením	Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách	Osoby bez domova
Žije s partnerem/partnerkou	37,8	41,9	8,7
S dětmi	33,7	41,9	13,0
S rodiči	3,1	2,3	-
S jinými příbuznými osobami	4,1	-	-
S nepříbuznými osobami	2,0	7,0	8,7
S nikým - žiji sám (sama)	19,4	7,0	69,6

Zdroj: Vlastní průzkum, PROCES, 2015

Otázka: Kolik osob žije ve Vaší domácnosti? V jakém příbuzenském vztahu k Vám jsou? Pokud žijete s dětmi, jak jsou staré?

1) Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách

Tato skupina byla tvořena osobami, které žijí v lokalitách/ulicích Trnkovec (6 osob), Sirotčí (3 osoby), Ostrava – Svinov (8 osob), ulice Palackého (4 osoby) a na ubytovnách (ubytovna Fr. a Anny Rýšových, ubytovna Plzeňská – 5 osob) a dále Heřmanice, ulice Technická a Uprkova. Z celkového počtu 30 osob bylo 19 žen a 11 mužů, se kterými byly realizovány rozhovory.

Z provedených rozhovorů, které probíhaly v rámci terénního šetření, vyplynulo, že z celkového počtu 30 osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách má 23 osob uzavřené podnájemní smlouvy a 7 osob má nájemní smlouvu. Nikdo z dotazovaných nemá byt nebo dům v osobním vlastnictví. Byty jsou převážně ve vlastnictví soukromých subjektů (např. RPG byty s.r.o., a soukromé ubytovny). U dvou osob se jednalo o obecní byty. Nikdo z dotazovaných neměl podnájemní či nájemní smlouvu uzavřenou déle než na 1 rok.

V případě, že dotazovaní žili na ubytovnách, byla jim během rozhovoru položena doplňující otázka, která se zaměřovala na dřívější způsob bydlení a důvody jeho ztráty. Mezi nejčastější důvody uváděli ztrátu zaměstnání, ztrátu jednoho z partnerů a nedostatek finančních prostředků.

Otázka:	Uveďte, jaký byl Váš dřívější způsob bydlení?
Citace:	„Bydlela jsem v Ostravě Porubě s partnerem v pronajatém bytě, který byl psaný na jeho jméno“. (Žena, Neromka, 64 let) „Nájemní byt 2+1 ve Frýdku – Místku. Opustil jsem tento byt z důvodu odstěhování se za prací do jiného města.“. (Muž, Nerom, 46 let) „Nájemní byt 1+1 4. kategorie (bez teplé vody, pece na zatopení, bez dřeva).“. (Žena, Romka, 49 let) „Dříve jsem bydlela v podnájmu v Ostravě (soukromý vlastník)“. (Žena, Romka, 44 let) - Jako zaměstnanec ČD jsem měl služební byt a přišel jsem o něj, jelikož mě propustili.“ (Muž, Nerom, 55 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Polovina osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách považuje svůj způsob bydlení za dlouhodobě nevyhovující. Důvod, který je vede k tomuto tvrzení, je především nevyhovující prostředí (okolí) a stav bytů. Problémy jsou spojeny s hlukem ze sousedních bytů, nečistotou okolo bytového domu a na chodbách. V bytech řeší problémy s výskytem plísní, vlhkostí, zápachem a zimou.

V případech, kdy jim současný způsob bydlení vyhovuje, uváděli, že jim tento způsob bydlení prozatím stačí, momentálně vyhovuje nebo, že si už zvykli. Při dlouhodobému setrvání např. v ubytovnách někdy dochází k tomu, že nájemníci jsou již zvyklí na daný způsob bydlení a nechtějí nic měnit.

Z celkového počtu 30ti dotazovaných se 22 osob stěhovalo za jiným typem bydlení v rámci jednotlivých městských obvodů statutárního města Ostrava. Z cílové skupiny dotazovaných byly 4 osoby, které se přistěhovaly z Bohumína, 3 osoby ze Slovenska, jedna osoba z Maďarska a jedna z Karviné. Z realizovaných rozhovorů vyplynulo, že nejčastější důvody pro přistěhování se do určité lokality bylo, že neměli jinou možnost nebo jim vznikly dluhy u jiného vlastníka bytů. Lze tedy říct, že faktory, které vedou jednotlivé osoby ke změně předchozího způsobu bydlení, převažují nad faktory, které lákají do jiného způsobu bydlení, resp. že stěhování je zpravidla vynucené.

Otázka:	Proč jste se přistěhoval do této lokality?
Citace:	„Bydlela jsem s rodiči, ale teď mám dítě a neměla jsem kam jít. Dozvěděla jsem se o tom přes známou“. (Žena, Neromka, 19 let) „Rodina nám poradila obrátit se na CENTROM. Oni nám zařídili byt a teď si hledáme práci“. (Žena, Neromka, 21 let) „Neměla jsem kam jít a sociálka v Bohumíně mi našla ubytovnu v Ostravě“. (Žena, Neromka, 50 let) „Protože bydlení na ubytovně mi vyhovuje, stát mi dává doplatek na bydlení a nemusím nic jiného dělat“. (Muž, Nerom, 62 let) „Přišla jsem o byt. Tady bydlela kamarádka a ona mi řekla, že jsou tady volné byty tak jsem zjistila informace, co a jak a bydlím tady taky.“ (Žena, Romka, 47 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

V případě, že by si dotazovaní mohli vybrat, kde a jakým způsobem by chtěli bydlet, nejčastěji volili možnost nájemního bydlení na území města Ostravy. V případě městských obvodů pak zmiňovali Michálkovice a Slezskou Ostravu.

Z rozhovorů dále vyplynulo, že lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách řešili problémy s bydlením již v minulosti. Největší problémy nastaly v případech, kdy ztratili zaměstnání a neměli finanční prostředky na zaplacení nájmu a energií. V důsledku tohoto problému jim vznikly dluhy.

Otázka:	Měl jste dříve problémy s bydlením? Jaká byla jejich příčina?
Citace:	„Ano. Problémem byla ztráta práce ze dne na den. Začal jsem hodně pít alkohol.“ (Muž, Nerom, 46 let) „Ano, měla jsem nízký příjem jako uklízečka a můj životní druh byl dlouhodobě nemocný. Hodně pil alkohol a byl vůči mně násilnický, ale stejně, když zemřel, tak jsem byla sama ztracená.“ (Žena, Neromka, 61 let) „Ano, moje dcera udělala velké dluhy. I já díky ní přestala platit nájemné“. (Žena, Neromka, 49 let) „Přestal jsem za ten byt platit, protože byt nebyl vyhovující. Padala omítka, byla tam plíseň, netekla teplá voda.“ (Muž, Nerom, 45 let) „Ano, když jsem přišel o práci, neměl jsem 2 roky ani korunu. Vznikl mi dluh na nájmu.“ (Muž, Nerom, 55 let) „Neměl jsem s partnerkou peníze na zaplacení elektřiny.“ (Muž, Nerom, 27 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Hlavní důvody, proč zůstávají dotazovaní ve stávajících bytových podmínkách, jsou ty, že nemají dostatečné množství finančních prostředků pro zaplacení kauce anebo nevědí, kde by získali informace

o jiných možnostech bydlení (např. od sociálních pracovníků na Úřadu práce či formou informativních letáčků). Dotazovaní, neví, jaké podmínky musí splnit, aby získali byt, jaké formuláře musí vyplnit a jaké poplatky jsou s tímto spojeny. U cílové skupiny osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách nebyl uváděn problém s diskriminací určitého etnika při získání bytu.

V případě, že mají dotazovaní snahu najít si jiný způsob bydlení, zkoušejí to přes realitní kanceláře, inzeráty, internet ale také přes neziskové organizace, např. CENTROM. V rámci realizovaných rozhovorů byl jeden člověk z této cílové skupiny, který si podal žádost o obecní byt a v současné době čeká na rozhodnutí, zda mu bude přidělen. Ostatní dotazovaní uváděli, že obecní byt se nesnažili získat z důvodu nedostatku informací, co všechno obnáší získání takového způsobu bydlení a mají dojem, že je to velice komplikované.

Otázka:	Jak si hledáte další bydlení? Proč se Vám nedaří získat jiný byt či způsob bydlení?
Citace:	• „Ano na úřadě v Ostravě Porubě. Nebyla jsem schopná vyřizovat další potvrzení a žádosti. Neumím to.“ (Žena, Neromka, 64 let) • „Nehledám nic, protože všude potřebuji peníze na kauci. Ještě by šel nějaký obecní byt, ale tam to dlouho trvá, než se všechno vyřídí a je toho hodně na zařizování.“ (Žena, Romka, 44 let) • „Já sám nemám podanou žádost na obecní byt ale moje partnerka ano. Já bych na to neměl, abych získal ten byt, protože se nevyznám v těch papírech, ale teď by mi poradila asi ona.“ (Muž, Nerom, 68 let) • „Byl by super ten obecní byt, ale dlouho se tam čeká na vyřízení a pak to může ještě skončit tím, že nám ho nepřidělí.“ (Žena, Romka, 19 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Během posledních 12 měsíců nemělo problémy s hrazením nájmu za bydlení celkem 25 dotazovaných (z celkového počtu 30 osob). Z rozhovorů dále vyplynulo, že zbývajících 5 osob mělo problém s úhradou nájmu v případě, kdy jim nejsou poskytnuty sociální dávky. V tom případě nemají z čeho uhradit náklady spojené s bydlením.

Sociální pracovníci Úřadu práce vykonávají sociální šetření v rámci, kterého kontrolují, zda jsou sociální dávky vypláceny dle skutečné sociální situace příjemce. V takových případech může dojít ke zjištění skutečností, kdy je osobám pozastavena výplata dávek. Jedná se především o situace, kdy se při šetření v domácnosti zjistí skutečnost, že společně s osobou, která pobírá sociální dávky, bydlí v bytě ještě další osoba či osoby, které nebyly původně zahrnuty do společně posuzovaných osob pro výpočet sociálních dávek.

Dalším důvodem je nepředložení požadovaných dokladů a písemností, které vyžaduje Úřad práce. Nejčastěji jsou řešeny problémové případy nových žádostí. Žadatelé musí doložit vyplněné formuláře, souběžně s jejich vyřízením probíhá sociální šetření v bydlišti žadatele. Pokud nedoloží všechny formuláře, nebo neumožní sociální šetření, jsou mu zasílány výzvy a následně ještě doporučení. Pokud, ani po této době tak neučiní, není žadateli sociální dávka schválena.

Otázka:	Měli jste během posledních 12 měsíců problémy s úhradou nákladů na bydlení, přesněji nájmu a energií? Jak jste tuto situaci řešil/a?
Citace:	• „Ne, nemám problém, vždy to za mě platí sociální odbor.“ (Muž, Nerom, 46 let) • „Ne, všechno v pořádku, vše za nás platí sociálka.“ (Muž, Nerom, 27 let) • „Ne, platil za mě úřad, ale v současné době v rámci posledních 3 měsíců úřad přestal doplácet na bydlení a my máme strach, že skončíme ze dne na den na ulici. Oni totiž na tom úřadě chtěli, abych donesla nějaké potvrzení, a já jsem to donesla pozdě a špatně vyplněné. Moc se v tom nevyznám a byl z toho problém.“ (Žena, Neromka, 61 let) • „Ano, už 3 měsíce úřad práce nevyplácí sociální dávky a nepřispívá příspěvkem na bydlení a hrozí, že mě majitel ubytovny vyhodí ven na ulici i s vnukem. Byl tady totiž problém s tím, že když tady byla sociální pracovnice na šetření tak tady se mnou bydlí i ta moje kamarádka a to paní ze sociálky říkala, že to nejde, že jsem jí o tom neřekla. Tak to musím jít na úřad vyřešit.“ (Žena, Neromka, 49 let) • „Ano, teď v červnu začaly problémy. Tady na sociálce na Úřadu práce v Porubě mi řekli, že se mám vrátit do Bohumína, najít si byt nebo si v Ostravě zařídit trvalý pobyt. Jinak mi bude pozastaven doplatek na bydlení a další dávky na živobytí. A dali mi lhůtu 3 měsíce.“ (Žena, Romka, 50 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

V případě, kdy se dotazovaní měli vyjadřovat k sousedským vztahům, hodnotili je jako dobré a přátelské. V daných lokalitách fungují nápomocné vztahy mezi jednotlivými obyvateli. U 18 dotazovaných funguje v místě jejich bydliště pozice domovníka, který řeší údržbu bytů a celého bytového domu, opravuje poruchy a příp. řeší stížnosti.

Účastníci polostrukturovaných rozhovorů z vyloučených lokalit neměli (až na jednu osobu, která pracovala jako uklízečka) stálé zaměstnání. I když nemají tyto osoby stálé zaměstnání, pracují formou různých brigád nebo nárazových činností a využívají občasné neformální činnosti.

Otázka:	Máte stálé zaměstnání nebo pracujete nárazově? Využíváte občasné neformální pracovní činnost? Brigády nebo jiné (např. nelegální) zaměstnávání?
Citace:	• „Musím pracovat jen brigádně kvůli exekucím, jelikož bych pak z toho platu nic neměl. Dělam výkopové a úklidové práce.“ (Muž, Rom, 45 let) • „Dělám nárazově brigády, ale už 3 týdny je situace taková, že pro mě žádná práce není.“ (Muž, Rom, 22 let) • „Já nepracuji a ani nemám brigádu, protože se musím starat o partnera. Syn ale pracuje na „černo“ brigádně.“ (Žena, Romka, 44 let) • „Nedávno jsem nastoupil k technickým službám v Ostravě.“ (Muž, Rom, 27 let) • „Přítel pracuje na různých „fuškách, ale jedná se o letní práce“. (Žena, Romka, 21 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Skladba **příjmů** u většiny osob žijících v sociálně vyloučených lokalitách se skládá nejčastěji z podpory v nezaměstnanosti, sociálních dávek, invalidního příp. starobního důchodu, rodičovského příspěvku a v některých případech i z neformálního zaměstnání či sběru. Co se týče výše jednotlivých částek, je to u dotazovaných opravdu různorodé.

V rámci podpory v nezaměstnanosti se částky pohybují v rozmezí od 3 410 Kč do 7 900 Kč. U sociálních dávek je spodní hranice poskytnutých finančních prostředků 1 400 Kč (u osob žijících na ubytovně společně s partnerem/partnerkou), naopak nejvyšší bylo 20 000 Kč (šestičlenná domácnost – 2 dospělí a 4 děti). Nejčastěji uváděli výši sociálních dávek okolo 10 000 Kč. V těchto případech se jednalo o čtyř až

pěti člennou domácnost. Rozdíl byl v tom, zda v dané domácnosti byl partner či nikoliv. Dalším zdrojem příjmů, které byly během rozhovoru zmíněny, byl sběr papíru, kovů – měděných drátků, apod. Částky se však pohybovaly ve stokorunách.

Finanční **výdaje** jsou tvořeny ze základních oblastí (položek) každého jedince. Především se jedná o nájemné (voda, topení), služby spojené s nájmem (energie), potraviny, zaplacení dluhů či ještě jiných nákladů. Dotazovaní hradí za nájemné částky, které se nejčastěji pohybují v rozmezí 4 000 Kč – 5 000 Kč, u sedmi osob se částky pohybují okolo 8 000 Kč a jeden z dotazovaných uvedl, že hradí za nájemné 12 500 Kč měsíčně, kde nejsou zahrnuty energie. Za služby spojené s nájmem (energie) hradí dotazovaní 2 000 Kč – 3 000 Kč měsíčně. Mezi jiné náklady zmiňovali dotazovaní položky, jako jsou léky, alkohol, cigarety a další.

Otázka:	Co děláte, když nemáte na úhradu peníze?
Citace:	„Sbírám sběr, odpadky z popelnic, z nedopalků cigaret vysypávám tabák na kouření a občas najdu u nádraží nedopité pivo nebo kávu.“ (Žena, Neromka, 64 let) „Chodím po kontejnerech a vybírám zvonkové dráty, které po opálení zpeněžím.“ (Žena, Neromka, 61 let) „Občas brigáda nebo sběr kovu v rámci kontejnerů s elektroodpadem.“ (Muž, Rom, 45 let) „Chodím po kontejnerech pro oblečení. Vyperu to a nosíme to. Našla jsem tam i fotbalový dres a kopačky pro kluka.“ (Žena, Romka, 49 let) „Každý měsíc je to jiné. Půjčujeme si od známých nebo rodiny pokud nemáme z čeho platit.“ (Žena, Romka, 44 let) „S partnerkou se snažíme to vždycky dát každý měsíc nějak dohromady ty peníze. Když není na úhradu nájmu, tak nám nezbyvá nic jiného než se uskomnit na jiných věcech, jako je jídlo, cigarety nebo alkohol.“ (Muž, Nerom, 68 let) „Nic jiného nám nezbyvá než, že prostě musíme mít ty peníze. Případně to řešíme tak, že si půjčíme od rodiny.“ (Žena, Neromka, 20 let) „Mě pomáhá dcera, každý měsíc mi dá tak 600 Kč na zaplacení bytu a udělá mi nákup do domácnosti.“ (Žena, Neromka, 70 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Co se týče oblasti finančních rezerv, tak ani jeden z dotazovaných je v současné době nemá. V minulosti se sice snažili našetřit určitý finanční obnos, který se pohyboval v rozmezí 2 000 – 5 000 Kč, ale během dvou měsíců z této finanční rezervy již nic neměli.

Z celkového počtu 30 dotazovaných uvedlo 8 osob, že mají dluhy na nájemném nebo energiích, dále také uvedly, že jednotlivé částky se pohybují od 10 000 Kč až do 250 000 Kč. Tak vysoké částce dluhu předcházeli původně dluh o hodnotě 24 000 Kč. Z důvodu neřešení dané situace včas tento dluh nabyl vysoké hodnoty. Je podstatné zde uvést, že v některých případech může docházet k situaci, že lidé se domnívají, že dluží určitou finanční částku, ale skutečnost může být mnohdy jiná, tedy daleko nepříznivější. Dotazovaní často uváděli, že sami nevědí, kde všude dluží a o jak vysokou částku se vlastně jedná. Z toho důvodu je řešení jejich situace mnohdy velice zdlouhavé a problematické.

Splácení dluhů dotazovaní ve většině případů neřeší. V některých případech, měli dotazovaní nastavené splátkové kalendáře, ale neplatili jednotlivé splátky. V případě, že by to chtěli nějakým způsobem řešit, tak ani neví, jak nebo nemají dostatečné množství finančních prostředků pro uhrazení dluhu. Polovina dotazovaných osob žijících ve vyloučených lokalitách má exekuci. Z celkového počtu dotazovaných žijících v sociálně vyloučených lokalitách bylo 5 osob, které mají dluhy vůči městu. Jednalo se především o dluhy na nájemném ve výši 10 000 – 20 000 Kč.

Otázka:	Jakému subjektu či organizaci dlužíte?
Citace:	„Dlužím na pokutách a přestupcích od Policie ČR.“ (Žena, Neromka, 61 let) „Mám pokuty od Policie ČR za pálení kabelů.“ (Žena, Romka, 49 let) „Dlužím na zdravotním pojištění a soukromé osobě za ten starý plesnivý byt.“ (Muž, Rom, 45 let) „Přesně nevím kolik ty dlužné částky jsou, ale dlužím českým drahám a na nájemném.“ (Muž, Nerom, 55 let) „Vůbec nevím kolik mi ty dluhy přesně dělají, ale dlužím u soudu, policii na pokutách.“ (Muž, Rom, 22 let) „Ano, ale nevím kolik činí dluh u dopravního podniku.“ (Žena, Romka, 28 let) „Mám nezaplacené pokuty od Policie ČR za pálení bužírky z drátů.“ (Muž, Rom, 27 let) „Já jsem milionový dlužník. Ani nevím, za co komu dlužím. Minimálně je to dopravní podnik, dluhy za nájem a auto, které jsem v minulosti měl. V minulosti jsem dělal „Bílého koně“ při pašování aut ze zahraničí.“ (Muž, Nerom, 62 let) „Třeba syn ani neví, komu dluží, chodí mu exekuce ze Šumperku a Plzně, kde v životě nebyl. Asi si na něho někdo nechal napsat půjčku nebo si něco koupil na jeho ztracené doklady.“ (Muž, Nerom, 68 let) „Lichva v minulosti byla.“ (Žena, Romka, 40 let) „Dlužím na jízdném u dopravního podniku tak asi 50 000, Kč, zdravotní pojišťovna tak 4 000,-, někdy, když nevyjdeme, tak dluhy neplatíme.“ (Žena, Romka, 20 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

2) Osoby bez domova

Tato cílová skupina v sobě zahrnovala osoby přežívající venku (osoby bez přístřeší) a osoby, které využívají sociální služby typu noclehárny a azylové domy.

2.1 Osoby přežívající venku (osoby bez přístřeší)

Cílová skupina osoby přežívající venku byla tvořena z 11 osob z lokalit Ostrava – Poruba a Ostrava – Svinov. Jednalo se o 2 ženy a 9 mužů. V rámci provedených polostrukturovaných rozhovorů vyplynulo, že skupina osob přežívajících venku přespává na nádraží, lavičkách v parku, zastávkách a ve stanech v lese. Jeden dotazovaný uvedl, že přespává se čtyřmi kamarády v zahradní chatce.

Otázka:	Uveďte, jaký byl Váš dřívější způsob bydlení?
Citace:	„Před 10 lety jsem přišel o nájemní byt, který jsem měl u společnosti RPG Byty, s.r.o, který byl na hlavní třídě v Ostravě Porubě. Dával jsem peníze družce na zaplacení bytu a ona ty peníze propila a prohrála v automatech. Takže jsem pak už neměl peníze.“ (Muž, Nerom, 84 let) „Bydlela jsem u své matky v nájemním bytě, když mi umřela, musela jsem byt opustit a od té doby spím venku. Jsou to už 3 roky, co takhle žiju.“ (Žena, Neromka, 59 let) „Bydlel jsem v nájemním bytě od UMOB Ostrava – Poruba. Je tomu už 20 let, co jsem o něj přišel. Asi od mých 35 let jsem silně závislý na alkoholu.“ (Muž, Nerom, 65 let) „Už od svých 18 let jsem nárazově pobýval na ubytovnách na Moravě. To záleželo od toho, kdy jsem měl šanci pracovat, ale jen sezonní práce.“ (Muž, Nerom, 42 let) „Dříve jsem měl normální byt s nájemní smlouvou od městského úřadu Ostrava – Svinov. Pak jsem začal pít a chodit po hospodách čím dál častěji. Manželka se semnou rozvedla a já začal hrát na automatech. V současné době nic neplatím, bez elektřiny, bez vody, ale se zahradním nábytkem. Jenom majiteli udržujeme pozemek. O dřívější domov jsem přišel, když jsem hrál výherní automaty.“ (Muž, Nerom, 65 let) „Bydlela jsem v družstevním bytě s nájemní smlouvou. Onemocněla mi matka a dlouhodobě jsem se o ní starala. Manžel mezitím propil, a prohrál všechny peníze, co jsme měli. Kromě toho byl vůči mně hrozně moc agresivní a bil mě.“ (Žena, Neromka, 43 let)

Otázka:	Uvedte, jaký byl Váš dřívější způsob bydlení?
	„25 let jsem žil v nájemním bytě od ÚMOB Ostrava Vítkovice. Po smrti partnerky jsem to psychicky nezvládl, pak mi zjistili, že mám roztroušenou sklerózu, tak to byl můj začátek života bezdomovce.“ (Muž, Nerom, 65 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Osoby přežívající venku by chtěly změnit svou životní situaci. Nejsou spokojeni se svou situací a chtěly by bydlet alespoň na ubytovně. V nejlepším případě však žít v garsonce a mít i práci. Osobám, které chtějí svoji nepříznivou sociální situaci řešit, byla několikrát nabídnuta pomoc ze strany terénních sociálních pracovníků. Čtyři osoby považují svůj způsob bydlení za vyhovující, ovšem s tím stanoviskem, že jim už nic jiného nezbývá, a že na řešení své situace rezignovali.

Z rozhovorů vyplynulo, že i když se dotazovaní třeba přistěhovali v dětském věku do města Ostravy, nikdy se během svého života do jiných měst nechtěli přestěhovat. I v rámci města Ostravy žijí ve stejných městských obvodech a chtějí zde zůstat natrvalo.

Otázka:	Jaké jsou důvody, proč zde zůstáváte?
Citace:	„Jsem už moc starý, jsem se vším smířený, mám jen deku a polštář. Rád se napiju alkoholu a na vše na chvíli zapomenu.“ (Muž, Nerom, 84 let) „Nemám kde jít, neustále mě venku okrádají. Už jsem o všechno přišla. Doklady a všechno je pryč. Úředně neexistuji.“ (Žena, Neromka, 59 let) „Ve stanu spím s kamarádem, už 15 let se známe, víme, co od sebe můžeme očekávat. Na rozdíl od ubytovny, kde bydlí zlí lidi a nemůžete tam nikomu věřit.“ (Muž, Nerom, 42 let) „Nemám peníze na bydlení a v azylovém domě nemám rád lidi.“ (Muž, Nerom, 60 let) „Nemám motivaci měnit svůj stav. Stejně je to všechno jedno.“ (Muž, Nerom, 55 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Osoby přežívající venku mají nárazové zaměstnání. Jedná se především o sezónní nebo nelegální práci doplněnou příp. o sběr či prodej věcí v zastavárnách. Nejčastějším zdrojem **příjmů** je starobní příp. u některých osob invalidní důchod a sběr papíru nebo kovu. Částky za sběr se pohybují od 80 Kč do 400 Kč. Jedním z často využívaných zdrojů pro zajištění obživy jsou popelnice. Co se týče měsíčních **výdajů**, jedná se především o potraviny. Měsíčně se částky pohybují v rozmezí 2 000 Kč - 3 000 Kč. V jednom případě jsou výdaje 5 000 – 6 000 Kč. Mezi další výdaje řadili osoby péči o psa.

Otázka:	Co děláte, když nemáte žádné finanční prostředky (peníze)?
Citace:	„Občas sním jídlo z kontejneru, občas i obchody něco vyhodí a já to pak sním. Sbírám vajgly a vysypávám tabák ke kouření.“ (Muž, Nerom, 84 let) „Jím jídlo z popelnice a na víno si vydělávám sběrem. Z nedopalků vysypávám tabák, který potom vykouřím.“ (Žena, Neromka, 59 let) „Chodím se sběrem a z popelnice občas sním nějaké nezkažené potraviny.“ (Muž, Nerom, 65 let) „Chodím s papírem do sběrný. Chodím taky po různých supermarketech, kde večer vyhazují prošlé jídlo a to si pak беру a jím.“ (Muž, Nerom, 42 let) „Chodím do obchodů pro prošlé potraviny na vyhození. Sbírám nedopalky a vysypávám z nich tabák na kouření.“ (Muž, Nerom, 65 let) „Z různých supermarketů a obchodů dostáváme prošlé potraviny. Za peníze nakoupím víno a trochu tabáku, ať to pod tou holou oblohou do rána přečkám.“ (Muž, Nerom, 47 let) „Po obchodech sbírám prošlé potraviny. Občas se pod širým nebem napiju vína a zapomenu na všechno a na to, co mě trápí.“ (Žena, Neromka, 43 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Skupina osob přežívající venku má dluhy na nájemném a energiích z dřívějšího nájemního bydlení. Jedná se konkrétně o tři osoby a částky se pohybují od 25 000 Kč do 100 000 Kč. Kromě těchto dluhů má tato skupina dotazovaných pokuty od městské policie a policie ČR, na zdravotním pojištění (cca 160 000 Kč) a u dopravního podniku města Ostravy (16 000 Kč). Splácení jednotlivých dlužných částek neřeší, jelikož nemají finanční prostředky k jejich úhradě a ani žádné finanční rezervy. S nehrazením dlužných částek také souvisí skutečnost, že tito lidé často ani neví přesnou výši svého dluhu a také kolika subjektům či osobám dluží.

Otázka:	Existují překážky ve změně vašeho dosavadního způsobu bydlení? Proč se Vám nedaří zajistit si bydlení?
Citace:	• „Z toho mála co mám, si kupuji různé věci a občas někoho pozvu na víno. Někdy mě i okradou, když jsem opilý.“ (<i>Muž, Nerom, 84 let</i>) • „Ano, nejsem schopný si vyřídit starobní důchod a splácet tak dluhy.“ (<i>Muž, Nerom, 65 let</i>) • „Všechno se to odvíjí od zajištění si zaměstnání a pak následně i bydlení si člověk najde. Problémem je také to, že za zdravotní prohlídku u zaměstnavatele se platí 500 Kč a na to já prostě nemám peníze.“ (<i>Muž, Nerom, 47 let</i>) • „Už jsem si na svou situaci zvykl a na všechny snahy o změnu mé situace jsem rezignoval. Smrt první partnerky v roce 1990 a násilná smrt druhé partnerky v roce 2015. Ale prostě život plyne dál.“ (<i>Muž, Nerom, 65 let</i>)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

2.2 Osoby využívající sociální služby noclehárny a azylové domy

Tato skupina byla tvořena 13 osobami, z čehož bylo 9 mužů a 4 ženy. Lokality, ve kterých byly realizovány rozhovory, byly stanoveny na základě oslovení poskytovatelů sociálních služeb, kteří se cílové skupině osob využívajících noclehárny a azylové domy věnují. Konkrétně se jednalo o Charitní dům sv. Zdislavy a Noclehárnu a azylový dům sv. Františka.

Účastníci kvalitativního výzkumu, kteří využívají sociální služby noclehárny a azylové domy považují svůj způsob bydlení za dlouhodobě nevyhovující. Bydlení v azylových domech je ve většině případů časově ohraničeno na 1 – 2 roky pobytu, a proto tento způsob bydlení dotazovaní nepovažují za dlouhodobě možný. V případě, že osoba nemá zajištěnou jinou stabilní formu ubytování, dochází k neustálému stěhování po azylových domech a noclehárnách. U těchto osob může dojít ke ztrátě návyků souvisejících s bydlením (úhrada nájmu, energií, zaplacení poplatků za odpad či jiné služby, drobné opravy v rámci bytu apod.).

Otázka:	Žijete v této lokalitě od narození nebo jste se přistěhoval? Pokud jste se přistěhoval, pak kdy, odkud a proč jste odešel?
Citace:	• „Od dětství jsem bydlela s mamkou v Ostravě - Porubě. Pak jsem bydlela s přítelem na ubytovně Hlubina (asi 1,5 roku), ale přítel neplatil za nájem a oni nás vyhodili. Já jsem pak týden žila na ulici, pak v centru pro rodinu a sociální péči. Následně jsem pak šla do azylového domu na Karpatské (asi 1 měsíc). Jenže jsem měla 2 zápisy za pozdní příchod a byla jsem nucena opustit azylový dům. V současné době se budu stěhovat do nového azylového domu v Porubě.“ (<i>Žena, Romka, 20 let</i>) • „Bydlela jsem u sestry od svého přítele, ale u ní byly problémy a neshodly jsme se a tak jsem šla na ubytovnu. Nakonec mi přítel sehnal místo v azylovém domě.“ (<i>Žena, Romka, 29 let</i>) • „Bydlela jsem s rodiči v bytě, ale chtěla jsem změnu a trošku se osamostatnit, tak jsem šla na ubytovnu s přítelem. Jenže přítel na mě začal být agresivní a chtěl mě bít a já mezitím otěhotněla tak jsem šla od něho raději pryč než by mi něco udělal. A teď žiji v azylovém domě.“ (<i>Žena, Neromka, 26 let</i>) • „Žila jsem v Bohumíně na ubytovně 1 rok, ale pak mě přítel napadl a tak jsem se rozhodla jít pryč a našla jsem si azylový dům v Ostravě.“ (<i>Žena, Romka, 29 let</i>)

	• „Od roku 1959 žiji v Ostravě. Bydlel jsem u dcery v Ostravě - Hrabůvce v bytě. Její přítel mě ale okradl o 400 000 euro (pracoval jsem v Monaku). Přítel od dcery to prohrál na automatech a já neměl žádné peníze. Musel jsem odejít z bytu, jelikož by mě ten její přítel vyhodil asi z okna. Přespával jsem nějakou dobu u kamaráda, pak jsem byl na startovacích bytech u Armády spásy a teď jsem v azylovém domě.“ (Muž, Nerom, 61 let) • „Narodil jsem se sice na Slovensku, ale vyrůstal jsem celý život v Ostravě. Byl jsem v dětském domově a pak jsem žil s manželkou. Ale nepohodli jsme se, pořád jsme se hádali a já měl výbušné reakce. Tak jsem si řekl, než abych jí mlátil, šel jsem raději pryč. Už 10 let žiju na ulici.“ (Muž, Nerom, 61 let) • „Do Ostravy jsem se přistěhoval za babičkou a dědečkem, jenže ti zemřeli. Pak jsem bydlel u známých, ale ti mě vyhodili a od té doby jsem na ulici. Mamka bydlí u přítele, ale s nimi já žít nemůžu a sestra bydlí na ubytovně.“ (Muž, Nerom, 33 let) • „Bydlel jsem v Ostravě - Porubě v obecním bytě. Pak jsem šel na 6 let do vězení a na ubytování mi narostl dluh 250 000 Kč a byl jsem nucen opustit byt.“ (Muž, Rom, 73 let). • „Mí rodiče bydleli v Ostravě - Hrabůvce, kde jsem žil s nimi. Pak jsem žil 3 roky na armádě spásy v Krnově, kde jsem pomáhal knězi. Někdy přespávám u bratrance. Maminka zemřela v roce 2004 a nenapsala závěť. Sestra pak vyhrála soudem jejich byt a já jsem se pak ocitl na ulici.“ (Muž, Nerom, 62 let) • „Ještě než jsem měl přítelkyni, bydlel jsem v bytě 2+1. S přítelkyní jsme si pronajali byt o velikosti 3+1. Před 5 lety jsme se s přítelkyní rozešli a já se ocitl bez domova. Přespával jsem u kamaráda a pak rok jsem byl úplně na ulici. Dostal jsem se do nízkoprahového centra na Lidické a šel jsem se léčit na závislosti na alkoholu do Opavy. Tam mě vyhodili za kouření na 3 měsíce a šel jsem do noclehárny. Teď se zase vracím do Opavy.“ (Muž, Nerom, 42 let)
--	--

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

V případě, že by si dotazovaní mohli vybrat, kde by chtěli bydlet, jednalo se především o byt 1+1, které by měli v osobním vlastnictví nejlépe v okolí Slezské Ostravy. Tato možnost je pro tuto cílovou skupinu dosti nereálná z důvodu nestálých finančních příjmů (nemají stálé zaměstnání) a neexistence finančních úspor. V důsledku toho by si neměli z čeho platit hypotéku a další nutné poplatky spojené s užíváním bytu. Jako vhodnější a dostupnější možnost se pro cílovou skupinu jeví přestěhovat se do obecního bytu. Problém pro získání takového typu bydlení je podle nich v tom, že jsou dlouhé čekací doby na schválení žádosti o byt. Ve vyloučených lokalitách je nabídka tohoto typu bydlení velká, ale tam nechtějí, jelikož se tam vyskytuje hodně problémů. Negativně je vnímáno využití bydlení na ubytovnách, protože se zde necítí bezpečně a proto využívají služeb nocleháren.

Při zajišťování si jiného bydlení naráží tato cílová skupina na nedostatek finančních prostředků pro zaplacení kauce a následně nájmu a často se setkávají s diskriminací ze strany vlastníků bytů.

Skladba **příjmů** u dotazovaných je tvořena především ze sociálních dávek, invalidního důchodu a rodičovského příspěvku. Příjmy ze zaměstnání nejsou u žádné osoby evidovány, jelikož nejsou nikde zaměstnaní. Přivydělávají si formou různých brigád, ale není to častá činnost. Maximálně několikrát do roka, a to přes letní měsíce. Výše sociálních dávek se pohybuje v rozmezí 2 000 Kč – 4 000 Kč. Starobní a invalidní důchod dosahuje částky okolo 5 000 Kč a rodičovský příspěvek společně s přídatky na dítě okolo 8 000 Kč.

Měsíční **výdaje** jsou spojené hlavně s uhrazením nájemného a nákupem potravin. Jelikož se jedná o uživatele sociálních služeb azylového domu a noclehárny, jsou úhrady za nájemné stanoveny vyhláškou č. 505/2006 Sb. V rámci jiných nákladů jsou to především potřeby pro děti (pleny a oblečení) a v některých případech i alimenty.

Otázka:	Co děláte, když nemáte na úhradu za bydlení peníze?
Citace:	„Provádím drobné krádeže potravin, nebo pokud mám štěstí a jiní mi nestihnou vybrat kontejner u potravin, vezmu si prošlé jídlo.“ (Muž, Rom, 21 let) „Bydlela jsem na ubytovně a tam to za mě platil můj přítel. No pak jsem zjistila, že to ve výsledku neplatil. Šla jsem na azylový dům a ten jsem hradila ze sociálních dávek (mateřská a příspěvek na dítě). Tento měsíc budu mít nově dávku na živobytí, tak to bude určitě lepší. Když bych neměla dávku tak nevím co bych dělala. Snad by mi pomohla rodina, ale oni mají taky svých problémů hodně.“ (Žena, Romka, 20 let) „Bydlení mám hrazené ze sociálních dávek. Snažím se i nějak si přivydělat formou brigád, ale to je blbé, protože se mi už stalo, že mi nezaplatili za práci. Musím to dělat tak, abych se měl z čeho najíst, a taky jezdím za dětmi do dětského domova a nechci přijíždět s prázdnou tak jim něco malého koupím. Takže u mě je to investice do dětí.“ (Muž, Nerom, 59 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Prostřednictvím rozhovorů bylo zjištěno, že osoby žijících v noclehárnách a azylových domech si nevytvářejí žádné finanční rezervy. Všichni z cílové skupiny mají dluhy. Je to především u dopravního podniku, českých drah, telekomunikačních sítí, společnosti PROVIDENT a banky. Půjčky, které uzavřeli, měli především na zaplacení kauce, jídla a podnikání. Jeden z dotazovaných si půjčil 50 000 Kč a teď má dluh ve výši 460 000 Kč. Dlužné částky se nedaří cílové skupině splácet.

Otázka:	Existují překážky ve změně Vašeho dosavadního způsobu bydlení? Proč se Vám nedaří získat jiný byt, či způsob bydlení?
Citace:	„Teď vykonávám trest obecně prospěšných prací a schází mi stálá životní partnerka.“ (Muž, Rom, 21 let) „Setkávám se s problémem diskriminace. Já jsem bílá a chtěla jsem dceři, která je Romka, zajistit bydlení. Všechno šlo v pořádku, ale když to majitel zjistil, vycouval ze smlouvy.“ (Žena, Romka, 20 let) „Problémem jsou finance. Nemám na zaplacení kauce a nájmu. Nemůžu pracovat, jelikož jsem měl úraz a špatně chodím a mluvím. Když tak si koupím stan a půjdu někde spát na ulici.“ (Muž, Nerom, 61 let) „Když nemám práci tak je ta situace pro mě neřešitelná. Nemůžu se tak hnout z místa. Chtěl jsem dělat řidiče u Českých drah nebo u dopravního podniku, ale požadují stoprocentní zdravotní stav a já špatně vidím na jedno oko a špatně slyším.“ (Muž, Nerom, 42 let)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

3) Lidé ohrožení sociálním vyloučením

Tato cílová skupina byla tvořena seniory s nízkými příjmy ohroženými ztrátou bydlení, rodinami s dětmi a matkami samoživitelkami. Cílové skupiny občanů byly vyhledávány na základě poskytnutých informací od sociálních pracovníků městských obvodů v Ostravě. Jednalo se především o obvody Ostrava – Jih a Ostrava Poruba, které poskytly konkrétní čísla bytových domů. V rámci realizovaných rozhovorů byly informace získány od 73 osob, z čehož bylo 52 žen a 21 mužů. Z celkového počtu dotazovaných byly 3 osoby vlastníky svých bytů, 14 osob mělo uzavřenou podnájemní smlouvu a ostatní měli uzavřenou nájemní smlouvu. Nejčastěji uváděným vlastníkem bytů u cílové skupiny rodiny s dětmi byla společnost RPG Byty s.r.o. a u cílové skupiny senioři to byly městské obvody a společnost RPG Byty s.r.o. Jednotlivé byty, ve kterých senioři bydlí, nejsou uzpůsobeny jejich potřebám (především fyzickému stavu), (byty jsou velké, bytové domy nejsou s výtahem apod.).

Z realizovaných rozhovorů vyplynulo, že senioři jsou se svým dosavadním způsobem spokojeni. Ve svých bytech žijí několik desítek let a jsou tady zvyklí. U 8 dotazovaných seniorů bylo zmíněno, že by měli

zájem se i přestěhovat, ale nemají na to už sílu nebo neví, kam by jinam šli. Nevyhovující podmínky pro bydlení řeší skupina rodiny s dětmi, jelikož žijí v malých bytech a mají tak stísněné podmínky pro život.

Otázka:	Žijete v této lokalitě od narození nebo jste se přistěhoval? Pokud jste se přistěhoval, pak kdy, odkud a proč jste odešel?
Citace:	• „Narodila jsem se v Karviné. Pak jsme se přestěhovali do Bohumína, tam však nikdo nechtěl pronajmout byt Romům s tolika dětmi a nechtěla jsem žít s dětmi na ubytovně, tudíž jsme se přestěhovali do Ostravy, kde byla možnost pronajmout si vlastní byt.“ (<i>Žena, Romka, 25 let, rodina s dětmi</i>) • „Narodila jsem se na Slovensku, ale už ve třech letech jsem se s rodiči přestěhovala do Ostravy. V dospělosti jsem bydlela zprvu v obecním bytě 2+1, avšak po narození vnuka to byl malý a nevyhovující byt, tudíž jsme se před 7 lety přestěhovali na Moravskou Ostravu Přívoz, kde máme 3+1.“ (<i>Žena, Romka, 62 let, seniorka</i>) • „Přestěhovali jsme se do Ostravy, když jsem byla malá. Nastěhovali jsme se do Poruby, protože se nám ta lokalita líbila. Pak jsme dostali byt na Horymírově, ale tam si sousedi stěžovali, že bydlí s Romy, tak jsme si zažádali o byt na obci někde jinde. Řekli nám, že jiný byt pro nás nemají, ale pak jsme našli jeden byt, kde jsme teď měsíc.“ (<i>Žena, Romka, 76 let, seniorka</i>) • „Od narození jsem žila s rodinou v Českých Budějovicích, odkud jsem se přestěhovala do Ostravy, protože otec zde začal pracovat jako horník. Až do roku 1998 jsem žila v Michálkovicích v lokalitě poblíž ZOO. Zde jsem měla problémy s bytem, protože lokalita byla postižená důlní činností a hrozil zde výskyt nebezpečných plynů, takže mi bylo poskytnuto náhradní bydlení na Fr. Formana.“ (<i>Žena, Neromka, 65 let, seniorka</i>) • „Narodila jsem se v Blansku a pak si mě adoptovali rodiče na Jižní Moravu. Tam jsem se provdala a můj manžel byl horník a pracoval v Ostravě, a tak jsem se za ním přistěhovala. Bydleli jsme na Hrušově, tam to bylo vyhovující. Ale po záplavách se tam už nedalo bydlet. Tak jsem si zažádala o byt a oni mi nabídli jinou lokalitu.“ (<i>Žena, Neromka, 63 let, seniorka</i>) • „V Ostravě žiji od narození, žil jsem s partnerkou v bytě 1+1 po rozchodu jsem zůstal se synem, byt byl partnerky, nastěhovali jsme se k sestře do 2+1, ale syn měl problémy ve škole, při práci jsem nezvládal se o něj postarat, sociální pracovnice nám doporučila pomoc rodinného centra, které pomáhá dohlédnout na syna, jsme tady pod kontrolou.“ (<i>Muž, Nerom, 36 let, rodina s dětmi</i>) • „Narodila jsem se v Ostravě. Bydleli jsme na Havličáku a posléze jsme se s rodiči přestěhovali na Dělnickou. Nyní s manželem a dcerou bydlíme taky na Dělnické, pár bloků od rodičů. S manželem jsme zprvu bydleli ve IV. patře, pak jsme se přestěhovali do většího bytu v přízemí. Předtím to byla dobrá lokalita, všichni se znali, byl tam pořádek. Pak (před cca 3 lety) se tam nastěhovali Romové z Anglie apod. a začalo se to zhoršovat. Dělají nepořádek. Lidé se bojí jít ve večerních hodinách kolem jejich bytů. Děti do noci běhají venku a dělají hluk.“ (<i>Žena, Romka, 33 let, rodina s dětmi</i>).

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

V případě, že dotazovaní měli problémy s bydlením, ty byly obvykle spojeny s příliš vysokým nájmem, což bylo nejčastěji zmiňováno u mladých rodin s dětmi. Lidé romského etnika se často setkávají s diskriminací. V případě, když si hledají byt, vlastníci nemovitostí se domnívají, že všichni Romové jsou stejní a sousedé projevují také velkou míru nespokojenosti. Ta se projevuje formou podávání stížností a sepisování různých petic pro vystěhování lidí romského etnika z bytů.

Úskalím při hledání nového typu bydlení je nedostatek finančních prostředků, což je způsobeno chybějícím stálým příjmem plynoucím ze stálého zaměstnání, což nemá 33 osob z celkového počtu 36 osob ve věku 18 – 57 let. Dotazovaní získávají informace o dostupných bytech nejčastěji prostřednictvím internetu a inzerátů.

Problém s úhradou nákladů za bydlení v současné době může řešit takřka kdokoli. V případě, že se člověk dostane do těžké životní situace, kdy např. ztratí práci, zhorší se mu zdravotní stav nebo ztratí

partnera/partnerku musí své problémy řešit. Z průzkumu vyplynulo, že při problémech s úhradou bydlení je nejčastěji využívána pomoc rodiny. Dotazovaní si velice silně uvědomují, že zaplacení nákladů na bydlení je jednou z nejdůležitějších věcí, kterou musí udělat. V případech rodin s dětmi je důležitou oblastí zajištění péče o děti.

Otázka:	Měli jste během posledních 12 měsíců problémy s úhradou nákladů na bydlení, přesněji nájmu a energií? Jak jste tuto situaci řešil/a?
Citace:	• „Ne, vždy platíme, když nemáme, půjčíme si od rodiny.“ (Žena, Romka, 76 let, seniorka) • „V současné chvíli nemám problém s úhradou nájmu, ale v minulosti jsem se někdy opozdila v platbě.“ (Žena, Romka, 77 let, seniorka) • „Ne, vždy platíme nejdřív nájem, pak je vše ostatní. Je důležité, aby bylo kde bydlet.“ (Muž, Rom, 65 let, senior) • „Ano, po smrti sestry jsem byla vykořisťována a nedokázala jsem žít normálním životem.“ (Žena, Romka, 28 let, ohrožená sociálním vyloučením) • „Problémy s placením nájmu jsem nikdy neměla a ani nemám, vzhledem ke smutným zkušenostem svých vrstevnic s dluhy, je pro mě placení nájmu a energií prioritou.“ (Žena, Neromka, 69 let, seniorka) • Ano, syn mi pomohl zaplatit dluh a přestěhovat do menšího bytu.“ (Žena, Neromka, 73 let, seniorka) • To máme pořád, žijeme na hranici možností, jak bezdomovci. Nejdražší jsou plenky a sunar.“ (Žena, Romka, 26 let, rodina s dětmi) • Ano, měli jsme problém. Partner byl na nemocenské, zaplatila jsem nájem a energie o měsíc později.“ (Žena, Neromka, 36 let, rodina s dětmi)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Lidé ohrožení sociálním vyloučením měli možnost se během rozhovorů vyjádřit ke specifickým problémům s bydlením. Jedním ze zmiňovaných problémů je stav bytů a jejich vybavení. V některých bytech chybělo ústřední topení, chyběly výtahy, objevovalo se zastaralé vybavení bytů, ve sklepech a na chodbách je plíseň a vlhko, bytové domy nejsou zateplené. Problémem jsou malé byty, ve kterých jsou vícečlenné rodiny s dětmi. Dalším zmiňovaným problémem je hlučné a znečištěné okolí.

Otázka:	Máte specifické problémy s bydlením?
Citace:	• „Byl tady problém s tím, že si zde mladí lidé vařili drogy. Pak se scházeli a byli agresivní vůči majetku. Ale už se to vyřešilo, protože se někteří odstěhovali a je tady zase klid. Někdy tady bývá ještě problém, že ve sklepech spí bezdomovci.“ (Žena, Neromka, 88 let, seniorka) • „To okolí toho domu je hrozné, jelikož se tady vyskytují drogově závislí. Mám zde strach, krade se tady a je zde vysoká kriminalita. Dalším problémem je špatný technický stav budovy bytového domu.“ (Žena, Romka, 70 let, seniorka) • „Na chodbách chybí topení, což je problém zejména v zimě, kdy zamrzají schody, ale v některých případech i dveře (zejména v minulosti, kdy dům fungoval jako pavlač). Na chodbě jsou rozbité dlaždice a nenatřené zábradlí. V minulosti se ve sklepech shromažďovali bezdomovci.“ (Žena, Neromka, 65 let, seniorka) • „Problémem je zde to, že je tady velký hluk z okolí, kriminalita a znečištěné okolí. Je zde nedostatek dětských hřišť a máme problém s velikostí bytu, jelikož je malý pro čtyřčlennou rodinu.“ (Žena, Neromka, 28 let, rodina s dětmi) • „Je zde velice hlučno. Děti venku křičí, lidé mají hlasitě puštěnou hudbu, lidé si na chodbě povídají a řvou až do 1 hodiny ranní. My máme televizi puštěnou potichu, abychom nerušili děti, avšak lidé na chodbách křičí a děti mi probudí. Je zde dobré bydlení, ale někteří lidé jsou opravdu problémoví“ (Žena, Romka, 26 let, rodina s dětmi) • „Byt není vhodný, protože malá je nemocná (bronchitida, rozštěp). Je těžké byt vytopit. Je zde plíseň.“ (Žena, Romka, 18 let, rodina s dětmi) • „Sousedé kolem hrají a zpívají téměř každý večer, dělají hluk, děti nemohou spát. Je zde vysoká kriminalita.“ (Žena, Romka, 25 let, rodina s dětmi)

Otázka:	Máte specifické problémy s bydlením?
	„V okolí jsou hospody a jde z nich velký hluk. Já jsem nemocná a jsem z toho okolního ruchu nervózní. (Žena, Romka, 76 let, seniorka)

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

U seniorů je hlavním finančním **příjmem** starobní důchod. V rámci realizovaných rozhovorů uváděla tato cílová skupina přesnou částku, která je jim poskytována. Starobní důchod u nikoho nebyl nižší než 7 500 Kč. U třech seniorů se starobní důchod pohyboval okolo 20 000 Kč. V případě, že žijí ještě s partnerem nebo partnerkou mají příjem ze starobního důchodu dvojnásobný. Jako další zdroj příjmů je přiznaný příspěvek na péči, který mělo 8 seniorů (jednalo se o částky v I. a II. stupni závislosti) a příspěvek na bydlení má 5 osob ve výši 2 000 Kč. Co se týče měsíčních **výdajů**, jsou to především položky: nájemné, služby spojené s nájmem, potraviny a léky. Jednotlivé ceny se pohybují vždy v rozmezí: nájemné (4 000 Kč – 5 000 Kč), služby spojené s nájmem (1 500 Kč – 2 000 Kč) a potraviny (jednočlenná domácnost 2 500 Kč – 3 000 Kč, dvojlenná domácnost 5 000 Kč – 6 000 Kč).

Jelikož u skupiny mladé rodiny s dětmi byla pouze jedna osoba, která měla stálé zaměstnání, není mzda zařazena do struktury **příjmů**. I když v některých případech to rodiny s dětmi řešily formou brigád. Jedním z existenčních příjmů rodiny s dětmi jsou sociální dávky a rodičovský příspěvek (mateřská). Měsíční **výdaj** za nájem je v průměru mezi 6 000 Kč – 7 000 Kč, za služby spojené s bydlením 1 500 Kč – 2 000 Kč a u potravin se částka pohybuje v rozmezí 8 000 Kč – 10 000 Kč. Mezi další výdaje, které tato cílová skupina měsíčně hradí, jsou pomůcky do školy, kroužky, příp. i nějaké léky.

Měsíční zdroje **příjmů** u osob romského etnika se skládá z podpory v nezaměstnanosti, sociálních dávek, rodičovského příspěvku, invalidního důchodu a mzdy v rámci brigády či sezónních prací. Struktura **výdajů** je složena z několika položek. Jedná se úhradu nájemného (5 000 Kč – 7 000 Kč), služby spojené s nájmem (okolo 2 000 Kč) a potraviny v rozmezí (8 000 Kč – 9 000 Kč). V jiných nákladech je nejčastěji zahrnuto oblečení, školní potřeby, hygienické přípravky a kapesné pro děti.

Otázka:	Co děláte, když nemáte na úhradu peníze?
Citace:	„Dříve jsem si vzala půjčku od PROVIDENTU, ale teď už nemůžu tak už si třeba nekoupím maso a další jiné drahé věci.“ (Žena, Neromka, 77 let, seniorka) „Pomůže mi sestra nebo dcery.“ (Žena, Romka, 70 let, seniorka) „V případě, že nemám dost peněz, pomohou mi děti.“ (Muž, Rom, 68 let, senior) „Rodina mi vždycky pomůže.“ (Muž, Nerom, 82 let, senior) - Pokud bych měla problémy s nedostatkem peněz, šáhla bych na úspory nebo bych to řešila s rodinou.“ (Muž, Nerom, 68 let, senior) „Zašla bych do zastavárny něco prodat. Pak bych si půjčila od rodiny cca 500-700 Kč (zejména od taťky), pak ale musím další měsíc uvažovat nad tím, že ty peníze musím vrátit.“ (Žena, Romka, 26 let, rodina s dětmi) „Na byt musím mít vždycky peníze. Když nejsou finance, pomůže mi rodina. Ale oni mají taky své problémy, nechci je pořád otravovat. Musím se pořádně starat o to, aby bylo z čeho zaplatit.“ (Žena, Romka, 33 let, rodina s dětmi) „Přes léto šetříme na zimu, jelikož manžel pracuje na stavbách a přes zimu nemáme peníze.“ (Žena, Neromka, 38 let, rodina s dětmi) - Ještě se nám nestalo, že bychom neměli na zaplacení, ale tím, že máme na byt hypotéku může se stát, že nebudeme mít na zaplacení a byt nám vezmou. Asi bych se obrátila na rodinu s žádostí o pomoc.“ (Žena, Neromka, 30 let, rodina s dětmi) „Buď něco nezaplátím a nebudu mít kde bydlet, nebo se v něčem omezím.“ (Žena, Romka, 25 let, rodina s dětmi)

Otázka:	Co děláte, když nemáte na úhradu peníze?
	„Koupím u Vietnamců ve velkoskladě parfémů za 20,-/1 ks a prodávám je kolem 100 - 200,-. Ne vždy se tím dá vydělat. Raději budu prodávat parfémů, než si dělat ostudu krádežemi. Práci mi nedají, protože jsem Rom. Bohužel.“ <i>(Muž, Rom, 24 let, ohrožený sociálním vyloučením)</i>

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Finanční rezervy si nejčastěji vytváří senioři, ale nejedná se o nijak velké částky (cca do 20 000 Kč). Cílová skupina rodiny s dětmi si vytvářejí finanční rezervy jen v omezených případech. I když si našetří určitý obnos, vyskytnou se vzápětí, nečekané výdaje, které se musí uhradit. Prostřednictvím rozhovorů bylo zjištěno, že osoby ohrožené sociálním vyloučením si nejčastěji půjčily kvůli uhrazení nájemného, pořízení nového bytu nebo na jeho vybavení a na potraviny a vánoční svátky.

Osoby, které chtějí změnit dosavadní způsob bydlení, řeší nejčastější překážky ve spojitosti se svým zdravotním stavem, diskriminací a svou finanční situací. Zdravotním stav řeší především senioři, kteří dosáhli již vysokého věku, a nechce se jim nikde stěhovat. S diskriminací na trhu s byty se setkávají především obyvatelé romského etnika žijící ve městě Ostrava. I když mají finanční prostředky na zaplacení kauce a jiných vstupních poplatků tak nemají možnost získat byt. Další překážkou je nedostatek finančních prostředků a s tím související nezaplacení dluhů.

Otázka:	Existují překážky ve změně Vašeho dosavadního způsobu bydlení? Proč se Vám nedaří získat jiný byt, či způsob bydlení?
Citace:	„Už nemám sílu na to se někam stěhovat. Tady mám docela nízký nájem tak i po té finanční stránce je to dobré.“ <i>(Žena, Neromka, 69 let, seniorka)</i> „Nemáme s rodinou dostatek finančních prostředků na to se přestěhovat.“ <i>(Žena, Neromka, 37 let, rodina s dětmi)</i> „Velkým problémem je tady rasismus. Vlastníci bytů nechtějí pronajímat byty Romům, i když každý Rom je jiný a může se třeba snažit.“ <i>(Žena, Romka, 28 let, ohrožená sociálním vyloučením)</i> „Ano, zkoušela jsem hledat nový byt. Překážkou pro mě je při hledání bytu etnicita, velikost bytu a má finanční situace. Jde o to, co si můžu dovolit.“ <i>(Žena, Romka, 25 let, rodina s dětmi)</i> „Velkou překážkou jsou pro nás nezaplacené dluhy. Máme s tím problém a stejně bychom si neudrželi bydlení.“ <i>(Žena, Romka, 26 let, matka samoživitelka)</i>

Zdroj: Polostrukturované rozhovory s osobami řešícími problémy s bydlením

Popis problémů s bydlením u specifických skupin obyvatel statutárního města Ostrava

V rámci realizovaných expertních polostrukturovaných rozhovorů s aktéry v oblasti bydlení (sociální pracovníci působících v různých institucích) byly zjišťovány informace ohledně specifických cílových skupin obyvatel statutárního města Ostrava. Z realizovaných rozhovorů vplynuly níže uvedené informace. Jednalo se především o skupiny:

1. Lidé opouštějící zařízení ústavní a ochranné výchovy
2. Lidé opouštějící věznice
3. Senioři

Chybějící kapacity statutárního města Ostrava pro zkoumané skupiny potřebných osob jsou problémem, který je nutné v budoucnosti řešit. Mimo problémy kapacit jsou níže popsány problémy osob opouštějících věznice a osob opouštějících zařízení ústavní a ochranné výchovy, u kterých jsou podle

některých aktérů individuálních rozhovorů problémy spjaté s nedostatečně nastavenými postupy jejich řešení.

1. Lidé opouštějící zařízení ústavní a ochranné výchovy

Z expertních rozhovorů vyplývá, že z celkového množství osob opouštějících instituce tohoto typu se vrací zpět k původní rodině přibližně 80 %. Zbývajících 20 % osob volí variantu osamostatnění, a to z různých důvodů. Často bývá důvodem záměrné distancování se od původní rodiny a neochotě navázat zpět vztahy s rodinou. Mnohdy však tito lidé nemají jinou volbu, neboť se nemají ke komu vracet. V případě návratu k původní rodině nebývá ojedinělé, že se dítě uchyluje k bydlení na ubytovně, kde jeho rodina žije. Vzniká tak riziko návyku na tento způsob bydlení. Dalším řešením je volba domů na půl cesty nebo chráněného bydlení, pokud jde o osobu se specifickými potřebami. Osobám opouštějícím zařízení ústavní a ochranné výchovy jsou při odchodu vypláceny finanční prostředky, které by měly pokrýt životní potřeby do doby, než si vyřídí dávky hmotné nouze. V případě této skupiny obyvatel rovněž nejsou dostatečně legislativně podchyceny mechanismy, které by komplexně řešily situaci těchto lidí.

2. Senioři

V důsledku vývoje demografických změn, zejména stárnutí populace, na území statutárního města Ostravy lze předpokládat zvyšující se nárůst počtu osob v postproduktivním věku, kteří žijí v bytech, které byly vystavěny po válce a svým charakterem nejsou přizpůsobeny potřebám této cílové skupiny. V těchto bytech nejsou vybudovány výtahy a velikost jednotlivých bytů je značně velká. Z důvodu svého věku a příp. zdravotních problémů se senioři nedokáží postarat o údržbu tak velkého bytu. Město by mělo tedy usilovat o to, aby bylo vybudováno dostupné bydlení pro tuto cílovou skupinu a mohly se přestěhovat do vyhovujícího typu bydlení.

3. Lidé opouštějící věznice

Velké množství klientů opouštějících výkon trestu má problémy se zadlužením vznikajícím situacemi, které vznikly před nástupem do výkonu trestu. Výjimkou není ani uvalení exekuce na majetek klienta. Motivace hledat si legální zaměstnání je u těchto osob snižena, jelikož je v jejich situaci jednodušší pobírat sociální dávky, na které se exekuce nevztahují. Problémem je, že možnost čerpat sociální dávky tyto osoby mohou nejdříve měsíc po opuštění věznice a jejich jedinou možností je v tomto období návrat k rodině, přátelům a blízkým, což však často není realizovatelné. Jedinou finanční pomocí po opuštění věznice je jednorázové vyplacení částky přibližně ve výši 1000 Kč. Stává se tedy, že se tito lidé ocitají v bytové nouzi a s velmi omezeným množstvím finančních prostředků, které by jejich situaci pomohly řešit.

V některých případech existuje možnost získat do nájmu obecní byt, avšak jen ojediněle se podaří splnit podmínky přidělení bytu, typicky bezdlužnost. Další variantou získání bydlení jsou azylové domy, noclehárny a další služby poskytované neziskovými organizacemi zaměřenými na tuto cílovou skupinu. Úskalím poskytnutí ubytování těmito sociálními službami je nutnost ubytovat tohoto klienta „na dluh“. Často se v případě využití této možnosti stává, že klient po určité době využívání této služby instituci opouští bez uhrazení pohledávek.

Propuštění z věznic mají možnost vyhledat pomoc sociálního kurátora, který jim nabídne odbornou pomoc související s jejich začleněním do společnosti. V Ostravě působí na jednotlivých úřadech městských obvodů a Magistrátu města Ostravy přibližně 30 sociálních kurátorů. Mechanismy, které by komplexně řešily bytovou nouzi po ukončení výkonu trestu, však nejsou legislativně ukotveny.

10. PODPŮRNÉ PROCESY V OBLASTI SOCIÁLNÍHO BYDLENÍ

Vláda schválila dne 12. 10. 2015 Konceptci sociálního bydlení do roku 2025. Na základě této koncepce vznikne zákon o sociálním bydlení, který bude do června předložen vládě a následně parlamentu ke schválení. Podle koncepce dojde k zásadním změnám v oblasti zajišťování bydlení. Dosavadní státní politika, která byla založena zejména na vyplácení příspěvku a doplatku na bydlení, které měly pomoci domácnostem získat nájemní bydlení na trhu, bude doplněna o systém sociálního bydlení, který bude zajišťovat přidělování bytů domácnostem s cílové skupiny, a zároveň podporu těchto domácností prostřednictvím sociální práce. Dosavadní systém dávek sice řadě obyvatel vyřešil jejich problémy (a pro ně zůstane, zřejmě v nějaké změněné podobě, zachován), zejména pro domácnosti ve složitějších situacích však nedokázal bydlení zajistit.

Krizové bydlení bude poskytováno v režimu sociálních služeb (jako transformovaný azylový dům/noclehárna), které zajistí zabránění ohrožení života nebo zdraví a uspokojí minimální potřeby. Sociální a dostupné bydlení bude již ve standardních bytech. Zatímco v sociálních bytech se budou jejich obyvatelé povinně podrobovat sociální práci, v dostupných bytech bude sociální práce dobrovolná (bude k dispozici v případě potřeby, na řešení mimořádných situací). Probíhá příprava stavebně-technických standardů, které upřesní požadavky na tyto byty. Jedním z principů koncepce je také nesegregace – sociální a dostupné byty nebudou moci vzniknout koncentrovaně nebo izolovaně od ostatní zástavby.

Cílovou skupinou nového systému sociálního bydlení mají být domácnosti definované na základě nového kritéria (tzv. bytové nouze) v kombinaci s nízkými příjmy. Bytová nouze je definována ve smyslu evropské typologie ETHOS (osoby bez přístřeší, bez bytu, v nejistém nebo nevhodném bydlení) a dále domácnosti, které za bydlení platí více než 40 % svých příjmů. Lidé bez domova, na ubytovnách nebo obyvatelé sociálně vyloučených lokalit s krátkodobými nebo podnájemními smlouvami, v bytech špatného technického stavu apod. se cílovou skupinou sociálního bydlení stanou.

10.1 Sociální práce na obcích

Spolupráce sociálních a bytových odborů

Propojení činností sociálních a bytových/majetkových odborů jednotlivých městských obvodů se projevuje v řešení problematiky neplatičství a předcházení zvyšování dlužných částek za nájem. Tato problematika je podrobněji popsána výše v rámci kapitoly 7.

Působení sociálních pracovníků na ubytovnách

Sociální ubytovny na území města Ostrava nedisponují vlastními sociálními programy. Na většinu ubytoven dochází sociální pracovníci, kteří se snaží o řešení životní situace sociálně slabých osob. Ubytovny navštěvují jako řádná návštěva, která se musí ohlásit na recepci. Na ubytovny dochází také sociální pracovníci za účelem řízení a poskytnutí doplatku na bydlení. Obecně je jakákoliv spolupráce majitelů ubytoven s úřady městských obvodů a jinými organizacemi založena na jejich dobrovolnosti a bohužel je poměrně vzácným jevem. Vlivem případné neochoty umožnit vstup sociálního pracovníka dochází k určitému omezení procesu návratu ubytovaných zpět do běžného života ze sociálního vyloučení. Pro případné cílené řešení ubytovny je nutné jejich spolupráci podnítit legislativně, například ve formě místních vyhlášek. To je však omezeno absencí legislativního vymezení sociální ubytovny.

Kapacity dostupného bydlení a popis situací vybraných obvodů statutárního města Ostravy

Níže uvedené statistiky vycházejí z materiálů poskytnutých Magistrátem města Ostravy – Odborem majetkovým a z individuálních rozhovorů se zástupci jednotlivých městských obvodů. Pravidla přidělování jednotlivých typů dostupného bydlení jsou popsány výše v kapitole Pravidla přidělování městských bytů.

V níže uvedené tabulce lze pozorovat počty domů s pečovatelskou službou v obvodech, které tento typ bytových domů mají, včetně jejich bytové kapacity a podílu na bytovém fondu v obecním majetku. Rovněž jsou v této tabulce uvedeny počty bezbariérových bytů v majetku městských obvodů a jejich rozdělení na byty v běžných nájemních domech a DPS.

Ostrava – Jih je z hlediska počtu obyvatel i velikosti bytového fondu největším obvodem. Dle očekávání existuje této situaci úměrná potřeba tamního obyvatelstva k využití bydlení v DPS a bezbariérových bytech, kterých má tento obvod nejvíce. V případě městského obvodu Poruba je poměr počtu bytů v DPS na celkovém počtu obecních bytů poukazuje na skutečnost, že Poruba většinu svých bytů v minulosti rozprodala, ale byty v DPS si ponechala. Zajímavostí jsou malé obvody, jako je Polanka a Stará Bělá, kde přibližně polovina bytů je v domech s pečovatelskou službou. V případě Nové Bělé je těchto bytů plných 100 %. Menší městské obvody venkovského typu v těchto domech zprostředkovávají bydlení seniorům, kteří nejsou schopni žít v rodinných domech a uchylují se k úspornějšímu způsobu bydlení, které navíc umožňuje doplňkovou péči, která je pro seniory zásadní v uspokojení základních potřeb. Městské obvody, které nejsou uvedeny, nedisponují domy s pečovatelskou službou.

Tabulka 10.1.1: Kapacity DPS a bezbariérových bytů v obvodech statutárního města Ostravy

Městský obvod	Počet domů		Počet bytů			Počet bezbariérové bytů		
	Celkem	Z toho DPS	Celkem	Z toho DPS		Celkem	Běžné	v DPS
				abs.	rel. [%]			
Moravská Ostrava a Přívoz	156	2	1 594	114	7,2	2	2	0
Slezská Ostrava	153	5	1 290	170	13,2	7	0	7
Ostrava - Jih	320	7	5 269	333	6,3	48	40	8
Poruba	41	16	841	131	15,6	8	4	4
Nová Bělá	1	1	22	22	100,0	2	0	2
Vítkovice	81	1	723	39	5,4	4	0	4
Stará Bělá	3	1	26	11	42,3	0	0	0
Mariánské Hory a Hulváky	191	3	2 161	204	9,4	4	0	4
Michálkovice	13	1	100	8	8,0	0	0	0
Radvanice a Bartovice	33	1	267	30	11,2	6	0	6
Polanka	2	1	17	9	52,9	1	0	1
Hrabová	35	2	223	53	23,8	2	0	2
Ostrava celkem	1 029	41	12 533	1 124	9,0	105	46	38

Zdroj dat: Magistrát města Ostravy k 31. 12. 2014

Specifika a doplňkové informace vycházející z jednotlivých individuálních rozhovorů se zástupci městských obvodů statutárního města Ostravy jsou následující.

Ostrava – Jih

Ke dni 30.09.2015 městský obvod spravoval **celkem 535 bytů** začleněných do tzv. „nízkonákladového bydlení“ **ve 25 bytových domech** (na ul. Fr. Formana 47,49,51,53,55,57,28,30,32,34; Dr. Šavrdy 13,15,17,19; Edisonova 84; Jubilejní 47,49,51,55; Plzeňská 8,10; Hasičská 1; Letecká 19,23,25) v této skladbě bytů:

- 0+1 - 70 bytů
- 0+2 - 382 bytů (ke dni 12. 10. 2015 jsou volné 3 bytové jednotky)
- 0+3 - 2 byty
- 1+1 - 38 bytů (ke dni 12. 10. 2015 je volná 1 bytová jednotka)
- 1+2 - 32 bytů (ke dni 12. 10. 2015 je volná 1 bytová jednotka)
- 1+3 - 8 bytů (ke dni 12. 10. 2015 je volná 1 bytová jednotka)
- 1+4 - 3 byty

Z celkem 535 bytů je ke dni 12. 10. 2015 6 bytů volných (v opravách)

Obvod dále disponuje byty vyčleněnými pro **potřeby sociálního bydlení** a **byty pro návazné sociální bydlení** v obytném domě na ul. Čujkovova 31 v Ostravě-Zábřehu s kapacitou 13 bytových jednotek. Dále jsou ve vlastnictví obvodu domy s vyčleněnými **bezbariérovými byty** a **domy s byty vyčleněnými pro potřeby podporovaného bydlení**.

Městský obvod Ostrava – Jih vlastní **ubytovnu** na ulici Hasičská 3, kde je potřebným osobám poskytováno dostupné bydlení v 21 místnostech. O přidělování těchto holobytů rozhoduje sociální odbor tohoto obvodu.

Poruba

Byty zvláštního určení pro bydlení osob se zdravotním postižením jsou typem potřebného bydlení, který zajišťuje MOb Poruba. Tyto byty jsou umístěny v DPS ASTRA. Jedná se o 3 byty o velikosti 1+1 a 1 byt o velikosti 0+2.

Vítkovice

Městský obvod Vítkovice zajišťuje pronájem bytů v domě s pečovatelskou službou – Lidická 55 a v penzionu pro trvalé bydlení – Ocelářská 16 byty pro osoby

- se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení,
- s omezenou schopností pohybu a orientace (bezbariérové byty),
- ostatní osoby.

Dále tento městský obvod zajišťuje pronájem azylového bytu - Siroťčí 39A. Okruh osob, pro které je bydlení v azylovém bytě určeno:

- osobám do 26 let věku, opouštějícím školská zařízení pro výkon ústavní péče,
- osobám žijícím v sociálním vyloučení, osobám v krizi, osobám vedoucím rizikový způsob života tímto způsobem života ohroženým, příslušníkům etnických menšin, osobám bez příštřeší.

Rovněž je obvodem zajišťován pronájem bytů pro sociálně vyloučené osoby v lokalitě ulice Siroťčí, jejichž určení je:

- vytvořit podmínky pro návrat sociálně vyloučených osob nebo jejich rodin z prostředí azylových domů, ubytoven hotelového typu nebo různých podnájmu,
- ověřit sociální schopnosti sociálně vyloučených osob tj. jak dalece jsou schopny samostatného života v nájemním bytě a změnit svůj dosavadní způsob života,
- odstranit negativní vlivy na jejich děti,
- vytvořit podmínky pro další bydlení osob, které již osvědčily své schopnosti života v normálním prostředí.

Moravská Ostrava a Přívoz

Mezi občany panuje neinformovanost o účelu DPS. Lidé se ucházejí o toto bydlení, protože se domnívají, že se jedná o bydlení s nepřetržitou péčí. Jedná se však o normální nájemní dům, ve kterém existuje možnost za určitých podmínek pečovatelskou službu sjednat. Vedení obvodu vnímá absenci menších bytů, které by byly vhodné pro seniory. Tuto situaci však neřeší výstavba domova pro seniory, jelikož na takovéto investice obvod nedisponuje dostatečnými finančními prostředky, ale co je důležitější, nezastává názor, že je dobré separovat seniory v jediném domě, ale naopak preferuje jejich začleňování do normálního prostředí.

Městský obvod MOaP úzce spolupracuje s řadou neziskových organizací, které zprostředkovávají klientům vícestupňové bydlení. Několikrát do měsíce je svoláván Poradní sbor, jehož členy jsou zástupci Odboru sociálních věcí, Odboru majetkového a zástupci neziskových organizací. Poradní sbor sestavuje návrhy, které klienty a jejich situaci je zapotřebí řešit a případně jaký byt jim přidělit. Jednotlivé byty, které jsou vhodné pro tyto klienty, jsou vytipovány Odborem majetkovým.

Na Palackého 91 má obvod MOaP 13 bytů určených pro studenty, v nich činí nájemné 25 Kč/m²/měsíc. Za snížené nájemné 35 Kč/m²/měsíc podporuje obvod bydlení v lokalitě Jílová a okolí.

Slezská Ostrava

Městský obvod má ve správě azylový dům (Na Liščině 2, Ostrava-Hrušov) s kapacitou 12 bytů a tzv. propustné bydlení ve vstupních bytech (Bohumínská 152/25, Ostrava - Muglinov), kde je k dispozici celkem 8 bytů.

Městský obvod prozatím poskytl 4 „sociální“ byty určené pro klienty přicházející z ubytoven. Tyto byty jsou situovány v bytovém domě na ulici Muglinovská 349/87, Ostrava - Muglinov.

10.2 Sociální služby a další aktivity NNO zaměřené na prevenci ztráty bydlení

V současných procesech efektivního nastavení sociálních služeb se dostává do popředí otázka rozmístění a prostorová optimalizace sociálních služeb za účelem zvýšení jejich efektivity. Na území statutárního města Ostravy působí 119 poskytovatelů sociálních služeb a souvisejících aktivit (z toho 73 organizací poskytuje sociální služby). V Ostravě je zajištěno poskytování všech 33 druhů sociálních služeb vymezených zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v pl. znění. Na území města je poskytováno celkem 180 služeb, jejichž zřizovateli jsou organizace zřízené statutárním městem Ostrava (dále jen PO SMO), organizace zřízené městskými obvody (dále jen ÚMOB) a nestátní neziskové organizace (dále jen NNO). Nejfrekventovanějším druhem sociálních služeb poskytovaných na území města jsou služby sociální prevence a služby sociální péče.

Tabulka 10.2.1: Přehled poskytovaných sociálních služeb dle zřizovatele – členění dle druhu sociálních služeb

Přehled poskytovaných sociálních služeb v roce 2012	Počet služeb	PO SMO	ÚMOB	NNO
Sociální poradenství	27	1	2	24
Služby sociální péče	70	21	11	38
Služby sociální prevence	82	6	2	74
Celkem	179	28	15	136

Zdroj dat: SMO, magistrát, odbor sociálních věcí, školství, sportu a volnočasových aktivit; oddělení koncepce a rozvoje sociálních služeb, stav k 1.1.2014

Pozn.: PO SMO – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými statutárním městem Ostrava

ÚMOB – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými městskými obvody

NNO – sociální služby poskytované zejména nestátními neziskovými organizacemi

V porovnání všech sociálních služeb poskytovaných na území města jsou jejich převážným poskytovatelem nestátní neziskové organizace, jež provozují 137 služeb (76,5 %). Sociální poradenství je z pohledu zřizovatelů výlučně v kompetenci nestátních neziskových organizací, s výjimkou jediné služby, jež je poskytována PO SMO. V průběhu roku 2013 byla do provozu uvedena služba sociálního poradenství, jejímž zřizovatelem je ÚMOB, v této analýze s ní však nebylo pracováno. Organizacemi zřízenými SMO jsou nejčastěji zřizovány služby sociální péče (22 služeb), kde se jedná převážně o domovy pro seniory (7), domovy se zvláštním režimem (6) a domy pro osoby se zdravotním postižením (3). Z pohledu ÚMOB jsou rovněž poskytovány převážně služby sociální péče (10 služeb), konkrétně jde o pečovatelskou službu (6), odlehčovací služby (3) a centrum denních služeb (1).

Tabulka 10.2.2: Přehled poskytovaných sociálních služeb dle zřizovatele

Přehled poskytovaných sociálních služeb v roce 2012	Počet služeb	PO SMO	ÚMOB	NNO
Odborné sociální poradenství	27	1	2	24
Osobní asistence	4	0	0	4
Pečovatelská služba	10	0	6	4
Tísňová péče	1	0	0	1
Průvodcovské a předčitatelské služby	1	0	0	1
Podpora samostatného bydlení	3	1	0	2
Odlehčovací služby	7	0	3	4
Centra denních služeb	4	0	1	3
Denní stacionáře	5	1	1	4

Přehled poskytovaných sociálních služeb v roce 2012	Počet služeb	PO SMO	ÚMOb	NNO
Týdenní stacionáře	2	3	0	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	4	3	0	0
Domovy pro seniory	13	7	0	6
Domovy se zvláštním režimem	10	6	0	4
Chráněné bydlení	5	2	0	3
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1	1	0	0
Raná péče	3	0	0	3
Telefonická krizová pomoc	1	1	0	0
Tlumočnické služby	2	0	0	2
Azylové domy	12	0	2	10
Domy na půl cesty	1	0	0	1
Kontaktní centra	1	1	0	0
Krizová pomoc	2	0	0	2
Intervenční centra	1	0	0	1
Nízkoprahová denní centra	2	0	0	2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	8	0	0	8
Noclehárny	3	0	0	3
Služby následné péče	4	1	0	3
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	16	0	0	16
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	8	0	0	8
Sociálně terapeutické dílny	3	1	0	2
Terapeutické komunity	1	1	0	0
Terénní programy	7	1	0	6
Sociální rehabilitace	7	0	0	7
Celkem	179	28	14	136

Zdroj dat: SMO, magistrát, odbor sociálních věcí, školství, sportu a volnočasových aktivit; oddělení koncepce a rozvoje sociálních služeb, stav k 1.1.2014

Pozn.: PO SMO – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými statutárním městem Ostrava

ÚMOb – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými městskými obvody

NNO – sociální služby poskytované zejména nestátními neziskovými organizacemi

Hledání optimální formy zabezpečení potřeb obyvatelstva v sociální nouzi se odráží v míře poskytování jednotlivých druhů sociálních služeb a jejich kapacit. Přehled počtu klientů u jednotlivých poskytovaných sociálních služeb na území SMO je uvedeno v Tabulka 10.2.3.

Tabulka 10.2.3: Přehled počtu klientů v jednotlivých poskytovaných sociálních službách na území SMO v roce 2012

Přehled poskytovaných sociálních služeb v roce 2012	Klienti				
	Klienti 2012	Klienti z Ostravy		Mimostravští klienti	
Sociální poradenství	10 999	9 625	88%	1 374	12%
Odborné sociální poradenství	10 999	9 625	88%	1 374	12%
Služby sociální péče	6 163	5 603	58%	560	42%

Přehled poskytovaných sociálních služeb v roce 2012	Klienti				
	Klienti 2012	Klienti z Ostravy		Mimostravští klienti	
Osobní asistence	212	175	83%	37	17%
Pečovatelská služba	2 145	2 138	100%	7	0%
Tísňová péče	119	74	62%	45	38%
Průvodcovské a předčitatelské služby	26	17	65%	9	35%
Podpora samostatného bydlení	71	55	67%	16	33%
Odlehčovací služby	388	324	84%	64	10%
Centra denních služeb	124	110	89%	14	9%
Denní stacionáře	134	118	88%	16	0%
Týdenní stacionáře	42	31	74%	11	14%
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	235	214	91%	21	9%
Domovy pro seniory	1 860	1 716	92%	144	8%
Domovy se zvláštním režimem	525	396	75%	129	25%
Chráněné bydlení	31	24	77%	7	23%
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	251	211	84%	40	16%
Služby sociální prevence	16 852*	11 754	86%	1 950	14%
Raná péče	104	37	36%	67	64%
Telefonická krizová pomoc	3 148	-	-	-	-
Tlumočnické služby	264	57	22%	207	78%
Azylové domy	796	647	81%	149	19%
Domy na půl cesty	57	47	82%	10	18%
Kontaktní centra	244	244	100%	0	0%
Krizová pomoc	1 189	916	77%	273	23%
Intervenční centra	259	259	100%	0	0%
Nízkoprahová denní centra	1 653	1 653	100%	0	0%
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	1 532	1 530	100%	2	0%
Noclehárny	1 259	802	64%	457	36%
Služby následné péče	184	143	78%	41	22%
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	2 548	2 460	97%	88	3%
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	1 130	690	61%	440	39%
Sociálně terapeutické dílny	84	80	95%	4	5%
Terapeutické komunity	38	3	8%	35	92%
Terénní programy	1 856	1 836	99%	20	1%
Sociální rehabilitace	507	350	69%	157	31%
Celkem	34 014*	26 982	87%	3 884	13%

Zdroj dat: SMO, magistrát, odbor sociálních věcí, školství, sportu a volnočasových aktivit; oddělení koncepce a rozvoje sociálních služeb

*Celkový počet klientů v sobě zahrnuje i telefonickou krizovou pomoc, jež je poskytována anonymně, nelze proto určit, zda se jedná o klienty ostravské či mimostravské.

Pozn.: PO SMO – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými statutárním městem Ostrava

ÚMOB – sociální služby poskytované organizacemi zřízenými městskými obvody

Jedním z problémů poskytování sociálních služeb může být nedostatečná kapacita jednotlivých zařízení. Aby však bylo možné hovořit o nedostatečné kapacitě jednotlivých zařízení, musí být toto tvrzení podloženo neuspokojenou poptávkou po sociálních službách či velkým počtem osob, jež dané zařízení poskytující sociální službu z kapacitních důvodů odmítlo.

Okamžitá kapacita, tedy počet uživatelů, kterým lze v jednom časovém okamžiku danou službu poskytnout. Nejmenší okamžitou kapacitu mají služby sociálního poradenství, naopak kapacitně největší jsou služby sociální péče, jež v jednom okamžiku mohou pojmout více než 50 klientů.

Sociálními službami, jež mohou v jednom časovém okamžiku poskytnout službu méně než pěti klientům, jsou tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, tlumočnické služby a kontaktní centra, do 15-ti klientů se jedná o služby odborného sociálního poradenství, odlehčovací služby, chráněné bydlení, služby následné péče, terapeutické komunity a terénní programy. Naopak kapacitně největší, jež v jednom časovém okamžiku mohou poskytnout službu více než padesáti uživatelům, jsou domovy pro seniory nebo sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče.

Tabulka 10.2.4: Okamžitá kapacita poskytované sociální služby – členěno dle jednotlivých sociálních služeb

Druh služby	<= 5 osob	6 – 15 osob	16 – 30 osob	31 – 50 osob	51+ osob
Odborné sociální poradenství	92,9%	7,1%	-	-	-
Osobní asistence	-	-	100,0%	-	-
Pečovatelská služba	11,1%	22,2%	55,6%	11,1%	-
Tísňová péče	100,0%	-	-	-	-
Průvodcovské a předčitatelské služby	100,0%	-	-	-	-
Podpora samostatného bydlení	50,0%	-	50,0%	-	-
Odlehčovací služby	-	100,0%	-	-	-
Centrum denních služeb	25,0%	50,0%	25,0%	-	-
Denní stacionáře	-	50,0%	-	50,0%	-
Týdenní stacionář	-	50,0%	50,0%	-	-
Domov pro osoby se zdravotním postižením	-	-	33,3%	-	66,7%
Domov pro seniory	-	-	-	23,1%	76,9%
Domov se zvláštním režimem	-	-	10,0%	50,0%	40,0%
Chráněné bydlení	33,3%	66,7%	-	-	-
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	-	-	-	-	100,0%
Raná péče	50,0%	-	50,0%	-	-
Telefonická krizová pomoc	-	-	-	-	-
Tlumočnické služby	100,0%	-	-	-	-
Azylový dům	-	15,4%	46,2%	15,4%	23,1%
Domy na půl cesty	-	-	100,0%	-	-
Kontaktní centra	100,0%	-	-	-	-
Krizová pomoc	-	100,0%	-	-	-
Intervenční centra	-	-	-	-	-
Nízkoprahové denní centrum	50,0%	-	-	-	50,0%

Druh služby	<= 5 osob	6 – 15 osob	16 – 30 osob	31 – 50 osob	51+ osob
Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež	-	-	60,0%	20,0%	20,0%
Noclehárny	-	33,3%	33,3%	-	33,3%
Služby následné péče	50,0%	50,0%	-	-	-
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	31,3%	25,0%	31,3%	12,5%	-
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	-	28,6%	57,1%	14,3%	-
Sociálně terapeutické dílny	-	-	66,7%	33,3%	-
Terapeutické komunity	-	100,0%	-	-	-
Terénní programy	75,0%	12,5%	-	12,5%	-
Sociální rehabilitace	55,6%	33,3%	-	11,1%	-
Celkem	31,8%	19,7%	22,5%	12,1%	13,9%

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb a procesu komunitního plánování soc. služeb ve městě Ostrava, 2013

Otázka: Uveďte okamžitou kapacitu poskytované sociální služby (tj. počet uživatelů, kterým lze poskytnout službu v jednom časovém okamžiku).

Z pohledu jednotlivých cílových skupin uživatelů sociálních služeb a souvisejících aktivit jsou kapacitně největší služby poskytovány seniorům a občanům ohroženým sociálním vyloučením a sociálně vyloučeným, dále pak také občanům s mentálním, tělesným a kombinovaným postižením či osobám cílové skupiny Romské etnikum.

Odmítat klienty, avšak nejen z kapacitních důvodů, nemusí pouze necelá polovina poskytovatelů sociálních služeb a souvisejících aktivit na území města Ostravy. Nejvíce klientů je odmítáno v rámci služeb sociální péče, nejčastěji jde o případy domovů pro seniory, domovy se zvláštním režimem a krizovou pomoc. Dále se jedná také o azylové domy, noclehárny, chráněné bydlení, domovy pro osoby se zdravotním postižením, týdenní stacionáře či terapeutické komunity.

Poskytované sociální služby zaměřené na ztrátu bydlení dle formy poskytování

Z kvalitativního průzkumu realizovaného v rámci tohoto projektu vyplynulo, že Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách se nejčastěji obrací na **sociální služby a úřady práce** z důvodu získání sociálního poradenství a řešení sociálních dávek. Občané romského etnika využívají jen **úřad práce** a Lidé ohrožení sociálním vyloučením se obrací ve větší míře na **rodinu a následně Úřad práce**. Z dotazovaných využívá sociální služby 30,2 %, jedná se především o služby Azylový dům, Armáda spásy, Don Bosco – komunitní centrum pro děti, Rodinné a komunitní centrum, Centrom, Služby rodinného centra.

V rámci prevence bezdomovectví poskytují sociální služby základní odborné poradenství, ale zde se sociální pracovníci setkávají s tím, že už jen řeší pozůstatky problémů, které se dříve neřešili. V rámci prevence v oblasti pobytových služeb je s klienty pracováno ve smyslu komunitní práce. Sociální pracovníci učí své klienty k tomu, aby uměli žít v domě a užívat byt, aby ho nezničili či jinak nepoškodili.

Sociální služby poskytované na území města Ostravy lze rozdělit dle formy jejich poskytování na ambulantní, terénní a pobytové. V rámci podkladové analýzy bydlení byly vybrány sociální služby, které svou činností jsou zaměřeny na prevenci bezdomovectví nebo řeší s lidmi další problémy spojené s bydlením. Tabulka 10.2.5, Tabulka 10.2.6, Tabulka 10.2.7 uvádějí informace o tom, v jaké formě poskytování sociálních služeb je kolik služeb a na jakou cílovou skupinu jsou zaměřeny.

Tabulka 10.2.5: Sociální služby pobytové formy zaměřené na problematiku bydlení

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
1	Agentura SLUNCE, o.p.s.	Domov pro seniory Zlaté Slunce	senioři, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s chronickým onemocněním, osoby se zdravotním postižením
2	Armáda spásy v České republice, z.s.	Azylové domy	osoby bez přístřeší
3	Armáda spásy v České republice, z.s.	Domovy se zvláštním režimem	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby v krizi, senioři, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby s kombinovaným postižením, osoby s chronickým onemocněním, osoby bez přístřeší, osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách
4	Armáda spásy v České republice, z.s.	Centrum sociálních služeb	osoby bez přístřeší
5	Armáda spásy v České republice, z.s.	Domovy se zvláštním režimem	osoby bez přístřeší, senioři, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby s chronickým duševním onemocněním
6	Asociace TRIGON	Chráněné bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby s mentálním postižením, osoby se zdravotním postižením, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby se zrakovým postižením, osoby se sluchovým postižením, osoby s jiným zdravotním postižením
7	BESKYD DZR, o.p.s.	Domovy se zvláštním režimem	osoby s chronickým duševním onemocněním
8	Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s.	Chráněné bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s mentálním postižením
9	Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Domy na půl cesty	osoby do 26 let věku opouštějící školská zařízení pro výkon ústavní péče
10	Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s.	Azylové domy	oběti domácího násilí, rodiny s dítětem/děťmi, osoby v krizi, osoby bez přístřeší
11	Centrum sociálních služeb Poruba, příspěvková organizace (Domov pro matky s dětmi)	Azylové domy	oběti domácího násilí, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi, osoby bez přístřeší
12	Centrum sociálních služeb Poruba, příspěvková organizace	Azylové domy	osoby v krizi, osoby bez přístřeší
13	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, Domov na Liščině	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	osoby s mentálním postižením
14	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, Domov barevný svět	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	osoby s mentálním postižením
15	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, chráněné bydlení Martinovská	Chráněné bydlení	osoby s mentálním postižením

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
16	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, Domov Jandova	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	osoby s mentálním postižením
17	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, Chráněné bydlení Čtyřlístek	Chráněné bydlení	osoby s mentálním postižením
18	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, Domov Hladnovská	Domovy se zvláštním režimem	osoby s mentálním postižením
19	Diakonie ČCE - středisko v Ostravě, Azylový dům Debora pro ženy a matky s dětmi	Azylové domy	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy, rodiny s dítětem/děťmi, oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby v krizi
20	Domov Čujkovova	Domovy se zvláštním režimem	Senioři
21	Domov Čujkovova	Domovy pro seniory	Senioři
22	Domov Korýtko, příspěvková organizace	Domovy pro seniory	Senioři
23	Domov Korýtko, příspěvková organizace	Domovy se zvláštním režimem	senioři, osoby s chronickým duševním onemocněním
24	Domov Magnolie	Domovy se zvláštním režimem	osoby s chronickým duševním onemocněním, senioři
25	Domov pro seniory Iris	Domovy pro seniory	Senioři
26	Domov pro seniory Kamenec	Domovy pro seniory	Senioři
27	Domov Slunečnice Ostrava, příspěvková organizace	Domovy pro seniory	Senioři
28	Domov Slunečnice Ostrava, příspěvková organizace	Domovy se zvláštním režimem	osoby s chronickým duševním onemocněním, senioři
29	Domov Sluníčko, Ostrava-Vítkovice, příspěvková organizace	Domovy pro seniory	Senioři
30	Domov Sluníčko, Ostrava-Vítkovice, příspěvková organizace	Domovy se zvláštním režimem	osoby s chronickým duševním onemocněním, senioři
31	Domov Slunovrat	Domovy pro seniory	Senioři
32	Domov Slunovrat	Domovy se zvláštním režimem	osoby s chronickým duševním onemocněním
33	EKIPA, z.s.	Chráněné bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby v krizi
34	Charita Ostrava, Charitní dům sv. Václava - domov pokojného stáří	Domovy pro seniory	osoby s jiným zdravotním postižením, osoby s chronickým onemocněním, senioři
35	Charita Ostrava, Charitní dům sv. Alžběty - zařízení pro přechodný pobyt seniorů	Domovy pro seniory	osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdravotním postižením, senioři
36	Charita Ostrava, Charitní dům sv. Zdislavy - azylový dům pro matky s dětmi	Azylové domy	oběti domácího násilí, osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, rodiny s dítětem/děťmi

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
37	Charita Ostrava, Charitní dům sv. Františka	Azylové domy	osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
38	Charita Ostrava, Charitní dům Salvator Krnov	Charitní dům Salvator Krnov	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, senioři
39	Charita sv. Alexandra, Chráněné bydlení Charity sv. Alexandra	Chráněné bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním
40	Na Výminku s.r.o.	Domovy pro seniory	Senioři
41	Nataša Laskovská, Domov pro seniory Lada	Domovy pro seniory	osoby s chronickým duševním onemocněním, senioři
42	Nová šance, z.s.	Azylové domy	osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby v krizi
43	Slezská diakonie, ARCHA Ostrava	Chráněné bydlení	osoby s kombinovaným postižením, osoby s mentálním postižením
44	Slezská diakonie, SILOE Ostrava, domov se zvláštním režimem	Domovy se zvláštním režimem	senioři, osoby s chronickým duševním onemocněním
45	Slezská diakonie, SILOE Ostrava	Odlehčovací služby	osoby s chronickým duševním onemocněním, senioři
46	Slezská diakonie, DUHOVÝ DŮM Ostrava	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	osoby s kombinovaným postižením, osoby s tělesným postižením
47	Slezská diakonie, DUHOVÝ DŮM Ostrava	Odlehčovací služby	osoby s tělesným postižením, osoby s kombinovaným postižením
48	SLEZSKÁ HUMANITA, o.p.s.	Domovy pro seniory	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s chronickým onemocněním, osoby s jiným zdravotním postižením, osoby se zdravotním postižením, osoby s tělesným postižením, osoby s kombinovaným postižením, osoby v krizi, senioři
49	Služby Dobrého Pastýře, Dům sv. Eufrasie - startovací byty	Sociální rehabilitace	oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby bez přístřeší, osoby v krizi
50	Služby Dobrého Pastýře, Dům sv. Eufrasie	Azylové domy	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy, oběti domácího násilí, osoby v krizi, rodiny s dítětem/děťmi, oběti obchodu s lidmi

Zdroj: MMO - Katalog sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava, stav k 31. 10. 2014.

Tabulka 10.2.6: Sociální služby ambulantní formy zaměřené na problematiku bydlení

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
1	Armáda spásy v České republice, z.s., Centrum sociálních služeb	Noclehárny	osoby bez přístřeší
2	Armáda spásy v České republice, z.s., Centrum sociálních služeb pro ženy a matky s dětmi	Noclehárny	osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby v krizi
3	Armáda spásy v České republice, z.s., Komunitní centrum Ostrava - Přívoz	Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
4	CENTROM, občanské sdružení, Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež Vítkovice	Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
5	CENTROM, občanské sdružení, Nizkoprahové zařízení pro děti a mládež Radvanice	Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
6	CENTROM, občanské sdružení, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - Bydlení s doprovodným sociálním programem	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	rodiny s dítětem/děťmi
7	CENTROM, občanské sdružení, Odborné sociální poradenství Vítkovice	Odborné sociální poradenství	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
8	Diecézní charita ostravsko-opavská, Šance domova	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	etnické menšiny, rodiny s dítětem/děťmi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
9	Charita Ostrava, Charitní dům sv. Františka	Noclehárny	osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách
10	Krizové centrum Ostrava, o.s.	Krizová pomoc	osoby s chronickým duševním onemocněním, oběti trestné činnosti, rodiny s dítětem/děťmi, osoby v krizi
11	MENS SANA, o.p.s.,	Sociální rehabilitace	osoby s chronickým duševním onemocněním
12	Poradna pro občanství/občanská a lidská práva, Návrat do společnosti	Terénní programy	etnické menšiny, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
13	Slezská diakonie, Občanská poradna Ostrava	Odborné sociální poradenství	osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, rodiny s dítětem/děťmi, senioři
14	SPOLEČNĚ - JEKHEANE, o. p. s., Občanská poradna SPOLEČNĚ-JEKHEANE	Odborné sociální poradenství	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
15	Vzájemné soužití o.p.s., Komunitní centrum Liščina	Nizkoprahová zařízení pro děti a mládež	děti a mládež ve věku od 6 do 26 let ohrožené společ. nežádoucími jevy, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, etnické menšiny
16	Vzájemné soužití o.p.s., Bezplatné sociálně právní poradenství	Odborné sociální poradenství	etnické menšiny, osoby v krizi

Zdroj: MMO - Katalog sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava, stav k 31. 10. 2014.

Tabulka 10.2.7: Sociální služby terénní formy zaměřené na problematiku bydlení

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
1	ARKA CZ, o.s.	Terénní programy	osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby s chronickým onemocněním, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách

Počet	Název organizace	Druh služby	Cílová skupina
2	Armáda spásy v České republice, z.s.	Terénní programy	etnické menšiny, osoby bez přístřeší, osoby v krizi, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, rodiny s dítětem/děti
3	Armáda spásy v České republice, z.s., Centrum sociálních služeb	Nizkoprahová denní centra	osoby bez přístřeší
4	Centrum pro zdravotně postižené Moravskoslezského kraje o.p.s.	Podpora samostatného bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby s mentálním postižením
5	Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava	Podpora samostatného bydlení	osoby s mentálním postižením
6	Charita Ostrava, Sociální rehabilitace ve startovacích bytech	Sociální rehabilitace	osoby bez přístřeší, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, osoby v krizi, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách
7	MENS SANA, o.p.s.	Podpora samostatného bydlení	osoby s chronickým duševním onemocněním
8	PRAPOS	Podpora samostatného bydlení	osoby s mentálním postižením, osoby s kombinovaným postižením
9	Slezská diakonie, NOE Ostrava - Podpora samostatného bydlení	Podpora samostatného bydlení	osoby s mentálním postižením
10	SPOLEČNĚ - JEKHEANE, o. p. s., Terénní programy SPOLEČNĚ-JEKHEANE	Terénní programy	osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy
11	Vzájemné soužití o.p.s., Terénní programy Helpale	Terénní programy	etnické menšiny, osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby žijící v sociálně vyloučených komunitách

Zdroj: MMO - Katalog sociálních služeb a souvisejících aktivit ve městě Ostrava, stav k 31. 10. 2014.

11. PODPŮRNÉ PROCESY V OBLASTI DOSTUPNÉHO BYDLENÍ

11.1 Dotační politika města v oblasti bydlení

Dotace poskytnuté statutárním městem Ostrava

Dle zprávy o výsledku hospodaření v roce 2014 statutární město Ostrava provedlo v prospěch vybraných městských obvodů následující finanční transfery v oblasti investic do bydlení.

Tabulka 11.1.1: Investiční transfery městským obvodům z rozpočtu SMO v oblasti bydlení v roce 2014

Městský obvod	Účel dotace	Výše dotace (Kč)
Moravská Ostrava a Přívoz	RPS Ostrava, Fifejdy II - II. etapa	4 000 000,0
	Rekonstrukce vnitrobloku Hrušovská - Sadová	2 213 000,0
	Rekonstrukce bytového domu Trocnovská 38	2 800 000,0
	Rekonstrukce výtahu Na Můstku 2	600 000,0
	Regenerace sídliště Šalamouna - 4B etapa	587 000,0
Slezská Ostrava	Regenerace sídliště Muglinov, 2. etapa	279 542,0
	Regenerace sídliště Muglinov, 3. etapa	222 948,7
Ostrava - Jih	Výstavba bytového domu ul. Kotlářova	14 849 000,0
	Rekonstrukce objektu Pavlovova 31	453 750,0

Data aktuální k 31. 12. 2014

Zdroj: statutární město Ostrava, 2015

Přehled nejdůležitějších opatření státu na podporu bydlení

MŽP - Program Nová zelená úsporám

- Příjemci podpory jsou vlastníci nebo stavebníci rodinných domů a vlastníci bytových domů
- Financování Programu probíhá přes státní rozpočet ČR – finanční prostředky získané podejem tzv. emisních povolenek EUA
- Cíl - zlepšit stav životního prostředí snížením produkce emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů, úspora energie v konečné spotřebě, zvýšit kvalitu bydlení občanů, zlepšit vzhled měst a obcí, ad.

MMR – Programy podpory bydlení 2015

Podpora regenerace panelových sídlišť

- Cílem je regenerace panelového sídliště o celkovém počtu nejméně 150 bytů
- Příjemcem dotace je obec
- Dotace může dosáhnout výše 70% rozpočtových nákladů, nejvýše však 4 mil. Kč

Podpora výstavby technické infrastruktury

- Cílem je rozšířit nabídku zainvestovaných pozemků pro následnou výstavbu bytových domů, rodinných domů nebo bytových a rodinných domů
- Příjemcem dotace a současně stavebníkem technické infrastruktury je obec
- Účelová investiční dotace

- Maximální výše dotace je 50 tis. Kč za jeden byt následně postavený na pozemku zainvestovaném prostřednictvím tohoto podprogramu (do konce roku 2007 byla výše poskytované dotace 80 tis. Kč na byt)

Podpora oprav domovních olověných rozvodů

- Cílem je zkvalitnění bytového fondu výměnou domovních olověných rozvodů a tím snížení obsahu olova v pitné vodě
- Příjemcem dotace je vlastník, spoluvlastník domu s domovními olověnými rozvody vody, nebo společenství vlastníků jednotek. Dále spoluvlastník bytu v domě s domovními olověnými rozvody vody, ve kterém společenství vlastníků jednotek nevzniklo
- Podpora má charakter neinvestiční dotace
- Dotace je určena na výměnu všech olověných rozvodů vody v celém domě. Nejvyšší poskytovaná částka je 20 tis. Kč na jeden byt v domě (v roce 2010 to bylo 10 tis. Kč na jeden byt)

Podpora výstavby podporovaných bytů

- Cílem programu je poskytnout dotaci na výstavbu a pořízení nájemních bytů určených k sociálnímu bydlení pro seniory a pro osoby v nepříznivé sociální situaci, např. komunitní domy seniorů, pečovatelské byty
- Příjemcem dotace je fyzická osoba podnikající nebo právnická osoba (včetně obcí)
- Podpora se poskytuje ve formě investiční dotace
- Výše dotace se vypočte jako součin počtu podporovaných bytů, na které je žádána dotace, a finanční částky – maximální výše dotace na jeden pečovatelský byt je 600 000 Kč, v případě komunitního domu seniorů je výše dotace max. 650 000 Kč na jeden byt, výstavba jednoho vstupního bytu je podporována maximální částkou 550 000 Kč

Tabulka 11.1.2: Podpořené projekty ve statutárním městě Ostrava - MMR 2014-2015

Podpora	Rok	Název akce	Název žadatele	Výše poskytnuté dotace (Kč)
Komunitní domy seniorů	2015	B. j. 17 PB - KODUS Ostrava, Slezská Ostrava	SMO	11 050 000
Podpora výstavby podporovaných bytů	2015	B.j. 9 PB - VB Ostrava, okres Ostrava - město	Silvie Šalamonová	4 950 000
Podpora regenerace panelových sídlišť	2014	RPS - Ostrava, Šalamouna - 4B etapa	SMO	3 926 055
	2014	RPS - Ostrava, sídliště Muglinov - 3.etapa	SMO	4 000 000
	2015	RPS - Ostrava, Fifejdy II - III. etapa	SMO	4 000 000

Zdroj: MMR, 2015

Státní fond rozvoje bydlení

Výstavba nájemních bytů

- Poskytovatel podpory bylo MMR v letech 1995-2005 a od roku 2001 také SFRB
- O úvěr může žádat zástupce obce či právnické osoby, stejně tak osoba fyzická
- Nízkoúročené úvěry
- Podpora je určena ke krytí části nákladů spojených s výstavbou bytů pro příjmově vymezené osoby, poskytovat dotace na novou bytovou výstavbu. Prostřednictvím MMR přestala být tato

forma výstavby bytů podporována v roce 2005. Od roku 2003, kdy došlo ke změně zacílení na příjmově vymezené skupiny obyvatelstva, k omezení výměry podlahové plochy bytu a k nemožnosti převodu bytu na třetí osobu po uplynutí 20 let, ztratila o tuto formu podpory zájem veškerá krajská města s výjimkou Ústí nad Labem a Ostravy. Dotace na bytovou výstavbu v této oblasti jsou od roku 2009 řešeny podporou na výstavbu sociálních bytů

- rozpočet programu na rok 2015 - 200 mil. Kč

Program úvěrů na opravy a modernizace bytových domů - Panel 2013+

- Program je určen pro všechny vlastníky bytových domů, bez rozdílu technologie výstavby
- Program mohou využít družstva, společenství vlastníků, fyzické a právnické osoby, stejně jako města či obce, jež mají ve vlastnictví bytový dům
- nízkouročené úvěry na opravy a modernizace bytových domů
- Úrok - již od Referenční sazby Evropské Unie, minimálně však 0,75%
- Rozpočet programu na rok 2015 – 750 mil. Kč

Program pro obce - úvěry obcím na opravy a modernizaci bytového fondu

- Podpora je poskytována ve formě úvěru
- Úroková sazba je 3 % ročně a je platná po celou dobu splatnosti úvěru, tj. po dobu max. 10 let
- Určen na opravy a modernizace bytů, bytových a rodinných domů, kryje až 50% vynaložených nákladů

Program JESSICA

- Program JESSICA určený pro obnovu bydlení
- Program je součástí koncepce Společné evropské podpory udržitelných investic do městských částí, financované z Evropských strukturálních fondů
- Předpokladem tohoto programu je vypracovaný Integrovaný plán rozvoje města
- Prostřednictvím Státního fondu rozvoje bydlení (SFRB) je poprvé využito přímo pro bytové domy
- Poskytování nízkouročených dlouhodobých úvěrů
- Pro období 2013-2015 je určena částka 550 mil. Kč, se kterou se hospodář prostřednictvím Holdingového fondu
- Program určen všem vlastníkům bytových domů, bez rozdílu právní subjektivity
- Úvěry jsou určeny k rekonstrukci a modernizaci společných částí bytových domů a zřízení či rekonstrukci sociálního bydlení

Úvěr na opravy a Úvěr na pořízení bydlení

- Program na pomoc po povodních
- Tato podpora je určena fyzickým osobám, jejichž nemovitost byla poškozena povodní nebo které v důsledku povodní přišly o své nemovitosti určené k bydlení.

Úvěry obcím

- Program na pomoc po povodních
- Úvěr je určen obcím ke krytí části nákladů spojených s opravami a modernizacemi bytů poškozených povodní.

Podpora mladým - "Úvěr 150"

- Příjemcem jsou mladí lidé, kteří v roce podání žádosti nedovrší věk 36 let.
- Nízkoúročené úvěry.
- Program Podpora mladých nabízí 3 podprogramy – Úvěr 300, Úvěr 200 a Úvěr 150, v současnosti je však aktuální pouze program Úvěr 150. Podstatou programu je poskytnutí nízkoúročeného úvěru na krytí nákladů spojených s opravami či modernizací bydlení.
- Výše úvěru na žadatele je 150 tisíc, úroková sazba 2 % p.a. po celou dobu splácení

Záruky za splácení úvěrů na výstavbu nájemních bytů

- Podpora formou záruk za bankovní úvěry na výstavbu bytových domů
- Příjemci jsou právnické nebo fyzické osoby, obce (výstavba infrastruktury spojená s bytovou výstavbou) – investoři
- Jedním z cílů podpůrného programu je motivovat k výstavbě nájemních bytů především soukromý kapitál
- Dlouhodobá splatnost (až do 40 let). Fond ručí úvěrující bance nejvýše za 70 % nesplacené části jistiny. Jedním z cílů podpůrného programu je motivovat k výstavbě nájemních bytů především soukromý kapitál

Podpora stavebního spoření

- nevratný příspěvek ke stavebnímu spoření
- umožňuje řešit bytové potřeby občanů formou úvěrů na koupi, výstavbu, rekonstrukci či modernizaci bytu nebo rodinného domu

Operační program zaměstnanost, Prioritní osa 2

- OP je zaměřen na projekty, soustředící se na sociální začleňování a boj s chudobou
- Hlavním cílem PO 2 je aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti
- Program se zaměřuje mimo jiné na propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce a zdravotní péče, podporovanou aktivitou je také plánování sociální bytové politiky obcí, vznik a rozvoj nástrojů sociálního/dostupného/podporovaného bydlení jako prevence prostorového vyloučení vzniku sociálně vyloučených lokalit a bezdomovectví ad.

Regionální operační program NUTS II Moravskoslezsko a Integrovaný operační regionální program

O zdroje se prostřednictvím Regionálního operačního programu (ROP) Moravskoslezsko mohly ucházet různé subjekty veřejného, neziskového i podnikatelského charakteru, prostřednictvím předkládání rozvojových investičních projektů. V nedávné době proběhlo ukončování projektů z programového období 2007 – 2013. V novém programovém období 2014 - 2020 je ROP nahrazen Integrovaným regionálním operačním programem (IROP). Prioritou IROPu je umožnění vyváženého rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Rozdíl oproti předchozímu programovacímu období se předpokládá rovněž v rozšíření podpory nástrojů pro podporu sociální integrace – sociální bydlení.

Přehled podpořených projektů

Tabulka 11.1.3: ROP Moravskoslezsko

Název příjemce	Název projektu	Částka dotace poskytnuté z ERDF a národních zdrojů	
		Rok poskytnutí dotace	Výše poskytnuté dotace (Kč)
Armáda spásy v ČR	Azylový dům Armády spásy v Ostravě	2010/2012	18 349 083,0
Centrum sociálních služeb Ostrava, příspěvková organizace	Dům na půl cesty Bozděchova	2012/2014	5 352 951,1
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, příspěvková organizace	Domov se zvláštním režimem Hladnovská	2013/2014	8 563 845,4
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, příspěvková organizace	Domov Třebovice a Chráněné bydlení Třebovice	2014/-	
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, příspěvková organizace	Chráněné bydlení Thomayerova	2012/2013	5 261 680,6
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, příspěvková organizace	Rekonstrukce Domova Beruška	2013/2014	4 229 334,6
Čtyřlístek - centrum pro osoby se zdravotním postižením Ostrava, příspěvková organizace	Rekonstrukce Domova na Liščině	2012/2013	3 532 108,2
Charita Ostrava	Cesta k domovu	2010/2011	9 674 117,2
Charita sv. Alexandra	Chráněné bydlení Alexandr v Ostravě	2011/2012	9 075 783,7
statutární město Ostrava	Byty v domě Na Liščině 2	2010/2012	11 889 012,8
statutární město Ostrava	Domov se zvláštním režimem - Zukalova	2012/2013	10 606 628,3

pozn.: ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje

Tabulka 11.1.4: Projekty financované z integrovaného operačního programu v SMO

Název projektu	Fond EU	Částka hrazená z fondů EU			
		Datum	Částka [Kč]	Datum	Částka [Kč]
Regenerace bytového domu Sirotky 39A	ERDF	11. 03. 2011	3 261 871,0	30. 08. 2011	1 921 290,0
Regenerace bytového domu Sirotky 74	ERDF	10. 10. 2011	5 940 348,0	11. 09. 2012	3 915 833,0
Regenerace bytového domu Zengrova12	ERDF	26. 11. 2010	3 909 924,0	05. 12. 2011	2 420 769,0
Regenerace bytového domu Štramberk 6	ERDF	26. 11. 2010	4 216 983,0	07. 10. 2011	2 834 976,0
Regenerace bytových domů Sirotky 41A, 43A	ERDF	30. 09. 2013	4 756 778,0	10. 09. 2014	4 634 131,8
Regenerace bytových domů Štramberk 29, 29A	ERDF	14. 11. 2013	2 969 884,0	19. 09. 2014	2 884 389,4
Regenerace bytových domů Štramberk 8,12,14,16,18	ERDF	16. 08. 2011	10 512 176,0	08. 03. 2012	6 080 647,0

pozn.: ERDF – Evropský fond regionálního rozvoje

11.2 Výstavba a plánovaná výstavba dostupného bydlení

Dle individuálních rozhovorů se zástupci jednotlivých městských obvodů se plánuje výstavba dostupného bydlení v některých obvodech statutárního města Ostrava dle následujícího popisu.

Ostrava Jih

Za současného stavu je předmětem jednání městského obvodu s dotčenými subjekty „Modernizace objektu na ul. Pavlovova 2625/31 v Ostravě-Zábřehu“ (dříve ubytovna, kterou městský obvod vlastní od r. 2013; objekt je v současné době vyklizen) s předpokládaným termínem realizace v letech 2016-2017, přičemž by se mělo jednat o tzv. „dostupné bydlení“, jehož podmínky pronájmu doposud nebyly radou městského obvodu stanoveny. Dle zpracované projektové dokumentace by modernizací objektu mělo vzniknout **celkem 48 bytových jednotek** s touto skladbou bytů:

- 24 bytů o velikosti 1+2 (cca 71 m²)
- 16 bytů o velikosti 0+2 (cca 47 m²)
- 8 bytů zvláštního určení (bezbariérových bytů), z toho 4 byty o vel. 0+2 (cca 60 m²) a 4 byty o vel. 1+2 (cca 60 m²)

Zároveň městský obvod výhledově předpokládá s:

- Rozšířením kapacity bytů vyčleněných pro potřeby sociálního bydlení v bytovém domě na ul. Čujkovova 31 v Ostravě-Zábřehu, a to **ze stávajícího počtu 13 bytových jednotek na cca 20 bytových jednotek.**
- Rozšíření kapacity bytů v rámci tzv. návazného sociálního bydlení pro nájemce bytů vyčleněných pro potřeby sociálního bydlení v bytovém domě na ul. Čujkovova 31 v Ostravě-Zábřehu (viz bod předcházející bod, a to přímo v tomto bytovém domě.

Poruba

Je v plánu vybudovat zařízení pro sociálně slabé obyvatelstvo. Uvažuje se o spolupráci s některou z neziskových organizací, která by v tomto domě zajišťovala sociální službu. Tím, že by sem vysílala terénního pracovníka, který by obyvatelům domu pomáhal řešit jejich situace. Konkrétní cílová skupina a celý koncept prozatím není plně uchycen.

Moravská Ostrava a Přívoz

Městský obvod Moravská Ostrava a Přívoz má připraven plán rekonstrukce bytového domu na ulici Ostrčilova. Záměr počítá s výstavbou 36 bytových jednotek určených pro 3. stupeň vícestupňového bydlení. Rekonstrukce těchto bytů by měla stát asi 95 miliónů Kč. Dále se počítá se výstavbou 25 bytových jednotek pro 2. stupeň vícestupňového bydlení s investicí asi 18 milionů Kč. Tento záměr je připraven k okamžité realizaci a čeká se na vypsání dotačního titulu, ze kterého bude výstavba financována.

Dále se počítá s výstavbou bytového domu Janáčkova – Masná s kapacitou 21 až 24 bytů. V současné době bylo zadáno vypracování studie na realizaci tohoto projektu.

Radvanice a Bartovice

Tento městský obvod má připravený projekt na výstavbu druhého DPS (24 bytů). Mají již k dispozici stavební povolení, ale v rozpočtu obvodu chybí potřebné finance. Původně se počítalo s dotacemi města, které původně chtělo investovat do výstavby DPS, ale poté z tohoto záměru údajně sešlo. Momentálně obvodu na realizaci projektu chybí asi 40 milionů Kč. Vedení obvodu se snaží tento projekt i s pozemkem nabízet developerům, aby bylo započato s realizací výstavby.

Dále by vedení obvodu chtělo investovat do výstavby startovacích bytů pro mladé rodiny a páry s dětmi. Momentálně však neexistuje dotační titul, který by počítal s touto cílovou skupinou. V roce 2016 by však již chtěli realizovat výstavbu 5 až 6 takovýchto startovacích bytů.

12. SHRUTÍ PROBLÉMŮ A DOPORUČENÍ PRO ZLEPŠENÍ SITUACE ZKOUMANÝCH CÍLOVÝCH SKUPIN

Obsahem této kapitoly jsou závěry z kvalitativního šetření vztahující se k třem níže uvedeným cílovým skupinám, se kterými byly provedeny polostrukturované rozhovory:

1. **Lidé ohrožení sociálním vyloučením** – zde byli zařazeni senioři s nízkými příjmy, mladé rodiny s dětmi a matky samoživitelky.
2. **Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách** – osoby, které žily v sociálně vyloučených lokalitách města Ostravy.
3. **Osoby bez domova** – zde byly zařazeny osoby přežívající venku, osoby v noclehárnách a azylových domech.

U každé ze tří skupin jsou vypracována také doporučení, která by mohla vést ke zlepšení jejich situace.

1. LIDÉ OHROŽENÍ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM

Největší problémy z pohledu cílové skupiny:

- Problémy se sousedskou snášenlivostí mezi majoritní skupinou a minoritní (v tomto případě romskou) skupinou.
- Diskriminace romského obyvatelstva při získávání bytů.
- Nedostupné bydlení pro cílovou skupinu rodiny s dětmi z důvodu vysokého nájmu u větších bytů, který nemají z čeho zaplatit.
- Nedostatek finančních prostředků pro zaplacení dluhů z nesplacených úvěrů a příp. vzniklých dluhů na pokutách.
- Nezaměstnanosti u cílové skupiny rodiny s dětmi.

Největší pozitiva z pohledu cílové skupiny v oblasti bydlení:

- U cílové skupiny senioři spokojenost se způsobem bydlení.
- Fungující sociální poradenství a sociální práce napříč všemi cílovými skupinami.
- V případě problémů se zaplacením bydlení se obracejí o pomoc na své rodiny. Zachované rodinné vazby u osob ohrožených sociálním vyloučením jsou významnou oporou.

Doporučení týkající se cílové skupiny Lidé ohrožení sociálním vyloučením

1.1 Zajišťování komunitní práce a posílení vazeb mezi majoritní a minoritní skupinou.
1.2 Zvyšování kvalifikace a motivace lidí ohrožených sociálním vyloučením k získání stálého zaměstnání.
1.3 Podpora a rozšiřování nabídky bytů pro cílovou skupinu rodiny a děti.
1.4 Minimalizace bariér pro získání bytu u cílové skupiny romské obyvatelstvo.
1.5 Podpora preventivních aktivit u lidí ohrožených sociálním vyloučením.

- 1.1. Zaměřit se na práci v lokalitách, kde jsou problémy se sousedskou snášenlivostí. Zaměřit se v těchto lokalitách na komunitní práci a podporu rozvoje sousedských vztahů. Možnost zavádět společné aktivity v rámci bytového domu nebo v rámci celé ulice.
- 1.2. Vytvoření programu, který by byl zacílený na různé skupiny osob ohrožených sociálním vyloučením a zvyšoval by jejich kvalifikaci a uplatnění na trhu práce. V tomto ohledu by měl být zaměřen na cílovou skupinu rodina s dětmi, jelikož v mnoha případech nepracuje ani jeden z rodičů (pokud není matka na mateřské dovolené).

- 1.3 V rámci cílové skupiny rodina a děti se jeví jako vhodné rozšíření nabídky bytů, které jsou svou velikostí vhodné pro využití např. pro čtyř až vícečlenné rodiny, zároveň však mají nižší nájem. U této cílové skupiny by měly být zajišťovány doprovodné sociální programy, aby nedocházelo ke ztrátě bydlení.
- 1.4. Možnost získání bytu u cílové skupiny romské obyvatelstvo je značně problematické, jelikož se setkávají s diskriminací u vlastníků bytového fondu. Mělo by dojít k posílení spolupráce mezi vlastníky bytového fondu a např. sociálními pracovníky (neziskovými organizacemi), romskou komunitou s možností řešení dané situace nastavením pravidel pro přidělování bytů.
- 1.5 Rozvoj a rozšíření preventivních programů zaměřených na prevenci ztráty bydlení u osob ohrožených sociálním vyloučením. Zlepšit např. depistážní činností informovanost cílové skupinu o možnostech, kam se obrátit s žádostí o pomoc či jak řešit svou nepříznivou situaci.

2. LIDÉ ŽIJÍCÍ V SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝCH LOKALITÁCH

Největší problémy z pohledu cílové skupiny v oblasti bydlení:

- Doba trvání podnájemní smlouvy není delší než 1 rok.
- Vysoká míra nezaměstnanosti.
- Nevyhovující způsob bydlení vzhledem k technickému stavu bytů (plíseň, zima), nevhodnému prostředí a špatným sousedským vztahům.
- Dlouhodobé problémy s udržení stávajícího bydlení.
- Získané dluhy na nájemném a energiích.
- Neplacení dlužných částek z pokut a úvěrů (půjček).

Největší pozitiva z pohledu cílové skupiny v oblasti bydlení:

- Respondenti chtějí setrvat v Ostravě, jelikož k ní mají citovou vazbu.
- Dobrá informovanost o možnostech řešení problematiky udržení bydlení.
- Znalost systému poskytování sociálních dávek zaměřených na oblast bydlení (příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení).

Doporučení týkající se cílové skupiny Lidé ohrožení sociálním vyloučením

2.1 Zlepšení informovanosti ohledně možnosti dluhového poradenství a splácení dluhů.
2.2 Rozvoj aktivit vedoucích ke zlepšení prostředí bytů a sousedských vztahů.
2.3 Vytvoření placené pozice domovníka v sociálně vyloučených lokalitách.
2.4 Zvýšení motivovanosti lidí ohrožených sociálním vyloučením k získání stálého zaměstnání.

- 2.1 Splácení dlužných částek u cílové skupiny Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách je možné podpořit prostřednictvím zvýšení informovanosti o možnostech, jak splácet dluhy a případné pokuty (např. splátkové kalendáře). Prostřednictvím této aktivity by se zvýšilo povědomí o tom, že je důležité plnit své závazky a že lze dojít ke zdárnému řešení dané situace. U osob s vysokými dluhy (nad 20 000 Kč) však značně chybí motivace dluhy splácet, jelikož jejich výše se jim jeví nesplacitelná a tudíž situace neřešitelná. V České republice chybí systém, který by těmto osobám pomohl se splacením jejich dluhů za určitých podmínek, např. dodržování povinností nastavených v rámci daného systému. Tyto dluhy jsou pak často převáděny na jejich děti, které

získají toto břímě na počátku své dospělosti, což oslabí i jejich motivaci ke změně a může je vést až k páchání kriminality.

- 2.2 Pro zlepšení celkového stavu okolí domů a zlepšení chování jednotlivých nájemníků by se měly posílit určité aktivity v daných lokalitách. Jednou z možností je zřízení dobrovolných aktivit v dané lokalitě. Jedná se o společnou práci všech nájemníků na kultivaci svého okolí a údržbě veřejného prostranství. V případě možnosti poskytnutí finančních prostředků od majitele bytového fondu (např. městských obvodů) by byly nakoupeny pomůcky pro zlepšení stavu okolí bytových domů (např. barvy na venkovní lavičky, které by si samotní obyvatelé dané lokality museli natírat).
- 2.3 Pro zmírnění problémů ve vyloučených lokalitách nepoškození bytového fondu je možnost zřízení pozice domovníka. Jednalo by se o osobu, která v dané lokalitě bydlí a řešila by vzniklé problémy. Tato pozice by byla finančně ohodnocena, dále by daná osoba mohla mít slevu na nájmu.
- 2.4 Vzhledem k současnému trendu, kdy osoby ve vyloučených lokalitách využívají systém sociálních dávek a podpory v nezaměstnanosti, je zapotřebí posílit postoj k hodnotě zaměstnání, které si člověk umí udržet. Řešením by bylo vytvořit určitý typ zvýhodnění/odměnění osob z vyloučených lokalit, které by si udržely zaměstnání po stanovenou dobu, ze strany SMO, příp. městských obvodů. Informace by byly předávány cílové skupině v rámci mediální kampaně, která by přenášela informace o odměnách. Došlo by tak k posílení motivace osob k získání stálého zaměstnání.

3. OSOBY PŘEŽÍVAJÍCÍ VENKU (OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ) A OSOBY VYUŽÍVAJÍCÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY NOCLEHÁRNY A AZYLOVÉ DOMY

Z důvodu rozdílné problematiky byly výsledky zpracovány za každou skupinu zvlášť.

3A OSOBY PŘEŽÍVAJÍCÍ VENKU (OSOBY BEZ PŘÍSTŘEŠÍ)

Největší problémy z pohledu cílové skupiny:

- Vysoká zadluženost cílové skupiny a neschopnost splácet dluhy
- Neřešení daného problému.
- Zhoršující se zdravotní stav osob přežívajících venku.
- Často jsou oběťmi kriminálních činů (okrádání, využívání jejich prostředků).
- Špatné rodinné a příbuzenské vztahy (méně možností využít pomoc).

Největší pozitiva z pohledu cílové skupiny v oblasti bydlení:

- Motivace osob přežívajících venku ke změně svého způsobu života.
- Převládající citová vazba ke městu Ostrava a setrvání ve vybraných městských částech.
- Možnosti využívání sociálních služeb/nocleháren na přechodné ubytování.

Doporučení týkající se cílové skupiny A - Osoby přežívající venku (osoby bez přístřeší)

3A.1 Posilování motivace osob bez přístřeší ke změně svého dosavadního způsobu života.
3A.2 Podpora sociální práce s osobami bez přístřeší, především terénní sociální prací zaměřenou na oblast bydlení.
3A.3 Zvyšování informovanosti o sociální pomoci a možnostech oddlužení.

- 3A.1 V rámci posilování motivace osob bez přístřeší by měla být zpřístupněna možnost sociálního začleňování těchto osob, které se chtějí vrátit do obvyklého standardu života (mít zajištěno bydlení, za které jsou zodpovědné a schopné se o něho starat). Toho lze dosáhnout např. zvýšením počtu bytů se sociálním dohledem.
- 3A.2 S předchozím doporučením úzce souvisí podpora terénní sociální práce u osob bez přístřeší. Možností, jak posilovat motivaci u cílové skupiny, je změnit dosavadní způsob života prostřednictvím terénních sociálních pracovníků a jejich přímé intervence s cílovou skupinou. Mělo by dojít k rozšíření sociální práce na všechny její úrovně (zajišťování prevence, řešení situace cílové skupiny přes bydlení s podporou až samostatné bydlení).
- 3A.3 Prostřednictvím odborného sociálního poradenství a poskytování základních informací o možnostech získání sociálních dávek, poradenství, jak dluhy splácet včetně nastavení splátkových kalendářů apod..

3B OSOBY VYUŽÍVAJÍCÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY NOCLEHÁRNY A AZYLOVÉ DOMY

Největší problémy z pohledu cílové skupiny:

- Časově omezená doba pobytu ve využívaných sociálních službách (noclehárna, azylový dům).
- Častá migrace cílové skupiny mezi jednotlivými zařízeními sociálních služeb, příp. v některých případech i ubytovnami.
- Výše jednotlivých složek příjmů jsou složeny z větší části ze sociálních dávek a příležitostných zdrojů.

Největší pozitivita z pohledu cílové skupiny v oblasti bydlení:

- Pomoc sociálních pracovníků ve službách, které využívají. Osoby jsou pod dohledem sociálních pracovníků, kteří jsou jim nápomocni v případě vzniklých problémů.
- Vysoká informovanost o možnostech pomoci prostřednictvím sociálních služeb a díky tomu i možnosti zajištění jiného typu bydlení, příp. i zprostředkování zaměstnání.

Doporučení týkající se cílové skupiny B - Osoby využívající sociální služby noclehárny a azylové domy

3B.1 Zvýšení kapacity samostatného bydlení s doprovodným sociálním programem u osob, které využívají sociální služby - noclehárny a azylové domy.
3B.2 Rozšíření poradenství zaměřeného na finanční gramotnost a prevenci zadlužování.
3B.3 Zvyšování a podpora kvalifikace osob spadajících do cílové skupiny a motivace k získání stálého zaměstnání.

- 3B.1 V případě, že osoba dlouhodobě využívá sociální služby, může to přispívat k pasivitě jedince, což představuje určité zpomalení v procesu jeho sociálního začleňování. Klienti nespolehají sami na sebe, ale rozvíjí se v nich postoj, že péči o sebe zvládnou jedině s pomocí sociálního pracovníka. V případě, že se klient nemá možnost posunout do vyššího stupně bydlení z důvodu jeho malé

kapacity, může jej to demotivovat. Velkým problémem je i situace, že děti, které dlouhodobě žijí v azylových domech se svými rodiči (převážně s matkou), nemají návyky jak zajišťovat péči o byt a s tím spojených záležitostí.

- 3B.2 Měl by být kladen důraz na rozšíření nabídky poradenství, jež by mělo být zaměřeno na finanční gramotnost a prevenci zadlužování.
- 3B.3 Nízká kvalifikace cílové skupiny snižuje možnost získat stálé zaměstnání. V tomto směru by mělo dojít k podpoře cílové skupiny, aby byla schopná si najít a udržet stálé zaměstnání, protože osoby se jinak nikdy nedostanou ze svých problémů a budou migrovat mezi jednotlivými azylovými domy.

13. DOPORUČENÍ PRO STRATEGICKÉ SMĚRY BYTOVÉ POLITIKY SMO

13.1 Regenerace a rozvoj bytového fondu

13.1.1 Strategický obecní domovní a bytový fond

13.1.1.1 Zajištění nabídky obecních bytů pro různé cílové skupiny

Města převzala úlohu poskytovatelů veřejného nájemního bydlení. Význam této skupiny nájemního bydlení, tedy strategického (neprivatizovaného) obecního bytového fondu, je především sociální. Část strategického bytového fondu však může být rozvojovým prvkem ve skupině nájemního bydlení, která může, v případě efektivního managementu přispívat do obecní pokladny nemalými finančními částkami, např. nadstandardní nájemní byty v půdních prostorech nebo v lukrativních částech jednotlivých obvodů, které mohou být nabídnuty cílové skupině s vyššími příjmy, která má finanční prostředky pro placení vyššího nájmu. Získané finanční prostředky mohou být použity pro dofinancování bydlení pro osoby či rodiny s nižšími příjmy, příp. sociálně potřebné.

Potřeba města řešit sociální bydlení je v současnosti vysoká. V souvislosti se zvyšováním životních nákladů se v Ostravě zvyšuje počet osob ohrožených sociálním vyloučením, které nejsou schopny samy řešit svoje potřeby bydlení. Ohroženými skupinami jsou zejména neúplné rodiny, rodiny s dětmi, mladá manželství a senioři. Také lidé, kteří chtějí založit nové domácnosti, často nemají dostatek financí na pořízení jakéhokoliv bydlení. Město má zájem zvyšovat kvalitu bydlení a vytvářet diverzifikovanou nabídku pro tyto skupiny obyvatelstva, což vyplývá ze Strategického plánu rozvoje statutárního města Ostravy na léta 2009 – 2015 z cíle 4.1 a jeho podcílů v rámci oblasti Kvalita života.

V souvislosti s nutností zlepšit věkovou skladbu obyvatelstva a je zapotřebí vyčlenit byty pro krátkodobé až střednědobé (do 5 let) ubytování převážně mladých perspektivních občanů, kteří v Ostravě našli pracovní uplatnění v oblastech, jejichž rozvoj je důvodné ze strany města podporovat. Tyto osoby mají zájem o menší byty. Tato forma ubytování je vhodná na překlenutí období stabilizace pracovníka v regionu před řešením jeho potřeby bydlení bytem.

Je ale také potřeba zajistit byty pro kvalifikované a tvůrčí odborníky pro rozvoj oborů s vysokou přidanou hodnotou, což je zakotveno i ve Strategickém plánu rozvoje SMO v rámci cíle 2.1. Rozvoje lidských zdrojů.

Dle aktuální potřeby bude v rámci obecního bytového fondu nutné zajistit byty určené pro ubytování občanů, kteří vykonávají činnosti nezbytné pro zabezpečení důležitých funkcí města, byty pro zabezpečení rozvojových programů.

Dále je nezbytné vyčlenit bytový fond pro řešení náhlých nečekaných situací občanů, např. po poškození jejich bytů z důvodu požáru, povodní či řešení jiných krizových situací, kdy je také potřeba disponovat určitým počtem bytů jako bytovými náhradami za byty, které byly při realizaci staveb nebo při krizové situaci poškozeny nebo ztraceny.

Při práci se sociálně slabším obyvatelstvem je nutné připravit integrované sociální projekty.

13.1.1.2 Nastavení minimální hranice počtu bytů, které si Ostrava ponechá ve svém vlastnictví

Statutární město Ostrava dosud nemá schválenou minimální hranici počtu bytů, kterou si chce SMO (městské obvody) ve svém vlastnictví udržet, aby mohlo město uplatňovat bytovou politiku. K 31. 12. 2014 mělo SMO ve svém vlastnictví 13 095 bytů, což tvoří 9,8 % z celého bytového fondu na území města. **Tímto se město dostalo pod 10 % hranici**, která je udávaná v odborných studiích pro města jako minimální k možnosti ovlivňování bytové politiky na svém území. Město bez bytového fondu není schopné ovlivňovat sociodemografické procesy ani vytvářet sociální politiku na svém území. Lze předpokládat, že při současných procesech by tento stav vedl k věkové homogenitě skladby obyvatelstva, tzn., že na území města (obvodů) zůstanou především obyvatelé nad 65 let a sociálně slabší občané, což ovlivní kupní sílu obyvatelstva. Potenciál území je možné pozitivně ovlivnit příchodem mladých rodin s vyšší kvalifikací a osob s vyššími příjmy, což může heterogenizovat strukturu obyvatel města (obvodů). Pro osoby s vyššími příjmy musí být dostupný bytový fond v dobrém technickém stavu. Při velkých globálních změnách to pomůže stabilizovat vývoj obvodu.

13.1.2 Strategie podpory nové bytové výstavby

13.1.2.1 Plánování nové výstavby na území SMO za spolupráce obvodů a magistrátu

Některé z obvodů s největším počtem bytů ve svém vlastnictví plánují novou výstavbu bytů pro potřebné cílové skupiny ve svém obvodu. Pro SMO by bylo efektivnější společné plánování za všechny obvody včetně možností získání zdrojů finančních prostředků.

Novou obecní výstavbu je nutno zaměřovat především na potřeby specifických skupin obyvatelstva, jako jsou senioři, lidé v nouzi, či mládež opouštějící dětské domovy, ale i pro podporu takových cílových skupin, jako jsou mladé rodiny (startovací byty) či dospělé osamostatňující se děti.

Velmi důležité je hledání dalších finančních zdrojů, např. využívání dostupných dotačních titulů na výstavbu sociálního bydlení a bydlení pro potřebné cílové skupiny.

13.1.3 Podpora rekonstrukce a regenerace stávajícího domovního a bytového fondu

13.1.3.1 Plánování rekonstrukce a regenerace bytového fondu na území SMO za spolupráce obvodů a magistrátu

O bytový fond, stejně jako o každý jiný majetek, je nutné řádně a soustavně pečovat, povinnost pečovat o svůj majetek a hospodařit s ním podle vlastního rozpočtu plyne obcím ze zákona o obcích č. 128/2000

Sb., ve znění pozdějších předpisů. S vlastnictvím bytového fondu souvisí celá řada povinností, které jeho majitel musí plnit.

Obvody s vlastním bytovým fondem se musí podílet na jeho rekonstrukci a regeneraci. Vzhledem k rozdílnému typu zástavby jsou rozdílné i náklady spojené s opravou stejného počtu bytů, kdy u staršího typu zástavby jsou náklady mnohem vyšší než u panelových nebo cihlových domů postavených v posledních 50 letech. S tímto problémem se potýkají především obvody Slezská Ostrava, Moravská Ostrava a Přívoz, Mariánské Hory a Hulváky. Tyto obvody opravují svůj bytový fond postupně, ale současné finanční prostředky, které mají k dispozici ze svých rozpočtů, nepokryjí skutečnou potřebu. Naopak obvody, které zprivatizovaly svůj bytový fond, a peníze z prodeje bytů si ponechaly pro vlastní potřebu, nepřispívají na bytovou politiku SMO, i když lze očekávat, že o potřebné obyvatele SMO se budou muset postarat obvody, které si bytový fond ponechaly. Z výše uvedených důvodů by velké rekonstrukce a regenerace bytového fondu měly být plánovány centrálně pro celé území SMO včetně možností získání finančních zdrojů na jejich pokrytí.

Velmi důležité je hledání dalších finančních zdrojů, např. využívání dostupných dotačních titulů na rekonstrukci a regeneraci bytového fondu pro potřebné cílové skupiny.

13.1.3.2 Navýšení počtu menších (malometrážních) bytů a bezbariérových bytů na území SMO

Vzhledem k narůstajícímu počtu osob starších 65 let na území SMO, které jsou ohroženy neschopností platit náklady za bydlení, je nezbytné, aby jim SMO v případě potřeby mohlo nabídnout menší byty, kterých v současné době nemá dostatek, a to z důvodu nemožnosti dosáhnout na dávky, především příspěvek na bydlení v případě nadměrné velikosti bytu.

Velká část bytových domů na území SMO nemá výtah, z toho důvodu nejsou vhodné pro stárnoucí obyvatele. SMO však nemá dostatek bezbariérových bytů, kam by se tito jinak samostatní občané přestěhovali.

13.1.3.3 Snižování počtu vyloučených lokalit na území SMO

Snaha o obydlení vyloučených lokalit běžným obyvatelstvem, např. postupnou renovací bytového fondu s nastěhováním výše příjmových obyvatel do opravených bytů. Tento postup však vyžaduje dlouhodobou koncepční práci a nemalé finanční prostředky, které pravděpodobně nebude daný obvod schopen poskytnout sám bez přispění MMO.

13.2 Podpora sociálního bydlení

13.2.1 Plánování nastavení a rozvoje sociálního bydlení v SMO v podobě navazující na schválenou Koncepti sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025

13.2.1.1 Zprostředkování informací ohledně schválené Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025 a zákona, který by měl být schválen.

Zprostředkování informací ohledně schválené Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025 a zákona, který by měl být schválen, osobám podílejícím se na rozvoji bytové politiky SMO, např. pro politické vedení jednotlivých městských částí a magistrátu, pracovníky sociálních a bytových odborů

městských obvodů, neziskových organizací, úřadu práce a dalších subjektů působících v problematice bydlení.

13.2.1.2 Komplexnost plánování sociálního bydlení pro potřebné cílové skupiny ve statutárním městě Ostrava

Při realizaci bytové politiky by měla Ostrava vytvářet podmínky pro vznik a existenci sociálního bydlení jako netržního segmentu bytového fondu.

Koncepce bytové a sociální politiky ve statutárním městě Ostrava by měla směřovat k vytvoření a podpoře sociálního bydlení pro sociálně potřebné skupiny obyvatel, pro které je získání bydlení na trhu s byty nedostupné, a to nejen z důvodu dluhu na nájmu, ale také z důvodu finanční neschopnosti složit kauci nebo 3 měsíční nájem dopředu, i když na měsíční splácení by žadatel měl finanční prostředky zajištěny.

Podmínky a tím i přístupnost nájemních bytů se v rámci jednotlivých městských obvodů pro různé cílové skupiny v současné době liší, ale SMO by mělo zastávat jednotný přístup.

Sociální bydlení však nelze vybudovat bez podpory existence různých forem nájemního bydlení ve městě (od podpory běžného nájemního bydlení, sociálního podporovaného bydlení pro vymezené skupiny osob, až po třístupňový model sociálního bydlení pro osoby s nízkou kompetencí k udržení dlouhodobého nájemního bydlení a které potřebují sociální dohled) a odpovídajících kvalitních sociálních služeb především ze strany neziskových organizací. V případě použití nových termínů vymezených Koncepcí sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025 se bude jednat o krizové, sociální a dostupné bydlení, na které bude nutné stávající formy zvýhodněného bydlení bez sociálního dohledu (nízkonákladové) a se sociálním dohledem (vícestupňové bydlení) převést.

Podpora statutárního města Ostrava v zajištění bydlení specifických skupin obyvatel by se měla opírat o tři základní pilíře:

- Finanční podpory, která spočívá ve stanovení takové výše nájemného, která respektuje sociální situaci nájemce, tzn. je nižší než v běžných nájemních bytech – tzv. nízkonákladové bydlení. Tento způsob podpory by však měl být z důvodu motivace cílové skupiny časově omezen na dobu skutečné potřeby.
- Materiální podpory ve smyslu fyzické existence bytů pro sociálně potřebné, tzn. pro specifické skupiny obyvatelstva s dostatečnou kompetencí pro udržení nájemního bydlení (nízkonákladové bydlení) i pro specifické skupiny obyvatelstva s nedostatečnou kompetencí pro udržení nájemního bydlení (bydlení se sociálním dohledem – vícestupňové bydlení), které mají dostatečný technický stav a hygienické podmínky vybavenosti.
- Sociální podpora, která spočívá v poskytování sociálních služeb osobám v problematické životní situaci spojené s bydlením nebo nezávisle na něm. Např. jedná se o služby sociální prevence v případě, kdy jsou osoby ohroženy ztrátou bydlení. Může se také jednat o poradenství v otázce provozu bytů, zvláštní způsob placení nájemného, dluhové poradenství, finanční gramotnost, účast na sociálních programech aj.

13.2.1.3 Nastavení preventivních opatření ke vzniku dluhu na nájmu ve spolupráci s Úřadem práce

Dávky v hmotné nouzi (doplatek na bydlení) by neměly být vypláceny příjemcům, ale přímo pronajímateli bytu. Zvyšuje to riziko nepoužití peněz na zaplacení nájmu a tím vznik dluhu. S tím souvisí i nastavení systému dřívějšího zapojení sociálního pracovníka, který by pomohl lidem řešit nejen jejich bytovou situaci, ale rovněž sociální situaci obecně.

13.2.1.4 Nastavení jiných parametrů pro sociálně slabší skupiny při přidělování bytů, které nejsou schopné uhradit kauci či nájem na několik měsíců dopředu

Řešením je možnost nastavení splátkových kalendářů na kauce, což u některých pronajímatelů bydlení již funguje. Dalším východiskem by byla možnost poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci Úřadem práce za účelem uhrazení kauce na byt. V obvodech vyžadujících úhradu 3 měsíčních nájmů dopředu nastavit úpravu pravidel pro tuto cílovou skupinu.

13.2.1.5 Zvýšení počtu sociálních pracovníků řešících problémovou situaci v oblasti bydlení a zadlužování u skupiny obyvatel

Je vnímán nedostatečný počet sociálních pracovníků v městských obvodech, kteří řeší s klienty dluhovou situaci. Rovněž jsou jako nedostatečné vnímány personální kapacity v přímé péči u neziskových organizací. Obdobná situace se týká také Úřadu práce, který má rovněž nedostatek pracovníků pro provádění šetření svých klientů.

13.2.1.6 Zvážení nastavení systému oddlužení zadlužených osob s menšími dluhy

Některé obvody přistoupily k odpuštění nízkých dluhů na nájmu, příp. penále, aby klienti nemuseli ztratit bydlení. V některých případech tento krok může pomoci dané osobě nebo rodině v tíživé životní situaci. Mohlo by dojít k příslibu odpuštění dluhů v případě dodržování požadavků ze strany majitele bytového fondu. Bylo by však nutné nastavit jasná pravidla a povinnosti, která by musela oddlužená osoba/domácnost plnit, aby se těchto dluhů natrvalo zbavila.

13.2.2 Bydlení pro specifické skupiny obyvatelstva s dostatečnou kompetencí pro udržení nájemního bydlení

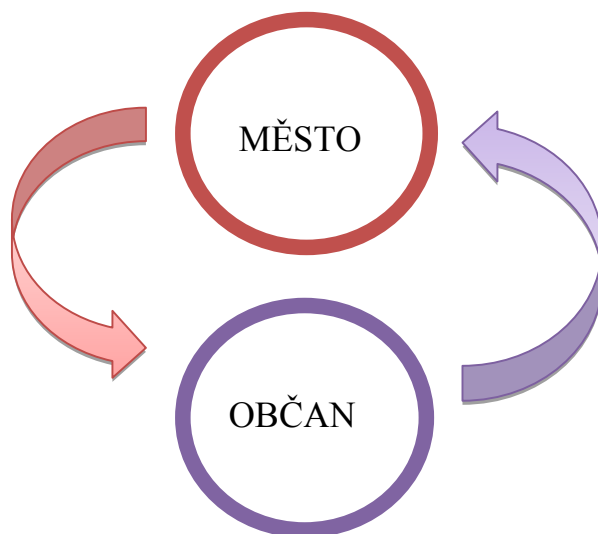
13.2.2.1 Zajištění dostatečného množství bytů na území SMO pro nízkopříjmové skupiny

Cílové skupiny domácností:

- domácnosti (jednotlivci/rodiny) s nízkými příjmy,
- mladé rodiny s dětmi,
- senioři,
- osoby se zdravotním postižením.

Definice nízkonákladového bydlení v současné legislativě neexistuje. Nízkonákladové bydlení je určeno pro nízkopříjmové domácnosti, které si z důvodu své sociální a finanční situace nemohou dovolit běžný typ bydlení. Nízkonákladové bydlení pro výše uvedené cílové skupiny je jednou z forem prevence bezdomovectví. Náklady, které se investují do budování nízkonákladových bytů, se vrátí snížením nákladů spojených s řešením důsledků s nárůstem bezdomovectví. Nízkonákladovým bydlením je zamýšleno bydlení, kdy velikost bytu pro jednu osobu je do 40 m² podlahové plochy, pro každou další společně posuzovanou osobu se tato výměra zvětšuje o 10 m², nejvýše však do 80 m². Nájemné u nízkonákladového bytu by se mělo pohybovat do 50 Kč/m².

Obrázek 1: Systém nízkonákladového bydlení

Zdroj: PROCES, 2012

13.2.3 Bydlení pro specifické skupiny obyvatelstva s nedostatečnou kompetencí pro udržení nájemního bydlení

13.2.3.1 Zajištění dostatečného množství bytů na území SMO pro systém vícestupňového bydlení

U cílových domácností s nedostatečnou kompetencí pro udržení dlouhodobého nájemního bydlení je využíván na území statutárního města Ostrava bydlení s doprovodným sociálním dohledem – systém **vícestupňového bydlení**, což je nástroj vytvořený za účelem postupné integrace osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených do klasického systému na bytovém trhu. Jedná se o velmi účinný systém prevence bezdomovectví.

Cílové skupiny domácností:

- osoby bez přístřeší (které prošly azylovým bydlením) jednotlivci (muži/ženy), rodiny s dětmi a přecházejí do 2. úrovně třístupňového modelu sociálního bydlení – tzv. tréninkového bydlení (bydlení s doprovodným sociálním programem),
- osoby bez přístřeší (které prošly tréninkovým bydlením) a přecházejí do 3. úrovně třístupňového modelu sociálního bydlení – samostatného nájemního bydlení,
- osoby, které jsou v blízké době ohroženy ztrátou bydlení – mají dluhy na nájmu či službách a nesplácí je,
- osoby, které bydlí v nekvalitních komerčních ubytovnách,
- osoby, které bydlí v akutně přeplněných nevyhovujících bytech,
- osoby, které opouštějí zařízení ústavní a ochranné výchovy,
- osoby opouštějící věznice.

Jedná se o jedinečný systém pomoci lidem v sociální nouzi, kteří nemají vyřešenu otázku bydlení a jsou nuceni vlivem životních situací pobývat na ulici či v azylových domech. Tento systém pomáhá lidem zachytit se a vrátit se zpět do běžného života za pomoci sociálních služeb.

Obrázek 2: Systém vícestupňového bydlení

Zdroj: PROCES, 2012

První stupeň

První stupeň je krátkodobé ubytování s intenzivním doprovodným sociálním programem. Je určeno pro osoby v nepříznivé sociální situaci a osoby bez přístřeší a je poskytováno v rámci sociálních služeb; dle zákona o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.) se jedná o noclehárny a azylové domy, které jsou zřizovány zpravidla obcí, krajským úřadem nebo neziskovými organizacemi.

V rámci něj rozlišujeme více stupňů:

1. stupeň by měl obsahovat jen velmi základní formu přístřeší, ubytovnu určenou jen pro jedno pohlaví (znemožňující bydlení celé rodiny). Ubytovaní by nabízelo velmi základní vybavení pokojů.
2. Stupeň by měl zahrnout možnost bydlení (ubytování) celé rodiny, kvalitnější a prostornější pokoje, kvalitnější společné prostory (po rekonstrukci).

Obě výše uvedené úrovně azylového bydlení by mohly spolu sousedit (avšak přísně odděleny), aby byla možnost přechodu „do lepšího bydlení“ klientům „na očích“. Klienti by rovněž měli být neustále informováni o možnosti získání tréninkového bydlení a v poslední řadě též stálého nájemního bydlení.

U tohoto typu bydlení dochází k rozdělení rodin, jelikož možnost ubytování v zařízení mají pouze ženy (i s dětmi) nebo pouze muži, proto některé rodiny raději volí život na ulici.

Druhý stupeň

Druhý stupeň je bydlení s doprovodnými terénními sociálními službami (tzv. tréninkové bydlení). Je zaměřeno na klienty azylových domů po dosažení kompetence, či osoby, které bydlí v nekvalitních komerčních ubytovnách a osoby, které ztratily bydlení z jiných důvodů než z nedostatečné kompetence k udržení nájemného bydlení (nebo v nejbližší době bydlení ztratí). Tzv. tréninkové bydlení předpokládá individuální intenzivní práci s klientem před jeho přestěhováním do bytu třetího stupně. Podmínkou zapojení klienta do programu by měla být jeho aktivní spolupráce s terénními pracovníky, aktivní hledání zaměstnání či absolvování rekvalifikačních kurzů, nulový dluh na nájemném (případně aktivní splácení vzniklého dluhu).

Klient by měl být již schopen samostatně (příp. s pomocí sociálních dávek) hradit nájemné, což by mělo přispívat k jeho větší odpovědnosti, samostatnosti a schopnosti „vyjít“ s omezenými finančními prostředky; měl by mít vyřízené potřebné doklady a v případě dluhů dodržovat splátkový kalendář. Tréninkové bydlení by se z hlediska standardů poskytnutého bydlení nikterak nemělo lišit od bydlení ve standardním nájemním bytě.

Je doporučováno, aby nájemní (podnájemní) smlouva byla uzavřena zpravidla na dobu půl roku s možností prodloužení na dobu maximálně dvou let. V tzv. tréninkovém bydlení může být nájemní vztah mezi klientem a realizátorem tréninkového bydlení upraven 3 způsoby:

- a) V případě, kdy je tréninkové bydlení realizováno v bytech vlastněných neziskovou organizací je klient nájemníkem, nezisková organizace je pronajímatelem.
- b) V případě, kdy je tréninkové bydlení realizováno v bytech vlastněných obcí, je klient nájemníkem a pronajímatelem je obec.
- c) Třetí variantou úpravy nájemního vztahu je možnost, kdy se realizuje tréninkové bydlení v bytech najímaných neziskovou organizací od jiných pronajímatelů. Klient je podnájemníkem, nájemníkem je nezisková organizace, pronajímatelem bytu je obec nebo soukromý pronajímatel.

Třetí stupeň

Třetí stupeň představuje dlouhodobé samostatné nájemní bydlení. Mělo by, podobně jako u tréninkových bytů, jít o byty mimo lokality sociálního vyloučení s cílem zajistit odpovídající sociální mix. Škála nabízených bytů by tak měla být co možná nejširší, aby domácnosti měly pocit výběru a skutečného návratu do plnohodnotného života, tudíž by se neměla omezovat jen na bytový fond úřadů městských obvodů, ale také by měla zahrnout bytový fond soukromých subjektů.

Sociální byty musí být ve shodě s tolerovanými standardy, bez vážných závad, energeticky efektivní, s moderním vybavením a službami. Rovněž musí být zdraví nezávadné a bezpečné, avšak s přesnými minimálními technickými parametry a standardy velikosti bytu vzhledem k velikosti domácnosti (podlahová plocha, počet pokojů). Standardy by byly definovány jako minimální.

Podmínky bydlení jsou určeny standardní nájemní smlouvou. Délka nájemního vztahu je určena ze strany pronajímatele úřadů jednotlivých městských obvodů či soukromých subjektů a je různá.

Například v českých podmínkách originálním postupem v zajištění prostupnosti 2. a 3. stupně bydlení může být projekt Armády spásy, která v době ukončení účasti klienta v tzv. tréninkovém bydlení převádí nájemní vztah k bytu na konkrétního uživatele (na základě doporučení, které je doručeno vlastníkovu bytu – nejčastěji městským úřadům). Doporučení je uživateli vystaveno na základě splnění předem stanovených kritérií. Uživatel se stává z podnájemce nájemcem původního tréninkového bytu, příp. jiného bytu. V první fázi je uzavřena s uživatelem smlouva na dobu určitou (6 měsíců), která je oběma stranami akceptována jako doba zkušební.

13.2.4 Prevence vzniku bezdomovectví

13.2.4.1 Podpora stávajících sociálních služeb na území města, které souvisí s bydlením (zejména v oblasti prevence ztráty bydlení) - cílová skupina občané ohrožení sociálním vyloučením a sociálně vyloučení

- azylové domy
- domy na půli cesty
- nízkoprahová denní centra
- noclehárny

Zřízení služeb, které chybí na území SMO – např. azylový dům pro celou rodinu s dětmi, příp. jiného alternativního bydlení, které by nahradilo bydlení na ubytovnách.

13.2.4.2 Nastavení, příp. rozšíření využívání dalších nástrojů, které mohou být využity v systému prevence vzniku bezdomovectví při:

Uzavírání nájemních smluv na dobu určitou s možností prodloužení až na dobu neurčitou při řádném dlouhodobém placení nájemného.

Sledování pravidelné platby nájemného a s tím související včasné spolupráce bytových a sociálních odborů v případě nezaplacení splátky, což umožní zachycení vzniku dluhu ve výši, která je ještě splatná pro případné dlužníky (jedná se o částku ve výši cca 10 000 Kč).

Vzniku dluhu u domácností (za nájem/služby) je doporučováno stanovení splátkových kalendářů a plánů na oddlužení (za spolupráce pracovníků bytových a sociálních odborů, popř. také neziskových organizací) a sledování plnění splátkových kalendářů.

Zajištění včasného sociálního poradenství, příp. vyřízení doplatku na bydlení a příspěvku na bydlení v případě neschopnosti pokrýt náklady na bydlení)

Riziku neplacení (např. prostřednictvím informací sociálních pracovníků) nebo při neplacení je možno využít institutu zvláštního příjemce u doplatku na bydlení a příspěvku na bydlení, popř. u doplatku na bydlení možnost přímé úhrady nájemného nebo služeb spojených s bydlením, a to tak, že plátce doplatku jej poukazuje pronajímateli nebo poskytovateli služeb i bez souhlasu příjemce.

Včasné nabídce jiného alternativního bydlení (za spolupráce sociálních pracovníků), jehož náklady je nájemce schopen hradit bez problémů (menší byt, byt s nižším standardem, apod.).

13.3 Nastavení komunikačních procesů

13.3.1 Nastavení komunikace mezi magistrátem města Ostravy a městskými obvody

13.3.1.1 Nastavit komunikační platformu zástupců vedení městských obvodů s největším obecním bytovým fondem.

Z důvodu zajištění společného plánování rozvoje bytové politiky SMO je důležité, aby se zástupci vedení největších obvodů pravidelně scházeli k důležitým bodům v rámci plánování bytové politiky na území SMO, respektive v rámci městských obvodů z důvodu nastavení priorit u jednotlivých plánovaných aktivit a možností získání finančních zdrojů, ať už z rozpočtu SMO nebo z dostupných dotačních titulů.

13.3.1.2 Nastavit komunikační platformu včetně definice obsahu a periodicity scházení mezi odbory MMO a jednotlivých městských obvodů.

Z hlediska možností nakládání s bytovým fondem a nastavení podmínek jeho užívání pro různé cílové skupiny je jednou z klíčových náplní práce Odboru majetkového v rámci Magistrátu města Ostravy komunikace s pracovníky bytových oddělení v jednotlivých obvodech.

Dále je nutné spolupracovat s dalšími klíčovými odbory magistrátu. Konkrétně se jedná zejména o Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, dále o odbory Útvar hlavního architekta, Odbor majetkový, Odbor ekonomického rozvoje.

13.3.2 Komunikace s ostatními významnými majiteli bytového fondu

13.3.2.1 Nastavení komunikační platformy včetně definice obsahu a periodicity scházení mezi zástupci MMO a soukromými vlastníky bytového fondu

Po rozsáhlé privatizaci, kdy bytový fond ve vlastnictví města klesl na nižší hodnotu než má v současné době největší soukromý vlastník bytového fondu – společnost RPG byty je nutné rozvíjet ze strany SMO komunikační platformu nejen s tímto vlastníkem ale i s ostatními velkými vlastníky pro efektivnější podporu jednotlivých rozhodnutí v rámci bytové politiky. Jedním z důležitých bodů je rozšíření spolupráce soukromých vlastníků na území SMO s neziskovými organizacemi při poskytování bydlení s doprovodným sociálním programem.

13.3.3 Komunikace s neziskovými organizacemi

13.3.3.1 Nastavení komunikační platformy včetně definice obsahu a periodicity scházení mezi zástupci MMO, městských obvodů a neziskovými

Neziskové organizace působící na území SMO poskytují sociální služby při poskytování tréninkového bydlení. V současné době již většina neziskových organizací má naplněnu kapacitu, kdy na další nárůst počtu klientů by potřebovali více finančních prostředků, které v současné době nemají. Finančně zatěžující jsou také náklady vzniklé ve spojitosti s neplacením nájmu, příp. škodami způsobenými podnájemníky, kteří v rámci programu víceetapového bydlení porušili pravidla.

13.3.4 Komunikace s veřejností

13.3.4.1 Nastavení komunikační strategie s občany

Nejdůležitější skupinou, kterou nastavená politika bydlení ovlivňuje, jsou obyvatelé města. Z toho důvodu je nutné nastavit komunikační procesy s obyvateli města včetně volby nejvhodnější cesty (dle specifického zaměření jednotlivých cílových skupin), seznámit je s plánovanými záměry SMO, respektive městských obvodů včetně možností, které se občanům s těmito plány otevírají. Nutné je také získat zpětnou vazbu od obyvatel směrem k vedení SMO a městských obvodů.

13.4 Správa bytového fondu

13.4.1 Zlepšení evidence stavu bytového fondu

13.4.1.1 Zavedení jednotných a závazných šablon pro evidenci bytového fondu

Zavedení jednotných a závazných šablon pro evidenci informací o stavu bytového fondu za jednotlivé městské obvody, které budou pro MMO vyplňovány v jednotné struktuře. Výstupy budou sloužit jako podklad pro zástupce samosprávy a veřejné správy při plánování v oblasti bytové politiky, příp. pro společná jednání zástupců z jednotlivých obvodů.

13.4.1.2 Pravidelné mapování technického stavu bytového fondu na území SMO a investic na jeho opravu

V rámci jednotlivých obvodů je odlišný technický stav bytového fondu, také investice do oprav jsou evidovány na MMO za nájemní jednotky, kam nespádají jen byty ale i nebytové prostory, což zkresluje výši investic do oprav bytového fondu za jednotlivé obvody.

Současné podklady neposkytují dostatečné informace nutné k plánování rozvoje bytového fondu na území SMO.

13.4.1.3 Komplexní správa bytového fondu a plánování jeho rozvoje

V současnosti o správě bytového fondu rozhoduje každý městský obvod individuálně, což zapříčiňuje z pohledu Magistrátu města Ostravy nejednotnost. Kapacity různých forem bydlení jsou funkčně kapacitami města jako celku a mělo by tomu tak být také v nastavení politik, které o správě bytového fondu a dalších forem bydlení rozhodují. Také by mělo být nezbytné jednotné plánování velkých staveb, oprav bytového fondu města, kdy by měly být na vybrané aktivity vyhrazeny i finanční prostředky z rozpočtu města, nejen daného městského obvodu.

14. SEZNAM ZDROJŮ LITARATURY

JIRŮ, K. a kol. *Dějiny Ostravy*. 1. vyd. Sfinga, 1993. 810 s. ISBN 80-85491-39-7.

KOVÁŘ, J. *Město v postindustriální společnosti*. In: Hruška-Tvrď, L. ed.: *Industriální město v postindustriální společnosti* 1. díl. Ostrava: 2009. ISBN 978-80-248-2172-6.

PROKOP, R. *Ostrava v procesu transformace*. In: *Ostrava 21 – Příspěvky k dějinám a současnosti Ostravy a Ostravska*. Šenov: Tilia, 2003. ISBN 80-86101-77-0.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Sociální služby v postindustriální společnosti*. ACCENDO, o.p.s. Ostrava: 2010, Výzkumná zpráva.

HRUŠKA, L. a kol. *Analýza potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb*. PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., Ostrava: 2013.

HRUŠKA-TVRDÝ, L., KUKULIAČ, P. a kol., *Sociologický atlas Ostravy*, ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2011.

HRUŠKA, L. a kol. *Analýza řešení problematiky ubytoven na území SMO v krátkodobém a dlouhodobém horizontu*, PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2013.

HRUŠKA, L. a kol. *Studie o stavu bezdomovectví v Ostravě*, PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2012.

HRUŠKA, L. a kol. *Bytová politika SMO na úrovni magistrátu a jednotlivých městských obvodů včetně rozboru financování*, PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., Ostrava: 2012, úprava č. 1.

HRUŠKA-TVRDÝ, L., FOLDYNOVÁ, I. a kol. *Opatření a řešení vybraných otázek v bytové politice statutárního města Ostrava*, PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., Ostrava: 2012.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Koncepce bydlení statutárního města Ostravy*, PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., Ostrava: 2010.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti, 1. díl*. VŠB – Technická univerzita Ostrava, Ostrava: 2010, ISBN 978-80-248-2172-6.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti, 2. díl. – Sousedství, komunity a lokality*. ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2012, ISBN 978-80-904810-5-3.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti, 3. díl. – Komparace měst*. ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2011, ISBN 978-80-904810-1-5.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Industriální město v postindustriální společnosti, 4. díl. – Závěrečná monografie*. ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2011, ISBN 978-80-904810-3-9.

HRUŠKA-TVRDÝ, L. a kol. *Změny ve struktuře osídlení a jejich dopad na rozvoj měst a regionů*. ACCENDO – Centrum pro vědu a výzkum, o.p.s., Ostrava: 2012, IBSN 978-80-904810-4-6.

MIKESZOVÁ, M., LUX, M. *Faktory úspěšné reintegrace bezdomovců a nástroje bytové politiky pro řešení bezdomovectví v ČR*. Sociologický časopis, 2013, číslo 49, , [online] [cit. 2015-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ostrava.cz/>>.

http://sreview.soc.cas.cz/uploads/7cae83198e4f5eaf667e3676480a5d73cc92ef6c_13-1-12Mikeszova-Lux16.indd.pdf

Internetové stránky statutárního města Ostrava, [online] [cit. 2015-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.ostrava.cz/>>.

TOUŠEK, L.: Sociální vyloučení a prostorová segregace. 2007 [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.antropologie.org/publikace/44-prehledove-studie/143-socialni-vyloueni-a-prostorova-segregace>>.

ČR (2015) *Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015 – 2025*, Praha, 2015, [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupné na WWW: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/22514/Koncepce_soc_bydleni_2015.pdf>

GAC (2015) *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR*. Projekt Ministerstva práce a sociálních věcí. [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupný z WWW: <http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/Analiza_socialne_vyloucenych_lokalit_GAC.pdf>.

GAC (2006) *Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti*. Projekt Ministerstva práce a sociálních věcí. [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupný z WWW: <http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf?langSEO=documents&parentSEO=nase_prace_vystupy&midSEO=GAC_MAPA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf>.

MPSV, [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz>>.

MMR, Dotace a programy. [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupné na WWW: <<http://www.mmr.cz>>

Úřad práce ČR. *Analýza stavu a vývoje trhu práce v okrese Ostrava v roce 2014 a přepokládaný vývoj v roce 2015*, [online] [cit. 2015-10-30]. Dostupné z WWW: <<https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/msk/kop/ostava/analyzy/2014.pdf>>.

15. SEZNAM TABULEK, GRAFŮ, MAP, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH

Seznam tabulek

Tabulka 4.2.1: Seznam osob v rámci realizace polostrukturovaných rozhovorů s aktéry v oblasti bydlení	13
Tabulka 4.2.2: Cílové skupiny respondentů v rámci polostrukturovaných rozhovorů	17
Tabulka 4.2.3: Respondenti kvalitativního výzkumu dle pohlaví a věku	17
Tabulka 4.2.4: Dosažené vzdělání u respondentů dle cílových skupin	18
Tabulka 5.2.1: Administrativní členění statutárního města Ostravy k roku 2015	22
Tabulka 5.2.2: Počet obyvatel podle věkových kategorií a pohlaví ve městě Ostravě v roce 2015	26
Tabulka 5.2.3: Obyvatelstvo statutárního města Ostravy podle pohlaví a rodinného stavu	30
Tabulka 5.4.1: Počty členů hospodařících rodinných domácností ve statutárním městě Ostrava v roce 2011	33
Tabulka 5.4.2: Ekonomické postavení rodin v Ostravě v roce 2013	34
Tabulka 5.4.3: Čistý příjem respondenta dle jednotlivých typů rodin v Ostravě v roce 2013	35
Tabulka 5.4.4: Průměrný příjem dle typu domácností	35
Tabulka 5.4.5: Kategorie příjmů domácností v závislosti na počet členů v domácnosti	36
Tabulka 5.4.6: Struktura domácností podle velikosti ve statutárním městě Ostrava v roce 2011	38
Tabulka 5.5.1: Nezaměstnaní podle městských obvodů v Ostravě v roce 2014 a 2015	42
Tabulka 5.6.1: Počet osob s trvalým bydlištěm v sídle ohlašovny městských obvodů SMO a jejich podíl k počtu obyvatel	47
Tabulka 5.7.1: Dávky státní sociální podpory v Ostravě v letech 2012-2015	50
Tabulka 5.7.2: Dávky pomoci v hmotné nouzi v Ostravě v letech 2012-2015	52
Tabulka 5.7.3: Dávky státní sociální podpory a dávky pomoci v hmotné nouzi v městských obvodech Ostravy v roce 2014	54
Tabulka 5.8.1: Přehled sociálně vyloučených lokalit na území statutárního města Ostravy	58
Tabulka 5.8.2: Ubytovny na území statutárního města Ostrava v roce 2015	59
Tabulka 6.1.1: Pasportizace bytového fondu v Ostravě v roce 2011	62
Tabulka 6.1.2: Obydlené domy s byty podle vlastníka domu a podle druhu domu a velikosti bytu	63

Tabulka 6.3.1: Náklady na rekonstrukce, modernizaci a investice do nájemních jednotek v obecním vlastnictví za rok 2014	67
Tabulka 6.4.1: Změna počtu obyvatel městských částí SMO mezi lety 2010 a 2015	73
Tabulka 7.1.1: Balance bytového fondu v majetku statutárního města Ostravy v letech 2012- 2014	75
Tabulka 7.1.2: Velikostní struktura bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2011-2012	76
Tabulka 7.1.3: Velikostní struktura bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2013-2014	78
Tabulka 7.1.4: Stav a obsazenost bytových jednotek v městských obvodech Ostravy v letech 2011-2014	81
Tabulka 7.1.5: Důvod neobsazenosti městských bytů	83
Tabulka 7.1.7: Vývoj bytového fondu ve vlastnictví statutárního města Ostravy v letech 2004-2014	85
Tabulka 7.1.6: Počty bezbariérových bytů v městských obvodech v Ostravě v roce 2014	86
Tabulka 7.4.1: Statistika přidělování bytů ve vybraných obvodech SMO - 2014	102
Tabulka 7.5.1: Počet všech obydlených bytů v závislosti na počtu bydlících osob v Ostravě v roce 2011	103
Tabulka 7.7.1: Pohledávky na nájemném v městských obvodech v roce 2014	105
Tabulka 7.8.1: Výše nájemného v bytech největších městských obvodů - 2014	109
Tabulka 8.1.1: Azylové domy na území města Ostravy	112
Tabulka 8.1.2: Noclehárny na území města Ostravy	113
Tabulka 8.1.3: Domy se zvláštním režimem pro osoby bez přístřeší na území města Ostravy	113
Tabulka 8.1.4: Nízkoprahová denní centra na území města Ostravy	113
Tabulka 8.1.5: Plánované rozšíření kapacity v rámci zimního programu v roce 2015/2016 ve městě Ostrava	114
Tabulka 8.2.1: Počet bytů využívaných jednotlivými neziskovými organizacemi dle vlastníka	116
Tabulka 8.3.1: Celkový počet bytů v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostrava	131
Tabulka 8.3.2: Počet bytů RPG pronajatých neziskovým organizacím dle městských obvodů statutárního města Ostravy	133
Tabulka 8.3.3: Počet bytů bytového družstva Nová Huť dle městských obvodů ve městě Ostrava	134
Tabulka 8.3.4: Charakteristika bytového fondu ve správě SBD Hlubina	135

Tabulka 8.3.5: Počet bytových jednotek bytového družstva Hlubina dle městských obvodů ve městě Ostrava	136
Tabulka 8.3.6: Počet bytů stavebního bytového družstva Vítkovice dle obvodů ve městě Ostrava	136
Tabulka 8.3.7: Počet žalob a návrhů na exekuce podaných SBD Vítkovice v roce 2013 a 2014	137
Tabulka 9.1.1: Počty osob žijících venku dle jednotlivých obvodů statutárního města Ostravy 2012	140
Tabulka 9.1.2: Zjevné bezdomovectví ve statutárním městě Ostrava	140
Tabulka 9.1.3: Potenciální bezdomovectví - osoby ohrožené bezdomovectvím ve statutárním městě Ostrava	141
Tabulka 9.1.4: Počty osob opouštějící školská zařízení na území města Ostravy	142
Tabulka 9.1.5: Průměrný roční nárůst počtu vyplacených vybraných dávek v hmotné nouzi 2012 - 2015	144
Tabulka 9.2.1: Průměrné zastoupení osob žijících v domácnostech dle cílových skupin respondentů...	145
Tabulka 10.1.1: Kapacity DPS a bezbariérových bytů v obvodech statutárního města Ostravy	162
Tabulka 10.2.1: Přehled poskytovaných sociálních služeb dle zřizovatele – členění dle druhu sociálních služeb.....	165
Tabulka 10.2.2: Přehled poskytovaných sociálních služeb dle zřizovatele.....	165
Tabulka 10.2.3: Přehled počtu klientů v jednotlivých poskytovaných sociálních službách na území SMO v roce 2012.....	166
Tabulka 10.2.4: Okamžitá kapacita poskytované sociální služby – členěno dle jednotlivých sociálních služeb.....	168
Tabulka 10.2.5: Sociální služby pobytové formy zaměřené na problematiku bydlení.....	170
Tabulka 10.2.6: Sociální služby ambulantní formy zaměřené na problematiku bydlení.....	172
Tabulka 10.2.7: Sociální služby terénní formy zaměřené na problematiku bydlení	173
Tabulka 11.1.1: Investiční transfery městským obvodům z rozpočtu SMO v oblasti bydlení v roce 2014	175
Tabulka 11.1.2: Podpořené projekty ve statutárním městě Ostrava - MMR 2014-2015.....	176
Tabulka 11.1.3: ROP Moravskoslezsko	179
Tabulka 11.1.4: Projekty financované z integrovaného operačního programu v SMO	179

Seznam grafů

Graf 5.2.1: Vývoj počtu obyvatel v Ostravě a Moravskoslezském kraji v letech 1869-2014.....	24
---	----

Graf 5.2.2: Struktura přírůstku obyvatelstva v Ostravě v letech 1971-2014.....	25
Graf 5.2.3: Věková pyramida statutárního města Ostravy v roce 2015	27
Graf 5.2.4: Vývoj podílu dětí a seniorů v populaci Ostravy v letech 1950-2015	28
Graf 5.2.5: Věková struktura obyvatelstva dle městských obvodů statutárního města Ostravy v roce 2015	29
Graf 5.2.6: Obyvatelstvo statutárního města Ostravy dle pohlaví a rodinného stavu v roce 2011	30
Graf 5.3.1: Prognóza vývoje počtu obyvatel v letech 2015 a 2025	31
Graf 5.3.2: Věková pyramida Ostravy v roce 2015 a prognóza vývoje v roce 2025	32
Graf 5.4.1: Průměrný podíl nákladů na bydlení.....	36
Graf 5.5.1: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v okrese Ostrava ČR v roce 2015	39
Graf 5.5.2: Vývoj počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst v okrese Ostrava v roce 2015	40
Graf 5.5.3: Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v Ostravě mezi lety 2009 - 2014	40
Graf 5.7.1: Podpora v nezaměstnanosti a rekvalifikaci v Ostravě v letech 2012-2015	48
Graf 6.3.1: Přehled nákladů na nájemní jednotku ve vybraných městských obvodech Ostravy v letech 2011-2014.....	69
Graf 6.3.2: Počty dokončených bytů ve statutárním městě Ostrava v letech 2002-2014	70
Graf 8.3.1: Počet bytů ve vlastnictví družstva a ve správě družstva v letech 2012 - 2014.....	134
Graf 8.3.2: Výše dlužných úhrad v letech 2002 - 2014	135
Graf 9.1.1: Průměrný měsíční počet vyplacených sociálních dávek určených na bydlení, 2012 - 2015, SMO	143

Seznam map

Mapa 5.1.1: Administrativní vymezení městských obvodů statutárního města Ostravy v roce 2015.....	21
Mapa 5.5.1: Podíl nezaměstnaných osob v Ostravě podle městských obvodů v roce 2015.....	41
Mapa 5.5.2: Intenzita nezaměstnanosti v Ostravě – 2014.....	45
Mapa 5.8.1: Lokalizace sídlišť statutárního města Ostrava.....	56
Mapa 5.8.2: Lokalizace ubytoven na území statutárního města Ostrava	60
Mapa 6.2.1: Koncentrace bytového fondu na území statutárního města Ostravy v roce 2015	64
Mapa 6.2.2: Hustota bytového fondu v městských obvodech statutárního města Ostravy v roce 2015..	65

Seznam obrázků

Obrázek 1: Systém nízkonákladového bydlení	191
Obrázek 2: Systém vícestupňového bydlení.....	192

Seznam příloh

Příloha 1: Scénář focus group	204
Příloha 2: Typ bydlení u jednotlivých typů rodin v Ostravě v roce 2013.....	206
Příloha 3: Struktura domácností v Ostravě v roce 2013.....	206
Příloha 4: Počty občanů, kteří jsou hlášeni k trvalému pobytu na ohlašovacích městských obvodech SMO v roce 2015	206
Příloha 5: Zaměstnanost v odvětví podle CZ-NACE v okrese Ostrava v roce 2014	208
Příloha 6: Typ rodin podle dosaženého vzdělání v Ostravě v roce 2013.....	209
Příloha 7: Seznam sociálních ubytoven na území města Ostrava v roce 2015.....	210
Příloha 8: Seznam sociálních ubytoven včetně kapacit, obsazenosti a počtu pokojů na území města Ostravy v roce 2015.....	213
Příloha 9: Byty, bydlení s doprovodným sociálním programem v roce 2015.....	215
Příloha 10: Všeobecné podmínky přidělení uvolněného bytu u stavebního bytového družstva Vítkovice	223
Příloha 11: Záznamový arch pro dotazování cílových skupin v rámci kvalitativního průzkumu.....	224

16. PŘÍLOHY

Příloha 1: Scénář focus group

SCÉNÁŘ MODERÁTORA – „PODKLADOVÁ ANALÝZA KE KONCEPCI BYDLENÍ V OSTRAVĚ“

AKTÉŘI V OBLASTI BYDLENÍ PŮSOBÍCÍCH NA ÚZEMÍ MĚSTA OSTRAVY

Cíl průzkumu: Získat informace a podněty z oblasti bydlení ve statutárním městě Ostrava s důrazem na sociální bydlení jako možnost řešení problémů s bydlením.

Dílčí cíl průzkumu: Shromáždit podklady a zjistit návrhy pro nastavení bytové politiky v Ostravě.

Cílová skupina: Aktéři v oblasti bydlení působící na území statutárního města Ostravy.

1. Bytové odbory
2. Magistrát města Ostravy

Odbor majetkový

Odbor sociálních věcí, zdravotnictví a vzdělanosti

3. NNO
4. Soukromého sektoru (RPG)
5. Úřad práce
6. Realitní kanceláře
7. Bytová družstva
8. Platforma pro sociální bydlení
9. Agentura pro sociální začleňování

Úvod (10 min)

Účel: Uvolnit respondenty, zajistit, aby se cítili dobře a byli připraveni k diskuzi.

Moderátor/ka: přivítat a připomenout pravidla diskuze:

Téma – Problematika bydlení u specifických cílových skupin obyvatel ve městě Ostrava a možnosti řešení jejich nepříznivé situace.

- vše – důvěrné, anonymita
- vše – pro nás důležité, proto každý názor je správný
- během diskuze mluví vždy pouze jedna osoba
- diskuze potrvá maximálně 120 min.
- diskuze bude pozorována a zaznamenávána
- vypněte mobily, vezměte si občerstvení

Moderátor/ka: úvodní představení a otázka - ?...(Jednotliví účastníci sdělí, jakou organizaci zastupují a jakou činnost v dané organizaci vykonávají)

1) DOSTUPNOST A PŘEROZDĚLOVÁNÍ BYTOVÉHO FONDU VE MĚSTĚ OSTRAVA(45 min)

Účel: Zjistit zda na území města Ostravy je dostupné bydlení pro specifické cílové skupiny obyvatel (místní a cenová dostupnost) a zda pravidla přidělování jsou adekvátně nastaveny.

1. Domníváte se, že existují určité mezery v systému přidělování bytů ve městě Ostrava? (městské, družstevní, soukromé vlastníci atd).

2. Je podle vás výše nájmu za jednotlivé typy bytů ve městě Ostravě adekvátní?
3. Jsou byty ve vašem městském obvodu dostupné pro všechny cílové skupiny? (*senioři, mladé rodiny, matky samoživitelky atd.*).
4. Ve kterých částech města Ostravy podle Vás bydlí sociálně slabší obyvatelstvo? Co z toho pro město (magistrát) vyplývá?
5. Který typ bydlení by se měl ve městě Ostravě rozvíjet?
6. Domníváte se, že bytová politika města je nastavena adekvátně? V čem vidíte nedostatky?
7. Myslíte si, že by si městské obvody měly ponechat určité procento bytového fondu ve svém vlastnictví, nebo byty spíše prodávat?
8. Myslíte si, že by všechny obvody měly být povinny zajistit určité procento dostupného bydlení? Měly by také spolupracovat s neziskovými organizacemi?

Shrnutí:

Co považujete jako největší problém při využívání bydlení v bytových domech na území města Ostravy?

2) ZTRÁTA BYDLENÍ A MOŽNOSTI ŘEŠENÍ DANÉ SITUACE (45 min)

Účel: Zjistit nejčastější příčiny ztráty bydlení u specifických cílových skupin. Zda existuje dostatečná síť služeb a institucí, které řeší problémy týkající se ztráty bydlení.

1. Jaká je podle vás nejčastější příčina ztráty bydlení? Jak tuto situaci klienti/lidé nejčastěji řeší?
2. Které cílové skupiny obyvatel města jsou nevíce ohroženi problémy či ztrátou bydlení? Z jakého důvodu?
3. S kterou cílovou skupinou je pro vás nejproblematictější komunikace v rámci řešení záležitostí v oblasti bydlení.
4. Myslíte si, že je systém přidělování sociálních dávek nastaven adekvátně? Co by se mělo změnit?
5. Jsou lidé žijící v nevhodných bytových podmínkách dostatečně informováni o možnostech změnit svou situaci a zlepšit si tak bytové podmínky?
6. Jaký typ aktérů chybí na poli „sociálního“ bydlení? Máte návrhy, koho zapojit do víceetapového bydlení?
7. Jakými způsoby by se mohla zajistit udržitelnost 3. stupně víceetapového bydlení pro ty, kterým se podařilo ho dosáhnout.
8. Jaké jsou podle Vás negativní dopady systému víceetapového bydlení?

Shrnutí:

Myslíte si, že sociální bydlení a práce s klienty, kteří mají problémy s bydlením, sníží počet osob, které jsou bez domova?

Závěr (10min)

Co si myslíte, že by se mělo změnit v rámci společnosti či legislativě, aby se zlepšila situace osob, které mají problém udržet si bydlení. Uveďte konkrétní návrhy pro statutární město Ostrava.

Příloha 2: Typ bydlení u jednotlivých typů rodin v Ostravě v roce 2013

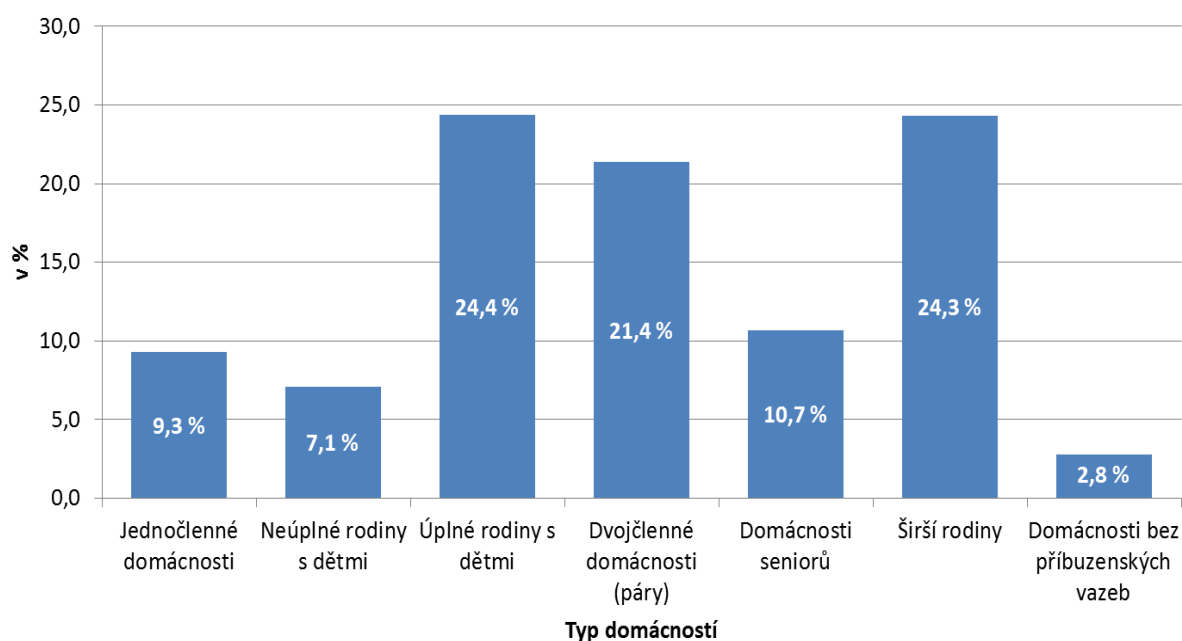
Rodina	Typ bytu/domu [%]						
	Obecní byt	Družstevní byt	Pronajatý byt	Osobní vlastnictví	Rodinný dům	Ubytovna	Byt/dům ve vlastnictví jiného subjektu
Neúplné rodiny s dětmi	3,6	36,9	19,0	22,6	15,5	-	2,4
Úplné rodiny s dětmi	8,3	19,2	14,9	17,4	36,6	1,1	2,5
Širší rodiny	5,3	18,8	7,7	16,9	50,3	0,5	0,5
Celkem	6,5	21,7	12,9	18,0	38,4	0,7	1,8

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb a procesu komunitního plánování soc. služeb ve městě Ostrava, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků, z tohoto počtu bylo z neúplných rodin s dětmi, úplných rodin s dětmi a širších rodin celkem 593 dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: V jakém bytě/domě bydlíte?

Příloha 3: Struktura domácností v Ostravě v roce 2013

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Otázka: Můžete mi prosím, říct, s kým žijete v domácnosti?

Příloha 4: Počty občanů, kteří jsou hlášeni k trvalému pobytu na ohlašovných městských obvodech SMO v roce 2015

Následující tabulka zobrazuje počty občanů, kteří jsou k trvalému bydlišti nahlášeni na ohlašovných městských úřadů v jednotlivých městských obvodech statutárního města Ostravy v roce 2015. Na ohlašovných je nahlášeno více než dvojnásobně více mužů než žen (celkem 10 377 mužů, oproti 4 396 ženám). Co se týká věkové struktury, většina osob náleží do věkové skupiny 16 až 64 let, konkrétně 86,2 % (12 730 osob). Na ohlašovných má trvalé bydliště 1 587 osob mladších 16 let, lze předpokládat, že většina těchto osob má nahlášené trvalé bydliště společně s jedním nebo oběma svými rodiči.

Městský obvod	Věkové skupiny															Celkem muži	Celkem ženy	Celkem	
	0-15			16-30			31-45			46-65			66 a více					abs.	rel. [%]
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem				
Hošťálkovice	2	3	5	3	7	10	14	3	17	6	2	8	1	0	1	26	15	41	2,5
Hrabová	6	0	6	30	10	40	48	10	58	25	9	34	8	1	9	117	30	147	4,0
Krásné Pole	1	3	4	4	2	6	12	1	13	11	3	14	0	0	0	28	9	37	1,4
Lhotka	0	0	0	8	5	13	6	4	10	3	0	3	0	1	1	17	10	27	2,1
Mariánské Hory a Hulváky	22	19	41	61	42	103	141	32	173	82	23	105	5	7	12	311	123	434	3,7
Martinov	3	1	4	5	1	6	7	2	9	2	0	2	0	0	0	17	4	21	1,9
Michálkovice	5	5	10	19	5	24	34	4	38	17	11	28	3	0	3	78	25	103	3,1
Moravská Ostrava a Přívoz	160	163	323	365	188	553	546	162	708	357	132	489	49	35	84	1 477	680	2 157	6,0
Nová Bělá	3	1	4	9	0	9	15	1	16	6	1	7	0	1	1	33	4	37	2,0
Nová Ves	1	1	2	9	2	11	10	2	12	7	1	8	1	0	1	28	6	34	4,8
Ostrava-Jih	312	315	627	1 087	563	1 650	1 750	523	2 273	976	393	1 369	83	58	141	4 208	1 852	6 060	5,9
Petřkovice	8	8	16	12	7	19	47	15	62	32	10	42	1	1	2	100	41	141	4,6
Plesná	2	2	4	7	3	10	11	3	14	10	4	14	2	1	3	32	13	45	3,2
Polanka nad Odrou	5	8	13	27	10	37	48	13	61	24	14	38	4	0	4	108	45	153	3,1
Poruba	143	136	279	491	240	731	983	276	1 259	559	185	744	58	40	98	2 234	877	3 111	4,8
Proskovice	0	0	0	4	0	4	6	3	9	2	1	3	0	0	0	12	4	16	1,3
Pustkovec	4	2	6	3	2	5	10	8	18	3	1	4	1	0	1	21	13	34	2,7
Radvanice a Bartovice	17	22	39	82	39	121	100	26	126	64	27	91	3	6	9	266	120	386	6,2
Slezská Ostrava	41	43	84	149	86	235	240	60	300	180	58	238	20	12	32	630	259	889	4,2
Stará Bělá	10	1	11	16	8	24	17	14	31	17	3	20	5	1	6	65	27	92	2,3
Svinov	11	9	20	35	22	57	50	12	62	39	19	58	10	4	14	145	66	211	4,8
Třebovice	2	1	3	3	4	7	11	5	16	7	3	10	1	0	1	24	13	37	2,0
Vítkovice	48	38	86	89	40	129	138	42	180	102	30	132	23	10	33	400	160	560	7,2
Ostrava celkem	806	781	1 587	2 518	1 286	3 804	4 244	1 221	5 465	2 531	930	3 461	278	178	456	10 377	4 396	14 773	5,1

Zdroj: Magistrát města Ostravy, k 24. 9. 2015

Příloha 5: Zaměstnanost v odvětví podle CZ-NACE v okrese Ostrava v roce 2014

Ekonomické činnosti	Celkem		Muži	Ženy	OZP	Důchodci
	abs.	rel. [%]				
Zemědělství, lesnictví a rybářství	265	0,3	187	78	9	6
Těžba a dobývání	292	0,3	214	78	9	20
Zpracovatelský průmysl	30 140	30,7	22 648	7 492	505	427
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	1 392	4,6	488	904	24	24
- výroba textilií, oděvů, usní a souvisejících výrobků	25	0,1	9	16	12	2
- zpracování dřeva, výroba papíru a výrobků papíru, tisk a rozmnožování nahraných nosičů	775	2,6	429	346	33	14
- výroba koksu a rafinovaných ropných produktů	604	2,0	507	97	5	1
- výroba chemických látek a chemických přípravků	571	1,9	471	100	10	12
- výroba základních farmaceutických výrobků a přípravků	0	0,0	0	0	0	0
- výroba pryžových, plastových výrobků a ostatních nekovových minerálních výrobků	1 187	3,9	642	545	49	32
- výroba základních kovů, hutní zpracování kovů a slévárnictví, výroba kovových konstrukcí a kovářských výrobků, kromě strojů a zařízení	14 096	46,8	12 056	2 040	218	169
- výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů a zařízení	859	2,9	458	401	13	5
- výroba elektrických zařízení	1 035	3,4	864	171	20	45
- výroba strojů a zařízení jinde nezařazených	2 776	9,2	2 342	434	54	80
- výroba motorových vozidel (kromě motocyklů), přívěsů a návěsů, výroba ostatních dopravních prostředků a zařízení	6 812	22,6	4 378	2 434	67	43
- výroba nábytku, ostatní zpracovatelský průmysl a opravy a instalace strojů a zařízení	8	0,0	4	4	0	0
Celkem zpracovatelský průmysl	30 140	100,0	22 648	7 492	505	427
Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	1 719	1,7	1 366	353	27	13
Zásobování vodou, činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	1 954	2,0	1 353	601	46	66
Stavebnictví	3 434	3,5	2 980	454	82	95
Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	6 209	6,3	1 892	4 317	95	94
Doprava a skladování	7 098	7,2	4 465	2 633	144	106
Ubytování, stravování a pohostinství	675	0,7	186	489	23	8

Ekonomické činnosti	Celkem		Muži	Ženy	OZP	Důchodci
	abs.	rel. [%]				
Informační a komunikační činnosti	4 623	4,7	3 162	1 461	256	24
Peněžnictví a pojišťovnictví	2 619	2,7	608	2 011	22	7
Činnosti v oblasti nemovitostí	791	0,8	244	547	20	6
Profesní, vědecké a technické činnosti	1 975	2,0	952	1 023	43	69
Administrativní a podpůrné činnosti	5 112	5,2	1 828	3 284	240	239
Veřejná správa a obrana, povinné sociální zabezpečení	7 969	8,1	2 645	5 324	155	302
Vzdělávání	10 989	11,2	3 500	7 489	241	803
Zdravotní a sociální péče	9 808	10,0	1 963	7 845	324	297
Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	1 686	1,7	752	934	69	100
Ostatní činnosti	974	1,0	301	673	88	19
Činnosti domácností jako zaměstnavatelů, činností domácností produkující blíže neurčené výrobky a služby pro vlastní potřebu	0	0,0	0	0	0	0
Činnosti exteritoriálních organizací a orgánů	0	0,0	0	0	0	0
Celkem	98 332	100,0	51 246	47 086	2 398	2 701

Zdroj dat: Úřad práce ČR, krajská pobočka v Ostravě, k 31.12.2014

Příloha 6: Typ rodin podle dosaženého vzdělání v Ostravě v roce 2013

Vzdělání	[%]			
	Neúplné rodiny s dětmi	Úplné rodiny s dětmi	Širší rodiny	Celkem
Střední bez maturity	31,3	31,4	29,9	30,8
Střední s maturitou	39,8	36,5	38,3	37,7
Vysokoškolské vzdělání	13,3	24,7	19,1	21,0
Vyšší odborné vzdělání	6,0	2,6	2,9	3,2
Základní vzdělání	9,6	4,8	9,8	7,3

Zdroj dat: Vlastní průzkum v rámci Analýzy potřeb občanů města Ostravy v kontextu sociálních služeb, 2013

V rámci průzkumu bylo sesbíráno celkem 1063 platných dotazníků. Dotazníkový průzkum byl proveden metodou Face to Face.

Příloha 7: Seznam sociálních ubytoven na území města Ostrava v roce 2015

ID	Název	Adresa	Městská část	Majitel/provozovatel	Cílová skupina
U01	LAGUNA	Oběžná 1086/4	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Previsto s.r.o., IČO: 27845923	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U02	STARS	Novoveská 2011/15	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: NZ Reality a.s., IČO: 27825370	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U03	VÝSTAVNÍ	Výstavní 2510/10	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Lukray service s.r.o., Martin Gavlas IČO: 28624254	Dělníci, sociálně slabé osoby.
U04	BEDŘIŠKA	Bedřišská 1578/2a	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Previsto s.r.o., IČO: 27845923	Sociálně slabé osoby.
U05	ŽÁKOVSKÁ	Žákovská 592/41	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Estate Movit Ostrava a.s.,	Rodiny s dětmi
U06	PENSION 69 OSTRAVA	Slavíkovců 657/8	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Jarena Centrum s.r.o.,	-
U07	Grmelova	Grmelova 129/15	Mariánské Hory a Hulváky	Provozovatel: Georgios Ioanidis	-
U08	HD Martinov	Martinovská 3176/3	Martinov	Provozovatel: HOUSE ROOM s.r.o., IČO: 28616090	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U09	ŠALAMOUN	Nedbalova 2306/14	Moravská Ostrava a Přívoz	Provozovatel: Styl Marketing s.r.o., IČ:25832301	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U11	CIHELNÍ 81/K	Cihelní 81/K	Moravská Ostrava a Přívoz	Pronajímatel: Vladimír Rada, IČO: 66945101, Provozovatel: Ladislav Leško, Nikolas Leško	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U10	SADOVÁ	Sadová 2655/12	Moravská Ostrava a Přívoz	Majitel: Ubytovny Cihelní a Sadová s.r.o., IČ:26809796, Provozovatel: p. Matoušek	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U12	CIHELNÍ 87	Cihelní 2588/87	Moravská Ostrava a Přívoz	Majitel: Ubytovny Cihelní a Sadová s.r.o., IČ:26809796, Provozovatel: p. Matoušek	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U13	JÍLOVÁ	Jílová 2662/36,38,40, 42	Moravská Ostrava a Přívoz	Provozovatel: HDP Group s.r.o., IČO: 27836681	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U14 a U15	Ubytovna Pod mostem	28. října 1754/82, 28. října 1753/80	Moravská Ostrava a Přívoz	Majitel: Přemysl Poručenský, IČO: 69209839, Provozovatel: Tomáš Müller,	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby, studenti.

ID	Název	Adresa	Městská část	Majitel/provozovatel	Cílová skupina
U16	HD AREÁL	Plzeňská 2617/6	Ostrava - Jih	Majitel: Jarena Centrum s.r.o., IČ: 28618823, Provozovatel: Jaroslav Husák	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby.
U17	Real & Hotel DMH s.r.o.	Výškovická 2498/122	Ostrava - Jih	Real end Hotel DMH s.r.o., Vladimír Rada, IČO: 26880580	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí, studenti
U18	SOIVA	Hulvácká 2497/8	Ostrava - Jih	Majitel: Soiva s.r.o., IČO:47973480	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U19	HD HLUBINA	Horní 1110/54	Ostrava - Jih	Provozovatel: ZM Servis Bydlení	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby, studenti.
U20	Ubytovací komplex U Studia	U Studia 67/29	Ostrava - Jih	Provozovatel: Boswell a.s., IČO: 27822133	Sociálně slabé osoby, dělníci
U21	Ubytovací komplex Adamusova	Adamusova 1315/2	Ostrava - Jih	Provozovatel: Boswell a.s., IČO: 27822133	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby.
U22	Ubytovací komplex Kpt. Vajdy	Kap. Vajdy 3046/2	Ostrava - Jih	Provozovatel: Boswell a.s., IČO: 27822133	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby.
U23	Hotelový dům Elmontex	Edisonova 795/88	Ostrava - Jih	Provozovatel: Elmontex a.s., IČO:47155086	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U24	Ubytovna Čujkovova	Čujkovova 1741/40	Ostrava - Jih	Ing. Martin Gavlas, IČO: 607 62 365	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U25	Ubytovna SOU	Pavlova 2624/29	Ostrava - Jih	Provozovatel: Střední škola dopravní a technická p.o.,	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně slabé osoby.
U26	M&M Servistrading	Pavlova 2626/33	Ostrava - Jih	Provozovatel: PAC, spol. s.r.o.	-
U27	Střední škola stavební - ubytovna	U studia 2654/33	Ostrava - Jih	Provozovatel: Střední škola stavební a dřevozpracující	studenti, dělníci, sociálně slabé osoby
U28	EDEN STŘEDISKO	Pavlouskova 4457/24	Poruba	Karel Kašovský,	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U29	TJ VD Start	Slavíkova 6055/14	Poruba	Majitel:Tělovýchovná jednota VD Start Ostrava - Poruba, IČO: 44740344 Provozovatel: Daniela Damašková	Sociálně slabé osoby.

ID	Název	Adresa	Městská část	Majitel/provozovatel	Cílová skupina
U30	FAMILY (dvě budovy A a B)	Lešetínská 712/20	Slezská Ostrava	Provozovatel: Jan Šuster	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U31	BULHARSKÁ-HOTEL TRANS s.r.o.	U Učiliště 137/1	Slezská Ostrava	Provozovatel: Hoteltrans s.r.o., IČO: 60779179	Dělníci, sociálně slabé osoby. Pouze pro muže.
U32	Hotelový dům Kovák	Vratimovská 142/131	Slezská Ostrava	Provozovatel: Arcelor Mittal a.s., IČO: 45193258	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí
U33	Olešní	Olešní 6009	Slezská Ostrava	Provozovatel: Jozef Novák	-
U34	Františka a Anny Ryšavých	Františka a Anny Ryšavých 248	Svinov	Provozovatel: Web analytics s.r.o.,	Rodiny s dětmi, sociálně slabé osoby.
U35	KARIN	Dolní 248/31	Vítkovice	Majitel: Karin Poručenská, Provozovatel: Poučenský Přemysl IČO: 16610938	Dělníci, sociálně slabé osoby. Bez dětí.
U36	A&B Ubytování	Mírová 297/17	Vítkovice	Provozovatel: INEDUCO s.r.o., IČO:25869167	Dělníci, sociálně slabé osoby.
U37	NERUDOVA 23	Nerudova 499/23	Vítkovice	Provozovatel: Stavia stavby a.s., IČO: 25864092	Dělníci, sociálně slabé osoby.
U38	NERUDOVA 44	Nerudova 450/44	Vítkovice	Provozovatel: Tandem Group s.r.o.	-
U39	Ubytovna Rudná	Rudná 847/10	Vítkovice	1. SPECIÁLNÍ STAVEBNÍ, s.r.o., IČO: 28627199	Rodiny s dětmi.
U40	Jeremenkova	Jeremenkova 954/5	Vítkovice	Kimex s.r.o., David Dutka	Rodiny s dětmi, dělníci, sociálně vyloučené osoby.
U41	Ubytování Motloch	Tavičská 1039/13	Vítkovice	-	-
U42	Ubytovna ul. Moravská	Moravská 964/2	Vítkovice	-	-

Zdroj dat: Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů, SMO, 2015.

Příloha 8: Seznam sociálních ubytoven včetně kapacit, obsazenosti a počtu pokojů na území města Ostravy v roce 2015

ID	Název	Kapacita	Obsazenost	Počet jednolůžkových pokojů	Počet dvoulůžkových pokojů	Počet trojlůžkových pokojů	Počet čtyř a více lůžkových pokojů	Počet pokojů
U01	LAGUNA	120	46	15	28	0	0	43
U02	STARS	181	130	0	20	52	0	72
U03	VÝSTAVNÍ	500	_*	4	23	89	0	116
U04	BEDŘIŠKA	65	60	0	23	0	3	26
U05	Žákovská	30	24					15
U06	Pension 69	14	_*					5
U07	Grmelova	25	_*					
U08	HD Martinov	107	100	35	33	2	0	70
U09	ŠALAMOUN	125	70	10	14	6	5	35
U11	CIHELNÍ 81/K	200	80	-	-	-	-	32
U10	SADOVÁ	100	_*	5	53	0	0	58
U12	CIHELNÍ 87	179	266	-	-	-	-	30
U13	JÍLOVÁ	230	230	7	15	30	0	52
U14 a 15	Ubytovna Pod mostem	90	_*	7	15	30	0	52
U16	HD AREÁL	743	724	6	148	147	1	302
U17	Real & Hotel DMH	300	120	0	150	0	0	150
U18	SOIVA	120	65	0	60	0	0	60
U19	HD HLUBINA	642	320	1	155	107	1	267
U20	U Studia	1500	750	0	231	187	0	420
U21	komplex Adamusova	672	320	0	97	71	0	168
U22	komplex Kap. Vajdy	140	_*		70			
U23	ELMONTEX	96	25	24	24	0	0	60
U 24	Ubytovna Čujkovova	400	250					196
U25	Ubytovna SOU	148	120	0	67	0	0	67
U26	M&M Servistrading	148	_*					67
U27	Střední škola stavební - ubytovna	100	_*					
U28	EDEN STŘEDISKO	34	34	-	-	-	-	20
U29	TJ VD Start	19	14	0	8	1	0	9
U30	FAMILY (dvě skupiny – A a B)	80	81	0	2	13	10	26
U31	BULHARSKÁ - HOTEL TRANS s.r.o.	132	100	0	44	0	0	44
U32	Hotelový dům Kováč	282	250	41	238	3	0	282
U33	Olešní	15	_*					

ID	Název	Kapacita	Obsazenost	Počet jednolůžkových pokojů	Počet dvoulůžkových pokojů	Počet trojlůžkových pokojů	Počet čtyř a více lůžkových pokojů	Počet pokojů
U34	Františka a Anny Ryšavých	70	130	0	34	1	0	35
U35	KARIN	80	82	35	3	0	0	38
U36	A&B Ubytování	43	25	0	17	0	0	17
U37	NERUDOVA 23	110	50	1	8	24	0	34
U38	NERUDOVA 44		_*					
U39	Ubytovna Rudná	16	13					
U40	Jeremenkova	450	350	-	-	-	-	118
U41	Ubytování Motloch		_*					
U42	Ubytovna ul. Moravská	60	_*					

Pozn.: *Ubytovny bez uvedených údajů tyto údaje nemají k dispozici.

Zdroj dat: Popis sociálního vyloučení a soustava vstupních indikátorů, SMO, 2015.

Příloha 9: Byty s doprovodným sociálním programem v roce 2015

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
Vzájemné soužití	1	Pavelská 8	Michálkovice	RPG byty	terénní programy (§ 69)	6	osoby ohrožené sociálním vyloučením - především romského etnika
započítány pouze byty v Ostravě	1	Žalmova 3	Slezská Ostrava	RPG byty	terénní programy (§ 69)	3	
	1	Žalmova 4	Slezská Ostrava	RPG byty	terénní programy (§ 69)	2	
	1	Sodná 15	Slezská Ostrava	RPG byty	terénní programy (§ 69)	9	
	1	Sodná 17	Slezská Ostrava	RPG byty	terénní programy (§ 69)	5	
	12	Důlni 890	Horní Suchá	RPG byty	aktivita - komunitní bydlení	18	
	12	Důlni 891	Horní Suchá	RPG byty	aktivita - komunitní bydlení	23	
	1	Parys 1107, Petřvald	Petřvald	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	5	
celkem bytů	5				počet osob celkem	25	
Čtyřlístek	14	Hladnovská 757/119a	Slezská Ostrava	ÚMOb Slezská Ostrava	podpora samostatného bydlení (§ 43)	17	osoby s mentálním postižením
	3	ul. Kubínova 380/54, 385/50	Slezská Ostrava	ÚMOb Slezská Ostrava	podpora samostatného bydlení (§ 43)	3	
	1	Petruškova 2763/14	Ostrava - Zábřeh	opatrovník	podpora samostatného bydlení (§ 43)	1	
	6	Martinovská 3158/148	Ostrava Martinov	statutární město Ostrava	chráněné bydlení (§ 51)	6	
	9	Thomayerova 1338/11	Ostrava Vítkovice	statutární město Ostrava	chráněné bydlení (§ 51)	9	
celkem bytů	33				počet osob celkem	36	
Mensana	10	Horymírova 125	Ostrava - Jih	ÚMOb Ostrava - Jih	podpora samostatného bydlení (§ 43)	10	občané s duševním onemocněním a psychosociálními obtížemi
	1	Podmolova 3a	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	3	
	0	Orebitská 29	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	0	
	0	Orebitská 23	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	0	

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
	1	Úprkova 18 byt č. 1	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
	1	Úprkova 18 byt č. 2	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
	1	Úprkova 18 byt č. 7	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
	1	Úprkova 18 byt č. 8	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
	1	Macharova 945/9	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
celkem bytů	16				počet osob celkem	23	
Armáda spásy	3	Hlučinská 66	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	11	občané ohrožení sociálním vyloučením a sociálně vyloučení, děti a rodina
	3	Na Náhonu 8	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	17	
	1	Na Náhonu 14	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	3	
	1	Jungmanova 7	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	2	
	2	K. Světlé 13/210	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	3	
	1	Orebitská 19	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	1	
	1	Orebitská 25	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	1	
	2	Orebitská 27	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	6	
	1	Palackého 69	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	4	
	1	Palackého 71	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	2	
	1	Palackého 73	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	2	
	1	Palackého 77	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	1	
	3	Úprkova 11	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	5	

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
	1	Úprkova 18	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	1	
	2	Božkova 52	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	8	
	5	Božkova 55	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	14	
	2	Božkova 56	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	10	
	1	Božkova 65	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	5	
	1	Hlučinská 64	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	2	
	7	Dobrovského 6	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69)	24	
	1	Cihelní 2568/83	Moravská Ostrava a Přívoz	RPG byty	terénní programy (§ 69)	5	
	1	Cihelní 2561/83	Moravská Ostrava a Přívoz	RPG byty	terénní programy (§ 69)	4	
	1	Cihelní 2567/83	Moravská Ostrava a Přívoz	RPG byty	terénní programy (§ 69)	5	
	4	Dělnická 312/46	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	20	
	2	Dělnická 313/48	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	9	
	1	Dělnická 408/23	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	2	
	1	J. Plachty 734/3	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	2	
	1	17. listopadu 598/32	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	2	
	1	17. listopadu 768/68	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	3	
	1	Opavská 788/83	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	1	
	1	Skautská 414/46	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	3	
	1	Bohuslava Martinů 805/2	Ostrava Poruba	RPG byty	terénní programy (§ 69)	2	
celkem bytů	56				počet osob celkem	180	
Charita Ostrava	1	Orebitská 193/27	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	sociální rehabilitace (§ 70)	1	pro muže jednotlivce a rodiny s dětmi

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
	1	Na Liškovci 1072/8	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	sociální rehabilitace (§ 70)	1	ohrožené sociálním vyloučením
	2	Božkova 177/54	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	sociální rehabilitace (§ 70)	9	
	1	Na Liškovci 935/3	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	sociální rehabilitace (§ 70)	3	
	1	Spodní 2147/32	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	sociální rehabilitace (§ 70)	3	
	7	Erbenova 48/486	Ostrava - Vítkovice	soukromý vlastník	sociální rehabilitace (§ 70)	16	
	6	Na Kopci 109/30	Ostrava - Radvanice	Charita Ostrava	sociální rehabilitace (§ 70)	7	
celkem bytů	19				počet osob celkem	40	
Asociace Trigon	2	Vaškova 19	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	chráněné bydlení (§ 51)	2	osoby s psychiatrickou diagnózou
	3	Orebitská 29	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	chráněné bydlení (§ 51)	4	
	1	Na Můstku 2	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOB MOaP	chráněné bydlení (§ 51)	1	
celkem bytů	6				počet osob celkem	7	
CENTROM	9	Sirotčí 45a	Ostrava - Vítkovice	Sociální bydlení CENTROM, o.s.	4 rodiny ve službě SASRD (§ 65)	14	osoby sociálně vyloučené, především romského etnika
	5	Sirotčí 45	Ostrava - Vítkovice	ÚMOB Vítkovice	5 rodin ve službě SASRD (§ 65)	20	
	5	Sirotčí 43	Ostrava - Vítkovice	ÚMOB Vítkovice	3 rodiny ve službě SASRD (§ 65)	14	
	5	Pátova 2	Ostrava - Radvanice	ÚMOB Radvanice a Bartovice	4 rodiny ve službě SASRD (§ 65)	18	
	7	Pátova 4	Ostrava - Radvanice	ÚMOB Radvanice a Bartovice	3 rodiny ve službě SASRD (§ 65)	22	
	4	Pátova 6	Ostrava - Radvanice	ÚMOB Radvanice a Bartovice	3 rodiny ve službě SASRD (§ 65)	14	
	7	Trnkovecká 246	Ostrava - Radvanice	RPG byty	5 rodin ve službě SASRD (§ 65)	24	
	13	Trnkovecká 241	Ostrava - Radvanice	RPG byty	5 rodin ve službě SASRD (§ 65)	30	
	1	Technická 3	Ostrava Hrušov	RPG byty	aktivita - nejedná se o	4	

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
					soc. službu		
celkem bytů	56				počet osob celkem	160	
Centrum soc. služeb Ostrava	14	Bozděchova 1792/10	Moravská Ostrava a Přívoz	SMO	domy na půl cesty (§ 58)	16	rodiny s dětmi, mladí dospělí po ukončení ÚV, OV, nebo po propuštění z výkonu trestu
	43	Sokolská třída	Moravská Ostrava a Přívoz	SMO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	164	
	1	Střádalů 226/21	Ostrava - Kunčičky	RPG	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	6	
	1	Porubská 378/83	Ostrava - Poruba	RPG	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	2	
celkem bytů	59				počet osob celkem	188	
Slezská diakonie	5	Na Kamenině 17	Slezská Ostrava	soukromý vlastník	chráněné bydlení (§ 51)	9	osoby s mentálním postižením
	1	Jasmínová 1616	Ostrava Poruba	Slezská diakonie	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	
celkem bytů	6				počet osob celkem	11	
Společně-JEKHETANE, o.s.	3	Palackého 51	Moravská Ostrava a Přívoz	ÚMOb MOaP	terénní programy (§ 69), SAS (§65)	11	osoby ohrožené sociálním vyloučením romského etnika
celkem bytů	3				počet osob celkem	11	
Diecézní charita ostravsko-opavská	1	Betonářská 5	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Betonářská 95	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	6	
	1	Betonářská 41	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Betonářská 47	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	14	

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
	1	Betonářská 49	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	5	
	1	Betonářská 31	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	6	
	1	Betonářská 23	Ostrava Muglinov	DCHOO	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	5	
DCHOO - Šance domova	1	Holvekova 33	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	5	
	1	Střádalů 18	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Michálkovic 228	ÚMOB Michálkovice	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	8	
	2	Na Josefské 10	ÚMOB Michálkovice	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	6	
	2	Pstruží 6	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	7	
	1	Pstruží 5	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	3	
	1	Technická 13	Ostrava Hrušov	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Vratimovská 24	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Pstruží 12	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	8	
	1	Střádalů 14	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	6	

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
					(§ 65)		
	1	Škrobálková 31	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	3	
	1	Nadační 6	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	7	
	1	Střádalů 8	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	6	
	1	Nadační 327	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Bořivojova 14	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
	1	Stavovská	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	2	
	1	Vratimovská 14	Slezská Ostrava	RPG byty	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65)	4	
celkem bytů	26				počet osob celkem	129	
Charita sv. Alexandra	2	Holvekova 28	Slezská Ostrava	Charita sv. Alexandra	chráněné bydlení (§ 51)	9	osoby s duševním onemocněním
celkem bytů	2				počet osob celkem	9	
Služby Dobrého Pastýře	2	Ludgeřovická 22	Ludgeřovice	Služby Dobrého Pastýře	sociální rehabilitace (§ 70)	6	
celkem bytů	2				počet osob celkem	6	
PRAPOS	1	Porubská 375/42	Ostrava POruba	RPG byty	podpora samostatného bydlení (§ 43)	2	osoby s mentálním postižením
	1	Sprtovní 5	Moravská Ostrava	RPG byty	podpora samostatného bydlení (§ 43)	4	
celkem bytů	2				počet osob celkem	6	
Centrum pro	2	Na Jízdárně 11	MO a Přívoz	RPG byty	chráněné bydlení (§ 51)	2	chronické duševní

Organizace	Počet bytů na adrese	Adresa	Obvod	Vlastník	Druh služby	Počet osob	Cílová skupina
zdravotně postižené Moravskoslezského kraje							onemocnění, lehké mentální postižení, Aspergerův syndrom či vysocefunkční autismus
celkem bytů	2				počet osob celkem	2	
Počet bytů celkem	293				počet osob celkem	833	

Zdroj: MMO k 30. 4. 2015

Příloha 10: Všeobecné podmínky přidělení uvolněného bytu u stavebního bytového družstva Vítkovice.

1. Byty přiděluje ředitel družstva po schválení představenstvem družstva, a to podle pravidel a zásad přijatých představenstvem družstva.
2. Představenstvo družstva schvaluje přidělení schvalovacím usnesením z jednání představenstva.
3. Na základě vyhodnocení došlých nabídek žadatelů o přidělení konkrétního bytu představenstvu předkládá návrh pracovní skupina složená z předsedy představenstva, místopředsedy představenstva a ředitele družstva. Při vyhodnocování došlých nabídek je prioritou výše nabídky. Pracovní skupina vyhodnocuje došlé a registrované žádosti zásadně před zasedáním představenstva družstva.
4. Představenstvo družstva projedná návrh předkladatele ke schválení přidělení na základě vyhodnocení došlých nabídek zájemců o přidělení uvolněného bytu, kteří se zavážou splnit podmínky přidělení.
5. Zájemce má právo na prohlídku bytu. Prohlídky bytů organizuje pracovní aparát družstva podle pokynů ředitele družstva.
6. Žadatel o přidělení je povinen předložit žádost ve trojím vyhotovení, doporučenou zásilkou k rukám předsedy představenstva, místopředsedy představenstva a ředitele družstva v termínu a formou stanovenou družstvem.
7. Žadatel má právo na písemné sdělení družstva o registraci žádosti a jejím zařazení do hodnocení. V písemném sdělení družstvo uvede termín projednání žádosti v představenstvu, příp. důvody proč žádost do hodnocení nebyla zařazena. Vítěz soutěže obdrží výzvu družstva ke splnění stanovených podmínek přidělení.
8. Na základě působnosti představenstva družstva podle čl. 74 Stanov SBD Vítkovice určilo představenstvo s účinností od 20. 9. 2004 vnitřní správní poplatek za registraci a hodnocení žádosti o přidělení uvolněného družstevního bytu ve výši 1.000,--Kč. Poplatek je splatný při podání žádosti o přidělení. Doklad o zaplacení, příp. jeho kopie, je přílohou žádosti k rukám ředitele družstva. Při neúspěšném hodnocení žádosti družstvo poplatek vrací. V případě, že vítěz soutěže podmínky přidělení bytu nesplní nebo od požadavku o přidělení po rozhodnutí představenstva odstoupí, správní poplatek družstvo nevrací.
9. Ředitel družstva může změnit své pravomocné rozhodnutí o přidělení družstevního bytu, jestliže nevzniklo členu právo na uzavření nájemní smlouvy, tím, že nesplnil včas a v plném rozsahu stanovené podmínky přidělení.
10. Byty družstvo nabízí k přidělení formou presentace aktuální nabídky na svých www stránkách a v tištěných periodikách. Organizaci nabídek zajišťuje pracovní aparát družstva podle pokynů ředitele.
11. Podmínky přidělení bytu Plnění obecných podmínek pro vznik členství v družstvu podle čl. 4, Stanov SBD Vítkovice. Smluvní převzetí závazku družstvu uhradit úplatu za přidělení, která představuje majetkovou účast člena (základní členský vklad, členský podíl), dále převzetí splatných pohledávek bývalého člena družstva, a to v rozsahu, termínu a formě stanovené představenstvem družstva.

Příloha 11: Záznamový arch pro dotazování cílových skupin v rámci kvalitativního průzkumu

ID tazatele:	Den:	Měsíc:	Rok:											
<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td></tr></table>				<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>			<table border="1"><tr><td></td><td></td></tr></table>			<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>				

Místo sběru:

--

ANALÝZA POTŘEB V OBLASTI BYDLENÍ VE MĚSTĚ OSTRAVA

Vedoucí projektu: Ing. Ivana Foldynová, Ph.D.

Číslo dotazníku:

Dobrý den,

jmenuji se, a jsem tazatel/ka, společnosti PROCES, která pro Agenturu pro sociální začleňování a SM Ostrava zpracovává výzkum, který se věnuje bydlení v Ostravě. Prostřednictvím tohoto rozhovoru máte možnost podílet se na vytváření/formování dokumentu, který bude pro oblast bydlení v Ostravě velice důležitý. Jsme společnost, která garantuje anonymitu dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Veškeré údaje, které zde uvedete, budou anonymní a bude s nimi nakládáno jen pro potřeby tohoto průzkumu. Rádi bychom Vás požádali o zodpovězení několika otázek.

Pokud budete potřebovat bližší informace, uvádíme kontaktní osobu za společnost PROCES–Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o. provádějící výzkum:

Mgr. Kateřina Krhutová mobil: + 420 728 766 770, pevná linka: +420 595 136 023, email: katerina.krhutova@rozvoj-obce.cz

Za Agenturu pro sociální začleňování:

Mgr. Marek Mikulec, mobil: + 420 727 986 509, email: mikulec.marek@vlada.cz

A. ZÁKLADNÍ INFORMACE O RESPONDENTOVÍ

Cílem je zjistit základní informace o respondentovi, které mimo jiné povedou k zařazení do jedné z cílových skupin. Tyto informace budou doplňovat jiné informace o jednotlivých respondentech i jednotlivých lokalitách získaných kvalitativním výzkumem.

Vyplní tazatel:

1. Pohlaví / určuje tazatel

- a) Žena
- b) Muž

2. Etnicita / určuje tazatel

3. Věk

4. Místo narození

5. Lokalita současného místa pobytu

6. Vzdělání

- a) Bez vzdělání
- b) Základní vzdělání
- c) Střední bez maturity
- d) Střední s maturitou
- e) Vyšší odborné vzdělání
- f) Vysokoškolské vzdělání

7. Poslední zaměstnání, příp. předchozí zaměstnání

8. Cílová skupina

- a) Osoby bez domova
- b) Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách
- c) Lidé ohrožení sociálním vyloučením: senioři , rodiny s dětmi, osoby opouštějící instituce.....
- d) Romské obyvatelstvo

B. BYDLENÍ

Cílem je identifikovat způsob bydlení respondenta, problémy s bydlením, důvody, proč daný způsob bydlení využívá a jaká je případná motivace svou bytovou situaci řešit. Rovněž je cílem identifikovat vazby na lokalitu, rodinu, pracovní příležitosti a další vlivy, které brání ve změně způsobu bydlení.

9. Kolik osob žije ve Vaší domácnosti? V jakém příbuzenském vztahu k Vám jsou? Pokud žijete s dětmi, jak jsou staré?

TAZATEL: Označit všechny vyhovující odpovědi.

1) S partnerem/partnerkou	☐
2) S dětmi	☐
3) S rodiči	☐
4) S jinými příbuznými	☐
5) S nepříbuznými osobami	☐
6) S nikým – žiji sám (sama)	☐

Podrobněji rozved'te:

.....

.....

.....

.....

.....

10. Jaký je Váš způsob bydlení?

10a) Jste vlastníky nebo v (pod)nájmu?

1) Nájemní smlouva	☐
2) Podnájemní smlouva	☐
3) Byt nebo dům v osobním vlastnictví	☐

10b) Uveďte, kde bydlíte?

Typ bydlení		Doba, na kterou je uzavřena nájemní nebo podnájemní smlouva
1) Obecní byt	☐	
2) Družstevní byt	☐	
3) Osobní vlastnictví	☐	
4) Rodinný dům	☐	
5) Ubytovna	☐	
6) Byt/dům ve vlastnictví jiného subjektu, uveďte	☐	
7) Bez domova	☐	
8) Dům na půl cesty	☐	
9) Azylový dům	☐	
10) Jiné	☐	

10c) Kdo je vlastníkem – obec/družstvo/soukromník/neziskovka

.....

.....

.....

.....

Pokud jste uvedli možnost **bez domova, ubytovna, dům na půl cesty, azylový dům, dětský domov**, uveďte jaký byl Váš dřívější způsob bydlení? – viz výše uvedené možnosti:

.....

.....

.....

.....

11. Považujete Váš způsob bydlení za dlouhodobě vyhovující? Chtěl byste něco zlepšit?

12. Žijete v této lokalitě od narození nebo jste se přistěhoval? Pokud jste se přistěhoval, pak kdy, odkud a proč jste odešel? Popsat migrační historii:

.....

.....

.....

.....

13. Proč jste se přistěhoval do této lokality?

.....

.....

.....

V případě, že odpovídajícího nic nenapadá nabídnout možnosti níže:

- a) Za prací
- b) Za vyšším výdělkem
- c) Kvůli bytu
- d) Kvůli rodině
- e) kvůli dluhům
- f) Jiný důvod (uveďte)

14. Chcete v této lokalitě zůstat natrvalo?

.....

.....

.....

.....

Měl jste již dříve problémy s bydlením? Jaká byla jejich příčina?

.....

.....

.....

.....

15. Kde a jak byste chtěli bydlet, kdybyste si mohli vybrat?

.....

.....

.....

16. Jaké jsou důvody, proč zde zůstáváte?

.....

.....

.....

.....

V případě, že odpovídajícího nic nenapadá nabídnout možnosti níže:

- a) Kvůli zaměstnání
- b) Kvůli osobní vazbě na prostředí
- c) Kvůli rodině, partnerovi, přátelům
- d) Jsem příliš starý na stěhování
- e) Nedisponuji prostředky na stěhování
- f) Diskriminační přidělování bytů
- g) Jiné důvody (uvedte)

17. Chcete se odstěhovat?

Pokud Ano, pokud Ne– proč?:

.....

.....

.....

.....

V případě, že odpovídajícího nic nenapadá k odpovědi Ano - nabídnout možnosti níže:

- a) K životu mi nevyhovuje prostředí lokality
- b) Tato lokalita je pro život příliš drahá
- c) Bytové důvody
- d) Rodinné důvody
- e) Pracovní důvody

f) Jiné důvody (uved'te)

18. Jak si hledáte další bydlení? Proč se Vám nedaří získat jiný byt či způsob bydlení? Zkoušel/a jste to a proč to nevyšlo? Co přesně jste zkoušel/a?

.....

.....

.....

.....

V případě, že odpovídající neví, nabídnout možnosti koho mohli oslovit:

1) Obecní úřad (magistrát)
2) RPG (či jiná realitní kancelář – jaká?)
3) ubytovna
4) hledat si podnájem
5) oslovit sociálního pracovníka
6) azylový dům
7) jiné

19. Z jakých důvodů jste se nepřestěhoval?

.....

.....

.....

.....

.....

Po rozvedení ze strany klienta vyplnit tabulku níže:

1) Rozdělení rodiny	☐
2) Dodržování režimu	☐
3) Nemožnost složit kauci z důvodu nedostatku financí	☐
4) Špatné technické zázemí	☐
5) Obava ze sousedů, ze spolubydlících, podnájemníků	☐

6) Nedostatek vhodných bytů - malometrážních - bezbariérových	☐
7) Stěhování - nedostatek vlastních sil - nedostatek peněz - nemám nikoho, kdo by mi pomohl	☐
8) Fyzické problémy – potřebuji výtah	☐
9) Jiné – upřesněte:	☐

20. Měli jste během posledních 12 měsíců problémy s úhradou nákladů na bydlení, přesněji nájmem a energiemi? Jak jste tuto situaci řešil/a?

.....

.....

.....

.....

21. Máte dluh na nájemném, na energiích? Jak vysoký?

.....

.....

.....

22. Máte specifické problémy s bydlením? Např. technický stav budovy – vlhkost, plíseň, co je rozbité, velikost bytu, hluk, znečištěné okolí, kriminalita v okolí nebo jiné?

.....

.....

.....

- a) Technický stav budovy – vlhkost, plíseň, co je rozbité
.....
- b) Velikost bytu
- c) Hluk
- d) Znečištěné okolí
- e) Kriminalita v okolí
- f) Jiné (uved'te)

23. Jaké máte sousedské vztahy?

1) Špatné – rozved'te:	☐
2) Dobré – nápomocné, rozved'te:	☐
3) Nejsem se sousedy v kontaktu, rozved'te:	☐
4) Jiné – upřesněte:	☐

24. Je v místě, kde v současné době bydlíte, domovník?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud ANO – Jaké služby poskytuje, o co se stará?

Pokud NE – uvítal-a byste to a co by měl dělat, o co se starat?

.....

.....

.....

V případě, že odpovídajícího nic nenapadá nabídnout možnosti níže:

- a) Opravy závad
- b) Řešení stížností
- c) Dodržování nočního klidu
- d) Uklízí nebo zajišťuje, aby byl prováděn úklid nájemci/spolubydlícími dle harmonogramu
- e) Jiné (uved'te)

25. Jaký je Váš vztah s pronajímatelem, majitelem? Jak se stará?

.....
.....
.....
V případě, že odpovídajícího nic nenapadá nabídnout možnosti níže:

- a) O nemovitost
- b) O sousedské vztahy
- c) Dodržování nočního klidu
- d) O provádění úklidu nájemci/spolubydlícími dle harmonogramu
- e) Výběr nových nájemníků, spolubydlících
- f) Jiné (uved'te)

Jak vypadal byt, pokoj před předávkou?

- a) Opravený
 - b) Neopravený
 - c) Jiné - rozveďte
-
.....
.....

Informace pro výzkumníka – zda v bytě byla kuchyňská linka, sporák, koupelna a toaleta apod.

C. CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍ SITUACE, PŘÍJMY A VÝDAJE

Cílem tohoto bloku otázek je zjistit, jak respondent přistupuje k zaměstnání, jaké je jeho složení příjmů a výdajů domácnosti. Dále je cílem identifikovat příčiny ztráty zaměstnání, s tím spojené následky a způsoby následného řešení životní situace.

26. Jste zaměstnaný/á?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud ANO – Kde pracujete? Co děláte?

.....
.....
.....

27. Máte stále zaměstnání nebo pracujete narázově? Využíváte občasně neformální pracovní činnost? (brigády, jiné (např. nelegální) zaměstnání? Kolik za tuto práci dostáváte zapláceno?

.....
.....
.....

28. Máte větší příjem v létě nebo zimě? Uveďte skladbu Vašich příjmů za měsíc:

Mzda	-
Podpora v nezaměstnanosti	-
Sociální dávky	-
Starobní důchod	-
Invalidní důchod	-
Rodičovský příspěvek (mateřská)	-
Sběr	-
Jiné zdroje	-

Z čeho to lepíte? Brigády, dávky nebo jak?

29. Můžete nám říct jednotlivé složky, ze kterých se skládají vaše výdaje za měsíc?

Nájemné (voda, topení)	-
Služby spojené s nájmem (energie)	-
Potraviny	-
Jiné náklady	-
Dluhy, zastavárna	-

Co děláte, když nemáte na úhradu peníze?

.....

.....

.....

30. Vytváříte si finanční rezervy? + prostor pro komentář, zda se daří si něco odložit každý měsíc apod.

.....

.....

.....

Výše finančních úspor:

1) žádné >>> do 10 tisíc
2) 10 001–50 000 Kč
3) 51 000 – 100 000 Kč
4) 100 001 – 200 000 Kč

5) 200 001 – 300 000 Kč
6) 300 001 – 500 000 Kč
7) 501 000 Kč a více

31. Máte nějaké dluhy? (u banky, známých, příbuzných)

1) žádné dluhy	☐
2) do 5 000 Kč	☐
3) 5 001 – 10 000 Kč	☐
4) 10 001 – 15 000 Kč	☐
5) 15 001 – 20 000 Kč	☐
6) 20 001 – 50 000 Kč	☐
7) 50 001 – 100 000 Kč	☐
8) 100 001 – 200 000 Kč	☐
9) 200 001 Kč a více	☐
8) neví, neodpověděl	☐

33. Komu dlužíte? + u koho to řešíte nejobtížněji/nejnáléhavěji?

1) banka	☐
2) obec	☐
3) rodina	☐
4) známý	☐
5) lichvář	☐
6) dopravní podnik (Jezdíte na jízdenky v tramvaji nebo autobuse?)	☐
7) zdravotní pojišťovna	☐
8) poskytovatelé energií – plyn, elektřina	☐
9) telekomunikační společnosti	
10) jinde – rozved'te	☐

.....
.....
.....

34. Kvůli čemu jste si půjčil/a?

.....
.....
.....

V případě, že odpovídajícího nic nenapadá nabídnout možnosti níže:

1) základní provoz domácnosti	☐
2) pořízení věci běžné spotřeby (např. elektrotechnika)	☐
3) pořízení dovolené	☐
4) pořízení auta	☐
5) pořízení bydlení – hypotéka apod.	☐
6) uhrazení doplatku na nájmu bytu Jedná se o obecní byt?	☐
7) uhrazení doplatku na energie	☐
8) uhrazení komunálního odpadu	☐
9) uhrazení kauce – na co?	☐
10) uhrazení dluhů z podnikání	☐
11) něco jiného	☐

35. Jak se Vám splácení daří/ vychází?

.....
.....
.....

Splácíte dluhy?

- a) Ano – všechno?
- b) Ne

36. Máte exekuce?

- a) Ano

b) Ne

Pokud ANO – rozved'te:

.....

.....

.....

D. PŘÍLEŽITOSTI, INFORMOVANOST

Cílem je identifikovat úroveň informovanosti o řešení životních situací, motivaci situaci řešit, a zda již respondent podnikl kroky ke změně. Dále je účelem následujících otázek identifikovat případné bariéry bránící uplatnění na trhu práce a zvýšení životního standardu.

37. Jakým způsobem se snažíte řešit Vaši situaci? Hraje nějakou roli sociální práce? Na koho se obracíte, příp. s kým jste v kontaktu?

- a) sociální služba
- b) úřad práce
- c) obec – sociální pracovník
- d) rodina
- e) sousedi
- f) známí
- g) jinak - rozved'te

Rozved'te.....

.....

.....

38. Využíváte Vy nebo Vaše rodina nějakých zařízení (nizkoprahová zařízení, komunitní centra)? – možnosti budou nabízeny dle lokality.

39. Existují překážky ve změně Vašeho dosavadního způsobu bydlení? Jaké? Proč se Vám nedaří získat jiný byt, či způsob bydlení? Zkoušeli jste byt města?

40. Vyjádřete prosím Vaše jakékoli další problémy v oblasti bydlení.

DĚKUJI ZA ROZHOVOR.